

Bibliothèque numérique

medic@

**Bouvard, Charles. Historicae
hodiernae medicinae rationalis
veritatis ????? ?????????????? . Ad
rationales medicos**

s. l., s. n., [1655 ?].

Cote : 35177 (1)

(c) Bibliothèque interuniversitaire de médecine (Paris)

Adresse permanente : <http://www.bium.univ-paris5.fr/hist/med/medica/cote?35177x01>

7.

35177

HISTORICÆ HODIERNÆ MEDICINÆ

RATIONALIS VERITATIS

ΛΟΓΟΣ ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΟΣ.

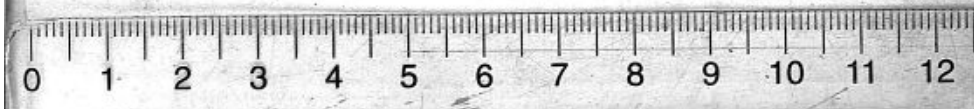
35177

A D

*Le Vignou M^{rs}.
page 15*

RATIONALES MEDICOS.

*authore M. C. Grouard D. M. P.
et regis Ludovici XIII
medico Grimario.*

1er medecin
 sous Louis XIII et Louis XIV.

hervet — 1610 à 1627
 Grouard — 1627 à 1643
 Courinot — 1643 à 1646
 Zautier — 1646 à 1652
 Zallet. — 1652 à 1671
 Jaquin. — 1671 à 1693
 Jagon. — 1693 à 1715.

HISTORICÆ

HODIERNÆ MEDICINÆ

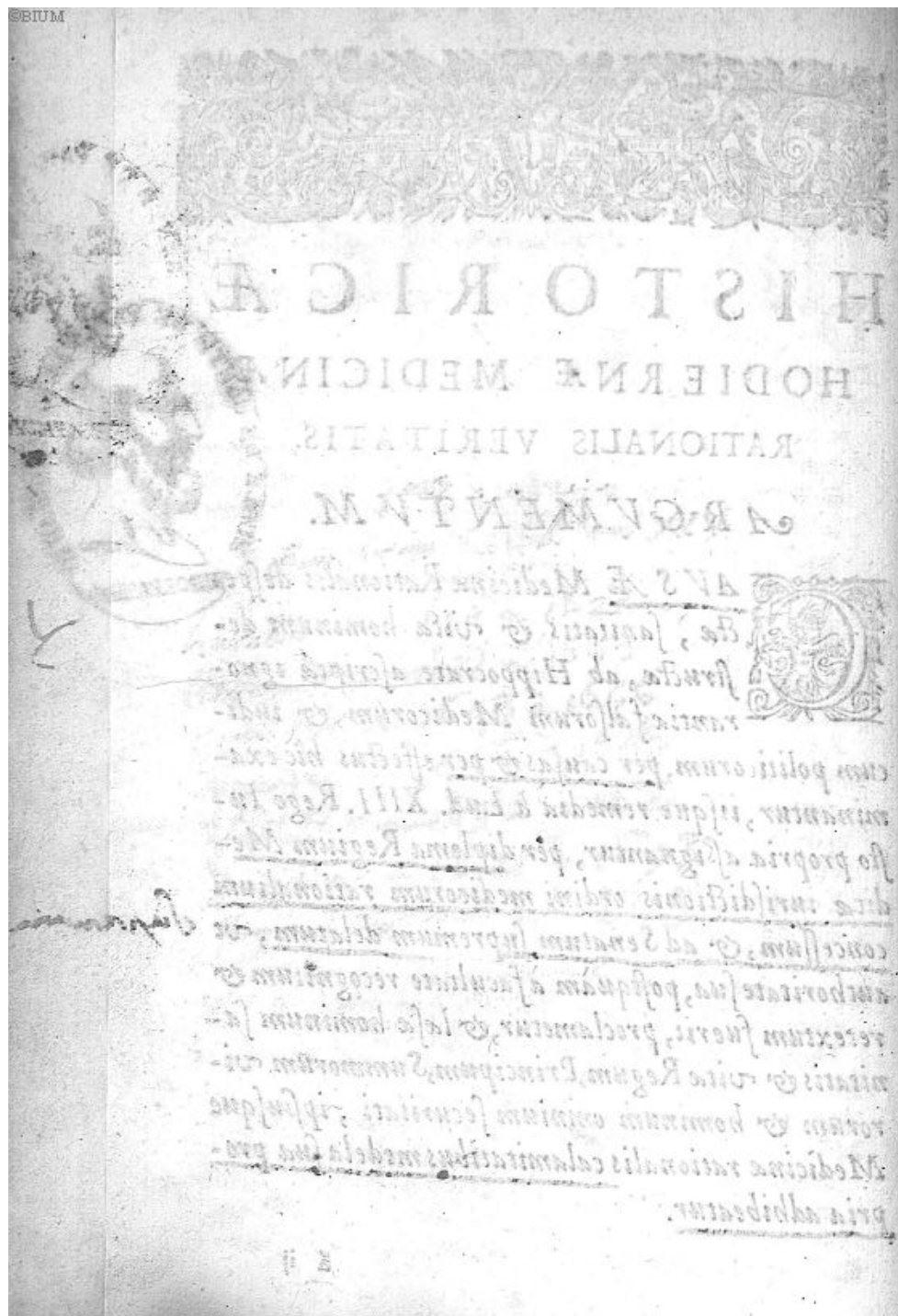
RATIONALIS VERITATIS.

ARGUMENTVM.

CAVSÆ Medicina Rationalis despecta, sanitatis & vitæ hominum destructa, ab Hippocrate ascripta ignorantia falsorum Medicorum, & iudicum politicorum, per causas & per effectus hinc examinantur, iisque remedia à Lud. XIII. Rege iusto propria assignantur, per diploma Regium Medice iurisdictionis ordini medicorum rationalium concessum, & ad Senatum, + delatum, ut authoritate sua, postquam à facultate recognitum & retextum fuerit, proclametur, & læsæ hominum sanitatis & vitæ Regum, Principum, Summorum virorum & hominum omnium securitati, ipsiusque Medicina rationalis calamitatibus medela sua propria adhibeatur.

Supremum

ORDO RERVM QVÆ HIC tractantur.

DE Medicina & Medicis vsque ad pag. 90. in genere.
De ministris in genere vsque ad pag. 135.
De politicis in genere vsque ad pag. 210.
Medicinæ rationalis origo & virtus supra naturam declaratur
in particulari ab initio vsque ad pag. 8.
Vtriusque magister & minister rationalis Medicus, solus peri-
tus & bonus semper est ad bonum, quivis vero falsus ma-
lorum artis & ægrotum semper author est solus. Ars verò
neutiquam vsque ad pag. 15.
Medicinæ rationalis defectio post Hippocratem & Galenum
per ignorantiam errores & vitia falsorum medicorum vs-
que ad pag. 22.
Medicinæ corruptio in doctrina & disciplinæ depravatio per
Medicos ex Arabia postliminiò reuerfos, & facultatum,
Regum & Pontificum deceptio per eosdem vsque ad pag. 25.
Medicinæ professionis corruptæ fons & principium prauorum
statutorum, ex demissione chirurgiæ & pharmaciæ manua-
riæ methodicæ & theoreticæ in manibus ministrorum or-
tum vsque ad pag. 40.
Exindè medici præter istos arabistas & ministros (quos sibi
æquales fecerunt) exorti sunt Semidogmatici innumeri &
empirici vsque ad pag. 67.
Excursus in falsos hosce medicos spoliatos suis operationibus
chirurgicis & pharmaceuticis vt milites suis armis contra
Hippocratis & veterum morem vsque ad pag. 82.
Arti minùs iniuriosos esse Empiricos quàm Semidogmaticos
& Arabistas declaratur vsque ad pag. 90.
Ministrorum chirurgorum iuratorum vitia, vsque ad pag. 160.
Barbitonorum vsque ad pag. 114. pharmacopæorum vs-
que ad pag. 128. Aromatatorum vsque ad pag. 140. Obste-
tricum vsque ad pag. 133. Clinicorum vsque ad pag. 135.
Contra politicorum vitia & maleficia ex suis prauis rerum &
ã iij

personarum in professione medica iudiciis, testimonia antiquorum & recentiorum vsque ad pag. 147. Quæ vidimus nostris temporibus vsque ad pag. 156. Vitia politicorum ad aulicos transiisse & esse communia vsque ad pag. 160. eos aduersari omnium ordinum regulis quibus sunt cuique professioni & arti sui proprii artis iudices vsque ad p. 172. Respondent Politici & aulici omnes homines in prauis iudiciis de rebus & personis medicis esse sibi similes & accusandos ad pag. 174.

Regulæ & circumstantiæ quibus iudices recti & æqui ab ignavis & iniquis distinguantur, exempla quorundam præfulum qui benè de rebus & personis medicis iudicauerunt vsque ad pag. 178.

Antiquæ obiectiones politicorum tempore Hippocratis & responsiones vsque ad pag. 183.

Sex nouæ obiectiones posteriorum politicorum & responsiones, per distinctiones causarum quibus politicorum & aulicorum praua iudicia demonstrantur, quique à suis stant partibus & qui non, vsque ad p. 183.

In particulari, primæ satisfat quæ Empiricam artem fuisse primam dicunt & fecisse artem rationalem vsque ad pag. 185. Secundæ etiam qua per empiricam sanari deploratos a rationali dicunt, vsque ad pag. 181. Tertiæ quæ dicunt empiricam esse parentem rationalis & versari circa particularia responderetur vsque ad p. 194. Quartæ quæ dicunt in emptium nunc esse inueterata vitia referre quæ præscripta sunt responsio vsque ad pag. 203. Quintæ quæ dicunt legislatores velle politicos habere curam publicæ ciuium sanitatis. Responsio vsque ad pag. 207. Sextæ quæ dicunt medicos rationales assidue inter se dissentire & altercari, responsio vsque ad p. 209.

Obiiciunt politici, si culpa sint & pœna digni, etiam facultates medicas, sive Medici Pontificia & Senatorios atque consistorianos confessus ignaros rerum medicarum pariter secum damnari respondent facultates Reges & Pontifices vsque ad pag. 226. Respondent supremi Magistratus vsque ad pag. 235.

Cum solæ supersint duæ causæ damnatæ ab Hippocrate, falsi medici & politici inferiores, politici reiciunt sua crimina in

medicos etiam rationales vsque ad pa 4. 242.

Medici Rationales Parisini aliquot egregij istis moti rescribunt ad P. M. collegam B. vt ageretur in aula quod ipsi in schola & in Senatu: Quid egerit cum D. Mariliaco Pro-cancellario & apud Regem & apud Emin. Card. Richel. vsque ad p. 135.

Post exilium D. Mariliaci ab aula, quid P. M. egerit cum illu-strissimo D. Cancellario Seguiero vsque ad pag. 119.

Quid Medici Paris. egerint & cur tardauerint ex. se quidpiam agere causæ redduntur vsque ad p. 265.

Medici diuersas in partes trahuntur, sanior tamen præualet, sed semper cunctatur quod occasionem dat politicis criminis in medicos reiiciendi à quo se excusare nullo modo pos-sunt vsque ad p. 196.

Tandem simul vniti rampunt moras & sine metu à supremis potestatibus confidenter pro bono publico remedium ma-lorum professionis, quod solum in regia iurisdictione me-dica à Lud. Rege XII. iusto positum est, ne longiorum mo-rarum ponas luant reponere coguntur vsque ad finem.

Medici Rationales Parisini aliquot egregij istis moti rescribunt ad P. M. collegam B. vt ageretur in aula quod ipsi in schola & in Senatu: Quid egerit cum D. Mariliaco Pro-cancellario & apud Regem & apud Emin. Card. Richel. vsque ad p. 135.

Post exilium D. Mariliaci ab aula, quid P. M. egerit cum illu-strissimo D. Cancellario Seguiero vsque ad pag. 119.

Quid Medici Paris. egerint & cur tardauerint ex. se quidpiam agere causæ redduntur vsque ad p. 265.

Medici diuersas in partes trahuntur, sanior tamen præualet, sed semper cunctatur quod occasionem dat politicis criminis in medicos reiiciendi à quo se excusare nullo modo pos-sunt vsque ad p. 196.

Tandem simul vniti rampunt moras & sine metu à supremis potestatibus confidenter pro bono publico remedium ma-lorum professionis, quod solum in regia iurisdictione me-dica à Lud. Rege XII. iusto positum est, ne longiorum mo-rarum ponas luant reponere coguntur vsque ad finem.

Medici Rationales Parisini aliquot egregij istis moti rescribunt ad P. M. collegam B. vt ageretur in aula quod ipsi in schola & in Senatu: Quid egerit cum D. Mariliaco Pro-cancellario & apud Regem & apud Emin. Card. Richel. vsque ad p. 135.

Post exilium D. Mariliaci ab aula, quid P. M. egerit cum illu-strissimo D. Cancellario Seguiero vsque ad pag. 119.

Quid Medici Paris. egerint & cur tardauerint ex. se quidpiam agere causæ redduntur vsque ad p. 265.

Medici diuersas in partes trahuntur, sanior tamen præualet, sed semper cunctatur quod occasionem dat politicis criminis in medicos reiiciendi à quo se excusare nullo modo pos-sunt vsque ad p. 196.

Tandem simul vniti rampunt moras & sine metu à supremis potestatibus confidenter pro bono publico remedium ma-lorum professionis, quod solum in regia iurisdictione me-dica à Lud. Rege XII. iusto positum est, ne longiorum mo-rarum ponas luant reponere coguntur vsque ad finem.

Medici Rationales Parisini aliquot egregij istis moti rescribunt ad P. M. collegam B. vt ageretur in aula quod ipsi in schola & in Senatu: Quid egerit cum D. Mariliaco Pro-cancellario & apud Regem & apud Emin. Card. Richel. vsque ad p. 135.

Post exilium D. Mariliaci ab aula, quid P. M. egerit cum illu-strissimo D. Cancellario Seguiero vsque ad pag. 119.

Quid Medici Paris. egerint & cur tardauerint ex. se quidpiam agere causæ redduntur vsque ad p. 265.

Medici diuersas in partes trahuntur, sanior tamen præualet, sed semper cunctatur quod occasionem dat politicis criminis in medicos reiiciendi à quo se excusare nullo modo pos-sunt vsque ad p. 196.

Tandem simul vniti rampunt moras & sine metu à supremis potestatibus confidenter pro bono publico remedium ma-lorum professionis, quod solum in regia iurisdictione me-dica à Lud. Rege XII. iusto positum est, ne longiorum mo-rarum ponas luant reponere coguntur vsque ad finem.

HIPPOCRATIS LEX.

ΙΗτρικὴ, τεχνέων μὲν πᾶσιν ὅσιν ὀπιφανεστάτη.
 Δία δὲ ἀμαθίην τῶν τε χρεομύων αὐτῇ, ἔ τῶν
 τοῖς τοιούτοις κρίνοντων πολὺ τι πᾶσιν ἤδη τῶν τεχνέων
 ἀπολείπεται.

*Medicina omnium artium Eminentissima est, attamen
 propter ignorantiam eorum qui eam exercent, & eorum
 qui de iis temerè indicant omnibus artibus iam longè in-
 ferior habetur.*

HISTORICA HODIERNÆ MEDICINÆ RATIONALIS VERITAS.

NOTVM ex Hippocrate, Medicinam, rationalem artium omnium præstantissimam cæteris aliis postponi, propter ignorantiam falsorum Medicorum, qui ea abutuntur, eamque infamant; atque etiam propter Politicorum inscitiam, qui de rebus, personis, actionibus & operibus Medicis temerè iudicant.

Eos assimilari scenicis personis, quæ in theatris figuram, habitum & speciem eorum referunt, quorum personas gerunt, cum tamen personæ sint fictæ & simulatæ, seu hypocritæ. Sic in Medicina esse multos Medicos & Politicos solo nomine, re verò & opere perpaucos.

Eumdem Hippocratem assignauisse duplicem in arte legem, alteram scientiæ, quæ scire vera, & face-

A

2 MEDICINÆ RATIONALIS

re recta & iusta demonstrat; alteram ignorantia, quæ nihil scire, sed errare & male facere impellit. Priorem afferre animi confidentiam & tranquillitatem: posteriorem verò arguere animi timiditatem & impotentiam, etiamque timiditatem parere & audaciā: tamque malum esse thesaurum *ὄρα δὲ ὕμνη*, vt innumera mala secum trahat in hac professione: Quorum præcipuum hoc est, quod ignari rerum & personarum Medicarum Politici ignaros multos artis Medicos sibi similes recipiunt & nullo discrimine admittunt in vrbes, nullis suorum criminum pœnis aliis assignatis quam infamiae, quā sibi connatā & familiari non afficiuntur, nec à maleficiis malè medendi & iudicandi deterrentur, sed semper praua & temeraria succedunt in professione medica exercitia & iudicia: quæ viginti ab hinc sæculis, cum summa calamitatum innumerarum deploratione, ad hæc vsque tempora perseverauerunt.

Hæc etenim nec scientiæ & legi rationali, nec peritis & probis eius Magistris & Iudicibus accepta referri possunt.

Repugnat siquidem, ab arte proficisci rationali, quam Deus speciali beneficio salutarem constituit in sacris paginis medelam vnicam, veram, certam & rectam ad corrigendos errores ignorantiae in medendo & iudicando, *ἄλως* ad *ἄλως* malorum Medicinæ, solatium ad damna & supplicia, oleum ad scorpionum morsus & afflictiones morborum.

Cum Hippocrates ipse scripserit omnia in hac scientia rationali esse tam bene & rectè, nec fortuitò, inuēta & ordinata ad tuendam sanitatem & vitam, & utrāque diu & foeliciter traducendam, vt repugnet esse vllius erroris falsitatis, vitij & maleficiij causam, cum non sit aliunde quàm à Deo profecta.

HODIERNÆ VERITAS.

Repugnat Hippocratem ab omnibus creditum diuinum, sic nominatum à summis Iurisconsultis ; sic vocatum rectam rationem à Platone ; Medicinam rationalem, quam habebat in sacrario suo, velut paladium & panaceam reconditam & depositam, totam diuinam, voluisse facere publicam, & per vniuersum orbem esse diffusam, nisi vt vnica salutaris agnosceretur, & ab omnibus per causas, & per effectus probata, gratissima & acceptissima auidissimè reciperetur, & Empirica, qua mortales cumulatissimè de vita rapiantur, per errores & damna sua momento, vt contingit, suffocaretur.

Etenim postquam Hippocrates suam artem suosq; liberos & discipulos, eruditione & peritia medendi sibi simillimos, numeris omnibus absolutos per vniuersam Græciam transmisit, rationalis hæc Medicina ad tantum honorem & gloriam euecta est, & Hippocrates ad tantam sui nominis celebritatem peruenit, vt non modò popularium suorum, sed Græcorum omnium & remotiorum gentium amorem & admirationem sibi comparauerit. Græcia enim eum veluti Deum sacris honoribus dignum iudicauit, ipsiusque rumor & fama toto orbe sparsa, Artaxerxem Regem summum Persarum, possem dicere terrarum, ita commouit, vt propositis per literas ingentibus præmiis & summis honoribus Hippocratem ad se conuocauerit. Tritum enim in ore erat, omnibusque passim exploratum, rarissimos & paucissimos eripi quos curaret, omnes penè à morbis liberari.

Cum ergo per Rationalem hanc sanitatis conseruatio & morborum solutio fiat, per ignorantiam empiricam læsio sanitatis & vitæ interitus accedat necesse est vt quod in vna verum est, sit falsum in altera: & quod in Rationali salutiferum & religiosum, in altera

A ij

4 sit mortiferum & execrandum.

Non est quod quis sibi pugnare Hippocratē dicat, apud quem legerit, Naturā esse morborū medicatricē, & audiat nūc rationalem Medicinam esse salutis & vitæ tutricem & curatricē, mireturq; adhuc magis, si audiat, artem esse naturæ ipsius & materiæ suæ moderatricem & magistrā potiore & potentiore, cum natura sine artis rationalis concursu auxilioque fidei & opportuno, vix quidpiam vtile, certum, & salutare suscipere queat & perficere: quin potius ipsa se ipsam in magna pericula & damna grauissima sanitatis & vitæ coniiciat, nisi arte, ratione, causarum notitia, id est iudicio & peritia longo usu quæ sita regatur, cum sit Natura consilij & rationis expers, instinctu solo animali impulsā, materiæ orgasmis, excursionibus & vitis subiecta, erroribus propriis innumeris obnoxia, ad quorum castigationes rationalis hæc Medicina comparata est. De quibus ne quis dubitet, sciat oportet, materiam naturæ ipsius assiduam comitem, mutationum & nouitatum semper auidam & summæ malignitatis participem, velut lasciuam meretricem, indefinenter naturam prouocare, stimulare & sollicitare ad præuaricationes, & turpitudines, & sæpius vrgere in vitæ insidias & præsentis interitus discrimina, hostiliter incurrere sæpius in fauces, in caput, in cor & in vitæ principia, etiamque repente vitam sæpissime adimere.

Nisi ergo esset ars, quæ velut matrona fortis, sapiens & prouida istius materiæ procaces insultus reprimeret, eiusque furores velut habenis frænaret & coerceret, impendentia pericula præuideret & prænunciaret, futuris malis tempestiuè occurreret, & instantia aut præsentia prudenter anteuenteret & euerteret, materiæ internam malignitatem putredinis,

HODIERNÆ VERITAS.

profundius insitam & inherentem ac prouectam euētilaret, interciperet & domaret insolescentem & ferocientem, aut indomitam eliminaret, exhauriret & euacuaret: sicque dolos eius & insidias prouideret & eluderet, certissimè naturam pessumdaret. Quamquam verò natura firmam nata esset à suis principiis sanitatem, quod rarum est; quia tamen nullo lumine rationis, iudicij & notitiæ cietur, sed omni claritate veritatis & iustitiæ, omnique externo & interno sensu, iudicio, mente destituitur, omnibus ad vitam inculpate degendam necessariis priuata, statim deficeret, & insolito ad causarum internarum & externarum, sæpe contrariarum, incursu & occurso periret, si ratione artis & causarum perspicientia, in omnibus suis actionibus non adiuuaretur & dirigetur. Puta si peruersos parturientium enixus non reduceret, si foetus inualidos & naturam deiectam non reficeret, si foetū & foetum penè exanimis non reuiuificaret, secundinas non educeret, non excinderet, non colligaret, papillas infanti non admoueret, sordes & lotia non tergeret, lintheis & integumentis non inuolueret, & muniret, fasciis non contineret, præsencia innumera tenellulæ ætati insidiosa damna non vitaret, quæuis propugnacula quæreretur & excogitaret. Si at tētē nō prouideret, ne natura grauata, oppressa, suffocata occumberet, ne indigentia aut prauitate lactis aut alterius alimonie, aut aëris inclementia, aut punctione, ardore, frigore, sordibus, erosione, arctioribus vinculis, torfionibus & aliis causis leuissimis periret. Ars est, quæ præsencia bona suppeditat, & antevertit nocitura, quæ naturam impediunt & remouentur, ne ad extremum finem vitam foeliciter perducant.

Ars est, quæ multò plura quam quæ sunt in ipsa

A iij

MEDICINÆ RATIONALIS

natura inuenit, quæque in vniuersum maiora & præstantiora innumera facit, quæ natura præstare nunquam possit, ædes exstruit, templa, domicilia, quæ architectari natura non posset. Sic sanitatem tuetur ars, & læsam ac deperditam ægris restituit, quam natura nunquam sola repararet. Quorsum ars tot ac tantis hominum vigiliis constituta esset (inquit nos-
ter Fernelius) nisi maius & excellentius quidpiam quam natura posset perficere? Nimirum quia natura instinctu solo, sæpius noxio quam salutari modo: Medicina verò rerum ducta cognitione & intelligentia semper rectis & salutaribus vtitur præfidiis.

An non ars sola dehiscencia vulnerum labra retrahit, confociat, continet, adunat? vlcera terget, ~~ip-~~ cariat, replet, agglutinat, abscessus intercipit, auocat, euocat, euaporat, purulentias procurat, resoluit, aperit? Inflammationes anticipat, corruptiones putredinis impedit? febres extinguit, earum pabula subtrahit? fracta, luxata reponit, dirigit, consolidat, continet?

Naturam praua conformatione & constitutione sua infirmam, mutilam, imperfectam confirmat, complet, perficit & ad regulam meliorem recuruat? fortio-
riorem & validiorem reddit? grauata exonerat? oppressam leuat? oppletam nimisque saginata exinanit, & liberat? strangulatam soluit? punctam, tensam, erosam vindicat, emollit, lenit? colliquatam, consumptam, confectam renutrit, & reficit? exolutam & deficientem reparat? deploratam & quasi mortuam resuscitat & reuiuificat?

Quis non videt naturam sibi met ipsi nouercam esse, & quandoque pestem exitialem? pene semper noxia sibi quærere & aduersa affectare? contraria efflagitare, salutaria fugere & damnare, & probare ac

præfente fatalia? Se falso debilem, infirmam & deficientem prædicare, cum validissima est? se iudicare exhaustam & exinanitam, cum plenissime saginata est & repleta? emori sibi persuadere, cum robustissima est? se euacuari nimium, cum adhuc oppressa est plenitudine? incertam, ignaram, cæcam, consiliis, auxiliis, præfidiis & remediis omnibus repugnare, & aduersari, cum iis potius & citius indiget? Ideoque necesse est, peritos Medicos eosque probos amicos, oculos habere utrosque semper in eâ & in materiam comitem defixos, ut intra rectos terminos moderationis & regulæ eîs contineant, ne in alterutram partem defectus vel excessus exorbitent & deflectant, ut utramque sepe fustigent & castigent, præsentia mala auferant, futura præuideant & præoccupent, impenduntia arceant, externâ vitent & eludant, interna moderentur & componant? & semper pro natura contra materiam, & non raro contra naturam pro ipsamet pugnent? Licet enim naturam dixerit summus medendi magister Hippocrates primariam esse curationum opificem, nemo tamen non videt, eam sæpissimè sibi met esse malorum, morborum & mortis causam per suas ignorantias & errores præcipuam, & ad naturæ & materiæ vitia & maleficia corrigenda & cauenda artem rationalem esse comparatam à Deo, & constitutam legem, regulam, lucem vnicam salutis conseruandæ, morborum inculpate & innoxie curandorum, & vitæ diuturnitatis producendæ; nempe scientiam rerum naturalium, non naturalium & contra naturam (quas vocant,) affectionum, partium, causarum, signorum, mediorum seu remediorum, quæ conferunt ad finem, finium optimum, sanitatem, consequendam, verè dignoscendi, certò prædicendi, rectè curandi, & diu ac foeliciter viuendi. Sine qua na-

tura statim ab ortu occumberet, aut ærumnosam & miseram ac sapiissimè breuem vitam duceret, aut momentaneam consequeretur.

De quâ lege scientiæ rationalis dicere possumus (parcat Dominus eius artis author & largitor, si quod de lege gratiæ retulit Apostolus, conferam) Si quis igharus, iners, impius, iniquus, imperitus & insanus, impostor & arcanorum buccinator aliam prædicet & producat, anathema sit, qui ad perditionem hominum ab inferis prodiisse censeatur & prædicetur.

Licet autem diuina tota sit & salutaris, regula vera, certa, recta, & iusta bene docendi, dignoscendi, prædicendi, medendi, operandi & iudicandi. Intellige tamen, modò à sapienti & prudenti Medico vtraque ars & natura dirigatur. Est enim vtraque indifferens & indeterminata, à solo vero Medico determinanda ad bonum sanitatis & vitæ, à falso tam Medico quàm Iudice ad mala morborum & mortis.

✓ Bonum autem tuendæ sanitatis & vitæ, morborum curandorum, & iudicandarum rerum & personarum medicarum licet vnicum sit, vnica regula: debent tamen ad illud obtinendum concurrere multa vt sit integrum & perfectum; quorum si vel vnicum desit, sufficit ad malum producendum.

Medicum rerum generalium omnium quæ sunt materiæ & rei medicæ, notitia & scientia, & particularium quæ penè sunt infinita præditum esse oportet. Insuper ratione, iudicio & ingenio valere, hoc est communia & particularia quàm poterit accuratissimè percipere, naturas, causas, sanitates, morbos, symptomata, corpora, partes, remedia & reliqua communia, per quæ ad particularia, quæ sunt sola curabilia & curantia deducatur, vt his illa conuenienter propria accomodet & adiudicet, vt sint salutaria & iusta, obseruatis

obseruatis omnibus circumstantiis. Quorum omnium si vnum deficit, omnia deficiunt, & malum pro bono, morbus pro sanitate, mors pro vita subsequitur, aut noxa calamitosa.

Caue credas sufficere generalia, nempe scientiam ex scholis, & antiquorum monumentis depromere; valent dumtaxat vt deducant ad inuestiganda particularia apud singulos ægros varia, quæ sua expostulant sibi propria, distincta & definita, scholis & libris ignota.

Si in vsum sola veniant generalia indefinita, indistincta, indeterminata, confusa; incerta succedent omnia, fallacia, periculosa & noxia, quæ sola distinguunt, determinant & definiunt particularia: quæ sunt ad vnum numero indiuiduum, cum diuisione cognitum, perducta, vt sint inculcata, innoxia, vera, certa, recta, secuta & salutaria, sola remedia & iusta iudicia.

Summa tantum sequi rerum fastigia & vniuersales ideas, in summis tantum montium iugis consistere & contemplari, iura distribuere secundum generales in iure definitiones, & summa tantum lustrare genera, quid aliud est quam cõmuni formula nutriri, vestiri, calceari, loqui, dicere, facere, diuagari? hoc est in particulari fallere & perdere, iura omnia subuertere, & à veritate, quæ in profundo rerum particularium iacet & latitat, recedere. Exempli gratia, in administrandis regnis, in gubernandis prouinciis & ciuitatibus, in conscientis dirigendis, in iustitia distribuenda, ab æquitate, certitudine & probitate auocari. An non idipsum est in sanitate tuenda & curandis morbis fallere & falli?

Quod tanto religiosius cauendum est in Medicina, quanto subiecta, fines & media atque remedia sunt

B

potiora, præstantiora & pretiosiora. An ad alium finem sunt instituta Concilia, Capitula, Synodi, Comitia, *Εθοίαι* rerum regiarum, publicarum, ciuiliū, tributorum, beneficiorum, rationum fisci, capitalium, monetarum, quæ tanta multitudine conflantur & componuntur concurrentium, quàm vt veritas, quæ est in singulis tam abscondita, à permultis inuestigetur, & tandem in apertum detecta proferatur? Quidni etiam id in professione Medica, vt à notitia vulgi remotior *ιδιόσυγκριστος* veritas reperiatur, & diligentius obseruetur?

Philosophi quidam causarum triplicem ordinem constituunt; supremarum, mediarum & infimarum. Supremas seu vniuersales dicunt esse vulgo notas, medias Philosophis, infimas quæ sunt particulares, soli Deo. At in Medicina homo in genere non curatur, sed Socrates in particulari. Cumque sint *ιδιότροπες* particulares *αἰσθητοί*, & soli notæ Apollini, (inquit Galenus, secutus magistrum Hippocratem:) quas si accuratè assequi cognitione demonstratiua posset, se Deo similem esse existimaret. Ad eas tamen accedere Medicos veros par & æquum esse dixerunt, quos ob id *ἰατροί* vocitant, longè aliis hominibus anteponendos, quia suorum ægrorum, naturarum, partium, causarum, morborum, remediorum & aliarum in arte rerum, personarum, operationum, particularium notitiam habere debent in numerato, definitè cognitam & perspectam, vt exactè & tutò curent præsentia, verè præfagiant ventura, & certè ac rectè sine errore mente & manu operentur, remediis propriis quarto modo repertis, semper salutaribus, quæ sint cuique singulari causæ iusta proportionem, tempore, quantitate, qualitate & modo determinata. Quæ sola vera sunt rationalis artis specifica antidota & arcana

propria, à solis legitimis & consummatis Medicis, sapientibus & peritis in arte sua (qui, vt de Hippocrate dictum est, nec fallere, nec falli possunt) inuenta : non vt ab hominibus, sed vt à Medicis, vno Ioue in hac arte & parte, minoribus : à quibus tantum absunt reliqui homines, etiam summi Pontifices, Reges & Potestates, quantum ab ipsis plebeij.

Sed non satis est Medicum esse solum in arte vniuersali & particulari vndequaue bene instructum & informatum : sed etiam oportet marte suo, hoc est ingenio, iudicio, natura, exercitio & aliis conditionibus, quas expresserunt Hippocrates & Galenus, esse donatum & conformatum.

Primum quidem disciplinis ad Medicinam præparantibus, logicis, physicis, mathematicis & moralibus excultum & informatum, humanioribus etiam studiis, maximè in linguæ græcæ & latinæ vsu exercitatum : summo insuper desiderio & voluntate ad discendæ artis & ad publicam salutem exercendæ potius, quàm ad rem priuatam faciendam impulsus. Quinetiam validum corpore & firmum esse, fortunæ bonis non destitutum, quibus ad artem adipiscendam & ad eam honestè faciendam iuuetur. Per quæ tria patere aditum Medico ad artis mysteria Galenus notauit, priusquam alias sex conditiones ab Hippocrate designatas consequatur.

Prima est naturæ propensio innata & dispositio, velut agri, cuius propriam naturam & virtutem prudens nouit agricola, an suæ sementi sit apta concipiendæ, quærit.

----- *non omnis fert omnia tellus.*

Hic segetes, illic veniant felicius vna.

Sic non sunt omnes ad Medicinam bene à natura comparati, in qua, vt in aliis professionibus, natura

duce & propitia, omnia probè succedunt: ea verò repugnante inania sunt omnia. Naturam autem Galenus in ingenio & iudicio, in ἀρχαῖς constituit, ad excogitandum & iudicandum ea quæ sunt idonea: frustra enim ad artem accedit (inquit) qui non sit ἀρχὴς.

ἀδυνα-
μία.

Secunda est doctrina sementis veræ & puræ, quale est frumentum à quavis impuritate repurgatum, probè nutritum, ut terræ manderetur. Talis est vnica Hippocratis & Galeni antiquitate, veritate, certitudine, rectitudine, salutaris doctrina: alia verò quæuis falsa est, & mortifera.

τοπος ἐν
φύσιν.

Tertia est locus bene apparatus ad doctrinam capeffendam & alendam, velut aër ambiens, ad segetum germinationem & incrementum, clemens & benignus. Vt enim locorum omnium non est par & æqualis temperies, quæ faciat lætas segetes. Sic docentium & demonstrantium non est vbique par industria & copia. Scholæ multæ falsæ & mutæ: paucae Coæ, genuinæ, quæ vera reddant oracula.

παιδεία
θίν.

Quarta est institutio à pueritia, velut sementis primo suo tempore opportuno proiecta, ut altioribus & firmioribus stabiliatur & firmetur radicibus, & terræ magis societur, ab iniuriis aëris inclementioribus muniatur, & suo tempore maturius perficiatur & colligatur. Sic Medicorum filij cæteris præponuntur, qui cum lacte à parentibus Medicinæ documenta & exercitia fuxerūt: particularia autem artis quæ in sensus cadunt tenella faciliè discit ætas, nempe dissectionum, medicamentorum, instrumentorum & operationum: quæ in suum succum tunc conuertit, cum altiora & sublimiora scientiæ & speculationis nondum exciperet, sed tantum quum grandior facta & prouectior: tunc enim citius, facilius, & iucundius capit, & ad vsum conuertit.

Quinta est labor assiduus in generalibus studiis & particularibus, notitia, eruditio & peritia naturarum hominum quorumcunque; sanorum & ægrorum, causarum, rerum, actionum, operum, scholarum, remediõrum, personarum, Medicorum, ministrorum, assidentium, locorum, temporum, terrarum & circumstantiarum essentialium ad bene medendum & iudicandum. φιλοσοφία.

Medicus enim centum fronte oculis, centum ceruice indiget ad præsentia perspicienda, præterita recolenda, & futura præuidenda & prædicenda; & centum manibus ad diurna nocturnaque diætetica, chirurgica, pharmacœutica & clinica quæque operanda: ut ea quæ debet ægrotantibus officia & beneficia conferat, & singula quæque ad momenta opportunitatum, ad stateram salutariter adimpleat; haud aliter quam solers & prouidus agricola circa suos agros, ut culturæ suæ centesimam vsuram recipiat.

Sexta demum est tempus longissimum præparantium studiorum & omnium Medicinæ partium percipiendarum, & ministrantium seu inferiorum Medicinæ artium comparandarum, omnium promotionum, actuum, interrogationum, disceptationum & exercitiorum sustinendorum ad instruendum animum in generalibus, ad formandum iudicium, & ad usum bene dignoscendi, prædicendi, iudicandi, operandi, comparandum in particularibus. χρόνος.

Ecquis enim leui pede tot studia percurrerit, ut sit abunde sufficiens & peritus artem tam longam breuib; spatiis emetiri? tam varias artes & scientias, tam diuersas naturas, generales & particulares compendiis famelicis & macilentis concludere? tantam πλουραθία, ἀγχίνοια & maturitatem, tantam

+ *consequi*

exercitij peritiam, & industriam, tam necessariam, & tam expeditam manuum dexteritatem, nisi ea simul omnia assiduo; nocturno, diurno & diuturno labore sibi comparauerit? Certè ut sua cuique rei, sua segetibus & fructibus, sic sua est Medicæ professioni data tempestiuitas & maturitas, ut perficiatur & proficiat.

Cum ergo rationalis Medicina hæc (ut referunt eloquia sacra) eodem momento quo creata & data est ratio hominibus, quorum est essentia vera; à Deo concessa sit ut regula, quâ ignorantia, falsitatis, erroris, fraudis & noxæ crimen & vitium omne tollatur, velut anchora certa & portus securitatis & tranquillitatis in periculosis tempestatibus infirmitatum læsæ sanitatis, & calamitatibus morborum, in quo tutum habeant perfugium suum; dummodò ratione recta regatur, hoc est cognitione rerum, quas Medicina complectitur, causarum, corporum, partium, affectionum, naturalium, non naturalium & contra naturam, remediorum, proprietatum & circumstantiarum essentialium in genere & in particulari, quæ à solis veris Medicis, peritioribus, consummationibus & illuminationibus *indivisi* perfici possunt.

*Hippoc.
περί ἐν-
σχυμῶς.*

*c. 4. lib. 1.
de usu
part.*

Ratio enim data est hominibus pro omni arte, estque velut ars ante artes omnes, inquit noster Galenus. Sic rationalis Medicina se gerit circa proprias causas, corpora, affectiones sanas, morbosas, alimenta, medicamenta, remedia, diætetica, chirurgica, pharmaceutica, iustè & prudenter dispensanda in genere & in particulari.

Sic jurisprudentia, sic architectura, sic militaris ars circa proprias quæque causas versatur, ut veram & certam habeat earum notitiam generalem & particularem, iisque propriam suam adhibeat medelam

necessariam per proprios artifices in arte instructos, peritos, expertos, probos & in omnibus eius partibus, exercitiis & operationibus numeris omnibus absolutos. Quicumque fuerint huiusmodi *ἰατροί*, inquit Hippocrates, nunquam in ullam malè docendæ & faciendæ Medicinæ suspensionem incident. Regula enim à Medicis talibus applicata non finit ullum dari errori, vitio & maleficio locum: quod per se damari possit esse sanitati & vitæ noxium. lib. de leg.

Cauere ergo diligentissimè debent, ne ex accidenti criminis & noxæ occasionem præbeant Medici, neue sacra artis suæ mysteria theoretica & practica indignis & immeritis, ignaris scilicet & imperitis tractanda & gerenda communicent & cōmittant, ne qui per alios malū fecerint, per se ipsos fecisse iustè damnentur. Qui ergo ministris sua officia & opera confiderint inficiis, inexpertis & magna ex parte improbis, egros suos occidisse coram Deo & hominibus iudicabuntur, aut saltem in grauissima pericula eos coniecisse.

Quæ causâ fuit, cur miratus Plinius quæsiuerit, quare erat rationalis hæc Medicina olim tam celebrata, vt primos eius authores cælo assignauerit, ea ratione, quod eius ope Æsculapius Tyndaridem à morte ad vitam reuocasset; & sub eius filiis Podalirio & Machaone in expeditione & obsidione Troiana ars hæc in tanto honore & gloria fuerit apud omnes: paulo post tamen in densissima nocte latuerit, donec Hippocrates in insula Conatus eam in lucem reduxit, & in publicum ac communem vsum suscitauit. Sed magis mirari debuit, quod post Hippocratis interitum integra diu non perstiterit, sed defecerit. Qui enim secuti sunt Diocles, Praxagoras, Chrysippus, Erasistratus & alij posteriores, eius placita mutare cœperunt, & ab eius eruditionis veritate & puritate, nec-

non ab eius animi & morū candore in ignorantiam, errores, & in multa vitia, fallacias, fraudes, maleficia & crimina delapsi sunt. Quæ causam dederunt Catoni Majori scribendi ad filium, Athenis nauantem literis operam, bonum esse Græcorum literas inspicere, non perdiscere; eique prædixisse, quando-cumque gens ista literas suas dabit, omnia corrumpet: tum etiam magis, si Medicos Romam miserit: iurarunt enim barbaros omnes necare Medicina sua.

c. 5. l. 2.
hist.

c. 1. l. 29.
hist. non

Durabat enim, inquit, Romæ antiquitas firma medicinæ rationalis, magnasque confessæ rei vindicabat reliquias: & populus ipse Rom. ultra sexcentissimum annum, sola ea usus est Medicina, ceu millia gentium, inquit, sine Medicis sunt, non tamen sine Medicina. Quamdiu enim vita & moribus moderatè se Romani gesserunt, tamdiu etiam humoribus suis temperati & sani sine Medicis vixerunt: eosque solam aduocauerunt, cum nullas temperatè viuendi leges seruauerunt, quousque ætate Magni Pompeij orandi magister Asclepiades, non satis, inquit, in ea arte quæstuosus, ut ad alia sagacis ingenij, huic se repentè conuertit, atque (ut necesse erat homini, qui nec id egisset, nec remedia nosset oculis visuque percipiendâ) torrenti ac meditata quotidie oratione blandiens omnia abdicauit, totamque Medicinam ad casum reuocando coniecturam fecit. Præcepta autem quæ excogitauit prætermitto, cunctis fauentia, si fuissent vera quæ erant facillima: quibus tamen vniuersum prope humanum genus circum-egit in se, non alio modo, quàm si cœlo emissus aduenisset. Is ergo repentè leges salutis humano generi dedit, quæ tamen statim abrogatæ sunt, cum non essent ne quidem paucis proficua.

Auditor eius Themison, quæ magister scripserat,
ad sua

ad sua placita tam infoeliciter mutauit, vt in omnium ægrorum necem conuerterit: vt de eius infortunatis actionibus & operibus, cùm quod erat crebrum exprimere vellent, vulgò dicerent,

Quot Themison ægros autumnò occiderit vno. Iuuenal.

Exortus deinde Vectius Valens, adulterio Messalinæ Claudij Cæsaris nobilitatus, pariterque eloquentiæ affectator, qui eam potentiam nactus nouam sectam instituit.

Eadem ætas Neronis ad Thessalum transfiliuit, delentem cuncta maiorum placita, & rabie quadam in omnes Medicos perorantem. Quali prudentia ingenioque, æstinari vel vno argumento abundè potest, cum suo monumento quod est via Appia, in quo se inscripserit. Nullus histrionum equarumque trigarij comitator egressus in publico erat. Is post Themisonem Thessalus ipse diatritariorum & communitarum methodicarum (quas dicebant) princeps fuit: & Medicinam paucorum mensium spatio se demonstraturum pollicitus, fullones, tinctorum, sutores & artifices quosuis è tabernis tanta multitudine ad se pertraxit, vt penè omnes relictis ministeriis, & tyrocinis aduocauerit.

Commemoratis Medicis indigenis ad alienigenas & aduenas pergit idem Plinius; ad Crinam Massiliensem, qui arte geminata vt cautior religiosiorque haberetur, ad siderum motus, ex ephemeride mathematica, cibos dando, horasque obseruando auctoritate Thessalum præcessit; cum repente Charmis ex eadem Massilia ciuitatem inuasit, damnatis non solum prioribus medicis, verum & balineis, frigidaque etiam hybernis algoribus lauari persuasit; vidisses senes consulares vsque ad ostentationem rigentes: itaque tandem dixerit: mutatur ars quotidie, toties

C

interpolis, palamque fit inter eos, ut quo quisque loquendo plus polleat, illico fiat imperator vitæ nostræ & necis. Nec dubium est, eos famam nouitate aliqua aucupantes, animas statim nostras negotiari: quinetiam id mercede faciunt, ut fides sit iis maior, & facile disperdant. Inde miseræ illæ circa ægros sententiarum concertationes, nullo idem sentiente, ne videatur accessio alterius: hinc illa infœlicis monumenti inscriptio, turba se medicorum perisse.

Subit mirari, inquit, nullam artium inconstantior rem esse, & etiamnum mutari, cum sit fructuosior nulla. Pergit prauæ istius fœcis turbæ falsorum medicorum maleficia & crimina, ab infœtia, auaritia & ab aliis vitiis prodeuntia, minutius commemorare, quæ timuit Cato & præuidit, Imperij mores esse peritura: lues enim morum non aliunde maior, inquit, quam è medicina. Vatem prorsus quotidie faciunt Catonem. Sed quæ personis imputanda esse, ipsimet procures artis in semetipsis, inquit, fatentur; quos non solum Cato & Plinius, sed Oratores, Historici, Poætæ & Philosophi ore & scriptis acerbissimis insecrati sunt.

Non enim à Catone fuisse damnatam rem utilissimam credit: subiicit enim, Catonem medicinam rationalem se & coniugem usque ad longam senectam perduxisse: profitereturque fuisse commentarium sibi, quo medebatur filio & seruis familiaribus. Ideo dicit, rem antiquos non damnasse, sed artem, maximè verò quæstum. Ut omnes sciant, rationalem artem (quæ cuiusvis erroris est emendatrix, vindex & regula à Deo profecta) nemini posse esse suspectam, sed solos qui ea uti nesciunt falsos medicos. Quod insequentibus per sæcula posteriora ad nostra usque declaramus.

Damnauit ergo Cato non rem, sed artem, hoc est malas artes medentium, inertiam, imperitiam, & turpem lucri cupiditatem, quæ eos transtulit ad dolos, fraudes, fallacias, ostentationes vanas, nouitates, quibus fucum imposuerunt, & miserè credulos & incautos circumuenerunt.

Cum ergo quingentos aut sexcentos circiter per annos post Hippocratem medicina vera multum defecisset, necesse fuit, vt Deus artis & naturæ author primarius, Genium alterum ab Hippocrate Galenum fuscitaret, naturæ & artis magistrum & vindicem summum, qui se & patrem à Deo monitum scribit, vt studia medicinæ amplecteretur, quibus obscuritates Hippocratis elucidaret, breuitatem sermonis eius dilataret, dispersa colligeret, falsitates eliminaret, per causas veritatem demonstraret, & per effectus confirmaret, quæ imperfecta essent adimpleret, sectas omnes erroneas profligaret, artem claram, puram & integram stabiliret. Quæ, Deo iuuante, tam foeliciter præstitit, vt quousque Romanum Imperium extensum fuit, Medicinam rationalem transfuderit. Cumque temporibus illis circumferretur Medicina triplex; Rationalis, Empirica & Methodica, vt refert Galenus in libris suis isagogicis, de sectis & de optima secta; vel vt inquit D. Hieronymus, tres Medicinæ partes, quas τὸ δόγμα, τὴν μέθοδον, & τὴν ἐμπειρίαν, esse dixit; Rationalis sola vera, relictis aliis, præualuit, & ipsæ cum suis patronis euanuerunt, & falsitas earum luce clariùs à Galeno palam enunciata & probata; facta tamen hac partitione Empiricæ, vt quæcumque longa experientia obseruata essent virtutes tutæ, securæ, veræ & proficuæ, per solos effectus tam alterantes quam purgantes, in commune corpus Medicinæ cum iis quæ ratio, causarum notitia & metho-

*Ep. lib. 2.
ad Pan-
linum,
ep. 1.*

dus inuenerat, sociarentur & concurrerēt inseparatæ;
 nec quicquam, nisi mutuis subsidiis rationis, causa-
 rum & experimentorum probatorum simul conspi-
 rantium fusciperent curandum. Sic secum eo foedere
 inito Empirica se Rationali coniunxit, & Rationalis
 secum Empiricam assumpsit comitem indiuiduam:
 nec amplius ab eo tempore seorsim Empirica vera
 disjuncta substitit. Sed Medicina rationalis utroque
 crure & oculo completa, dextro & sinistro, rationis
 atque experientiae suffulta & illustrata recto visu &
 gressu, in bene dignoscendo, prædicendo, medendo,
 operando & iudicando processit necnon & legiti-
 ma Hippocratis & Galeni exinde foetura, optimè suis
 partibus omnibus doctrinæ veræ & puræ, & discipli-
 næ rectæ & iustæ completa, absoluta & conforma-
 ta sub Imperatoribus Romanis enata est, legibus, sta-
 tutis, muneribus, stipendiis & honoribus ornata; in
 palatio Archiattrorum certo numero, in castris mili-
 taribus certo: in maioribus urbibus, minoribus & mi-
 nimis certo: qui antiquo more docerent, cum *ἐξ αἰῶνος*
 erant seniores, quales erant architectonici ab Ari-
 stotele vocati: qui operabantur, quales *ἀντιστοιχείοι*: & qui
 erant ab ipsa natiuitate in Medicina primò institu-
 ti, dicti *νομοθετοί*. Nihilominus vix per vnum
 aut alterum sæculum in eo splendore & magnificen-
 tia emicuit. Siquidem cum Imperio & cum cæteris
 bonis disciplinis lapsu grauissimo corrui. Quamuis
 enim Imperium Romanum esset robustissimum, bel-
 lis tamen Europa tota æstuantibus tandem conuul-
 sum, confractum & euersum fuit, & ipsa Medicina
 cum reliquis disciplinis & cum earum professoribus
 fugere in alias terras coacta est. Ac Medicinam qui-
 dem in Arabiam potissimum, tunc temporis quietio-
 rem, effugisse memoratum est. In quo horrido &

Gal. inst.
lib. me-
thodi.

3 *pol. e. II.*

del. qd.
del. h.
del. qd.

inclementi Mauritanorum tractu, solo vt cælo squa-
lido & retorrido, quam Medicina habuerat antea à
Græcis, & Latinis veritatem, venustatem, puritatem
& certitudinem pristinam, amisit: quæque antea in-
tegra, pulchra, casta, benefica, gratiosa, nobilis &
gloriosa erat, illic vitiata, stuprata, corrupta, prosti-
tuta, labefactata & rota à se ipsa immutata, erroribus
scatens & hispida, mente, manibus & iudicio resolu-
ta, mutilata & truncata rediit, eadem passa detrimen-
ta & damna, quæ fides & religio Christiana ab impie-
tate Mahometana accepit. Vnde factum est, vt Medici,
qui ante fugam erant rationales & legitimi hæredes
Hippocratis, post reditum fuerint planè degeneres
& spurij, semidogmatici, specie & nomine solo,
non re rationales; & qui antè instructissimi & peri-
tissimi, redierint ineruditi & imperiti; qui erant antè
apti ad benè operandum, animo & corpore *εὐφυνεῖς*, re-
dierint *ἀφυνεῖς*, vtroque impotentes & inepti; qui erant
Magistri ingeniosissimi & venerandissimi, redierint
ignobilissimi & vilissimi: qui demum erant archite-
ctonici & *ἀρχιτεκτονικοὶ* & *μετρίτεχνοι* post reditum suum ne
fuerint quidem de numero baccalaureorum: nec
ampliùs doctores, & operadores medici fuerint appel-
lati, sed phisici & speculatores, domi desides, men-
te, iudicio, ratione & manibus priuati, vt paralytici,
vix vnquam ad ægros accedentes, *ἑποσχεῖσθαι* solùm, de
putido lotio ex phiala per intermedios ministros
consulti, responsa dantes vt oracula sibyllina, ambi-
gua, dubia, falsa, absurda, ridicula, sæpiùs contraria.
Nempe quia redierant tam inertes & imperiti, vt
quibusdam solùm documentis vniuersalibus leuiter
tincti, in particularibus distinctionibus & diorismis
causarum, naturarum, corporum sanorum aut ægro-
rum, remediorum, & exercitiorum quorumuis, apud

ægros nullatenus versati, exercitati & experti iacerent inglorij.

Sacra namque suæ artis mysteria, officia & opera medica, quæ profanis communicari Hippocrates religiosissimè vetuerat, (cùm essent solis Medicis tam propria & congenita, quam sunt sua viscera nobilia) in manibus suorum vilium & mechanicorum ministrorum deposuerant, eaque à suis mentibus & manibus alienauerant & abdicauerant: ideoque tam apti & idonei erant omnibus medicinæ partibus, actionibus, operibus, muniis & exercitiis edendis, quàm ad musicam & ad lyram asini.

Sic ergo Medicinæ rationalis & medicorum professio & œconomia in doctrinæ veritate & puritate, in recta disciplinæ observatione olim tam celebrata, tam utilis, tam salutaris & tam gloriosa in scholis & apud ægros, in genere & in particulari sub Imperio Romano; postea in conditionis tam ignobilis, & fortis tam contrariæ mutationem incidit, per doctrinæ veræ corruptionem & disciplinæ rectæ depravationem & euerfionem, ut medici magna ex parte ab Hippocrate, Galeno & aliis Græcis degeneres & illegitimi prodierint.

Quia tamen hærebat adhuc summorum Pontificum, Regum & aliarum Potestatum animis ratio, nalis Medicinæ antiquæ memoria, per quam ipsius renouandæ & restituendæ studio & amore summo detinebantur; Academias seu Vniuersitates fundauerunt & creauerunt, quæ disciplinarum omnium *ἐγκυκλιον παιδείαν* complecterentur, scilicet liberalium artium, Theologiæ, Iurisprudentiæ & medicinæ, quas Facultates nominauerunt. Quibus erigendis Reges etiam & Imperatores dotes, beneficia, priuilegia, immunitates & stipendia contulerunt, easque tanquam

filias suas honoribus, muneribus & donis magnis locupletauerunt, & pro stirpis suæ Pontificiæ, Regiæ & Imperatoriæ origine & genere, proque castitate, pulchritudine, puritate & meritis exornauerunt. Et sic Medicas facultates bona fide, vt filias suas proprias, istis aduenis Medicis ex Arabia, peregrinis, nouis hospitibus, falso nomine, habitu & specie rationalium, legitimorum Hippocratis discipulorum & successorum delusæ, dicauerunt & in matrimonium collocauerunt, credentes eos esse ex familia illa antiqua egregiorum Medicorum prognatos, quorum famæ & meritis responderent, & qui totam Europam huiusmodi Medicis præstantissimis replerent. Propterea quas isti voluerunt & postulauerunt leges & statuta, à Pontificibus & à Regibus obtinuerunt, magna ex parte inani & vano suo animo malè digesta & iniusta. Quid enim aliud ab iis prodiisset, quorum doctrina tota corrupta & impura erat & disciplina deprauata & peruersa?

Siquidem contigit longè aliud quam speraretur ex isto coniugio: vt scholæ, quæ olim erant sapientia & prudentia nobilissimæ, factæ fuerint inertia & imperitia ignobilissimæ: quæ erant suorum officiorum dispensatrices fideles & administræ, suorumq; ægrorum sedulæ & pervigiles obseruatrices, suorum ministrorum inspectrices exactissimæ & maleficiorum correctrices seuerissimæ, bene docendi, dignoscendi, prædicendi, medendi, operandi & iudicandi per veras causas, verissimæ, certissimæ & rectissimæ regulæ, per inscitiam, imperitiam, ignauiam, errores, corruptiones, deprauationes arabicas factæ sint rationalis Medicinæ apostatæ, corruptrices, destructrices, & desertrices, quæ tota à Græcorum principum Medicina pura, recta & iusta defecerint, & fecerint

ut quæ olim erant sacra officia medica, methodica, nobilia, libera, liberalia magisteria, digna sacris solis Medicis, ingenuis, ingeniosis, doctis, peritis, consummatissimis magistris artis propria: quæque erant ministeria vilia, seruilis, sordida, ignobilia, solis digna illiteratis, ignavis, illiberalibus, ignobilibus & mechanicis ministris conuenientia, non modo confusa sint & simul permista, sed ordine inuerso per ignorantiam stupendam, & per praua statuta, quæ successerunt multa, iniusta decreta & iudicia, sacra profanis, medica & methodica magisteria ministris ignavis & mechanicis, nobilia ignobilibus, tonsoribus & institoribus tabernarum & officinarum mercatoribus commissa sint.

Non potuerunt enim Facultates, stirpe licet & origine tam nobili, virtutibus, meritis, honoribus & bonis tam multis ornata & tam commendata, non modo nobilitatem, excellentiam, venustatem, veritatem, puritatem & integritatem doctrinæ & disciplinæ antiquæ bene docendi, dignoscendi, prædicendi, medendi & operandi non perdidisse, nec sub tam falsis documentis, velut fundamentis tam ruinosis & infirmis, superstructa sustineri ædificia firma & stabilia: nec sub principiis impuri istius congressus, originali labe tam contaminatis & inquinatis, prolem concipere & producere aliam, quam corruptam, inertem, imperfectam, informem & muniis omnibus rectæ Medicinæ edendis ineptam, contagiosam & mortiferam; accessorium siquidem sequi oportet naturam principalis, inquiunt Iurisperiti. Quis etiam non videat, Facultates per se nobilissimas, per ignobiles istos despectas esse redditas?

Etenim Medici illi, naturæ & artis ministri & magistri

gistrum olim sapientissimi, prudentissimi & venerandissimi, ex illo cælo & solo Arabico redierunt vilibus suis ministris viliores: quia mente & manibus omnino paralytici, ideóque ignavi & despecti, velut inermes milites, inualidi, impotentes, exauthorati, à militia soluti, in officia & opera sua medica nobilia, sibi solis propria, ministros suos sordidos, ignobiles & ignarissimos erexerunt supra se, seque ipsos turpissimè subiecerunt & summiserunt. Quid ergo mirum, si ignobiles, contemptibiles & despecti ab eo tempore viluerunt & ministris suis viliores reputati sunt? Quid etiam mirum, si ministri illi acceptis à suis magistris operationibus Medicis, pro Medicis habiti sint apud vulgares: qui nesciuerunt, an essent ministri à natura ad ea quæ agebant comparati, an essent instructi arte, industria & peritia apti & idonei? Nam ut animales ea tantum percipiunt quæ sunt externa, non ea quæ sunt spiritus & interiora: sic tam vulgares homines quam ministri illi, tales apparuerunt.

Veritas manifestissimè innotescet per ea quæ ab initiis suæ inaugurationis ad professionis suæ officia peragenda, obtinuerunt statuta prima: quæ nec ipsi Medici, qui ea animo suo stulto vera, iusta & salutaria finxerunt: nec ij, qui ea bonâ fide sanxerunt & comprobauerunt, recte & iuste iudicauerunt: nec quæ cuiusque propria erant, nec quæ aliena à professione sua, nec quæ indecora & impropria, nec quæ erant publicæ salutis noxia, iniuriosa & insalubria, intelligere & examinare potuerunt.

Demonstratur per statutum hoc primum, quod est fundamentum innumerorum criminum & malefactorum professionis, quod hactenus nulla reformatione deleri potuit, ne quidem postrema sub Henrico Magno

D

nupera, quâ cautum fuit : Si quis baccalaureus sederit, qui chirurgiam aut artem manuariam exercuerit, ad licentias non admittatur, nisi prius fidem suam astringat publicis Notariorum instrumentis, se nunquam posthac chirurgiam aut aliam artem manuariam exerciturum ; idque in Collegij Medici commentarios referatur : ordinis enim Medici dignitatem puram integramque conseruari par est.

In quo nemo mecum æquus æstimator rerum, actionum, operum, exercitiorum & personarum medicarum crassam temporis illius ignorantiam & adiunctam proximè morum prauitatem & malitiæ affectationem non damnauerit : indeq; corruptionem scientiæ, disciplinæ peruersitatem, Medicinæ rationalis defectum & penè extinctionem, ac demum innumerabilia pericula & damna sanitatis hominum & vitæ excidia profluxisse : Pontifices, Reges, Magistratus, & urbium Rectores, Politicos, & maximè Facultates ipsas deceptas fuisse per ignaros istos Medicos, & ministros, Deo sic permittente, ut ignorantia nequitiae adiuncta, innotesceret, ut patebit.

Antequam lycæi seu gymnastici medici stadium per sesquiennium Parisiis decurrendum aperiatur, proferri solent Facultati testimonia duplicia.

Prius est Philosophiæ & liberalium artium per magisterij literas in Academia examine publico adeptas. Posterius est per partium omnium totius Medicinæ quadriennio integro & continuo sub Regiis & Scholæ professoribus audita & percepta documenta subsignatas tabulas, sine quibus nulli patet ad sesquienniale stadium emerendum, aut ad examen ullum priuatum, aut ad actum publicum sustinendum aditus. Quid primum videtur his iustius testimoniis?

Iam ergo ad totum cursum Medicum absoluen-

dum, examen triplex priuatum, & triplex publicum, ter toties triplicatum, quot sunt numero baccalau- rei, albo militiae inscripti, subeundum est. Singuli enim quot theoremata, physiologica, pathologica & the- rapeutica proposita sunt, simul omnes sustinent & specimen reddunt eruditionis, peritiae, iudicii & ra- tionis. Non est quod quispiam hæc damnare queat. *dua/*

Examini priuato septimana integra manè & serò as- signatur examineribus quinque aut sex sortitis; qui Candidatos introductos de generalibus totius Me- dicinae partibus, physiologicis, diæreticis & patholo- gicis interrogant. Peracta septimana eruditiores re- tinentur, infirmiores relegantur. Non est etiam in iis quod quisquam (fateor) arguat.

Exacto vno aut altero mense alteri examini priua- to designatur dies & materia medica, & maximè bo- tanica: ex qua defumuntur alimenta & medicamen- ta simplicia & composita, eorum delectus, præparatio & mistio. In priori pro subiecto seu materia in qua, examinatur corpus humanum cum suis partibus, dif- ferentiis & affectionibus sanis & morbois. In po- steriori pro subiecto altero seu materia ex qua, *est* *di-* herbaria & mineralis cum suis differentiis & pro- prietatibus tractatur.

Tertium examen therapeuticum ad finem cursus emensi differtur. Quis hæc tam bene sic disposita non probet, & priora duo generalia præmittenda ne- get?

Tertium, quod totum est particulare & thera- peuticum: particularia enim sunt sola curabilia & cu- rantia; quis non dicat bene postremum subsequi?

Si quæras, cur priuatos intra parietes, seclusis aliis arbitris quàm Medicis, perficiantur? nempe vt ex- ploret Schola, an cum honore & gloria suam digni-

tatem propositis theorematibus sustinere possint publicam.

Publici verò actus fiunt, ut non modò Medici, veri iudices; sed etiam profani suo modo iudicent, quæ cuiusque sit eruditio, quæ *ἐκείνη*, quod ingenium & iudicium, quæ ratio, industria & peritia mentis & manuum dexteritas & dispositio, ad perquirenda, inuenienda & facienda particularia usque ad vnum numero indiuisibile, quod curet & curetur solum: quæ vera, certa & recta via, ratio & methodus medica seruanda sanitatis per similia, propria; & curandorum morborum & causarum, per contraria adæquata & conuenientia. Quæ tamen clariùs apud ægros percipiuntur, quam in scholis & ex libris addiscuntur.

Hæc quidem generalia nemo improbabat, quia sunt principia prima, omnibus etiam artis ignavis nota & probata prima facie, quia sunt vniuersalia, indistincta, & confusa, specie vera. Sed si exactius, distinctius & minutius resoluantur & diuidantur, comparentur in particulari ad medendum parum vtilia, aut etiam falsa, iniuriosa & noxia.

Sic statutum illud primum & examen triplex priuatum, actusque reliquos publicos, aspectu primo probabiles iudicabunt omnes, quos si ad examen specialius & penitus reuoces, aut imperfectos & parum proficuos per se, ne dicam ridiculos & improbandos, reformatione & correctione dignos iudicabis, & esse decretorum aliorum perniciosorum quæ successerunt, & innumerorum damnorum, excidiorum, infortuniorum & calamitatum salutis & vitæ hominum & rationalis medicinæ professionis causas & principia mecum affirmabis. Quæ cum hisce adhuc temporibus obseruentur, censura Regia & ferula

Senatoria dignissima comperies. Ne ergo Medica veritas fictis & falsis illis documentorum coloribus externis obtegatur, quæ ad speciem fallacem fucum & fastum generaliter imponunt iis, qui rationales virtutes, particulares proprietates ac interna mysteria artis nesciunt, & quibus Arabistarum vitia & maleficia sunt occulta & incognita: demonstro ex utroque priuato examine primo, & ex postremo & aliis publicis modicum quid comparari, quod ad seruandam sanitatem & morbos sanandos per se conferat. Seruantur enim & curantur, seruant & curant particularia & singularia sola, quæ toto in sesquienniensi medico cursu conficiendo & emetiendo in scholis à professoribus nec docentur, nec obseruantur, nec cognoscuntur, nec tractantur: sed sola generalia quædam confusa, implicata, indistincta, indefinita. Sic in priuatis examinationibus physiologica, diætetica & pathologica affectionum sanarum & morbosarum, corporis & partium veniunt in disquisitionem. In secundo examine materia medica quæ seruare & curare potest humanum corpus. In tertio methodus & ratio qua utrumque obtineri possit. Sed tam ea, quàm actus, concertationes & reliqua intermedia exercitia, quanquam publica, sunt tamen tantum generalium & vniuersalium quarundam rerum exiguæ & leuis eruditionis, peritiæ, iudicij & utilitatis per se ad verè, certè, rectè, iustè & salutariter dignoscendum, prædicendum, medendum, operandum & iudicandum: ita ut nemo ex iis ullam gloriam in medicina promereri & sibi tribuere iure queat per causas, nisi per particularem singularium curabilium & curantium notitiam, per effectus comprobatam verissimam sit affecutus: quam sibi nemo ex scholis, toto licet æuo suo in iis versetur, audeat

D iij

polliceri, licet in ea sola particulari notitia posita sit artis finis & perfectio, nempe cuiusque in particulari indiuisibilis numero vera, certa, recta, iusta, distincta & definita conseruatio & curatio.

Sed esto præludia hæc prima generalia sint aliqua-
tenus vtilia, cum viam parent & indicent ad exqui-
renda & inueniēda interiora singularia postrema, quæ
sunt curabilia & curantia sola : attamen per sta-
tutum illud, quod Regia sanctione & supremæ Curie
confirmatione & sacramento publico inuiolatum
est, generalia omnia, & multo magis particu-
laria seu documenta, seu interrogata, seu con-
certationes, seu actus, seu mysteria, seu actiones &
opera medica irrita facta sunt & prohibita : ideo
Arabistæ sponte omnia ista officia nobilia medica
& rationabilia abjurauerunt, etiamque posteros
suos renunciare præstita fide hætenus coëgerunt, &
à ministris suis illiteratis & illiberalibus, ac mecha-
nicis exercenda in omnem damni & mortis euen-
tum reliquerunt & transmiserunt, vt cum vilibus &
ignobilibus ministeriis nobilia medica mysteria &
methodica opera, quæ sola sanos seruare & ægros
curare possunt, peragerent & coniungerent.

Quis ergo non dixerit, ista demissione, generalia
sesquienniaria documenta & exercitia per tot præ-
lectiones, actus, concertationes, interrogationes, &
responsiones esse vana, futilia, inutilia, noxia, exitio-
sa, & impossibilia? Quia fuerunt ab initio prohibita
& iis qui fidem datam violarent poena grauis infli-
cta, si artis & ordinis medici dignitatem puram & in-
tegram non seruarent.

An non per istud statutum quæ erant Medicorum
principum Medicinæ olim exercitia, opera & mune-
ra præcipua, nobilia & gloriosa, & in scholis & apud

agros, anatomica, botanica, pharmaceutica, chirurgica, diætetica, χειρουργικὰ : quæque in officinis suis seruabant, operabantur & habebant pretiosissima & charissima, abdicauerunt & eorum omnium voluerunt apud posteros obliteratam esse memoriam ? Nullas suis in theatris anatomicas ἐν χειρουργίῃ, nullas operationes chirurgicas curandorum vulnerum, vlcerum, tumorum, fracturarum & luxationum in scholis & apud agros administrari & celebrari, sed ad tontinas sordidas & olidas, capillorum & excrementorum omnium, vt cum cirurgia chirurgiã cõmiseretur, relegari: nullam alimentorum, medicamentorum, quæ sunt admirabiles Dei manus & naturæ munera, diuinis proprietatibus & viribus prædita, à Medicis fieri mentionem : cum existimarent ea esse mentibus & manibus suis indigna, sed ad mercenarias mercatorum suorum pharmacopolarum tabernas transferenda, vt illic cuiusque vernalis esset vita, vt ἀπὸ πώλης & ἀγορῆς, Hippocrati tam odiosa & reiecta, palam exerceretur: & pharmacia tam locuples, pretiosa & admiranda, quæ thesauros omnes naturæ & panaceas continet, cum pulueribus tabernarum & sentinis nauium admista profanaretur & vilesceret?

Cum ergo fuerint à mentibus & manibus Arabistarum theoretica illa vniuersalia & practica omnia particularia reiecta, quæ potuerunt esse eorum documenta, interrogata, responsa? an vera, certa, recta, salutaria, tam in triplici examine, quàm in actibus & certaminibus priuatis & publicis, quæ fuerunt decretis Regiis, & Curiaë supremæ, & Scholæ tam caute interdicta, tam religiosè & seuerè seruata, tam solenni sacramento verita, & poenis etiam inflictis tam seuerè contra reos vindicata? Vidimus Collegam nostrum Sauotium exautoratum, ab ordine reiectum

72buq

& ex numero Doctorum expunctum, quod ad Nosocomium, exercenda propria manu chirurgiæ causa se contulisset. Eundem vero non nisi chirurgiæ abiurata, & expiata culpa, (quasi piaculum esset & graue crimen agros in Nosocomio male curatos sanauisse) per nouam extra ordinem præfidentiam, veluti pœnitentiæ pœnam irrogatam, restitutum fuisse.

+ Joannem
Bislonum
filium,

Vidimus Doctorem alterum, qui Pharmaciæ docendo Pharmacopœorum tyrunculis quædam theoremata proposuisset, vt melius medicamenta eligerent, præpararent & commiscerent, fuisse mulctatum, nempe emolumentis Scholæ in biennium priuatum.

Vidimus clarissimum Duretum medicum Parisinum, propter præscriptum à se cuidam matronæ nobili elleborismum, quo hausto repente extincta fuit, in publicam vocatum contumeliam, quia confusus fidei Pharmacopolæ aconiti radices pro elleboro sumpserat: vt suam expiaret natiuam, à maioribus materia medicæ ignorantiam acceptam, hortulani rustici cuiusdam, Huberti nomine, discipulum factum, domi suæ aluisse, & nomenclaturam, ac faciem externam herbarum earumque differentias ab eo didicisse.

Sed quorsum hunc aut alterum designem ignorantie, erroris, culpæ & criminis reum, cum Scholam & Facultatem ipsam habeamus consciam & participem; quæ à tonsoribus, in diffecandis cadaueribus ad anatomica theatra sua, efflagitare quotidie perseuerat manum & industriam; & Robinum adhuc alit botanicum magistrum suum; vt pharmacopolas, chirurgos barbitonsores, ac iuratos per tot sæcula tulit, & adhuc ab eorum manibus & ore pender? Nec
pudet

pudet adesse præsentēs , dum obseruant eos malè sua præstare officia & propria edere opera, quos arguere non modo non audent , sed nesciunt? Quam iustum ergo est Scholas incidere in grauem sui Hippocratis reprehensionem, quæ sacra suæ artis mysteria *βελήϊον* tam indignis turpissime communicauerūt, vt iustas etiā, tantis criminibus & maleficiis quæ inde orta sunt, & meritissimas pœnas luerent, & supplicia publica, contemptus, vituperij & ignominia, inertia, ignorantia, ignauia & imperitia in docenda, facienda & exercenda vera Medicina rationali, in instituendis, formandis & creandis Medicis nouis, veris & legitimis, & in rebus, personis & operibus medicis salutariter edendis & rectè iudicandis? A quibus vitiis innumera orta sunt capitalia maleficia, semper noxia & exitiosa: sed maximè à statuto illo, velut à capite, primo principio & fundamento malorum omnium Medicinæ profecta. Quo ergo modo vtrumque istud examen priuatum à Doctoribus per tot sæcula rerum istarum anatomicarum, chirurgicarum & materia cuiusvis medicamentaria & alimentaria, in genere & in particulari ignaris, rite adimpleri & perfici potuit?

Cumque sit solius scientis posse docere interiora generalia, quæ sunt scientiæ; & demonstrare exteriora, quæ sunt sensuum & particularia: quo modo ea in Scholis docebunt & demonstrabunt, de iis interrogabunt, arguent, reprehendent, iudicabunt, & apud ægros rectè peragent, quæ tanta religione, sub fidei sacramento publico, scire, docere, demonstrare & facere prohibiti sunt, & in quibus non fuerunt instructi?

Certè vt generalia omnia physiologica, diætetica, pathologica leui, sic generalia omnia, chirurgica &

E

pharmaceutica siccæ prorsus pede pertranseunt: particularia verò omnia ne quidem vlla in mentem veniunt, quæ quarant, quæque respondeant. Testis ille, cui cum ossea scapula esset oblata, trochantarem esse respondit. Si quis etiam blitum exhibuisset, lactucam esse respondisset. Adeo nova sunt omnia, antiquis tota contraria. Vt cum sensibilia particularia Candidatis primùm iunioribus olim exhiberentur, aut simul etiam cum generali scientia docerentur & demonstrarentur opera particularia; hodie sola generalia cursim, superficie tenus, duntaxat perlustrentur, exercitia verò & opera particularia prohibeantur.

An ergo docebunt, demonstrabunt, & interrogabunt appositè ea, quæ professores ipsi & Doctores non didicerunt? An appositè etiam respondebunt Candidati ad ea, de quibus instructi nunquam fuerunt, nec sensibus obiecta sunt? nisi forsan quæ à conso-re pro doctore anatomico, aut à Robino, aut à mercatore pharmacopola pro doctore botanico & pharmaceutico didicerunt. Hæc enim, ut mentibus & manibus suis indigna, ad ministros suos transmiserunt repetenda & quærenda. Sic etiam, proh dolor! non pudet purpuratos & laureatos eadem à ministris disseccantibus, operantibus, deligentibus, præparantibus & miscantibus addiscere? iis adesse præsentibus, sua mysteria male tractantibus & falsa imponentibus, suæque opera imperitè peragentibus assentiri, & medica consilia secum ineuntibus turpiter annuere & abblandiri?

An ergo vtrumque hoc examen particulare & priuatum dignè celebratur, in quo quod necesse est scire, docere & facere, tam anatomicum, chirurgicum, quæ & diætericum, quàm quod pharmaceuticum, prohi-

betur? An sufficit pro examine botanicam cœnam opiparam parare, aut eam commutare in Ludouicum aureum viritum cuique distribuendum?

Cùm ergo summi Pontifices & Reges architectonicos creassent professores regentes, qui erant de Academicorum numero, mediæ quasi naturæ inter Ecclesiasticos & laicos, gaudentes priuilegiis Academiae, immunes ab omnibus ciuilibus & domesticis familiæ, publicis & priuatis rebus & negotiis, etiamque à nuptiis, vt nullis aliis impliciti, solis Scholæ muneribus liberiùs incumberent, nec etiam ad opera medica manibus tractanda descenderent, ac propterea Magistri nostri regentes dicerentur, & aliis præstantiores censerentur, velut Ecclesiasticæ conditionis & venerationis participes, ne vlla suspitione finistri mortis euentus polluti existimarentur, neue vlli vt olim plebs Romana ad conspectum Archagati medici vulnerarij, perhorrescerent, credibile est Pontifices voluisse, vt etiam ab operibus manuariis medicis abstinerent. Credibile quoque est eos etiam propter suam imaginariam dignitatem, & propter opulentiam, cum pauciores essent illis temporibus, iam tum officia illa sua & opera medica à se ipsis spontè deposuisse, & indigna censuisse manu sua & mente.

Insuper autem accidit, vt alij Medici *superiores*, Doctorum regentium, honorum, gloriæ, & priuilegiorum amore capti, ipsique etiam architectonici dulcedine nuptiarum plecti, easdem appetuerint, vt illi munera Scholæ & regentiam: ideoque à Cardinale Torauilleo circa annum 1450. ad reformatam *anno 1452* Academiam misso, nihil medicinæ professione esse reformandum obseruatum est, quam quod Professores regentes à nuptiis, & alij licentiati, atque do-

ctores à regentia & ab aliis honoribus Academiae prohiberentur, propterea vtrisque frui desideris concessum suis est: Sed quæ erant reformationis seuerioris scutica & censura digniora nescius intacta reliquit: nec venit ei in mentem, medicos ad sua munia reuocare quæ legisse debuerat apud Ezechielem Propheta in c. 34. contra Pastores populorum qui medicorum munia non exequerentur, nempe quod est infirmum non consolidarent, quod agrotum non sanarent, quod confractum non alligarent, quod abiectum non reducerent; quæ fuissent ei multo gloriosiora quàm illis concedere ambitiosa, & his coniugia. Sed ne quidem leuiora alia non pauca castigari postulauerunt, cuiusmodi hæc sunt.

Quòd quodlibetariis actibus, quibus quæstiones arduæ & graues non tantum physiologicæ, sed etiam pathologicæ & therapeuticæ proponuntur, quæque sunt artis subtilitate consulto & maturo iudicio ab antiquioribus magistris sapientioribus soluendæ: at tamen seclusis antiquis eruditione, peritia & exercitatione longa consummatis præsidibus, iuniores anteponuntur, vt jeiunas solutiones & imparia reddant responsa.

Quòd in cardinalitijs etiam actibus & concertationibus, quibus baccalaurei leuioris armaturæ milites umbratili velitatione tantum decertant, de quæstionibus diæteticijs magna ex parte clarioribus, volunt *ἡσυχαστὴν* *ἀντιπρόστυλον*, Doctorem decennalem, non iuniorem præesse, qui dubia minùs implicita explicet.

Quòd actus sit etiam solennis vesperiarum, qui pridie coronæ doctoralis, aut non multo ante diem laureæ comparandæ celebratur, in quo decennalem oportet Medicum, non iuniorem cum baccalaureo

licentiato jocos, scommatis, ludicris ludere, aut sæpius eundem & alios lædere & lacerare convitiis, dictariis famosis & contumeliosis mendaciis, aut salibus aspergere, exasperare, subsannare, proscindere mordacibus. Quid tam vespertiæ illæ referunt, quàm theatrales personas comœdiarum?

Quòd demum sit actus pastillariorum, quo Medicus senior, præviis apparitoribus cum fascibus, ascendit in suggestum, ut de medica quæstione cum pusione pueriliter loquatur, garriat, ludat, insaniat & veluti repuerascit, ac locum det adagio, *bis pueri senes.*

An sapiunt ista Hippocratis gravitatem, auctoritatem & sapientiam? An non laudabilius, gloriosius & vtilius fuisset commutari in materiam chirurgicam & pharmaceuticam, medicinalem, theoreticam & practicam exercitationem, cuius utriusque tam profunda sunt hodie in scholis & apud ægros silentia perpetua, etiamque sacramento publico reticenda & omittenda? Quæ olim erant Medicorum principum assidua exercitia, publica & priuata: nunc vero sunt Medicis Arabistis scandala fugienda, ut sint ministris quæstuosa & gloriosa præmia & brauia.

Sufficit toto decursu biennali summa tantum genera rerum medicarum primoribus labris delibare & extremis digitis attingere, reliqua à dióisa prætermittere, quæ sunt errorum & maleficiorum principia. Hodie namq; accurate distinctiones & differentias intermedias perquirere & in notitia exacta causarum, partium, naturarum, morborum, remediorum, proprietatum & circumstantiarum essentialium, quæ sunt rectæ methodi, dignoscendi, prædicendi, & curandi; diu immorari insolitum, inusitatum, ac inutile cum

Empiricis estimandum est, & cum Arabica foetura & semidogmatica, originali vitio & labe parentum contaminata, corrupta & puerfa; doctrinae & disciplinae Hippocratis puritati, veritati & rectitudini attentius & longius insistere & adhærescere vanum hodie, insanum & ridiculum ab omnibus perhibetur.

Nolim veros Medicos, eximios, rationales ex predictis male de nobis sentire & ominari, quod videamur velle oculos cornicum configere, & capere quæ sunt vtilia & salutaria. Absit verò, sed tantum ea quæ docti Collegæ Parisini scripto suo nobis notauerunt & communicauerunt, iniusta prima ab initio professionis instituta, & innumera praua, inutilia & superuacua, quæ primis adiuncta sunt & succreuerunt maleficia, salutis publicæ & professioni medicæ omnino aduersa, damnosa & fatalia, hodie ad extremum pernicipi, ruinæ & perditionis perducta cum ipsis damnare. Laudamus ergo cum iis quæ benè instituta sunt, & quæ benè à peritis & probis in publicis actibus & priuatis scholis hodie agitantur, geruntur & interrogantur, & cum iis dicimus, ea tantum esse veluti præludia, prolegomena, vestibula, atria prima & principia artis, seu fontium capita & riuuli, qui à vastissimo Hippocratis & Galeni dimanant Oceano, generalium documentorum, distinctionum & differentiarum, affectionum sanarum, morbosarum & neutrarum, corporum, partium, signorum, rerum omnium naturalium, non naturalium & contra naturam, remediorum diæreticorum, chirurgicorum & pharmaceuticorum, alimentorum, medicamentorum, & instrumentorum, ac bene medendi methodi, & iis benè vtendi pro indicationibus petitis ab iis omnibus & à circumstantiis substantiarum, temporum, qualita-

tum, quantitatis & modorum.

Quæ omnia licet ex monumentis principum Medicorum & ex Scholis generaliter defumantur, vt tamen singula singulariter his & illis proportionem geometricam præferbantur & applicentur à præuiis magistris in artis operibus consummatissimis & ingeniosissimis, ἡγεμονοῖς velut ducibus & interpretibus, apud singulos agros αὐτοψία, observationibus & experimentis multis ac longo tempore addiscenda sunt. Quæ omnia defuisse & defutura esse Arabistis, semidogmaticis, Empiricis omnibus, cum veris & probis Medicis condolemus.

Si dixerit aliquis, quæ deficiunt, per tertium examen priuatum comparari & compensari. Absit verò. Cum enim toto biennio baccalaurei vniuersalia documenta, generalia, species, differentias & distinctiones per diuisiones omnes, nulla ommissa, vsque ad postremas numero indiuisibiles perlustrasse, & in numerato ad manum semper præsentibus in animo habere deberent, quas tamen nemo æquus arbiter dixerit esse adeptos & consecutos. An ergo in hoc examine de ijs omnibus, nempe de seruandæ sanitatis & curandorum morborum, tam dignotionum, & prædictionum, quam methodi medendi, præceptis & remediorum appositè vsurpandorum modis generalibus interrogari & respondere solent?

An ullus est peritus artis & probus, qui non fateatur eos nouitios, verè neophytos, & totos informes & imperfectos manumitti & coronari?

Quanto ergo tempore opus esset, non modo ad hæc generalia omnia in tanta causarum, naturarum, corporum, partium, morborum, & remediorum multitudine? Sed multo adhuc longiore ad particularium distinguendarum, sanandarum & curandarum

causarum, naturarum, affectionum, partium, numerositatem innumerabilem & penè infinitam opus esset. Quam agnoscit Hippocrates in artis longitudine, in vitæ breuitate, in præcipiti volubilitate occasionum captandarum, in magna iudicij stabilien- di difficultate & experimentorum tam incertorum periculis. Vnde fit, vt neophyti isti, inertes, adolescentuli, inermes, imparati in hac militia Medica, velut andabata, ad agros accedant, vt clausis oculis potius contra naturam, contra amicos, & contra seipsum pugnent, quàm contra morbos & morborum causas. Quamdiu ergo massæ illæ informes essent lambendæ, tergendæ, & efformandæ, vt essent eruditæ, peritæ & mentibus atque manibus idoneæ & exercitatæ?

An ergo sufficit tertium hoc examen & postremum, vt quæ deficiunt neophytis perficere queat: vt tres septimanas conferre tantum velint Arabistæ, qui cogant discipulos manè & sero curritare per urbem viritim & vicatim ad centum & ultra magistros sparsim diffitos, vt de enematis, aut apozematis cõficiendi modo & præscribendi formula interrogentur? An hoc est examinis institutioni & expectationi satisfacere? An potius, nec docere, nec facere velle in Scholis & apud agros, quod publico sacramento vetitum & prohibitum est, in quo Arabistæ & semidogmatici volunt esse positam dignitatis & maiestatis suæ gloriam?

Nostri certè hodierni semidogmatici sunt Galeni semidogmaticis & communitatum Medicis longè deteriores, eo sensu scilicet, quo vocauit Hippocrates febres semitertianas, dimidiotertianis exitiosiores. Vt enim videmus posteriora prioribus quotidie peiora succedere: sic etiam obseruamus in professione

feffione medica recentia antiquis mala pejora & in-
mendabiliora adnasci & superuenire, etiamque Empi-
ricis hodiernis perniciosiores semidogmaticos ad æ-
gros accedere: & esse eo sensu intelligendos dicimus,
quo Galenus interpretatur febres illas semiterianas,
quia se Hipp. æmulos, & sectatores, rationales seu dog-
maticos, laureatos & pileo insignitos gloriantur, cum
sint tantum rudis indigestaque moles & imperfecta
mola, specie *κρίματος ἰατρικῆς* & veræ gestationis facul-
tatibus imponentes. Compendiarij etiam dicti, so-
lo insultantes generalium notionum & definitio-
num medicarum compendiolo, paucis diebus exce-
pto, aut breui manu transcripto, solis schedulis seu
receptis ad omnes morbos, aut potius ad sympto-
mata, referto, à quibus etiam symptomatici medici
dicuntur, quas ex vulgarij authorum monumen-
tis velut fasciculos collegerunt & colligarunt in om-
nem vitam, adiunctis Beguini aut Crollii spagyricis,
chymicis & specificis magisteriis, quæ salibus qui-
busdam saporauerunt, floribus sulphuris asperse-
runt, & Mercurij puluisculis dulcorauerunt, atque,
ne desint cælestia & formalia, etiam influentiis as-
trorum imprægnauerunt, & admirandis spirituum
viribus & virtutibus sanctificauerunt, quibus insana-
biles quosvis morbos & causas se profligaturos pol-
licentur & imponunt.

Sed exemplis demonstrandum, eos in generibus
primis tantum immorari, nec per rectos diuisionum
gradus intermedios distinctionum ad ima vsque de-
scendere, nec ideo vnquam bene dignoscere, prædi-
cere, mederi, curare & iudicare posse: sed tota vita,
confuse, indistinctè & indefinitè, temerè & fortui-
to se gerere, nec vlla vera, certa, recta & iusta age-
re; nunquam docere suos discipulos in montibus,

F

nec ægros suos in conuallibus, quia vsque ad fastigia montium ascendere per compositiuam methodum docendi & discendi iis nunquam contigit : ergo neque descendere per resolutiuam vsque ad infima licuit, quæ sola curant & curantur : finis artis actio est & operatio sanitatis, quæ est singularium; non speculatio, quæ est vniuersalium. Ex iis si quæsieris, an suo compendiolo materiam omnem medicam in qua, ex qua & circa quam, ad omnes affectus exacte dignoscendos & distinguendos, inuestigandos & sanandos necessariam, conclaferint.

In qua, corporum, partium, affectionum sanarum & morbosarum, causarum, signorum, & remediorum omnium accuratam notitiam : Ex qua, diætericam, Pharmaceuticam & Chirurgicam scientiam & operationem medicam, nobilem & ignobilem, dominam & ancillam. Non enim medicis esse debet ancillæ amor pudori. Circa quam, vniuersalem omnem & particularem methodum medendi, vsum & exercitationem, animi & manuum industriæ & peritiæ notitiam certissimam & probatissimam, qua inueniuntur singula, dignoscuntur, eruuntur, definiuntur, præscribuntur & perficiuntur singula unicuique propria : Certissime videbis eos ad hæc magis mutos quam pisciculos, nec alia responsuros, quam generalia & communia, confusa, indefinita, indistincta, temeraria, dubia, incerta, sæpe absurda, aduersa, aliena & noxia : nec aliter eos apud ægros obloqui, proponere, præscribere, operari & iudicare, quam eadem & vulgaria.

Siquidem apud eos omnes apoplectici, epileptici, lethargici, hydropici, paralytici, rheumatici, arthritici, colici, syncoptici, orthopnoici, palpitantes, affectus sunt frigidi : Apud eos causæ omnes, seu vni-

uerſales, ſeu particulares ſunt ſimiles, aut eædem externa & interna.

Externas quidem obuias ſenſibus agnoſcunt & ac-
cuſant: internas, non aliter quam vulgus, norunt. At-
tamen imprudenter & impudenter dignoſcere & diſ-
criminare ſe vulgo affingunt, eiſque falſo ad dece-
ptionem & perditionem facile perſuadent, quem
ſciunt, omnes ſibi aliorum morbos tribuere, iſque
affici aut ſimilibus.

Apud eos inextricabiles ſunt morborum, cauſa-
rum, ſymptomatum, & indicationum permixtæ com-
plicationes & labyrinthi: quæ prima, quæ media,
quæ poſtrema conſideranda: quorum ſint potiores,
potentiores, vrgentiores, & inſtantiores poteſtates
& vires: quæ antecedentes, quæ conſequentes, quæ
concurrentes ſimul, vt emendentur & amandentur,
neſciunt habentque omnia promiſcua & adidonea.

Apud eos, partes quæ aliis compatiuntur, ſemper
primariò creduntur affectæ: quia compaſſionum diſ-
ferentiæ ſunt illis res nouæ & incognitæ. An ergo to-
pica ſua ſuperis partibus conferent, quæ compatiun-
tur inferis primariò affectis? An non ergo operam
ludunt ſuam & oleum perdunt?

Apud eos dolorum omnium, profluuiorum alui, vi-
giliarum, & huiusmodi ſymptomatum granula nar-
cotica vulgaria ſunt iis in vſu communi, nulla ra-
tione habita cauſarum, circumſtantiarum & diſtin-
ctionum quas ignorant. Boni quidem præſentis ra-
tionem tantum ſe habere dicunt, nullam verò emer-
gentis damni inemendabilis.

Apud eos, vt apud vulgus, vires etiam primis mor-
borum diebus & temporibus creduntur fractæ &
exolutæ, quas vigefimo etiam morbi die inuenit &
obſeruauit Galenus oppreſſas & grauatas, vt egre-

44 MEDICINÆ RATIONALIS

gij quique medici quotidie experiuntur in grauissimis morbis & symptomatis, vt cholerae, immoderatissimi fusdeque effluuij, contractionum dolorificarum, extremorum perfrigeratorum, *asquelas*, deliquiorum animi; quæ tamen sæpe phlebotomia etiam repetita sedat; quod indicium est inflammationis internæ, quæ retracto ad principia vitæ sanguine vires obruebat: eo verò detracto manu parca, sed repetita, natura adjuncta calidiuſculis aquis aut fomentis extremorum, momento recreantur ægri, & contra spem omnem à morte resurgunt.

Quis ergo non conjiciat per istos medicos innumeros ægros eripi & tolli de medio, suffocatos & extinctos, magnorum remediorum phlebotomiæ & purgationis opportuna inopia, omissione & defectu, quam vulgo & compendariis hisce virium deictarum falsa suspicio imponit quotidie, & ægros in certa vitæ pericula & damna dejecit. *Sanguinem incisa vena mittere, nouum non est*, inquit Celsus. *Sed nullum esse morbum, in quo non mittatur, nouum est*. Hoc diuino motus genio ad hominum salutem & ad medicorum istorum confusionem proclamauit. Etenim Hipp. tempore detrahere grauidis mulieribus, senibus & pueris nouum erat. Sed Celsi tempore nec quæ ætas, nec quid gestaretur in corpore, sed quæ vires essent considerare cōducibilius fuit. Quo etiam eodem ipso authore præclare assertum est, nihil in particularibus rerum medicarum actionibus esse perpetuum. Quod vt iustum fuit Celsi sæculo, quo intemperantia summa pleniorē sarcinam cumular: sic iustius adhuc nostro solo & cælo, quo eadem licentia plethoram & cacochymiam copiosiorē generari & adaugeri permittit, & ratione vacuationis plenius, ad deplendam sanguinis sarcinam; aut

remulſionis & deriuationis occasione, largiùs in re-
uulſione à longinquo, parciùs in deriuatione à vicino
fonte inſtituendæ: aut aliquando ſolius refrigerij &
ventilationis procurandæ ratione, qua parciùs emit- + adhuc
titur.

Fuit ſemper, & hiſce adhuc magis temporibus in-
temperantioribus, quàm antiquis frugalioribus phle-
botomia potior & ſalutarior: quæ tamen compen-
diariis Arabiſtis, & falſis aliis & Empiricis, qui eius
vires & uſum aut nesciunt, aut animo malè diſſimu-
lant, formidabilior & criminalior perhibetur, quia
ſunt particularium omnium ignari & vniuerſalium
tantum cauſarum ſcioli.

Cum vtraque plenitudo ad vires & ad vaſa grauatur,
opprimit, ~~vaſa~~ diſtendit, ſuffocationem portendit,
cum inſignis & ~~amara~~ putredo inualeſcit, ſingulis
momentis maſſam corrumpendo ad extremam per-
ditionem ſubſtantia, cum febres vrgent ardentiffi-
mæ, dolores premunt vehementiſſimi & acutiſſimi,
inflammationes partium principum generantur &
metuſtur præſens exitium, quid aptius
larga ad lipothymiam ſanguinis euacuatione ab ini-
tio celebrata? An videas Arabiſtas & compendarios
imitari & facere, quæ Medicinæ principes præ-
cipiunt, vt principia putredinis, inflammationum &
febrium intercipient, & ægros momento, & eodem
ipſo die liberent?

An non in cutaneis eruptionibus febrium putri-
darum, malignarum, eryſipelatum, variolarum,
exanthematum ſanguinem mittere, eſſe humorum
coctiones intereipere, eſſe cauſas morbiſicas in in-
teriora retrahere, ſcripſerunt? Quafi verò æſtuans
initio bilis, aut etiam per totam maſſam diſfuſa
putredo, vel labes eius aliqua parte accenſa cer-

tiori fræno inhiberi, coërceri, & restringui possit, quam materiæ iam labefactatæ & corruptæ euacuatione? Quasi eius materiæ vitia, aut putrentis, aut iam putrefactæ securius & salutaris castigari, organi humorum citius reprimi, feruor & corruptela potentius cohiberi, præsentius ad temperiem & moderationem reuocari possint: quam tempestiua materiæ febrilis tam effera & indomitæ, tam immitis, nec vlla coctione mansuefactæ, nec secretæ ad euacuationem criticam & salutarem, per phlebotomiam missione? Quasi ignis ardor sedari & frangi citius possit vlla aquæ affusione, quam pabuli, id est ligni subtractione, cum deest par & æqualis alia refrigerandi facultas, appositio, & oppositio? Quasi humorum contemperatio & coctio seu maturitas facilius, felicius & celerius procurari possit, quam postquam maior substantiæ corruptæ portio, quæ naturam opprimebat, suffocabat & obruebat, est exhausta? An non pars reliqua, cum parciore est & sarcina leuior promptius à natura subigitur & edomatur, & die critico excernitur? An non contrarium accidit, si arte non fuerit tota detracta & rejecta? Quasi non sit omnis excretio initii morborum symptomatica, inutilis, aut mortis, aut *expiratio* præsaga? Ideoque tempestiua euacuatione per phlebotomiam arte emendanda & antevertenda, quæ tutior est quam vlla alia?

Sed cum in iisdem putridis febribus & morbis illis, quos ipsi occultos fingunt & existimant, quandam astruunt malignam & occultam putredinem occultis remediis oppugnandam, cur à principum magistrorum Medicinæ sententia & veris, certis, re-ctis & probatis remediis recedunt? Qui vt non aliam agnoscunt, quam manifestam, cuique corpori pro-

priam putredinem: sic solis manifestis per se, aut per accidens remediis eam intercipiunt, frangunt, emendant, reducant, superant & vincunt.

Si massam sanguinis putredo labefactauerit & corruerit, per detractionem; si extra vasa turgens excurrerit, ut perdat partem & inflammet eam, per phlebotomiam; aut etiam si non constiterit humor, per analogam purgationem.

An pars sphacelo siderata, ne partes aliæ trahantur in ruinam, alia ratione quàm resectione curanda est? Quæ tunc spes ab antidotis, oecultis, arcanis, specificis, sympathicis, antipathicis, cardiacis, margaritis, & bezaardicis? An vlla par & æqualis celeræ euacuationi per vtrumque generosum remedium sanatio? Cumque consummata est substantiæ cuiusvis corruptio & destructio, an non inutilis, futilis & vana est quæuis per qualitates alteratio & insperabilis renouatio vlla, cùm in sola partis amputatione, aut euacuatione corruptæ materiæ posita sit salutis spes & anchora?

Cum crassi, lenti, multi, & varij humores viscera infarciunt, inficiunt, opplent, distendunt, inflant sæpiusque inflammant & febres accendunt: an coquendis crudis, incidendis lentis, attenuandis crassis, diducendis ductibus, aperiendis viis, soluendis infarctibus & tollendis impedimentis incumbunt, & aperi-tionibus venarum crebris sorbitiones conuenientes intermiscunt? Minimè vero. Communis Arabistarum usus aliter obtinet, nempe ut purgationes maximis ægrorum damnis intempestiuas instituunt, incoctamoueant & agitent, nec solum vllò fructu purgent, sed naturam omnino turbent & eam à pepasmo auocent, & incendia interna sæpius tam adaugeant, ut celerrimè vitæ terminum accelerent.

in/ in/
+ biliosis

Contrà verò cum tenues, & liquidi ichores, qui natura sua biliosi sunt, immites & acres, atrabilaris acriores; pituitosi mites, sanguinei mitiores inania partium morbosarum opplent spacia, quique per febres adhuc sunt ferociiores & virulentiores, nulliusque ideo coctionis, nullius separationis partium heterogenearum participes, malignitatem substantiæ tantam adipiscantur, ut suis non consistentes conceptaculis, turgant, erumpant & quoqueversum ruant, excurrant, diffundantur & dissiliant in orgasmos, in inflammationes, in *μελασμοὺς*, in *κερνώσεις*, aut in abscessus?

An in istis sequuntur Hippocratem & Galenum duces, qui *ἀνθράκωρον* analogo purgante medicamento statim ab initio utendum præcipiunt? An isti sic salutarem ex purgatione successum promittunt, ut hæc mala vitent & præveniant?

Absit verò, cum potius quæ mala notauimus feriendo accersant, quæ vnica aut duplex tempestiuè usurpata catharsis initio totam morbificam causam extraheret. Axioma est iistritum omnibus. Sed satis illis est indistinctè generalia, communi usu medendi consueta, ad ægros deferre consilia & auxilia, nec vnquam descendere ad particularia, diorismis definita, ut sint vera, certa & innoxia: nec curare si sint noxia & fatalia. Axioma vulgare est, & commune omnibus, plenitudini deberi sanguinis detractionem, cacochymiae purgationem, quod prophylacticum tantum esse credunt remedium, therapeuticum verò negant. Deus bone! quanta generale hoc dogma indefinitum & indistinctum, damna tulit? Cogit tamē eos veritas fateri tandem illud tam ad ægros, quam ad sanos, tam ad curationem morborum, quam ad sanorum tutelam & custodiam spectare, referri & pertinere;

tinere : illudque in particulari quibus, quare, quando, quantum, quoties & quibus modis sit intelligendum & usurpandum, vel ignorare, vel peruerso iudicio statuere, vel animo malo præscribere & determinare. Sed exemplo id euidentius declaremus.

Proponatur Parisinus aliquis, qui ab iis sanitatis tuendæ rationem postulet sibi veram, certam & integram: aut qui morbi alicujus veram & certam pariter curationem & sanationem requirat. Attendite precor, quæ sint istorum semidogmaticorum quæsitæ. Quouis pignore certauero, si appositè ad ea omnia, quæ ad benè dignoscendum, prædicendum, conseruandum, sanandum, iudicandum & præscribendum sunt necessaria quærant & satisfaciant. An etiam præcipua ista, prima & summa capita veritatis inuestigandæ cogitauerint sibi proponenda & præmittenda, cuius sit conditionis vitæ, & cuius sit sanitatis differentiæ definitæ Parisinus, vt vtriusque istius summi generis in suas species intermedias, usque ad postremas numero indiuiduas, persequantur.

Ac primum de sanitate, an sit perfecta, aut imperfecta & morbosa. Si perfecta, an sit exquisita ratione, aut ad sensum. Si imperfecta, an semper, an plerumque malè affecta. Si semper, an simularium partium, an organicarum, nobilium aut ignobilium, principum, aut ministrantium, omnium aut paucorum. Si æqualis, aut inæqualis, si à principiis sit ingenta aut aduentitia. Si recens, aut inueterata. Si per se, aut per consensum. Si simplex, aut composita, cum aliqua causâ aut nulla, aut pauca aut multa, confluyente adhuc aut iam congesta, tenui aut crassa, calida aut frigida, cruda aut cocta, benigna aut maligna, alterata in qualitatibus aut in substantia sua corrupta, in principio, incremento, statu aut declinatione.

G

Conditionis vitæ aut liberæ, aut seruilis & subiectæ, aut sibi soli, aut alteri.

Sibi, aut in exercitiis & laboribus, aut in voluptatibus, cupiditatibus & appetitibus propriis.

Alteri in mandatis, obsequiis, aut sine aut cum aliqua intermissione & remissione.

An diuisiones omnes recta via secuti sint usque ad vnam propriam numero indiuiduam, à qua rerum agendarum depromant indicationem veram & rectam, vt Parisino satisfaciant?

Sed ne quidem hæc sufficient, nisi insuper combinationes hæc secuti sint, nempe sanitatis Parisini perfectæ, aut imperfectæ, cum conditione subiectæ aut liberæ. Si namque Parisinus perfectæ & firmæ fuerit sanitatis & liberæ conditionis, non aliis indigebit artis subsidiis, sed solis naturæ regulis & auxiliis relinquetur, quæ si sequatur, nec auertatur erroribus ullis, natura sola ei sufficiet pro omni medicina. Si infirmæ sit sanitatis & morbosæ, & conditionis vitæ seruilis, à qua remittere aut intermittere quidpiam nec velit, nec possit: nemo dubitat Parisinum illum, vt in tali casu facit Galenus, esse ἀγὰρ τὸ ἔχον committingendum. Quis enim nolenti beneficium conferat, & plusquam Deus efficiat, qui saluari nolentes deserit? Si vero sit sanitatis firmæ, sed seruilis vitæ conditionis, qui aliquid remittere de seruitute, & parere consiliis voluerit & potuerit: Aut si morbosæ & infirmæ sit valetudinis, conditionis vero liberæ. Ista distinctiones vniuersales & particulares exactè in Parisino esse definiendas quis Medicus verus dubitet? quas Arabistam Medicum aut semidogmaticum non quæsiturum, ausim vitæ periculo affirmare, sed nec aliud, quam quicquid in buccam venerit, præscrip-
turum, aut quæ ipse expertus sit ex accidenti vtilia,

+ h. s. s. s.
op. medico

aut quæ opinio temeraria, aut iudicium ignorantiae tenebris circumfufum suggerit, aut ficta & fallax historia fupposuerit, refponfurum, & ficta, & fola ambigua, falſa, dubia, infida, vt Sibyllarum refponſa, cõfuſa, indiftincta, inconſulta, ſæpiùs vulgaria communiter dicta definiturũ, cuiuſmodi ſunt hæc: omnia eſſe ſana ſanis, contraria contrariis ſanari, ſimilibus ſeruari, pleniorẽ victum pariori & tenuiori præferri, meri potionem ſanguinem copioſiorem & laudabiliorem generare, & id genus vniuerſalia Pariſino, multis limitationibus determinata diætetica, pharmaceutica & chirurgica præſcripturum. Non eſt ergo quòd ſperanda ſint ab his, quam generalia ægris dari conſilia aut præſidia, ſemper futura noxia.

Alterum profero exemplum. Si mulierculæ, aut ſteriles, aut foetæ, aut puerperæ conquerantur apud eos de euanidis conceptionibus, de geſtationibus moleſtioribus, de abortionibus calamitoſis, de difficiliſſimis parturitionibus, de menſtruis deficientibus, de lochiis ſuppreſſis, de ſterilitate.

De infantulorum torminibus, de conuulſionibus, de aſthmate, de dentitionibus, de herpetibus, de vigiliis, de nutricum delectu, de lacticiiniis, de uſu pulcicularum, de ablactatione: Ipſæ certè agnoſcunt Medicos illos tam inertes & imperitos, tam triobolares & ineptos, vt in iſtis affectionibus nihil melius, quàm quod ſagæ, obſetrices & clinicæ referant, quam quod aliæ mulieres in iſtis caſibus ſoleant, & conſulant, nullis diſtinctionibus eorum quæ à natura, à morbo, ab internis aut externis cauſis proficiſcuntur exploratis, ſolis iſtis inſiſtere, plebeculæ ritu, generalibus, nec vltra captam vulgi ratio- cinari, ſemper mendaces, Medicos nuſquam. Dicam amplius, vix vnquam yltra animantium facul-

scire, quæ etiam vniuersalia & communia peræquè norunt.

Audias eos in externis & cutaneis infantulorum & prædictis illis affectionibus, dicere cum mulieribus, ea esse congenita & familiaria ætati, sinenda esse, & exterius ferri, quàm sanari, melius esse. Lacte quouis nullo delectu esse educandos infantulos, nutrices quasvis quibusvis naturis esse idoneas, nulla lactentium accidentia lactantibus esse accepta referenda, omnia à dentitionibus.

Eos primis etiam diebus puliculis esse saginandos, & per puliculas à torminibus esse sanandos & demulcendos. Vnde fit, vt hisce temporibus nulla querantur prædictarum affectionum seu puerperarum, seu foetarum, seu steriliū, seu puerulorum à Medicis, sed à mulieribus aliis, aut sagis, aut clinicis remedia: Quia ab omni memoria obseruatum est, Arabistas & compendarios in iis non magis sapere, & de iis non melius iudicare, quàm idiotas & profanos. Idem de reliquis aliis ætatum, sexus vtriusque morbis iudicium facile ex iis lector æquus feret & quantum illi sint in rebus naturalibus, non naturalibus & contra naturam, corporum, affectionum, causarum, signorum, remediorum, & vtriusque methodi seruandi & sanandi per diætetica, pharmaceutica & chirurgica, in tempore, mensura, qualitatibus & modis, proportionem, præparationem, & aliis essentialibus circumstantiis infantes, inertes, ignari & imperiti atque etiam improbi, non dicam in particularibus, sed etiam in generalibus, maximè cum vniuersalem & communem, vniuniformem, perpetuam, penè semper similem, aut eandem morbis omnibus, sine particularibus vllis differentiarum & distinctionum generalium notis adhibent medelam.

Nullam inæqualem inæqualibus, magnis magnam & fortem, leuioribus leuiorem, extremis extremam, sed omnibus indifferentem, indefinitam, indistinctam, qua sæpe leuiter affectos egros deploratos reddunt, & leues morbos graues & insanabiles, sepiusque tam fallaciter, quam insciè deploratos & insanabiles, natura & sorte morbos & ægros, felices euentus promissione attingunt & suscipiunt sanandos: hecticas febres confirmatas, phthises, hydropas, scirrhus, epilepsias, vlceratos cancròs, ipsammet elephantiasim, dysenterias ab atra bile & alios huiusmodi, quia non alio more, quam Empirici, qui sanabiles à desperatis ~~curationes~~ non internoscunt & discriminant, aut malo animo ægros inescant, vt eos viuos conficiant & interficiant.

+ affectus

Quantum ergo suo communi, vniuersali, vulgari, & perpetuo malè medendi vsu & ritu, quem ignorantia etiam rerum generalium, innumerarum, & consuetudo praua, aut etiam malitia omnibus ignaris innata, subministrat, vt constanter perseuerent, & quantum in omnibus, quando, quibus, quoties, cur, quomodo, qua proportionem, qua præparationem, quo ordine, quibus indicationibus, quibus distinctionibus & limitationibus cuique propriis sine ratione & methodo assidue peccent, demonstrare neotericorum authorum quorundam testimoniis pergitur.

Notat Cardanus, suo tempore singulas ferè ciuitates suum habuisse morem, vt initiis morborum inciperent à purgatione per cassiam, Veneti per diasebesten compositionem aut lenitium, Ferrarienses per cataportia, Hispani per triduanam diætam ex solis pomis, quam regularem & canonicam vocabant. Quem ritum tam constantem & immutabilem fuisse, vt ad aniculas, ad tonsores, ad pigmenta-

rios & ad quosvis transfret: Ideoque ridendos esse Medicos, & explodendos vt iniquiores cerdonibus, qui cuiusque calciandi modum & mensuram ex pedis naturali magnitudine & paruitate designant: Medicos, verò nullam naturæ & morborum particularem ægrorum regulam etiam ab ipso medendi principio sequi, & nescire in cuiusque ægri & morbi natura & accidentibus nihil esse idem, nec ab omni parte simile & perpetuum. An ergo in acutissimis tardare per cassiam aut triduanam diætam, & analogis non vti remediis initio bonum? An in diuersis naturis causarum & morborum communis omnibus ratio potior? An non potius sua cuique propria seruandi & sanandi conuenientior est? An non vt in curandis ægris, sic in cibandis & alendis deterior est, quo equalior & communior? an non potius sua cuique propria est melior? An hora tertia quaque interdium noctuque iusculum, aut vitellos ouorū haurire & sorbere cōmuniter, vt fieri solet, salubrius sit, quàm singulis pro natura ægri & egritudinis tempore particulariter definire quantitatem, qualitatem & modum? nulla distinctione facta tenuis, tenuioris & tenuissimi? inititij, incrementi, vigoris & declinationis morbi; acuti, acutioris & acutissimi? aut longi, longioris & longissimi? & ista clinicis mulierculis distinguenda & definienda relinquere, vt naturam onerent, plus æquo opprimant & suffocent, & cum viribus vitam obruant, aut tot culinarum irritamentis & consumptis, expressis, gelatinis, panatellis & dulciariis vt inflammabilioribus, saturi citius intereant: ne parcio- re diætā & temperatiore, hordeaceis sorbitionibus, citius aut tardius & longius coctis, Hippocratis more, iuuentur & sanentur.

In potulentis, eadem semper vti ptisana? non il-

la antiqua, sed ex sola liquiritia, ut momento putreat & bile scat? semper abstinere à vino etiam aquoso, albo, in quavis ætate, morbo, natura, consuetudine, tempore, cruditare?

Quid? quod in usu vulgari mordacius tenent & salubrius existimant, populo gratius proferunt & prædicant, quàm semper acclamare malignitatem cardiacis esse impugnandam, & principium vitæ cor esse suis præfidiis occultis, specificis arcanis, antidotis, raris & caris, aut inanibus aut vanis, aut venenis, aut venenatis muniendum?

Ne putes eos nosse cardiaca manifesta, quæ cordis & tonum principum partium firmant & roborant, quæ spiritus & vires reparant, quæ putredini eiusque causis resistunt & aduersantur, quæ externum calorem temperant, quæ superfluas humiditates & malignos absorbent, quæ tétros & pestiferos flatus & expirationes resolvunt, eaque discriminare posse à suis deleteriis & venenatis alterantibus & catharticiis pharmacis, quæ sæpius vitæ principia & fundamenta demoliuntur, quàm recreent & reficiant.

Sed non solum in istis suis leuioribus communiter falluntur & fallunt, verum etiam in validis duobus generosis & principibus remediis grauissimè peccant, cum in omnibus acutis & longis morbis, in omnibus causis, potissimùm internis, & humoribus qui coctionem non admittunt, & in omnibus egrorum naturis, seu infirmis seu validis, utrumque generosum remedium initio aut prætermittunt, aut differunt, & in suis inanibus cardiacis tempus agendi momentaneum & occasionum opportunitates omitunt, aut parcius usurpant, & longius differunt, ut inflammationes, abscessus, partiū corruptelas, &c.

vel repentinas extinctiones aduocent, & locum inualefcendi ad interitum præbeant.

Et quemadmodum nihil iniquius in omni tempore cruditis, quam vehementer & fortiter purgare, & cum turgēt humor ferofus malignus, nulla coctione mitigandus, initio nihil iniquius, quam leuiter & parcè cum eo agere per vtrumque generofum remedium, qui vel *αὐτὸς ὁ αἷμα*, aut paucis interiectis fpatiis largiùs fit euacuandus: fic nihil iniquius, quam machinas adhibere fortiffimas pharmacix & chirurgix, vbi folius diatæ ratio fufficere poffit.

Apud eos obferuari *ἡμετέρας* catharticonum ne credideris, qui ne quidem quid fit agnofcant: nec qui tenues fiant humores, qui craffiores: quæ in corū euacuatione feruanda fiant: quando hi, quando illi, fimul aut feorfim, quoties & quantum, quando ferius, quando citius purgandi: quæ leuia & momenti minimi, quæ graua, feria & periculi plena: quæ artis, quæ iudicij ab iis ne fperes. In leuibus accuratos videas, in magnis fegnes & torpidos, menthā & anethum decimare, culicem tranfcolare & camelum deuorare; graua in Medicina peccata, velut aquam, largis hauftribus forbere & deglutire, leuiffima, velut montes horrendos, effingere.

Sed ne fim longior, quis non videat quantis falfitatibus fcientiam Medicinæ obfcurent, quanta infamia artem & profeflionem deturpent, quantam publicæ & priuatæ agrorum faluti iniuriam & vitæ ruinam adferant, quantis criminibus confcientiam fuam maculent, quantum fallant & fallantur? An non fepius videas deplorare & defperare fuos agros, quos ruficus aut muliercula, aut triobolaris empiricus fortuitò liberauerit, aut qui fpon te fua, datis induciis, & nullis adminiculis & remediis fanentur? An
non

non istis euentissimè probatur, eos sepius nihil agendo multum prodesse, aut cum agunt obesse nocentissimè?

Sed ne quid falsum attulisse videamur de falsis medicis & ministris, eorumque ignorantia, imperitia, falsitatibus, erroribus, fallaciis, vitiis & maleficiis, per causas & per effectus comprobatis, videtur æquum esse, clarissimorum aliquot Medicorum testimoniis & auctoritatibus ista confirmare: quæ cum viderent esse censuræ rigidæ & seueræ reformationis dignissima, Græcorum Medicinæ principum documentis veris, & sanitati & vitæ hominum aduersa, ad ea declaranda, notanda & corrigenda sese contulerunt.

Quorum primus erit Brissotus, Medicus Parisinus & *egregius* ~~regius~~ professor, summus Philosophus & in vtraque lingua latina & græca disertissimus, qui circa annum 1470. cum explorasset doctrinam veterum Græcorum per Arabas fuisse omnino corruptam, disciplinam deprauatam, memoriam eorum obliuionis tumulto pridem sepultam, monumenta græca deficientia, aut cremata incendiis bellorum, aut per multa sæcula terrarum situ, pædore & squallore exesa & vetustate exoleta, nulla reperiri: Collegas suos & totius Europæ Medicos in isto ignorantia, errorum & corruptionum arabico cœno & fæculento lacu barbariei iam pridem delitescere, consenescere, immorari & emori, à recta methodo principum Medicorum, & ab operibus artis totos alienos & auersos, oculis mentis cæcos, pedibus & manibus resolutos, ratione, iudicio, peritia & causarum notitia destitutos, cœpit ex rudibus eruere, quos potuit codices græcos, latinos recuperare, sordidos tergere, putidos euentilare, latias versiones cū græcis conferre, corrigere, emendare, lacunas replere, genuinos sensus restituere, recudere, viuos reficere qui per-

H

ierant; ex iis fontibus purioribus sitim inexhaustam, explere in bene docenda & facienda Medicina ad modum Medicorum principum antiquorum, totum se componere studuit.

Maximè verò incepit ab errore illo arabico fatalique, communi inter omnes totius Europæ Medicos etiam Parisinos Collegas suos, quos in pleuritide ex opposito latere, non è directo partis affectæ sanguinem mittebant; quem cum rationibus, authoritatibus Græcorum, & effectis fellicibus oppugnavisset, & suos Collegas ad rectam curationem reuocavisset, mirum quanto gaudio eam medendi rationem salutarem, experimentis tam certis confirmatam amplexi sunt, & quantum hic filium suum, ille parentem, alius vxorem, ceteri suos amicos ægros, arabica hæresi ereptos deplorauerint, quos methodus rationalis Hippocratis superstites reliquisset.

Ipse idem Brissotus cum esset profectus in Lusitaniam, & ad Regem Lusitanorum pleuritide correptum vocatus esset, confusus in suæ sententiæ veritate & certitudine eam tam constanter sustinuit, ut licet multas turbas Medicorum contra se concitavisset, obtinuit tandem, ut Regem ab imminente periculo remedij & morbi liberauerit, & tandem Lusitanos & totius Europæ Medicos arabicos ab errore illo veteri retraxerit per apologiam, quam publicam fecit, ad magnam nominis sui & rationalis Græcorum Medicinæ veræ, puræ & certæ gloriam, qua sanguine misso è directo brachio affecti lateris simul antecedenti & coniunctæ causæ, reuellendo & derivando, tam satisfecit, ut vix vnus ex multis intereat, cum vix vnus ex innumeris per sectionem oppositam liberaretur.

Brissotus alia pleraq; aliena à vera, generali & par-

ticulari methodo rationali notauit, Collegas ad eadem praua documenta Arabum obliteranda prouocauit, aliosque Dogmaticos inuitauit ad eadem suffocanda portenta: exultauitq; cum Collegis suis Auiennam & similes Arabistas Medicos è schola Parisina se exegisse, & veritatem ac libertatem rationalem medicinæ à tyrannide arabica vindicauisse.

Cuius certe quæsitæ & partæ victoriæ se socios postea militiæ iunxerunt Fernelius, Syluius, Holle-rius, Tagautius, Gormelenus, Dureti, Riolani, Petrai & alij plerique puræ Hippocratis & Galeni doctrinæ hæredes ex asse Parisini, & alij aliquot aliarum Facultatum egregij Medici, quorum studiis & operibus ex Arabica sentina, tanquam à lerna & palude malorum, magna ex parte repurgata est, & ab eo tempore sensim in schola Parisina nominis Arabici euauit recordatio, & sexcenta id genus fatalia & praua dogmata falsa in schola emendata sunt & ab ægris amandata.

Brissotum in eodem studio & proposito præcesserat Guido à Cauliaco, Urbani V. Pontificis medicus monspeliensis, qui Chirurgiam profanatam à mechanicis pertæsus ante trecentos annos inuentarium fasciculum Chirurgiæ flosculorum fragrantissimorum ex viridariis Hippocratis, Galeni, Pauli Æginetæ & aliorum Græcorum, Celsi & aliorum Latinorum collectum, naribus Medicorum totius Europæ sui temporis odorandum admouit, & oculis lustrandum & legendum subiecit, vt eius suauitatibus recreati in suas manus Chirurgiam à ministris foedatam & prostitutam retraherent, eamque, vt antiquis temporibus, manibus propriis solebant, curiosè colerent, & ad ægrorum suorum vtilitatem & securitatem salutiferè exercerent, eamque in pristinam gloriam suam rele-

uarent tam miserè dejectam.

Conditiones quæ requiruntur in Chirurgo notauit quatuor, quas hic vñ verbis ipsius adscribimus, vt notum sit Medicos Arabas fuisse animo suo valde delusos & deliros, qui Chirurgiam manuariam suæ mentis & manuum dignitati injuriosam & ignominiosam esse censuerunt. *Prima est, inquit, quod sit literatus. Secunda, quod sit expertus. Tertia, quod sit ingeniosus. Quarta, quod sit morigeratus.*

Literatus (inquit) non tantum in principiis Chirurgiæ, sed etiam Physiçæ, tam in theorica quam in practica. In theorica oportet quod ipse cognoscat res naturales, & non naturales, & contra naturam. Inter res naturales præcipuè Anatomiam, nam sine ipsa factum est nihil in Chirurgia. Deinde etiam complexionem, nam secundum vniuersitatem naturæ oportet diuersificare medicinam. Res etiam non naturales, vt sunt aër, cibus, & potus; somnus, vigilia; motus, quies; excreta, retenta; perturbationes animi: nam istæ sunt causæ totius ægritudinis & sanitatis.

Oportet etiam, quod cognoscat res contra naturam, morbum scilicet, causam & accidentia. Morbum, nam ab ipso sumitur intentio curatiua: Causam, nam sine cognitione causæ curatio non esset artis, sed fortuna: Accidentia, nam aliquoties ipsa suam causam superant, & totam naturam præuaricant & peruertunt.

In practica oportet, quod sciat dietare, pharmacare, nam sine istis non perficitur Chirurgia, quæ est tertium instrumentum Medicinæ, vt pharmacia & dieta sunt alia duo: quæ tria, vt ait Galenus in introductorio, sese inuicem iuuant. Sic ergo patet, quod oportet ipsum Chirurgum artificialiter operantem scire principia Medicinæ & aliquantulum aliarum scientiarum.

Si enim, inquit, vt dicebat Galenus contra Thessalum, neque Astronomia, neque dialectica, nec aliqua alia doctrina bona egerent Medici, prompte coriarij, carpentatores,

fabri etiam ceteri, dimittentes artes suas, current ad Medicinam, & efficerentur Medici.

Secundò dixi, quod oportet quod sit expertus, & viderit alios operari, iuxta illud sapientis Auenzoaris, oportet unumquemque Medicum prius scire, deinde usum & experientiam habere.

Tertio, quod sit ingeniosus ac boni ingenij, siue iudicij, id est rememorationis, bonæ solertiae ac bonæ visionis, & sanæ intellectus, cum bonitate formæ, ut supple quod habeat digitos graciles, manus firmas, non tremulas, oculos claros.

Quarto dixi, oportet quod sit morigeratus, sit audax in securis, timidus in periculis, malas curas fugiat, sit infirmis graciosus, sociis beneuolus, cautus in prognosticatione. Sit castus, sobrius, pius & misericors, non cupidus, non extorsiuus, sed secundum laborem suum & facultatem infirmæ & qualitatem finis, & dignitatem ipsius salaria recipiat moderatè.

Ex paucis hisce clarè videre est, Chirurgos nunquam fuisse & potuisse esse quam Medicos: & ministros, qui quouis tempore non fuerunt alij, quàm illiterati & mechanici, nunquam fuisse & potuisse esse Chirurgos, ut suo loco cum de ministris agemus, seorsim demonstrabimus: ideòque Arabistas medicos, qui Chirurgiam abiurauerunt & in ministrorum suorum manus deposuerunt, fuisse arti, ægris, sibi & salutì publicæ prorsus ignominiosos, iniuriosos, noxios, & omnino aduersos, culpa graui & pœna capitali coram Deo & hominibus damnandos.

Syluius, vno alterove ferè post Guidonem sæculo, pari scutica aut ferula seueriori Medicos censuit dignos, in quos inuectus est & crassæ ac supinæ ignorantiae rerum pharmaceuticarum, seu partis aut instrumenti secundi therapeutici reos acriter damnauit in *epist. præfixa in lib. Gal. de simpl. med. del. præp. & mist.*

H iij

Vt rectè est veterum more celebrata sententia, quam quisque nouit artem, hanc exerceat vnā atque excolat, & totus in ea versetur: sic rectè nunc pronunciari posse mihi persuadeo. Id quod si diligentius hodie obseruarent homines, non tam multi repente fierent Medici, nulla dum Medicinæ parte illis probè obseruata, cum tamen esset e re ipsorum, sed magis etiam ægrorum, si nullum omnino affectum susciperent curandum, quem non antè obseruassent à præceptoribus curatum. Quam rectè cum ægris ageretur, si hac ætate qui Medicinam fastitant, sic essent sub præceptoribus instituti affectus cognoscere, illis occurrere, futura prænunciare! Non mediis fidiis per hominum mortes experimenta sic agerent imperiti, adhuc rerum omnium suarum rudes Medici, tam quæstus auidi, ut quid eos deceat ignorent, quid famam perstringat nesciant, ut interim animæ detrimenta taceam. Vbi enim medicas nescio quas præceptiunculas memoria didicerunt, ac medicamentorum certas quasdam scripturas, se Medicos profitentur. Illis est satis scire antidotum Catholicum v. g. humorum redundantiam vacuare, cum ignorent quibus & quanta singulorum mensura constet, quæ singulorum sit facultas, quæ eorum cum illis sit: eademque in cæteris medicamentis compositis vtuntur ignorantie impostura. Quid per Deum immortalem hoc hominis portento se Medicum mentiente est reip. pestilentius? Quod nota censoria dignum magis est facinus? cur leges cessatis in hos carnifices ut meriti sunt, animaduertere?

Hi enim sunt, quibus se Medicos falso profitentibus statim ac perperam à rudibus creditur. Hi sunt, in quorum mendacio peccatum est maximum. Hi sunt, qui Medicinam discunt facere periculis ægrorum, & per horum mortes experimenta agunt. Hi sunt, quibus occidisse hominem impunitas est summa. Hi sunt, quorum inscitiam capitalem nulla adhuc lex puniuit, & quorum vindictæ ac animad-

uersionis nullum adhuc extat exemplum, uti pulchrè pariter ac verè dictum est à Plinio. Proh Deum immort. tuum imploro numen, ne sanctum hoc donam tuam Medicinam ab hisce profanis pollui & nefariis huiusmodi totius naturæ hostibus conspurcari, & publicis pestibus venenari patiari.

Sed ne quis existimet, Syluium ex prædictis aut semidogmaticos & ignaros medicos, aut Arabistas, aut Empiricos solum insectari, sed etiam legitimos & genuinos: sic pergit. Iam ergo explosis circulatoribus istis, rem medicam sincerè tractaturo, non soli pharmacopœo Epist. ad necessariam esse hanc Medicinæ partem, quæ simplicia delect. de legit, ad compositionem præparat & denique feliciter com- medic. miscet, docere aggredior. Vbi obiter notandum, phar- simp. del. macopœos vocatos fuisse ab eo tempore, quo Medici pharmakopoiæ dimiserunt suis ministris pharmacopolis, quos hic arguit ut inertes & ignavos. Si enim, inquit, pharmacopœi fides tibi suspecta est, velisque ob id ipsi simplicia deligenti, præparanti, miscenti adesse, quid ex hoc studio emolumenti consequere, nisi hæc tu ut ille pernoscas? Imo quam tibi infamiae notam imprudens inuris, dum ignarus horum simplicium medicamentorum, tanquam asinus quidam, ad omnia eius rogata auribus motis velut annuis? Quid? quod tibi sæpe etiam volens, pharmacopœus illudit & mea sententia iustissimè; dum coryli nucamentum pro pipere longo ostentat, dum centaurij magni radicem pro rhapontico, dum acorum palustrem nostrum pro indico & vero porrigit: pro elleboro autem nigro Arabum napellum aconiti genus, hodie ab omnibus prope pharmacopœis substitui quis ferat? An non hæc est communis utrique medicamentariorum & aromatariorum ordini ignorantia & culpa? Venia dignior est impostura, eum aristolochiam clematitim nobis frequentem, pro duabus aliis rarioribus supponunt. Indignior, cum scammo-

nium crudum pro cocto miscent, aut largius quam scriptura medicamenti postulet, medicamentis immiscent, aut etiam cum alicuius ex tithymalis lac miscent pro scammonio. Quæ errata ceteraque omnia in medicamentorum mistione committi solita si vellem persequi, longior Iliade nostra procederet oratio.

At ut donemus Medico ad componendum nihil opus esse ista diligenti in simplicibus medicamentis deligendis, parandis & miscendis exercitatione pharmacopœo commissa, ad pernoscendam autem compositi vires, omnia hæc illi ad unguem sunt pernoscenda. Si enim unius simplicis improbitas totam sæpe compositionem vitiat, ut abunde in medicamenta componendi methodo docuimus; an parui tibi esse debet singulorum simplicium delectus? Si item præparationis ratio simplicium vires auget, minuit, abolet, novas acquirit; ut lib. 2. explicauimus; quam tu harum ignarus facultatum medicamento tribues? Si denique mistionis modus ex eadem materia unguentum, ceratum, emplastrum efficiat, an tibi est negligendus? Crede mihi, absurdissimus est ac sæpe ridiculus, qui medicinam facit harum rerum ignarus. Non dico quoties Medici imperiti enumerata simplicium turba subscribant, fiat emplastrum vel aliud, cum tamen ad hanc medicamenti formam scripta illa simplicia nunquam veniant: quæ res Medicum pharmacopœo ignorantia suspectum merito reddit.

Præterea multos me vidisse tam rerum harum imperitos, ut cum in officinas diuertissent pharmacopœorum, non modo simplicia usu ipsis quotidiano celebrata non agnouisse, sed neque composita medicamenta illis prope continenter in ore & calamo versata nouisse, mollia ne essent an solida. An non id est ignorantia rerum maximè necessariarum crassissima? Quam ne exuant plerique à Medici dignitate alienam putant in medicamentarias officinas diuerrere, ibi aliquandiu sedere, quæ componuntur obseruare. Vtinam hic saltem,
nunc

nunc inciperet ac procederet ista consuetudo: non spectarent Medici, quàm fœde frequenter labuntur ob compositorum iniquitatem, & fortasse sua dignitate, si scientia id minime possent sua, indoctos aut improbos pharmacopœos à præva compositione deterrent.

Hæc prolixius à me scripta, quam rei natura posset, fortasse ineptus aliquis calumniabitur, cum tamen res ipsa longissimam efflagitet orationem, quæ profligata multorum ignorantia, omnes Medici nomine dignandos in id studium impellere posset, ne posthac esset excusationi locus. Faxit Deus, ut quisque quam exercet artem perioscat, & Medicus nihil eorum ignoret, quæ ad morbos citò & tutò curandos utilia vel necessaria esse consueverunt.

Esto verò medicus (ut sunt res hodie dispositæ) in opera pharmacopœorum incurrere non debeat, an propterea indignum sibi esse dicet pharmaciam scire, non solum cum necessarium fuerit aliquid huius partis moliri, ut cum aberit pharmacopœus: sed etiam ut ei ignaro & imperito præsit, & ne ambo cæci in foueam ægros trahant, provideat?

Cardanus causas comminiscitur ignorantiae Medicorum Arabistarum alias fuisse, nempe idiomatis proprii amorem, & alieni incogniti contemptum & odium, eos secutos esse falsas interpretationes & traductiones græcas & latinas in arabicam linguam, sensum & intelligentiam per eas & per ingenij sui confidentiam in multa erronea incidisse. Sed cum certum sit superiores Medicos Arabas, Auicennæ præcursores, fuisse egregios Græcorum successores & sectatores, nempe Rhasim, Halyabbam & alios, quos secutus est Auicennas, cuius posteriores Guido notat in ignorantiam Chirurgiæ, & in doctrinæ corruptionem incidisse, nec ideo falsas versiones tam fuisse causas earum, quam quas notauit Riolanus senior

*in epist. ad Myroniam, Henrici tertij Regis Francorum
 primum Medicum, Parisiensem, ubi quaestionem hanc
 mouet, Cur Medici olim honorati, nunc facti sint in-
 glorijs, nempe cum primis medicinæ temporibus sum-
 ma esset viuendi frugalitas, minorque propterea
 Medicorum necessitas, ipsis tamen primis Medici-
 næ principibus Apollini, Æsculapio, Hippocrati
 honores tanti redditi sint, vt pro diis sint habiti &
 sacra collata diuina. Hodie vero cum intemperantia
 sit tanta in viuendi ratione, à qua tam multa mor-
 borum cohors ingruerit, & maxima orta sit artis ne-
 cessitas, sit tamen medicorum hodiernorum, quam
 antiquorum, dignitas, authoritas & veneratio mi-
 nor, quin potius magnus sit Medicinæ & Medico-
 rum contemptus & despectio: Ac licet in sacris pa-
 ginis Deus mandauerit honorari Medicos, pro-
 pter eorum scientiam, disciplinam & necessitatem,
 nunc verò alijs artibus & artificibus Medicina ratio-
 nalis & Medici eius veri alijs postponantur: post va-
 rias adductas rationes, hanc tandem profert, vt ve-
 rissimiliorem, nempe Medicorum mentitorum &
 falsorum multitudinem. Etenim, inquit, quæ rara cha-
 ra sunt, & res quantumuis pretiosæ copia vilescunt. At
 prima ætate perpauci erant Medici, iique Chirurghi &
 Pharmacopœi. Sed postquam cum luxu morbus, cum mor-
 bo honos & merces, cum utroque numerus Medicorum in-
 creuit, qui externis bonis elati alienum à maiestate suæ ar-
 tis operi manum admouere existimauerunt. Quare autho-
 ritate qua valebant apud principes suos, ministros Chirur-
 gos & Pharmacopœos crearunt, sibi ad operandum pro se
 suppositos, quibus agendi formulam, vt architecti suis ope-
 rarijs, dictarunt. Sed hi paulatim vecordia & negligentia
 Medicorum hoc iugum seruitutis excusserunt; eoque tan-
 dem creuit licentia, coniuuente magistratu, & vulgo deci-*

pi volente, ut nisi in extremo morbo Medici opem non implorent. Vnde factum est, ut magno artis Medicæ ludibrio tot sint hodie Medici, quot Chirurgi & Pharmacopœi.

Pergit verò Cardanus damnare Medicorum Arabistarum Auicennæ posteriorum ignorantiam & abusum, qui & Chirurgiam utramque, tam theoreticam quam practicam, & instrumenta ad hanc necessaria, & medicamenta eorumque vires in genere & in specie tandem ignorauerint & perdiderint, & in despectum atque contemptum apud omnes sua erronea imaginaria cuiusdam vanæ & falsæ dignitatis, authoritatis & venerationis, suæque ignaviæ & incuriæ opinione & specie falsa deciderint.

Quia verò altius insita Medicorum animis etiam rationalium dignitatis medicæ læsio, si se ad opera medica rationaliter, fiducialiter & salutariter peragenda dmitterent, per tot sæcula turpissimè imposuit Pontificibus, Regibus, Politicis, Ecclesiasticis & aliis Ordinibus cum sanitatis offensæ & ereptæ vitæ dispendio calamitosissimò : excurrere placet contra Arabistas, & quærere ex iis, an Æsculapij & filiorum eius Podalyrii & Machaonis, an Hippocratis, Galeni & aliorum Græcorum, Latinorum & anteriorum Auicennæ Arabum Medicorum accurata doctrinæ tractatio & methodica per indicationes chirurgica & pharmaceutica operatio manuarum, quam sibi solis propriam semper retinuerunt & exercuerunt, eorum gloriam, famam & dignitatem offenderit, imminuerit aut extinxerit ? an non potius eorum existimationem adauxerit ? an impediuerit Hippocratem describere decentem Medici-Chirurgi habitum, & ornamentum animi & corporis, esse debere *κατὰ χεῖρας* ; & Galenum voluisse Medi-

cum esse κατὰ μάθησιν καὶ κατ'ἀσκησιν, mente & manu, eruditione & exercitio, sermone & opere? & vtrumque dixisse, opera mentis & manuum esse magistrorum in arte propria: opera vero corporis esse idiotarum & ministrorum. Illa esse nobilia, honorabilia, gloriosa, semper inculpara & innoxia: quia arte, iudicio, & causarum notitia vera, certa & recta methodo peraguntur: hæc verò esse ignobilia, vilia & servilia, sordida & sæpe noxia, si absit ratio & manus medica, quibus solis redduntur salutaria. Solius enim Medici est sua arte facere ea salutaria, quæ ab alio quovis sunt noxia aut mortifera. Solus ille scit colligere margaritas ex sterquilinio, latentes ex venenis eruere vires eximias, de cortice & nuce extrahere nucleum, ab excrementis, purulentis, sputis, urinis, sanie, sudoribus, menstruis, sanitatis, aut vitæ, aut mortis, aut morborum causas & signa nosse, prævidere, præcauere.

Cur antiquitas medicos vocavit & voluit esse *ἰατροὺς*, & Hippocrates voluit esse *ἀμφιδέξιος*? Cur natura iis ambas attribuit manus, & præter alias, medicas manus laudavit? An non, quia opera sanitatis reddita sunt per eas præstantiora & certiora, quam per alias? An non, quia sunt fideliores menti, cuius sunt partes corporis? nullius ignorantia, nullius erroris, nullius invidia, nullius alterius opinionis, sententia, laudis, honoris & gloriae participes & confortes, sed soli animo & iudicio, velut fratri suo sorores sociatae & coniunctae, ut sint organa pro organis aliis omnibus, soli rationi & animo supposita, à quo nunquam disjunguntur & diffident?

Quis ergo non dixerit, medico turpissimum esse mentem & manum habere torpentem, otiosam & ad munia & officia suæ artis præstanda & ad opera

sua essentialia & necessaria edenda inutilem? An non pars quæque propter actiones proprias est à natura comparata? An non cum suo usu & actione pars caret, censetur mortua & refecanda, & ut arbor infructuosa in ignem coniicienda? An non suæ arti & sibi est ignominiosa & infamis, ubi *anaduros* & *axiuros* est & paralytica?

Homines ab initio rerum rationem habuerunt à Deo pro omni artis inuentione, inquit Galenus: rationi autem adiunctas manus pro aliis omnibus instrumentis, ut essent organa prima reliquorum ad omnia sibi comparanda & effingenda necessaria, templa, domos, vestes, alimenta, remedia & media quæque sanitatis suæ & vitæ conseruanda propria. Quidni ergo Medici eadem ratione & manibus suis utantur, ut sui muneris operationes medicas, methodicas, & essentielles ac proprias perficiant? Chirurgicas per manus, per instrumenta propria coadunandi, diuidendi, extrahendi, & pro differentiis causarum diuersimodè in tempore, modo, mensura, qualitatibus, personis & locis dirigendi? Pharmaceuticas dispensandi, deligendi, præparandi, componendi, miscendi medicamenta, præsertim solennia, alterantia antidota & purgantia, theriacalia, cardiaca, roborantia, scammoniata, mercurialia, antimonialia, mœchlica quæque valida, & quæ malignis & venenatis qualitatibus prædita sunt & noxiis, ut eas emendent & eximant, & innoxias faciant, deligant, præparent, & ad usus salutes & securos asseruent, per innumeras artis, mentis & manuum operationes rationales & methodicas, ad quas aliorum mentes & manus sunt hostiles & mortiferæ? An non ergo Arabes Medici, quæ eas à se procul abiecerunt, & in ignorantissimorum, & illiteratissimorum & imperitissimorum seruorum

suorum manus & mentes transmiserunt, vt in certissima discrimina & damna praesentissima & manifestissima sanitatis & vitae suos aegros conijcerent, sunt ipsimet indigni, non modo sua arte & munere, sed etiam sua ipsa sanitate & vita?

Quid enim Medicinæ & Facultatibus ignominiosius & probrosius, & egris iniustius & crudelius, quam habere Medicos officij sui, suæ scientiæ & conscientiæ desertores, præuaricatores & proditores, qui pro sua rationali & fideli arte, pro salutari & benefica manu aegris suis substituant & subrogent maleficas, sicarias & veneficas, per quas aegros suos excarnificent, trucidant, venenent, & disperdant? Quis non solum Medicus, verum etiam artis ignarus sanæ mentis dixerit, manuarias operationes Apollinis, Æsculapij, Podalyrij, Machaonis, filiorum eius, Philoxeni, Euelpisti, Iapis, Archagati, Hippocratis, Megis, Galeni, Pauli Æginetæ, Aëtij, Orbasij & aliorum Græcorum & Latinorum Medicorum (ne omittam anteriorum Arabum turbam numerosam) fuisse arti suæ Medicinæ rationali & sibi probrosas & ignominiosas, per quas Medicina ad tantam gloriam prouecta est, & insignitum est eorum nomen tantis honoribus, vt in terris diuinos, & in cælis sedes & domicilia habere promeruerint? Cum fuerint à Deo creati & destinati Medici, vt quæ natura sola ad sanitatem & vitam hominum tuendam, & ad sanitatis lētionem & noxam reparandam præstare sola nequit, ipsi ratione, notitia causarum, mentis, & manuum suarum peritia cum omni veritate, iustitia & securitate perficiant.

Quid ad famam tantam Æsculapij filios Trojani belli temporibus extulit, quam manuaria chirurgica & pharmaceutica medicamentorum & instrumentorum

ram operatio methodica? Quos ex Homero refert Celsus, non tam in pestilentia, neque in variis generibus morborum aliquid attulisse auxilii, quàm in vulneribus mederi solitos esse: *ἴσ' ἐκ τρυφῆς ἔσται' ἄνθρωπος ἀνὰ μάχῃ*: Sic cum læsus est Æneas, aderat Phœbo ante alios dilectus Iapis, qui pæonium in moram senior succinctus amictu retorto, multa manu Medica phœbique petentibus herbis ne quicquam trepidat, ne quicquam spicula dextra sollicitat, prensat tenaci forcipe ferrum.

virgil.

Ex quibus patet inquit Celsus has partes Medicinæ fuisse ab iis præcipuè tentatas easque esse vetustissimas.

Cur ergo eas turpes & viles esse Arabistæ sibi persuaferunt? tam inuerecundè eas repudiauerunt, & per eas suas pollui manus existimauerunt? nisi ut se & artem & ægros suos proderent & perderent? odiosi, infidiosi, suspecti, despecti, & ministris suis inferiores, ignariores, viliores, & ignobiliores haberentur?

An turpe fuit & ignominiosum Hippocrati in Anticyram, deligendi, ad sanandum Democritum amicum suum Abderitanum, ellebore nigri causa proficisci? An probrum ei fuit edidisse librum pharmaceuticum, quo ratio delectus, præparations, compositionis, correctionis, & usus medicamentorum omnium, & vtriusque potissimum ellebore, declarabatur, quem magno Medicinæ & publicæ hominum salutis damno, temporis iniuria, periisse Galenus agrè admodum tulit?

An inglorium etiam Hippocrati fuit & arti elaboratissima alterius partis Medicinæ, scilicet Chirurgiæ, de vulneribus, de ulceribus, de fracturis, de luxationibus, de tumoribus monumenta edidisse, &

72 MEDICINÆ RATIONALIS

Galeno infame commentarios in eisdem libros scrip-
plisset tam salutare, atque insuper seorsim suam me-
thodum medendi exemplis chirurgicarum operatio-
num confirmavisse, & ad ea libros de simpl. med.
facultat de temperamentis, de antidotis, de comp.
med. secundum genera & secundum partes corpo-
ris in lucem emisisse? Si opera ista Medicorum pe-
ritiæ & manibus iniuriosa & indigna, & ægris noxia
iudicavissent, an de iis tot & tam accurata ~~mede~~
menta edidissent & commendavissent, eaque pro-
priis manibus excoluissent & exercuissent? An non
vterque Hippocrates & Galenus & alij præstantes,
suos habebant viles & serviles ministros, suum Hip-
pocr. Crateum rhizotomum & botanicum, Gale-
nus institores suos, qui laboriosa, ignobilia, vilia &
servilia opera peragebant, ad quæ etiam magistri
Medici quandoque, cum necesse erat, descendebant?
qui Medicis suis magistris & dominis legebant, de-
ligeant & asportabant folia, flores, semina, radi-
ces, montanas, aquaticas, conuallium, sylvestres, præ-
ter sativas & domesticas, vernas, æstivas, autumnæ-
les, hyemales, etiam peregrinas ex longinquis terris
aduectas, quas diligentissimè in suis officinis & erga-
steriis asseruabant.

An frustra fuerunt susceptæ Galeni profectioes
& peragrationes in Cyprum, in Lemnum, in Syriam,
in Ægyptum, ut metalla & mineralia, ut terram
Lemniam, ut bitumen, ut plantas, vno verbo mate-
riam omnem medicam meliorem inspiceret & colli-
geret, quam in totam suam & amicorum vitam ad
medicos usus compararet, & ut regulam haberet, ad
quam aliam quamcumque materiam conferret?

An ad iniuriam artis & Medicorum Galenus tam

multus

+ 61 pages 73 jusqu'à et compris 80 qui augment
14 de la trentième des 63 qui la page 168. —

multus fuit in examine, probatione & censura exacta singulorum simplicium, præparatione diligenti, & studio accurato compositionis suorum antidotorum diacalaminthes, diatrion pepereon, diospol. & aliorum alterantium & purgantium, nisi sicut ipse scripsit, ut iuniorum Medicorum errores & vitia emendaret, eorumque mentes & iudicia instrueret, & manuum exercitia corrigeret & formaret, eademque ratione sui temporis mercatores, pharmacopolas, myropolas, rhopopolas & seplasiarios argueret & increparet, qui antidota solennia adulterabant, cum simplicia evanida, exanimata, cadauerosa compositionibus admiscebant, inque delectu, præparatione & miscendi modo, quantitate & proportionem non minus fraudulenter, quam ignoranter peccabant, cum à sanis corrupta, à veris & integris castrata & adulterata non internoscebant, nec discriminabant. Infitum enim mercatoribus, vitiosa, malefica & noxia sanis, integris & bonis admiscere & vendere, nec curare an sanitati aut vitæ officiant, an fallant & mentiantur, modò lucrentur. Quid aliud fecit Galenus, quando sui temporis Medicos tam asperè infectatus est, quòd ab officio rectæ manuariæ operationis chirurgicæ & pharmaceutici delectus, præparationis & modi mixtionis, arte & methodo recederent?

Quibus ergo censuris longè acrioribus eos notauisset, si nostris Arabistis similes inuenisset, qui ista opera, ut ignominiosa Medicis, abjurare & prohibere ausi essent? Qua fronte eorum ignorantiam & impudentiam Hippocrates & Galenus confudissent, quibus gloriosum, utile & necessarium esse videbatur habere suas officinas, instrumentis omnibus chirurgicis & medicamentis simplicibus & compo-

K

tis, omnique materia medica selectissima, exquisitissima & rarissima instructissimas, ne ex mercatorum mangonum alterantium & adulterantium tabernis ea depromere cogerentur qualia quæque?

Sic cum Galenus iussus esset ab Aurelio Imperatore, ut sibi theriacam componeret & conficeret, ab officina sua potius, quam ab Euphrate pharmacopola, licet ab Aurelio designatus esset, desumpsit omnia, cum esset supellectile quavis munita optimorum medicamentorum, quæ quotannis ab omni parte terrarum per suos institores botanicos ministros transferri & renouari procurabat, ne à metallurgis & ab indigenis & alienigenis vectoribus, viatoribus & mercatoribus pharmacopolis extenuarentur, adulterarentur & viciarentur.

Nostros ergo non puduerit Arabistas tantum distare ab antiquis illis principibus Medicinæ? Aut etiam, quod ignominiosius est, censuras & criminationes objectas à profanis artis, cum magno dedecore sustinere, ut à Plinio, qui sui temporis, quod fere erat Galeni, Medicos sic damnat. *Credunt Seplassia omnibus quidem fraudibus medicamenta corrumpenti, factaque iampridem mercantur emplastra, collyria, tabesque mercium.*

Quanto ergo majore in existimatione, gloria & honore erant antiqui illi Medicinæ proceres, qui omnia instrumenta & medicamenta medica domi habentes, quæ optima & conuenientissima ad omnia morborum, externa & interna genera, singularia quæque designare, præscribere & accommodare propria cuique sua, eaque manibus suis præparare & usurpare & operari usu & arte didicerant: Tanto maioribus Arabistæ nostri ab illis distant interval-
lis ignorantia, imperitia, imperfectionis & igno-

bilitatis. Quantum enim illi sapienter & salutari-
ter medendo se diligentiores, & gloriosiores præ-
bebant, tantum nostri Arabes & semidogmatici in-
salubriter, & ignauiter se gerendo ignobiliores &
ignominiosiores se exhibent. Quid insipientius & ab-
surdus, quam lecta apud Celsum Medicinæ in tres
partes diductione Erasistrati tempore, vt vna esset
quæ victu, altera quæ medicamentis, tertia quæ ma-
nu mederetur; primam *διατητικὴν*, secundam *φαρμακευτι-
κὴν*, tertiam *χειρουργικὴν* dictam: inde sibi eos finxisse
Medicinam in artes illas inferiores subiectas, ser-
uiles & viles, quæ ministris relinquuntur, & quas
ex formulis, iussis & mandatis Medicorum magi-
strorum ministri exercent & perficiunt, ac per istam
ignorantiam crassam & errorem perniciosissimum
operationes Medicinæ methodicas, rationales & pro-
prias, vt ancillas seruiles & suæ dignitati iniurias
& indignas à suis manibus ablegauisse & repudiauisse?
Sicque in culpam incidisse nulla venia dignam, qua
voces hæcæ duas (partium & artium) confuderunt,
aut distinguendas esse nesciuerunt? Quas Crassus
apud Tullium, licet peregrinus in arte, tam cla-
rè distinxit his verbis. *Non in hac vna re Catule, Lib. de
sed in aliis etiam compluribus distributione partium ac sepa- Oratore.
ratione, magnitudines sunt artium diminutæ. An tu existi-
mas, cum esset Hippocrates ille Cōs, fuisse tum alios
Medicos qui morbis, alios qui vulneribus, alios qui oculis
mederentur? Videant ex iis Arabistæ, quantum eos fe-
fellit ignorantia, & discant Medicos illos antiquos in
distributione ac separatione partium à medicina non
decessisse, nec à medica dignitate degenerauisse, nec
ad artes viles, seruiles & mechanicas, ministris pro-
prias, pharmaceuticas & chirurgicas descendisse.*

K ij

Fuerunt enim semper Medici, qui partes medicinae nobiles, rationales & medicas, seu pharmaceuticas quasdam, seu quasdam chirurgicas, seu vniuersas seu particulares, coniunctiue, aut seiunctiue exercerent.

Certum enim est illis temporibus rationales illos egregios Medicos, puta Hippocratem & Galenum & alios plures, animo & corpore, mente & manibus *εὐρεῖς*, officia, munia, exercitia & opera medica omnia cum summa artis suae & nominis gloria dignissime & gloriosissime peregrisse. Quosdam verò minus fortes & laboriosos per *ἀσῦλιν*, ad quarundam tantum partium corporis aut causarum, aut morborum externorum, aut internorum, aut operationum chirurgicarum, aut pharmaceuticarum curationes & studia se contraxisse: in quibus tam excellentes esse necesse erat eruditione & peritia, quàm si vniuersam Medicinam cum suis partibus faciendam & exercendam complecterentur & susciperent.

Sic scriptum ab Herodoto, omnia in Aegypto Medicorum fuisse plena, varios variis morbis, partibus, actionibus, operibus sese consecrauisse, sui que etiam periculi vitae sponsione curationes suscepisse & promississe.

Quare ergo Crassus censuit separatione partium magnitudines artium (atque adeo Medicinae) esse diminutas? Distinctione certè ad conciliationem hanc opus est. Quandoquidem enim particularia, non nisi magna cum difficultate, longo usu, peritia & exercitio, & per multas cognitiones, distinctiones & observationes experimentorum inueniuntur apud singulos aegros; generalia verò in scholis & authorum classicorum monumentis faciliiori via & breuiori tempore addiscuntur, ipsaque tantum sufficiunt, vt per

ea ad singularia perueniatur: adeo necesse fuit in iis generalibus Medicinæ partibus Medicos versari & eas habere notissimas, priusquam in particularibus certam peritiam & curationem consequi possint: Hoc est scientiam prius habere perspectam, quàm actiones & operationes rectas aggredi & obire possint.

Ex quibus solutionem colligere possumus, maiorem Medicinæ laudem accedere ex vniuersali simul & particulari partium omnium cognitione, intelligentia, professione & exercitatione, qualem persequitur est adeptus magnus Hippocrates ante separationem partium. Ast verò post separationem partium maiorem Medicinæ & ægrorum curandi certitudinem esse consecutam. Qua de causa retulit Galenus, si in Asia mansisset, in qua non erant Medici à Chirurgia separati, Eudemi Medico-chirurgi emplastro vehementissimè desiccante se vsum fuisse, quo plures seruatos fuisse, quam qui blandioribus vterentur. Sed cum Romæ degeret, ciuitatis morem sequi voluisse, permessa iis, quos Chirurgos vocant, inquit, maxima talium operum parte.

*c. ult. lib.
6. meth.*

Quales fuerunt, inquit Celsus, Æsculapij duo filij, Machaon & Podalyrius, qui bello Trojano Agamemnonem ducem secuti, non in pestilentia, neque in variis generibus morborum, si Homero credimus, aliquid attulerunt auxilij, sed vulneribus tantummodo ferro & medicamentis mederi soliti sunt.

*in pro-
oimio.*

Quales in Ægypto multi eximij & insignes fuerunt, inquit, Professores, Philoxenus, qui pluribus voluminibus hanc partem diligentissimè comprehendit: Gorgias quoque & Sostratus & Hieron & Apollonij duo & Ammonius Alexandrinus, multiq; alij celebres viri, & vt ex scriptis eius intelligi potest,

lib. 7. c. 1.

78 MEDICINÆ RATIONALIS

horum eruditissimus Meges quibusdam in melius mutatis aliquantum ei disciplinæ adiecerunt.

Legendus
liber,
An ars
tuenda sa-
nitatis ad
Medicinā
pertineat,
an ad
Gymnast.

Galenus autem signanter notauit, quosdam medicos quarumdam tantum partium morbis, quosdam particularibus operationibus quibusdam, quosdam medicamentis preparandis & cōponendis, quosdam quibusdā externis morbis, vt luxationibus, fracturis, quosdam quibusdam internis, à quibus Medici denominabantur ophthalmici, otici, chirurgici, pharmaceutici, pro varia parte, operatione, materia, morbo, cui separatim se addicebant.

An non Arabistæ medici fuerunt istorum omnium nescij & inepti, qui turpiter artes pro partibus sumpserunt, insciē aut malitiosē vsurpauerunt, nec, vt par fuit, distinxerunt, nec opera medica & methodica à ministerialibus & mechanicis, nobilia ab ignobilibus diferiminauerunt, sed ea confuderunt, artem suam à se abdicauerunt, seseque demiserunt, & ministros supra se eleuauerunt, seque demum & artem in vituperia & ignominiam dejecerunt? Qui in eam mentis stupiditatem seu dementiam, corporis segnitiam & manuum suarum resolutionem descuerunt, vt scientiam omnium rerum vniuersalium Medicinæ neglexerint: vt in causis, morbis & partibus externis & internis, dignoscendis & per indicationes methodicas & circumstantias essentielles curandis, inuerecundē, ignoranter, impudenter & malitiosē peccauerint, vt etiam curam omnem rectæ peritiæ & exercitij in operationibus suis chirurgicis, pharmaceuticis & diæticis particularibus, vana quadam specie lēse dignitatis Medicæ delusi deposuerint: vtque demum contra legem & mandatum Hippocratis & veterum Medicorum morem, sacra artis mysteria, scilicet officia, munia & opera, solis Medicis

propria, repudiauerint, & suis ministris *βεβήλοις*, natura sua minus rationalibus, potius animalibus & bardis commiserunt, qui quæ spiritus sunt non percipiunt, qualia interna; sed potius sapiunt quæ sunt corporis & externa, quique consuetudine potius agunt, semper equaliter, & eodem modo reguntur; quia nullo lumine cognitionis distinctionum ad rectè & definitè operandum instructi & illustrati sunt.

Sic igitur Arabistæ & semidogmatici sibi laudabilius esse crediderunt desides otari & ferari, inertes torpere, ignorantia & errorum vitiis ignominiosè infamari, ignauia & incuria vituperiis affici, in istis sordibus foedissimè delitescere, diutissimè contaminari, sordescere & vilescere; omnia in professione corrumpi, subuerti & deprauari; ægros à veneficis & tortoribus excruciaci & interfici, preuaricationum & prodicionum opprobriis infamari, & poenas maleficiis suis debitas & promissas promereri malle videntur, quàm suis ægris recta dari consilia, & salutares manus afferri, eosque à morbis & à morte vindicari, atque antiquam maiestatem, dignitatem & gloriam suam, aut conseruari, aut pristinam perditam recuperari.

¶ Cum ergo sacra hæc Hippocratis & classicorum veterum Medicorum mysteria, officia, munia & opera medica, nullis aliis communicanda quam Medicis, repudiauerint, & solis ignobilibus & profanis reliquerint: quomodo Hippocrati obsequentur, & ea quæ præcipit cuique Medico probo & perito, ex officio suo & conscientia faciend, exequentur? nempe vt ad vilia ministeria descendere non erubescant, cum viderint ministros suos non ritè, peritè & rectè fungi officiis, operibus & ministeriis; manum operi ad mouere non

dubitent, ut à periculis suos ægros eripiant: cum sit omnis honesta & gloriosa ratio expediendæ salutis cuius vel infimo homini, quanto magis Medico in terris ægrorum vindici, iudici & post Deum saluatori soli? At verò omnis inscitia, insufficientia, ignavia & incuria ex aduerso inhonestissima sit, malitiæ æquiparanda, atque adeo extremè exprobranda, improbanda, detestanda & castiganda in Medico illo, qui suos ægros deseruerit, eosque in vitæ certa pericula nolens aut volens coniecerit?

Si tam gloriosum est Regibus, Imperatoribus aut exercituum ducibus, cum nuntiat victoria, gregariorum militum partes & personas sustinere & officia gerere: Cur fuerit Medicis turpe & probrosum à mortis periculis præsentibus ægros suos eripere? Quinetiam Deus is esse vulgò perhibetur inter mortales, qui alios sua arte iuuat. Quanto magis Medicus dicendus est in terris Deus, qui ægros sua arte & manu quoquo modo liberat? Contra illi sunt habendi *nanoduliores* Medici, qui ægros suos sponte periculis exponunt & obijciunt.

Cum ergo ignorantia & maleficia Arabistarum & semidogmaticorum Medicorum, qui suis operandi & medendi officiis & operibus ministros suos præfecerunt, omnibus nota sint: qui contra maiestatem artis, contra rationem omnem, dignitatem & gloriam suam, contra tam liberam & liberalem, ingenuam, nobilem & salutarem professionem, contra propriam conscientiam & officia sua, & contra sanorum & ægrorum vitam grauissimè peccauerunt, dum seruos suos seu ministros tam inertes, illiteratos, ignobiles, illiberales & viles personas, non tantum in partem gloriæ suæ sociauerunt sibi pares, sed etiam iis inferiores se demiserunt, ut eos supra se erexerint

erigerent : vt qui olim imperabant , parerent & subijcerentur : qui officiis , magisteriis & operibus suis propriis bene medendi & operandi abdicauerunt se , vt suos ægros , quos antea fœliciter sanabant , per alios , quos pro se ipsis substituerunt , infœliciter venenari & trucidari conspicerent , nempe propriis armis & instrumentis , quibus antea medebantur & vitam ægris reddebant , in venena & enses iugulatorios transmutatis. Quid enim conuenientius & propius dici potest , quàm ignaros ministros delirantibus , seu phreniticis , aut sicariis , aut veneficis comparari , qui obuios quosvis , aut amicos , aut inimicos , aut dominos , aut seruos , aut parentes , aut liberos , aut vicinos , aut alienos , aut domesticos , ἢ ἔκοντες ἢ ἀκοντες , & volentes aut nolentes inficiunt & interficiunt?

Qui immeritissimos suos exaltauerunt , vt se olim benè de omnibus meritos deprimerent , non humilitate meritoria , sed stoliditate fraudatoria & criminali : qui eos honorauerunt & ornauerunt , vt sese dedecorarent , & defœdarent : illos viuificauerunt , vt se veluti truncos inertes , impotentes & mortuas arbores , nullis fructibus ferendis aptas & idoneas , in ignem conjiciendas ostenderent , aut si quos fructus producerent , non nisi sibi similes , syluestres , agrestes , austeros atque amaros , hoc est fœtus paralyticos , inuálidos , defectuosos , mutilos , imperfectos , mercenarios & inglorios de se proferrent. Qui sic Dei dona & beneficia in maleficia , in venena & instrumenta ægris fatalia semper conuerterunt. Qui demum splendorem omnem & gloriam Medicinæ rationalis obscurauerunt , ægrorum salutem & vitam ignorantia , imperitia , temeritati , erroribus , & alex fortunæ mortiferæ subiecerunt , & tanquam mendici bonis

82 MEDICINÆ RATIONALIS

fuis omnibus propriis spoliati, suos illos ministros omnium rerum egenos locupletarunt, ut in equis magistrorum quavis suppellectile pretiosissima, velut spoliis ornati & induti, de iis triumpharent, ipsi vero Medici pedibus nudi super terram ambularent. Quae de re questos in scholis Medicos, & illud Sapientis, magno suo dolore, lugentes & gementes adduxisse audiuius, *Vidimus seruos in equis, & dominos ambulantes super terram sicut seruos*. Sic ergo rationalem Medicinam, se ipsos, totam posteritatem & Scholas ac Facultates, sicut praedixerat diuinus Hippocrates, polluerunt, prostituerunt & prodiderunt. Sed de Semidogmaticis haec sufficiant. Nihilne verò de Empiricorum tanta multitudine proferemus?

Empiricos verò eo consilio distulimus, ut arti minus iniuriosos, quam Semidogmaticos. Siquidem Empirici se palam non profiteri Medicinam rationalem non negant nec dissimulant, sed Empiricam solam, hoc est meram rerum medicarum naturalium, non naturalium & contra naturam ignorantiam, arcanam sola occulta, specifica, formalia, à sola tota substantia sibi esse cognita, seu physica sint, seu metaphysica, seu secundum naturam & rationem, seu supra, non curant nec inquirunt: sed hoc tantum pollicentur, esse quibusvis morborum, causarum, symptomatum & sanitarum differentiis praestantiora, praesentiora, certiora & tutiora, quam quae sunt rationalium remedia methodica. Quae cum palam tam audacter & impudenter ostentent, nulli sunt tam creduli, tam ignari, tam hebetes, & tam desperati, qui eos non habeant manifestè suspectos, infidiosos, formidabiles & infidos.

Ast Semidogmatici specie Medicinæ rationalis, laurea insigniti, nomine peritorum & proborum ratio-

nalium & dogmaticorum orthodoxorum insolescentes, velut lupi ouina veste induti, quibusvis imponunt, decipiunt plerosque omnes, cùm Empirici, Paracelsum antesignanum suum solum secuti, ea sola proferant & proponant, quæ ab eodem magistro suo didicerunt & acceperunt empirica; rationalia verò, nulla arte ex causarum manifesta notitia indicata, omnino reiiciunt: quia causas omnes impugnant, quas ignorant manifestas, solas occultas laudant, per quas sanitatem integram fanis, & sanationem perfectam ægris, nullo discrimine & distinctione rerum, causarum, naturarum, corporum, partium, morborum, remediorum quovis pignore, etiamque vitæ suæ periculo, promittunt.

Sufficit iis sola quædam vniuersalia, captiosa & blanda proferre, vt sese insinuent & officiosè atque gratiosè decipiant, puta vitam in sanguine etiam corrupto consistere, quem detrahere, esse tantumdem vitæ minuere; suo se posse, quodcumque vitium lateat in corpore, alexiterio emendare, putredinem omnem sistere & corrigere, cacochymiam quamuis etiam pestiferam eliminare, & massam ipsam totam purificare. Qua subducta non modò putredo omnis, sed etiam plenitudo vacuatione ista tollatur, purulentia, si qua sit, eadem aut reiiciatur aut resoluetur, inflammatio quæuis fedetur, febris extinguatur, orgasmus reprimatur, humores lacte dulciores, auro puriores, quauis pace, tranquillitate, & æqualitate pacatiores & temperatiores reddantur, omnia rationalium Medicorum reparentur, commissa omnia infecta reddantur, delicta deleantur & oblitterentur. Sed insuper omnem rationalem methodum & medicamenta omnia rident, noxia perhibent & reiiciunt, vulgaria, vsitata etiam, quæ

semper sunt secura, proficua & innoxia, tam cathartica, quam alterantia cauillantur, grata ægris omnia commendant & præferunt, suam medicinam facilem, foelicem & insipidam exaltant, rationalem infœlicem, fallacem, fatalem & ingratham deprimunt, conspectum & colloquium Medicorum ingenuorum fugiunt, quos nihil habere dicunt, quam voces & verba, sibi verò curationum esse opera propria & consueta.

In eo verò maximè sui Paracelsi more se gerunt, estque hoc iis consuetum, vt cita mors, vix vnquam victoria læta sequatur post exhibita sua arcana, & inter mille vix vnus ex accidenti liberetur. Sufficit tamen vnus ille, vt tuba sua passim proclamant, velut ad blancam, si vni fors fauerit, licet alii mille aduocati fallantur. Sic satis est, si vnus euadat æger, vt ignominia, infamia & criminum omnium memoria obliteretur, & mox fama & gloria perdita in sempiternum recuperetur. Qualem impostor magister ante & post obitum suum obtinuit tam gloriosam, vt antiquis omnibus sapientibus Medicis antepositus à vulgo fuerit, & à confluentibus vndique sectatoribus habitus sit vt Deus. Adeo apud vulgus valet falsitatis pro veritate, ignorantia & erroris pro sapientia semel concepta opinio.

Certum enim est Paracelsum fuisse hominum omnium in professione Medicinæ doctrina & exercitio ignorantissimum, & moribus tota vita apparuisse mortalium pessimum. Scripsit enim amanuensis eius Oporinus fidelissimus domesticus, bibliothecam eius vix sex paginas scriptas continuisse, nec vltos habuisse Medicinæ & aliarum disciplinarum libros, nec Hippocratem, nec Galenum, nec vltos Græcos, Latinos & Arabas legisse vnquam & in.

tellexisse, nullas præparantes ad Medicinam artes didicisse, nulla studiorum in ea testimonia & specimina vnquam dedisse, nec vllis vnquam verbis, quam barbaris & ignotis vsum & locutum esse: mirari se, quo modo post interitum suum in tantam nominis celebritatem per totam Europam venire potuerit, vt nulla fuerint Imperatorum, Regum, summorum Principum & Pontificum palatia, ad quæ eius impostoris fama & existimatio non peruenerit, neminemque fuisse, qui eius figmentis & deliramentis inescatus & infatuatus non fuerit. Sed in eo mirari maximè, quo modo tam multa & in Medicina & in aliis disciplinis monumenta & scripta ei ascripta fuerint, harmonica, magnetica, sympathica, occulta, specifica, arcana, formalia, physica, medica, magica, & chymica.

Certum est ex Plinio, fraudulentissimam artium *c. i. lib.* Magiam alias imperiosissimas humanæ mētis in vnā *30. hist. nat.* se complexam redegisse, nempe Medicinam & mathematicas artes secum miscuisse specie salutari, & futura de se sciendi nullo non auido; sic possessis hominum sensibus triplici vinculo in tantum fastigij adoleuisse, vt in magna parte gentium præualeret: & pene magicæ vanitates Medicinam extinxissent, vt notauit idem Plinius, nisi ipse Hippocrates eam à sapientia, hoc est à Magia & Astrologia vtraque superstitiola, præstigiosa & fraudulenta separauisset, Celsus eamque solam vt verissimam & certissimam retinuisse. *in promissio.*

Quas tamen nefandus ille, natus in ruinam bonarum artium, morum, vitæ & fidei veræ hominum Paracelsus, in triplicem antiquam societatem reungere & redigere velle visus est, eum analogiam quandam harmonicam cælestium cum terrenis, seu con-

ensionem sympathicam, & disensionem antipathicam, etiamque imaginariam identitatem, vt simul Magiam adumbratione quadam virtutum naturalium, & Medicinam simul inuolueret: quæ dum astruere conatur, in ἀνίστην veram incidit, & χυμώτην pro Medicina solam profert, aut simulat χυροπίαν ad fraudem maiorem, decipulam & aucupium sectatorum & auersionem à rationali Medicina.

Sed sub istis inanibus, chimericis & imaginariis præstigiis & inuolucris nullum contineri nucleum, nullam panaceam, nullam πανακρίαν, nec vllam cornucopiam conditionis & bonorum, quæ sibi creduli & stulti effingebant, contineri inuenerunt: & quotquot adhuc sunt Empirici istius æmuli innumeri, tota Europa fusi, profugi & erronei, nihil pro vitæ sanitate longa, pro foelici panacea, nisi breuem vitæ exitum, aut morbos, & tædium longum, pro auro penuriam, pro εὐπορίᾳ ἀπορίαν, pro arte ignorantiam, pro veritate errores, falsitates, improbitates & impietates reportauerunt.

Tam impium fuisse, ne dicam atheum, retulerunt Paracelsum, vt nunquam non modò orare & in ædes sacras ingredi visus sit, sed neque fuisse similem, qui in Deum tam horribilia & infanda, silentio digna potius quam narratione, euomuerit; Dæmones & inferas furias indefinenter omnes horrendis deprecationibus interpellauisse, quibus dies & noctes suos domesticos tantis commotionibus terribat, vt assidue fremerent, ne manes & genij mali turbulentè & ex tempore erumperent, & omnes qui cum illo erant, ad tartara transfretarent & trajicerent.

Mores eius tam prauos fuisse, & viuendi rationem tam spurcam, vt velut amica luto sus ad solam

ingluuiem & vinolentiam natus esse videretur; cum aurigis, bubulcis, bajulis, lurconibus; in popinis compotatorem perpetuum, ibique diurnum & nocturnum vinum decoquentem dormitauisse, numquam visum sobrium, semper ebrium, corpore agitarum, animo perturbatum, calce, pedibus, pugnis, vnguibus, gladiis, ensibus impotentem, contubernales insultantem, verberantem; tam fastuosum, insolentem & insanum, ut non modo se in humanis rebus omnibus & Philosophicis scientiis, Medicis se, Philosophis & Hippocrati, Platoni, Aristoteli, Galeno; sed etiam in Theologicis Prophetis omnibus, Apostolis & Ecclesiasticis Doctoribus se præferendum esse iactaret: seque vnicum à Noëmo sapientem, scientiarum Monarcham & Imperatorem ostentabat, reliquos omnes qui præcesserant contumeliis & conuitiis persequabatur, eorumque nomina proscindebat & infamabat.

Ne verò quispiam per malevolentiam, aut odium, aut inuidiam me hæc de eo dixisse existimet, legat contemporaneos eius medicos, & audiat quæ duo aut tres, qui eum diligenter & eius scripta, vitam, mores & medendi rationem diligenter obseruauerunt, prodiderint.

Iacobus Zuingerus hoc de eius doctrina scripsit. *Philosophemata Paracelsi, vel eadem sunt cum Græcis, vel diuersa, utroque modo deteriora. Interdum quidem eadem, sed affectata peregrinitate, ut aliud dicere videantur, deteriora. Diuersa verò & peiora, quia falsis opinionibus veritatē obscurat, & allegoriis alienis nititur, potissimum fundamēto microcosmi, quasi in hoc sint omnia macrocosmi, quo destructo omnia quæ superstruxit facile corrunt.*

Crato primarius trium Imperatorum Medicus, & Iulius Alexandrinus Archiatros eximius, qui eius

ignorantiam & insaniam in aula Imperatorum, & in eius per vniuersam Germaniam peregrinationibus, palam & passim patefactam descripserunt, & intolérablem eius impudentiam & insipientiam inscitiae summæ coniunctam, grauissimis poënis dignam, quæ dum se in omnibus disciplinis magistrum summum iactabat, scientiarum omnium excellentiam deiecit, inquit, rationalem Medicinam despiciebat & nihili faciebat, & solam è suis furnis nouam fabricatam prædicabat, quæ discipulos omnes à bonis scientiis & à classicis authoribus ac medicinæ principibus auerteat, auocabat, & ad suas fornaces aduocabat, ad sua metallica, stibialia, mercurialia, sulphurea, sales, magisteria, extracta, venenata, caustica, quibus 25. per annos, Germaniæ partes peragrandō, ingentem incautorum ægrorum multitudinem ad interitum derepente præcipitauit, aut extenuauit robustissimos, ita tamen ut intra annum vitam cum morte commutare cogerentur, si Erasmo doctissimo Medico, doctrinæ eius inquisitori & censori exactissimo, fides habenda sit. Cum quo valde ridendos libenter pro coronide referam Basilienses, parum consultos eius præcones, qui epitaphio eius inscripserunt, per eum sanatum fuisse elephantium, quem pro psorico & scabido malè sani supposuerant. Ne ergo miretur quispiam, si (quod diximus) ignarus & impius tam citò, vix quadraginta annos natus, qui malè perdebat alios, malè perditus sit & perierit. Neque enim lex iustior vlla est, quam necis artifices arte perire sua.

Quid mirum ergo, si Empirici eius sectatores, similes sint exemplari & archetypo suo? inscij, stulti, fatui, insulsi, insipientes, nullo lumine scientiarum diuinarum & humanarum illustrati & instructi, palam
se

se rationali Medicinæ aduersos, nouitios & peregrinos, solius Empiricæ fortuitæ & temerariæ assertores, & occultorum arcanorum, quibus omnia sunt occulta, Medicos se profiteantur, qui cū nullam notitiam corporum, partium, causarum, morborum, remedium, rerum demum naturalium, non naturalium & contra naturam scientiam habere se non negent: quis non iudicet eos totos esse sua propria confessione suspectos, noxios, formidabiles, exitiosos, atque adeo minùs Medicinæ rationali aduersos, & salutis humanæ minus infensos, quam Semidogmaticos? Licet enim in iis par sit & æqualis malitiæ suspicio, quia tamen per vtramque fallunt Semidogmatici, qui rationalem se habere scientiam simulant, Empirici verò minimè: ideo hos illis, comparatione facta, tolerabiliore censuimus.

Quia tamen ignorantia quæque crassa & affectata in rebus & personis medicis, solis est cognita peritis in arte & probis Medicis, & affectata, quæ semper malitiæ comes est indiuidua, propria est Semidogmaticorum: crassa verò minùs particeps malignitatis, potius est Empiricorum, Politicorum & vulgarium, qui suam non negant in rebus & personis medicis ignorantiam: propterea Semidogmaticos, qui malitiosè aliis omnibus, Regibus, Principibus, Magistratibus, & Ordinibus omnibus imponunt, deteriores esse & intolerabiliore asseruimus. Licet verò alij aliis sint æquales ignorantia, & alij aliis impares vitio & maleficio, sintque hi deteriores, omnes tamen tam Empirici & Politici, qui se rebus medicis & personis temerè immiscent & fallunt, quam vulgares & creduli atque incauti innumeri qui falluntur, apud Deum & apud homines per crassam suam ignorantiam, quæ neminem excusat à culpa, rei

M

sunt & à poena non immunes, nec vlla ratione excusandi, cum pro antidoto venenum propinant aut sorbent quo pereunt.

Sed tempestiuum nunc est post suam Medicorum capitis diminutionem & officij sui & operum medicorum demissionem in manus suorum ministrorum, quæ inde suborta sint mala ordine commemorare.

Cum ergo Medici Arabistæ & Semidogmatici, vt dictum est, tam architectonici & Professores Scholæ, quam reliqui Doctores & operadores *manus operantes* & *δυσκρινῆς*, apud se insipienter proposuissent, dignitatis suæ imaginariæ integræ conseruandæ causâ, manuariam in professione operationem deponere: credibile est eos ab initio scientiam retinuisse, & operationem rejecisse, ac primum modum operandi suis ministris dictauisse, vt vult Riolanus; forsan etiam vt præsentibus solum magistris operarentur. Sed cum magistri non semper adestent ægris præsentibus, ministri soli operari cœperunt, absentiam magistrorum expetiuerunt, & animi sui confidentia satis sufficientes & idoneos ad rectè operandum solos se existimauerunt. Cumque essent omnino illiterati, ignari & mechanici, nec scientiæ lumine opus esse falsò sibi persuaderent: rei enim incognitæ cupiditas nulla: inde contigit tandem, vt vtrique tam magistri, quam ministri, inertiae & ignauiae assueti, hi subesse, illi præesse desierint. Et cum à malis non nisi mala nascantur, & vtrique malè fecerint: sic ex istis orta sunt odia, & dissidia inter eos, per tria aut quatuor sæcula, implacabilia: his numquam parere & subjici, illis semper dominari & imperare volentibus: his sese attollere & ad ordinem magistrorum semper contendentibus, illis per ignauiam & imperitiam ab omni studio, officio & opere suo rece-

dentibus, vtrisque ad impotentiam bene medendi & operandi redactis. Ministri siquidem pro more humilium plebeiorum erecti in altum, ingratitude innato vitio, dominos magistros suos despexerunt & ab eis regulam & formulam bene operandi discere & mutuari noluerunt, sed in naturali ignorantia pernicius consensescere maluerunt. Quemadmodum etiam Medici, immemores eruditionis, peritiæ, estimationis & gloriæ Hippocratis, Galeni & aliorum antiquorum Medicorum, aut potius nescij, in sua corruptione, peruersitate, inertia, imperitia & ignavia Arabica torpere, delitescere & vilescere voluerunt, neutris id quod antè perdiderant recuperare valentibus, quod vt demonstratum de iis, sic demonstrandum nunc est de ministris.

Guido à Cauliaco ab hinc trecentis annis, suo tempore præter duas generales Chirurgicorum sectas Logicorum & Empiricorum, quinque alias (vt loquitur) adhuc currere inter operadores artis Chirurgiæ scripsit. Nulla autem notantur tempora Chirurgorum separatorum à Medicis antiquiora, quam sub Philippo Augusto anno 1223. per Guillelmum le Breton poëtam sub eodem Rege, qui agens de Riccardo Angliæ Rege læso in humero, in agro & castello suo Lemouico; sic ait.

Interea Regem circumstant undique mixtim,

Apponunt Medici fomenta, secantque Chirurghi

Vulnus, vt inde trahant ferrum leuiore periclo.

De Logicis primum agemus, qui Parisiis, & Auinionis, & Tholosæ, & Monspelij solum commorabantur. Empirici verò in tota Gallia per vrbes & oppida sparsi erant.

Logicos autem, ne prima facie putes esse rationales, per causas ad bene operandum instructos.

M ij

Scias fuisse semper incultos, ignaros, rudes & illiteratos, nullius scientiæ lumine illustratos, nulla industria, peritia & dexteritate manuum informatos, aliam quàm ministeriali, semper mechanicos. De quibus sic Guido sigillatim loquitur, initio ducto à Rogero quodam, Rolando & quatuor Magistris, quos dicit libros speciales in Chirurgia edidisse, & multa empirica in iis miscuisse. Deinde inuentum esse Iamnerium, qui quandam Chirurgiam brutalem edidit, in quam multa fatua immiscuit: in multis tamen Rogerium secutum fuisse. Subsequenter autem inuentum Brunum, qui satis discretè dicta Galeni & Auicennæ, & operationes Albucasis assummauit, translationem tamen totam Galeni non habuit, & anatomiam penitus omisit.

Post eum immediatè venit Theodoricus, qui rapiendo omnia quæ dixit Brunus, cum quibusdam fabulis Hugonis & Lucæ magistri sui, librum edidit, Guillelmus de Saliceto valens homo fuit, & in Physica & in Chirurgia. Duas summas composuit, & iudicio meo quantum ad illa quæ tractauit, satis benè dixit. Lanfrancus etiam librum scripsit, in quo non multa posuit, nisi quæ à Guillelmo recepit, in alio tamen ordine mutauit. In hoc tempore Arnaldus de Villanoua in vtraque facultate floruit. Henricus de Hermondauilla Parisiis tractatum per notabilia incepit, in quo nitebatur de Lanfranco & Theodorico facere matrimonium. Ipsum tamen tractatum morte præuentus non compleuit. Vltimo insurrexit vna fatua rosa Anglicana, quæ mihi mandata fuit, & visa. Credidi in ea inuenire odorem suauitatis, & inueni fabulas Hispani, Gilberti & Theodorici.

Ex iis collige, quosdam eorum fuisse Physicos, hoc est, Medicos, sed paucos, qui adhuc more veterum

rationali methodo in operando utebantur, quales, inquit Guido, fuerunt, qui meo tempore operantur; Tholosæ Mag. Nicolaus Catalanus, Monspelij Mag. Bonetus filius Lanfranci, Parisiis Mag. Petrus de Argeria, Lugduni Mag. Petrus de Monaco, Avinionensi Mag. de Arelate & socius meus Io. de Praxina, & ego Guido de Cauliaco. Reliqui verò alij fuerunt Empirici, quorum varias sectas recenset, & quas se redarguturum promittit, quæ meo currebant, inquit, tempore.

Prima fuit Rogerij, Rolandi & quatuor magistrorum, qui indifferenter omnibus vulneribus & apostematibus saniem cum suis pultibus procurabant, fundantes se super illo 5. Aphorismorum, *luxa bona, cruda verò mala.*

Secunda fuit Bruni & Theodorici, qui indifferenter omnia vulnera cum solo vino exsiccabant, fundantes se super 4. Therapeuticæ, *siccum sano est propinquius, humidum vero non sano.*

Tertia secta fuit Guillelmi de Saliceto & Lanfranci, qui volentes mediare inter istas, procurabant omnia vulnera cum vnguentis & emplastris dulcibus, fundantes se super 4. Therapeuticæ, *quod curatio unum habet modum, quòd absque fallacia & dolore tractetur.*

Quarta omnium Teutonicorum militum & sequentium bella, qui cum coniurationibus, & potionibus, & oleo, & lana atque caulis folio procurabāt omnia vulnera, fundantes se super illo, *quod Deus posuit suam virtutem in verbis, herbis & lapidibus.*

Quinta, mulierum & multorum idiotarum, qui ad solos Sanctos in omnibus ægitudinibus infirmos remittunt, fundantes se super illo, *Dominus mihi dedit sicut placuit, Dominus à me auferet quando sibi placuit.*

cebit. Sit nomen Domini benedictum. Amen.

Quis ergo non videat, in quam varias sententias Chirurghi illi logici, & multo magis adhuc empirici distraherentur, Chirurgiæ prorsus ignari? Quàm bene dictum à Galeno, bonum & verum esse vnicum, & mala seu falsa esse plurima: & bonum ex integra causarum communione esse vnum, at ex quovis defectu vel minimo malum oriri. Nec ideo mirum, quod dixerit Guido, non potuisse Chirurgos illos bonum istud & verum inuenire, sed in malis & falsis semper sententiis permanisse, & ipsos sicut grues inuicem se sequi, nec vnum aliud dicere, nisi quod alter.

Per multa tamen temporum spatia, centum circiter annorum, à tempore Philippi Augusti 1223. quo repetere possunt sui ortus principia, vsque ad regnum Philippi Pulchri 1314. à quo statutorum quorundam obtinuerunt probationes, in tenebris perpetuis errorum & maleficiorum vixerunt, rudes, illiterati, inexperti. Sed cum tandem essent ægris formidabiles, quos miserè & crudeliter excruciabant & mactabant sicut lanij, seu ab amicis moniti, seu ab eruditis quibusdam excitati, seu à se ipsis impulsæ, Chirurgiæ scientiam, velut per nubila lunam, necessariam, vt benè operarentur, introspicere coeperunt & appetere.

Didicerant esse Medicinæ therapeuticæ partem, non artem inferiorem, & vilem, ignobilem & mechanicam, neutiquam à Medicina separandam & rescindendam, sed addiscendam necessariò ab iis, qui eam accuratè & salutariter exercere vellent: exinde totis animis contenderunt, vt Medicinam sibi compararent, cuius esset pars Chirurgia, tam practica & manuarum, quàm theoretica, ne amplius in mechani-

ca & vili Chirurgia torpescerent. Acceperant olim Medicos fuisse simul Chirurgos & Med. sed animo vano & malè consulto superioribus annis vtramque Chirurgiam & Pharmaciam abiurauisse, velut ignobiles partes, & eas ad manus ministrorum transmississe. Qui cum illiterati & inepti essent, eas etiam partes indignissimè & iniuriosissimè in ægrorum perniciem, per crassam ignorantiam & imperitiam, exercerent. Propterea graui culpa concitati, & sciendi ac benè operandi desiderio permoti ad studia illa Chirurgiæ accuratè animum intenderunt. Quæ laudabilia fuissent, si ea viribus animi assequi potuissent.

Statuta ergo primùm sibi quædam effingenda proposuerunt, eorumque approbationem à Rege Philippo le Bel, & ab vrbanò Prætore literis obtinuerunt, his verbis conceptam, *Ne ullus Chirurgus ullave chirurgica mulier artem Chirurgiæ seu opus quomodolibet exercere præsumeret palam vel occultè, in quacunque iurisdictione & terra, in Villa & Vicecomitatu Parisius, nisi per magistros iuratos morantes Parisius prius examinati & approbati fuerint.*

Ex iis collige, quam crassæ fuerint ignorantia & imperitia, qui mulieres pariter ineruditas secum operatrices chirurgicas in suo Collegio admitterent, quas etiam vsque ad Carolum Quintum Regem, qui interiit anno 1380. receperunt, eademque statuta iisdem verbis repetita, etiamnum comprobata retinuerunt, nec mulieribus reiectis, nec gallica lingua relicta. Attamen sequentibus temporibus articulum hunc attexendum esse censuerunt, qui sic habet.

Quia sæpius honorandam Chirurgiæ scientiam ex Grammaticæ imperitia vilipendi videmus, ex eius verò peritia & eleganti verborum congruitate honorari, & Regem

ipsum maioresque reip. rectores in ea plurimum delectari nullus magistrorum clericum, nisi in Grammatica sufficienter instructum, suscipiat, & id à superius dictis inuolabiler decretum est tenendum.

Antequam verò ad facultatem Medicinæ, à qua se scripto, natu, errore & vanitate arroganti (ignaris propria) se iunxerant, sibi viam apertius pararent: Primum quidem postulauerunt ab Vniuersitate (sic Academia vocabatur) per Ioannem Sulfureum magistrum in Chirurgia & Academia, ut ipsos & alios suos in arte approbatos reputaret scholares suos, & priuilegiis, franchisiis, (sic loquuntur) libertatibus, & immunitatibus concessis sibi & concedendis uti & gaudere liceret, & ipsos iuuare vellet. Hoc Rector Vniuersitatis Magistrorum & Scholarium Parisius studentium eis concessit, prouiso tamen, quod ipsi lectiones magistrorum actu Parisius in Medicinæ Facultate regentium, ut moris est, frequentarent anno 1456. Quæ eadem iterum Academia confirmavit 5. Maij anno 1515. Eodem etiam tempore iidem Magistri Chirurgi ab eadem Facultate Medicinæ obtinuerunt decretum sub Decanatu M. le Meufnier, ad postulationem Stephani Barat Magistri Chirurgi & aliorum, quo Facultas eos reputat ut scholasticos suos, & in priuilegiis & immunitatibus conseruare & iuuare eis promissit.

Pergunt insuper Chirurgi iurati, conantur altius emergere, & ad parem cum Facultate dignitatem assurgere, videntes sibi dimissam & relictam esse à Medicis Chirurgiam propriam, ut Pharmacopœis Pharmacia vtramque, & theoreticam & practicam: se iisdem etiam honoribus & priuilegiis gaudere debere, quibus Academici & Medici.

Conquesti sunt ergo apud Facultatem sub Decanatu Mag. Michaëlis de Colonia 19. Nou. 1491. quod aliqui Magistri Facultatis exposuerant & declarauerant
barbi-

Barbitonforibus Anatomiam quandam, & quod legebant iis lingua vernacula: Respondit Facultas, id factum præter ordinem Facultatis, & præcepit Magistris, ne amplius legerent, quousque aliàs prouidisset.

Biennio post sub Decanatu Mag. Ioan. Lucas II. Ian. 1493. placuit Facultati, ut barbitonfores haberent vnum de Magistris Facultatis, qui legeret iis Guidonem & alios authores verbis Latinis, & aliquando familiaribus & Gallicis secundum voluntatem. Insuper iis permisit habere cadauer suspensum in patibulo dissecandum, modò Magister Facultatis præesset.

Anno sequente sub Decanatu Mag. Theodorici le Cirier Chirurghi, per Philippum Rogerium postulant à Facultate, ne magistri legerent barbitonforibus lingua materna. Respondit Facultas, nolle acquiescere eorum petitioni, nisi ipsi Chirurghi desisterent ab ordinationibus receptarum, ad Magistros Facultatis spectantibus.

Ex iis cernere est, quantum Chirurghi sensim ad officia & opera medica aspirare nitebantur, tantum à Facultate fuisse demissos & improbatos, atque barbitonfores, cum quibus de operibus medicis jampridem decertabant Chirurghi, à medicis tantum fuisse eleuatos. Manifestè enim se læsos esse à Facultate Chirurghi non immeritò conquerebantur, quòd operatio manualia, quam facultas sibi Chirurgis ministris exercendam reliquit & dimisit, sine scientia, industria & peritia medica manualia salutariter perfici, quodque altera alterius ope carere non posset: ipsa tamen in suum præiudicium & detrimentum barbitonfores erigeret, & iis faueret, quin etiam ipsa se gereret contra vetus Academiae statutum, quo magistri non

N

solent aliter libros suos legere, quam latino sermone: nihilominus Facultas statuisset Medicos legere barbitonforibus etiam posse gallico & familiari: quòd etiam Facultas suis decretis aduersaretur, quibus suos scholasticos & alumnos Chirurgos concessis priuilegiis ijsdem, quibus ipsa gaudet, gaudere approbauisset: cùm tamen pro aduersariis suis tonforibus tota staret, ac nuper cuidam Francisco Bourlon Chirurgiam exercere permisisset contra statuta, dudum à Regibus, & Prætorè vrmano & ab Academia probata.

Quod sub Decanatu Magistrì de Colonia 19. Nou. anni 1491. Facultas à Chirurgis rogata, ne barbitonforibus Anatomiam exponeret & declararet, annuisset. Attamen biennio post sub Decanatu Mag. Ioannis Lucas 11. Ian. anni 1493. placuit Facultati vnum de Magistris eligere doctorem barbitonforibus, qui Guidonem & alios authores, & Anatomen ipsam legeret latinè & gallicè secundum voluntatem suam, contra vetus Vniuersitatis decretum.

Quodque sub Decanatu Mag. Bernardi de la Vaugere anno 1498. barbitonforum annuens petitioni, Magistrum suæ dissectioni cadaueris suspens præesse constituit, qui tam gallicè quam latinè exponeret.

Sed in eo vel maximè, quod tunc cum Chirurgi nudis capitibus supplices adessent Facultati, postulantes vt ab iis omnibus se temperaret, & suis alumnos scholasticis non aduersaretur amplius, nec aduersariis suis tonforibus deinceps faueret: Antiquior tamen Magister Facultatis Hellinus eos reiecerit & obiecerit iis priuilegia, quibus se tutabantur, gloriabantur & exultabant, fuisse subreptitia, sub falsis fundamentis rationum impetrata, cum res hæc tota

ad Facultatem spectaret, nequaquam ad Chirurgos: Facultas cum tonsoribus pactum contraxit sub Decanatu Mag. Io. Auis 15. Ian. anni 1505. certis conditionibus, quibus tantum tonsores eleuauit, quantum Chirurgos disciebat, qui altius quàm pro viribus suis ad ordinem Medicum attolli certabant. Eadem Doctores duos quotannis electos docere chirurgica tonsores, etiamque operandi modos & formulas permisit, qui vicissim Facultati obsequium & fidelitatem perpetuam, nihilque ægris se subministraturos, quàm quod manus chirurgica postularet, & quod auctoritas medica præscriberet, ac id ipsum se tabulis Decani Facultatis quotannis subscripturos promiserunt.

Eodem tempore Chirurgi à Francisco primo Rege edictum impetrant, quo iisdem gaudere priuilegiis, quibus Academici, permissum est. Postea etiam indultum seu rescriptum à Gregorio 13. Pontifice obtinent, his verbis, *ut omnes & singuli Chirurgi, tam coniugati quam non coniugati, qui prius Grammatici & postea in eadem Vniuersitate Magistri recepti, & ut ipsorum Chirurgorum moris est, examinati & probati fuerint, postquam à Cancellario professionem fidei iuxta formam descriptam in eius manibus emisserint, benedictionem Apostolicam, quemadmodum cæteri Magistri & licentiati eiusdem Vniuersitatis consueuerant, cum debitis reuerentia & humilitate recipiant.*

Quod cum esset Facultati Medicæ & Vniuersitati significatum simul utrique, edicto & indulto Vniuersitas & Facultas intercessit & ad Senatum prouocauit.

Certè quidem fuisset æquissimum studium & institutum ipso iure, si fuisset cum eruditione & peritia, non Phaëtonica temeritate & audacia ignorantia susceptum, nec ab indignis professoribus inauratum.

N ij

Antequam enim à supremo Senatu nouum hoc opus, munus & diploma regium atque indultum examinatum, ac definitum fuisset, prapropere rem accelerauerunt, duosque ex suo ordine selegerunt, qui docendi prouinciam, & formandi tyrones quo possent modulo suo sustinerent & obirent. In eam rem gymnasium Chiurgicum construunt, velut Apollineum fanum, quo meditatis orationibus inaugurarentur, ad quod studiosos suauiter allicerent & inuitarent. Diem consecrationis publicis programmatibus designant, supremas Curias, Academiam, ordines omnes vrbs magno apparatu & fastu aduocant. Agyrtas dixisses nouos, recenter ex longinquis regionibus aduenas, inaudita, rara, mirabilia promittentes. Ergo ad dictum diem sistunt se omnes.

Prior qui in suggestum ascendit, Caballus, vulgò dictus *Cheual*; alter male oculatus, vulgò *Malefieu*. Prima fronte mala in nominibus, sinistrum euentum significauerunt.

Etenim effrænus Caballus hinnitu, impetu, stridore, spuma, ore, dentibus, pedibus, calcibus omnes tam exagitauit, terruit, disciecit & offendit; & alter ophthalmicus contagio suo auditorum oculos tam malefico infecit & læsit, & vterque aures vociferatione tã horrida, sermone tam barbaro, incōposito & incongruo obrudit & grauauit, vt omnibus ophthalmia & surditas oborta sit, ita vt corpore fatigati, velut attriti, fugillati & confracti, animo mœsti, morosi, & tædiosi, tanquam ab equuleo & cruce, verberum & verborum inusitatorum contra Priscianum, orationis inconcinnae & incomptae contra Tullium & Quintilianum, Philosophiae tam inaudita contra Aristotelem, Chirurgiae vtriusque theoreticae & practicae tam discerptae & lacerae, Medicinae totius tam

defœdata contra Hippocratem & Galenum, diffugerint.

Quis enim artes liberas, liberales, nobiles & ingenuas ab ignobilibus, seruilibus, vilibus, illiberalibus, & mechanicis tam misere pollui & profanari in Academia celeberrima non impatientissime & ægerrime tulisset?

Certè nisi Riolanus pater Apologiam pro vera Philosophia, Chirurgia & Medicina statim composuisset & prescripisset collyrium ad oculos ophthalmicos paregoricum, ad aurium læsiones & surditates anodynum, & ἀκροῦ cataplasma ad dolores, liuores & contusiones, sicut olim Romani Archagatum Medicum vulnerarium, vrendi & secandi insolitæ Chirurgiæ, quasi feritati & crudelitati non assueti, vrbe sua eiecerunt: Sic Parisini, maxime quidem Academici, barbarie plusquam insolenti & impudenti exasperati & proritati, ineptissimos istos extra pomœria suæ Academiæ & Lutetiæ vrbis vniuersæ deportauissent, aut velut totidem Marsias, qui canere cum Apolline & Musis ausi fuissent, aut velut totidem Thersticos nebulones, qui cum Vlysse certare non erubuissent, aut potius tanquam monstrosos partus statim suffocauissent, & in profluentem proiecissent. Sed Riolanus ipse suæ Apologiæ *ὑπερθεσίου* pro Facultate & Academia iustam animorum iram temperauit.

Cumque malè nominatos & ominatos illos lapsus sui tam repentini non puderet, nec suæ turpis repulsæ ab Academia, nec suæ interdictæ lectionis & Regentiæ infamiæ, nec temeritatis animi cæcitate susceptæ poeniteret, nec suarum plagarum & poenarum pro meritissima culpa & crimine raderet, nec quicquam ignominia suæ cura eos morderet, vexaret & coqueret, licet simillimi mortuis, attoniti

& hebetes nullo sensu iacerent, vixque ab imo pectore vlla ducerent suspiria : attamen quasdam adhuc voces cassas clangosè & interruptè contra Apologiam emiserunt. Sed quamprimùm prodierunt è castris medici gigantes fortissimi Curtinus, Altinus, Grangerius, Baillotius, qui eos tam solerter, tam ingeniosè & tam memorabiliter suis scuticis flagellauerunt, & tam duriter ab excusso sago eos exagitauerunt & in tam altum proiecerunt, vt denuò præcipites delapsi, in perpetuam memoriam attriti, & confracti, tanquã exanimes & elingues elanguerunt.

Tanta tamen clades ordinis istius cæteros eiusdem furfuris Chirurgulos non detinuit, quin prouocarent ad Senatum. Lis ergo confirmandorum diplomatum controuersa ad Senatum delata est, quæ plenissimo foro per Causidicos facundissimos & omnibus ornamentis bonarum literarum cultissimos agitata fuit; Chopinum pro Facultate, Versorium pro Chirurgis, Chuartum pro Academia, Thuanum patronum Regium pro dignitate, & officio Medicorum & medicinæ, atque pro ægrorum salute publica. Sed Curia pro suo more in iis rebus, quæ à peritis solis in arte dijudicandæ sunt, nihil pronunciandum esse, & ad Medicos, iudices suarum rerum, referendum iudicium sapienter iudicauit, & pro ausu tam immani & infando sufficere ad omnem memoriam ignorantia, desipientia & infamia tantæ inflictam esse à Medicis pœnam meritissimam censuit.

Simia tamen istæ Facultatem adhuc æmulari nituntur, inquit Paschasius, seu vt anseres inter olores, vt cymbala & crotala inter citharædorum modulamina, vt contraria opposita magis elucescant: Facultas medicinæ longè antè præuiderat, Chirurgos duplici teneri studio; altero reprimendæ & interci-

piendæ tonforum cupiditatis, quâ operum Chirur-
gicorum vulnerum, vlcerum, & tumorum à longo
tempore curandorum licentiam & potestatem affe-
ctabant, & de qua pridem inter se Chirurghi cum
Tonforibus & Empiricis decertabant; altero adipif-
cendæ in Vniuersitate æqualis cum ordine Medico-
rum dignitatis, ad quam per edicta Regum, perque
statuta varia, tam Vniuersitatis quam Facultatis
ipsius Medicæ, quorum priuilegiis gaudebant, sen-
sim ascendere posse sperabant, cum scholam & sta-
tuta, vt Regibus, sic legibus ciuilibus comprobata,
per actus publicos & priuatos prælectionum, interro-
gationum, & receptionum, baccalaureatum & li-
centiarum haberent iam vsitata & consueta. Ideo-
que Facultas per se etiam intendebat Chirurgorum
audaciam & temeritatem hanc reprimere, & ad id
perficiendum Tonforibus, vbi adesset opportunitas
his omnibus fauendi, in suam clientelam recipere, &
Chirurgos, quantum in se erat, deprimere. Cum verò
insitum sit & innatum omnibus præcellendi & dis-
cendi studium, ac Medicos præcellere Chirurgis, &
Chirurgos discere à medicis omni ratione esset æ-
quum & laudabile studium & desiderium, orta inde
sunt magna inter eos dissidia & odia, quæ ab vtro-
rumque ignorantia, errore & superbia prodierunt.
Medicorum quidem, quorum tam peruersa fuit
initio sententia læsæ suæ dignitatis ex operatione
chirurgica & pharmaceutica, methodica, medica &
rationali: Chirurgorū vero, quorū etiam tam stultum
fuit ab initio submissionis & subiectionis ad discen-
dum à Magistris suis Medicis imaginarium dedecus
& verecundia, vt Medicos pœnituerit, licet serius, sen-
tentia falsæ læsæ suæ dignitatis, si manibus suis pro
officio & conscientia operarentur & Chirugos suæ

vanitatis, qua ad discendum humilius sese submittere Magistris effugerunt, & recuperare quæ utrique perdiderant. Etenim utrique per varias occasionum opportunitates & momenta obseruauerunt & perceperunt, leges ciuiles, semper actiones quæ animi viribus, ab iis quæ corporum robore perficiuntur distinxisse: illas nobiliores & præstantiores, has ignobiliores, & animabus conuenientiores existimauisse: illas viris nobilioribus & præstantioribus ingeniis digniores, has vero vilioribus & plebeiis quasi brutis aptiores esse, nec aliam esse inter ea differentiam, quam qua animus corpore nobilior & excellentior omnium ratione & iudicio perhibetur. Quinetiam longo usu & experientia didicisse, Æsculapium & filios eius Podalyrium & machaonem, Hippocratem & Galenum, aliosque, quos retulimus medicos præstantissimos, simul Chirurgos fuisse, & Celsum inter antiquos, & Fernelium suum adeo celebrem inter recentiores latinos, post Guidonem, Chirurgiam primam medicinæ partem recensuisse, ambas sub iisdem esse natas authoribus, nec Chirurgiæ alia esse præcepta quàm medicinæ.

Cumque non amplius lateret medicos se in magnam delapsos esse ignominiam per suam propriorum officiorum, munerum & operum medicorum demissionem, qua indignum sibi operari antiquo more Græcorum, & dignitatem suam splendidiorem ac præstabiliorem fore falsò censuerunt, inquit Fernelius, si solam rationis & consilij facultatem, utpote liberalem assumentes, sibi retinentes ac suo iure vindicantes quicquid manuum opera geri solet, id omne ad Chirurgos transferrent.

Nec pariter Chirurgos fugeret, se ab initiis primis promotionum suarum ad opera medica grauiter se
contra

contra se ipsos peccauisse, & sua temeritate & persuasione valde delusos & deceptos fuisse credere turpe sibi esse & indecorum suis, ad discendum Magistris Medicis subjici, & se satis esse ex se ipsis idoneos, qui sine vlla institutione, formula & regula eruditionis & peritiæ methodica & rationali exculti & informati, opera ista medica rectè & salutariter edere & exequi possent.

Medici ergo tandem pro suæ dignitatis & gloriæ conseruatione, & pro antiqui iuris & excellentiæ ac propriarum operationum recuperatione contra Chirurgos sese animauerunt & armauerunt. Chirurgi verò etiam à sua vilitate & ignobilitate ad gloriam & scientiam medicam, sine qua conditio eorum semper esset vilis & mechanica, erigere se conati sunt.

Ex quibus verum esse manifestè apparet, scriptum à Regio Vate, *Homo cum in honore esset, non intellexit*: quia similes facti sunt insipientibus iumentis & equis Medici, & mulis Chirurgi, quibus non fuit intellectus.

Vtrique enim graui dolore & poenitentia affecti, nec leuibus poenis ignorantia & errorum maiorum suorum agitati & conflictati, seriùs sapuerunt & ad meliorem & sanio rem mentem redierunt. Nunquam enim Medici ab ignominiosa sua vilitate & ignobilitate, in quam per spontaneam abdicationem officiorum suorum gloriosorum inciderunt, in antiquam nobilitatem, existimationem, dignitatem & gloriam resurgent, nisi integram scientiam & peritiæ manuariam rationalem medicam, antiquo more administrandam, ad se reuocauerint & exercuerint. Sic etiam Chirurgi nuper à Facultate iustissimè exauctorati, quòd se in thronum supremum, propriis viribus, similes diis, Magistris suis ascendere posse spo-

O

rabant: ideo ad ima tartara præcipites in sempiternam memoriam, sine vlla spe redemptionis, deturbati sunt, nisi vt pueruli ab ineunte ætate instructi, in doctrina simul cum operationibus eruditi & periti, legitimi facti hæredes Hippocratis, partibus omnibus & conditionibus necessariis ornatissimi regenerentur & renascantur. Serius vero sapere vtrosque dicimus, quia quantum statuta prima praua, & multa posteriora pejora in gratiam ministrorum à Regibus, Pontificibus, Magistratibus concessa & confirmata Medicos impediuerunt & retardauerunt: tantum ignorantia, imperitia & infirmitas ministros altius ascendere prohibuerunt. Neque enim indulta, rescripta & mandata Pontificum, nec Regum edicta, nec Magistratuum decreta vlla verè, rectè, iustè & salutariter efficere possunt, vt artes & scientiæ liberæ, liberales ac nobiles, ab illiteratis, ineruditis, imperitis & ignobilibus tractentur & exercentur. Sacra enim sacris, inquit diuinus Hippocrates, conferenda sunt, quod in vtroque foro non aliter obseruari solet. Nefas enim ignobilibus & immeritis ea communicari, donec fuerint optimè instructi, informati & dignissimi, palam probati. Quamdiu ergo ministri huiusmodi nullis fuerint bonis disciplinis ad capefendam Chirurgiam medicam, theoreticam & practicam, & ad eam docendam & exercendam ornatissimi & præditi, tamdiu ab Academia & à Facultate erunt rejiciendi, & ad omnia opera obeunda & præstanda semper iudicabuntur inepti.

Relictis ergo Chirurgis, qui *manicati* vocati sunt, ad tonsores Empiricos, quos Guido sic vocauit, pergitur: cū quibus Facultas pactū contraxerat, vt eos extolleret, & deprimeret Chirurgos. Quia sperabat antequam sibi deuincire, mancipare & subicere euocatos ē:

vili plebecula ad honorabilia medica munia, audita poena temeritatis & infamiae manicatorum, fore in pacto promisso fideiores & constantiores, & aliorum exemplo cautiores, & obsequentiores Facultatis mandatis, quæ in fide sua stabat firma. Attamen ut proborum cum improbis non potest esse longa & tuta societas, sic etiam momentaneum fuit dominorum cum servis tonsoribus pactum. Cum primum enim Medici Chirurgoes euomuerunt stomacho suo molestiores, & tonsores sibi ascuerunt, quos ex pacto sibi promittebant molliores, humiliores & obsequentiores, eos tamen mox perceperunt durioris esse cervicis, quam Chirurgoes ipsos, cum pacti contracti simul obliti, iussis Medicorum parere & obsequi noluerint.

Ex tonsorum enim ordine tres Nic. Abicot, Iac. de Marque, Isaacus Dallemagne ad Chirurgoes statim conuolarunt, quos (ut brutis pro more est) primos cæteri quoque tonsores alij secuti sunt, & in unum ordinem Chirurgorum conuenerunt, insignia Chirurgorum, quæ sunt Sanctorum Cosmæ & Damiani, cum pixidibus tribus, tonsores suis ædibus statim appenderunt, & ænea vascula sua ademerunt, togas induerunt, & quadratis pileis capita texerunt.

Sed cum tam repentina tonsorum tamdiu dissidentium cum Chirurgis coniunctio, & utrorumque à Medicis magistris suis secessio omnibus formidabilis esset & suspecta, non tantum Medicis, sed etiam supremo Senatui, in publicæ sanitatis & vitæ ægrorum ruinam & in odium Senatus & Medicorum suscepta videretur, satis fuit Medicis apud Senatum isti societati rationibus adductis intercedere, ut vinculum istud conjuratorum Ministrorum dissolueretur, quod sic Senatusconsulto diremptum est, ut Chi-

O ij

rurgi sua vexilla soli, & tonsores vascula sua etiam repeterent, & vtrique Medicis firmitus alligarentur.

Attamen tonsores in Senatusconsulti despectum & odium, & in certissimum ignari, ingrati & infidelis contra ægros & Medicos animi testimonium, apud se constituerunt in antiqua satius esse sibi vilitate & ignobilitate sub primario barbitonsore duce fordescere & vilescere, quàm ad nobilem medicæ professionis dignitatem ascendere velle.

Tunc ergo Medici maiorem quam antea dolendi occasionem persenserunt in eo, quod sicuti maiores suos suam hæreditatem ad alienos transferri semper vellent, & in eadem semper ignorantia, ignavia & incuria torpere, licet sibi oborta esset via facilis & libera, qua sua dominia & possessiones proprias, à tam malis possessoribus occupatas, propriis manibus colendas ipsi repetere potuissent. Ad quas recuperandas summa necessitas, opportunitas & violatæ fidei & promissionis iniuria, & manifesta læsæ sanitatis, & vitæ insidiosa & periculosa suspicio Medicos compellebat & cogebat.

Attamen maluerunt intra se consistere, & statutorum tam iniustorum malum inueteratum & confirmatum intactum dimittere, quàm nullo prævio rationum præcedentium apparatu, cum audacia & temeritate, post tam longam morbi historiam ex abrupto edictis Regum & Senatusconsultis aduersari, nullis adductis causis, instrumenta chirurgica atque pharmaceutica opera ad se vi retrahere, ne in carceres Regia autoritate raperentur.

Interim ergo gemere, & dolere eos oportet, & expectare alia tempora Medici satius esse duxerunt, quibus veritas Medicinæ & Medicæ vniuersæ pro-

professionis clarius innotescat & proclametur, errores & maleficia euidentius declarentur, & remedia conuenientia æquius præscribantur ab iis, qui ea ab initio malè informati comprobauerunt, vt ea velut clauis clauos expellant, & abrogent.

Ferre ergo coacti sunt Medici omnes ignorantias, errores & imperitias tonsorum, quos primarius barbitonfor genuit, nullo lumine veritatis, scientiæ Chirurgiæ & manuariæ instructos, nec vllis bonarum artium disciplinis initiatos, quos per vniuersæ Galliæ partes, vrbes, oppida & pagos, per militaria castra, per nosocomia diffudit: qui non alia tyrocinia artis, adeptæ, nulla magisteria, quam assiduas & crebras ægrorum mortes proferunt. Quotquot enim vernæ sunt, asseclæ, serui, cursores, pedissequi, agafones, stabularij, pigmentarij, capillorum rasores, trichotomi, balneatores, tinctores, infectores, reuinctores, totidem hodie sunt, qui officiis, & operibus Chirurgiæ gaudent & præsumunt: Quos ignarissimus hominum primarius barbitonfor non modo ab ambitu Medicinæ & totius medicæ professionis sejunctus & alienus, verum etiam ab aliarum artium commercio omni seclusus, eo solo nomine quòd sit trichotomus in aula Regia primarius, etiam esse debeat in eadem Chirurgus primarius, (cum sint in ea & passim in regno officia distincta,) seque etiam operis chirurgici tonsorij & operarij Medicinæ rationalis tam sublimis principem prædicare debuerit. Sicq; omnes quos nunc recensuimus, & quales ij sunt, qui sub Præfecto magno machinarum bellicarum, & qui sub magno Præposito curiæ Regiæ militauerunt, & qui innumeri magistratibus & magnatibus subseruierunt, vltimum habeant ad Chirurgiæ

literas à primario barbitonfore, non nisi pretio magno emptas, perfugium, quos sibi supponit & ordini suo inserit non aliis studiorum & tyrociniorum, probationum & magisteriorum testimoniis, quàm quod ita sibi placuit: quos aliam ob causam non examinat, quàm ut per se, & per alios, suos ægros quotidie examinent.

Ex iis clarè notum est, quare tanta sit multitudo Chirurgo-tonsorum toto Regno sparforum, in vrbus, pagis & villis etiam minimis: sed quæ contra rationem omnem, & contra iura politicæ, tanta copia circumfluat, & abundet, sintque officinæ medicæ in tonstrinas commutatæ, Chirurgia in trichotomiam, cosmetice in cosmeticen, pigmentariam, infectoriam, tinctoriam, balneatoriam, hypocausticam, sudatoriam, vnguentariam: modiolii, trypana, forfices, volsellæ, nouaculae & reliqua chirurgica instrumenta, in ficas, gladios, & laqueos iugulatorios. Et cur Medici ipsi luscis, ut aiunt, equos in asellos cæcos mutaverint, hoc est Chirugos in tonsores innumeros, qui sunt barbitonforis primarij seminaria fertilissima, agrestes plantæ, quæ fecundius, quàm salutare luxuriant, nempe tabernarij & sordidi quæstus avidissimi. Quid enim ingenium habere possunt tabernæ, & ij qui in sordida arte versantur? inquit Tullius: quique opera quæque variarum artium & professionum, quas nuper retulimus, contra leges ciuiles in vnam complectuntur, non in pagis solum, quod tolerabile esset ex legistorum statutis; sed etiam in magnis ciuitatibus, in quibus cautum est, ne vlli pluribus officiis & operibus se implicent, & variis ministeriis deserviant, ut opera quæque utilius, decentius & melius arte, iudicio & manuum dexteritate singula perficiantur, ne

sint qui pluribus intenti minores habeant ad singula sensus, ne sint qui duos secuti lepores, neutrum capiant.

Quis enim miretur, si etiam ex hac Chirurgorum panurgia vrbes peritorum penuria laborent, in pœnas eorum qui hæc permiserunt? qui non iudicant, aut iudicare nesciunt, eos qui multa completi volunt, pauca consequi: eos qui scire & facere se omnia sufficienter & arroganter prædicant, inscios esse & insufficientes ad omnia. Nemo enim sapiens & prudens scire se & facere posse promiserit, aut etiam crediderit, qui nullam artem particularem didicerit, nec in vlla sese exercuerit, sed ad omnia se sufficientem & idoneum esse proclamauerit.

Attamen corpus hoc heterogenes & diuersis conflatum hominum infimorum & ignorantissimorum generibus, tanquam portentum, omnes impetit, tanquam mulus in Medicos magistros assidue calcitratur & digladiatur, manicatos scabit ut muli mulos, pharmacopœos cribrat, pungit eos qui venas secant, capita balnearum lixiuiis suis terget, barbam radit, politicis, ægros tundit & tondet, radit & deglubit, in omnium iura, officia & ministeria inuadit, lites in omnes contestatur, quas demum cum nihil habeat proprium quod didicerit, cum nihil suum possideat, cum rerum sit omnium egenum, necesse est ut aliena occupet, & quocumque modo quadra victitet alienas cum sit omnibus, & reip. monstrosus paratus, in vanis promissis, in erroribus continuis, in inuidia, in dolis, in fallaciis, in mendaciis, in conuitiis, in maleficiis, ut non tria tantum sint, ~~scilicet Cilicium, Cretensium & Cappadocum~~, sed quatuor, nempe etiam Chirurgorum, contra naturam

genitus, & contra regulas aliorum ordinum factus, agrestis, immanis, indomitus, pessimus. Siquidem sunt bestiae ferae, incultae plantae, frutices agrestes, serui dominis semper ingrati, immansueti, numquam cicurabiles, steriles muli, magistris, magistratibus, ciuibus, agris hostes infensi, nullius eruditio- nis, peritiae, mentis, manus, operis, utilitatis, officij & beneficij capaces, ad sola mala & maleficia nati & comparati, ut omnes fallant, & egros male per- dant ac miserè torqueant, excrucient & interimant.

Vnde enim tot neruorum & arteriarum sectiones, pun- ctiones, dolores, aneurysmata, ecchymoses, in- flammationes, abscessus, gangrenae? Vnde tot mem- bra, tibiae, pedes, brachia inualida, exoluta, mutila? Vnde tot vlcera per se benigna, euadunt maligna, fistulosa *καταύδα?*

Vnde simplicia tot vlcera, complicata redduntur concursu tot affectionum, tot morborum, tot cau- sarum, tot symptomatum; & pro contumacibus, malignis, serofulosis iniquè iudicata, & imperitissime derelicta? Vnde tot simplicibus cutis incisionibus, intemperaturis, fracturis, luxationibus, & vlceribus accedunt symptomata, & ipsa saepius internecio inopina?

Vnde tot distorta membra, tot gibbosa, tot fracta, deformia, aut indirectè reposita, aut indebitè ligata, aut inaequaliter locata?

Vnde vulneribus tot melasmi, tot putredines, tot sphaceli, tot scirrhi, nisi quia aut immoderatus refri- gerata, aut impensius calefacta, aut grauius oppressa, aut arctius deuincta, aut immaturius resoluta sunt?

Vnde tot suscepta operationum discrimina sine vl- la causarum, morborum, symptomatum, partium & remediorum, ne dicam particulari, sed etiam genera- li notitia?

Vnde

Vnde tot complicatarum differentiarum affectio-
num, sine vlla distinctione ordinis, necessitatis, vrgen-
tium causarum, circumstantiarum essentialium & ac-
cidentalium, in tempore, quantitate, qualitatibus &
modis; & sine vlla operationum conuenienter & ap-
positè dirigendarum vsurpatione?

Vnde vulgaris illa, semper æqualis, & vniformis,
ordinaria, solo instinctu, sola consuetudine, aut solis
exemplis operandi prauitas?

Vnde consueta indifferens illa leuium cum graui-
bus & periculosis par & æqualis hallucinatio, susce-
ptio atque deceptio?

Vnde tam facilis & expedita, cum non est opus se-
candi, vrendi, cruciandi temeritas, audacia atque li-
bertas?

Vnde tot inutilium, tot noxiorum, tot pericu-
loforum & torquentium remediorum vitia, totque
operationum maleficia?

Vnde tam frequens remediorum mutatio? Vnde
repellant cum attrahendum est, indurant cum emol-
liendum, incrassant cum incidendum, putrefaciunt
& liquant cum tergendum? Et ne sim longior, vix
vnquam propria, sæpè contraria præstant, obsunt
sæpius, nec vnquam prosunt.

Vnde post tot dolores, tormina, cruciatus, vigili-
as, languores, damna, infortunia læsæ sanitatis & ereptæ
vitæ, etiam transit in ægros mortuos conuitium?

Cur intemperantia culpatur, vtróque qui perie-
re, corpore alioquin robustissimo, & animo mansue-
tissimo & patientissimo, innocentissimi arguuntur?

Vnde tot errores, tot crimina seueritate iudicio-
rum & legum castiganda? Sed de iis postea, cum de
Politiciis agemus.

Quantam ergo habent dolendi & gemendi occa-

P

tionem Medici, cum vident suam Chirurgiam chirurgorum & tonforum istorum ignorantia, imperitia, audacia, temeritate, & nequitia dilacerari & profanari? ægros excarnificari, torqueri & trucidari, & quod grauius & intolerabilius iis est, nulla spe tantæ immunitatis desiturae solari?

Dicent, aliquos reperiri in magnis urbibus, licet latine & græcè ineruditos, methodicè tamen, & rationaliter, ac medicè rectè operantes: Licet verè respondeam, aliud esse, aliud videri: & solos veros Medicos, eorum quæ sunt artis suæ esse iudices; ecquid est vnus aut alter ad innumeros? An quæ rara, sunt artis? Quid reliqui ministri ægris, Medicis & Medicinæ rationali attulerint damni, paucis conficiamus. Succedunt primi post Chirurgos

Pharmacopolæ, olim gemmarum, & margaritarum mercatores primùm, postmodum etiam medicamentorum, quibus postquam vnguenta, ceromata & litus adiunxerunt, myropolæ, myrepsi & seplasiarij, rhopopolæ etiam vocati; habebant officinas suas omni genere materiæ medicæ refertas, qua per incuriam Medicorum multis modis abutebantur, tam simplici quàm composita: seu quia eam adulterabant & corrumpabant, seu quia Medicorum compositiones inscitia & perfidia sua æmulabantur.

Vtrosque, tam medicos quam mercatores illos, suis tēporibus Galenus acerbissimè persecutus est, quòd materiam medicam tam sacram, tam pretiosam, & tam necessariam pollui & profanari per huiusmodi mercatores, adulteratores & corruptores paterentur.

Quo ergo stomacho nostros reuomeret Medicos Arabistas & Semidogmaticos? quibus spiculis eos confoderet, & rationibus confunderet & infectaretur, si viueret, qui delectus, præparationes, compo-

fitiones, probationes simplicium & compositorum medicamentorum tam leuiorum quàm potentiorum ignaris, imperitis & improbis, non tam examinandas, quàm exanimandas vltro dimiserunt & concesserunt? & in partem atque societatem officiorum suorum & operum adiunxerunt? & cum essent ministri, mercatores, pharmacopolæ, botanici & rhizotomi, Pharmacopœos eos creauerunt, tanquam medicos, quæ vox solis competit Medicis.

Quæ, inquam, vterque, Hippocrates & Galenus, in Medicos hodiernos probra infligeret, qui totâ Pharmaciam, theoreticam & manuariam, methodicam, admirabilem Medicinæ partem, tam illotis, sordidis & inhonestis manibus tractandam crediderunt, quæ à solis terfis, honestis & sacris olim contrectabatur; Heroum, Regum, Pontificum, Imperatorum cultu, cura & studio digna habebatur, tanquam regina rarissimis, pretiosissimis & exquisitissimis naturæ ornamentis dotata, elegantissimè decorata, abundantissimè ditata, & summè veneranda? Quicquid enim natura in suo sinu, velut in locupletissima & instructissima penu & thesauro, habet reconditum, id totum ad vsum hominum Pharmaciæ subordinauit, solisque Medicis meritissimis credidit & confidit: nunc verò velut ancillam in tabernis sordidis & olidis, & tanquam in fæculentis lacubus immergi, & putrere tabernariorum, velut Harpyiarum fœdo contactu, regias illas ægrorum dapes exquisitissimas contaminari, antidota salutaria in præsentia venena conuertere, medicaminum virtutes euirari, & quod natura ad salutem hominum tam cumulatè, & tam gratiosè Medicis suppeditat, an tulissent Hippocrates & Galenus, alique egregij Medici in αἰσχρὸς ἐργασίας & infamem negotiationem mercatorum cedere & com-

mutari? Medicinam nundinariam, venalem, quaestuariam, emptitiam, illiberalem, fordidam, mechanicam, mercenariam fieri?

Nam cum pharmacopolæ & reliqui mercatores non sint ad officia & ad opera libera & liberalia nati & comparati, sed solis tabernarum negotiis quærendi, emendi, vendendi, adulterandi, cauponandi, fallendi, accumulandi, numerandi & suam rem quoquo modo faciendi apti & idonei; an iis Hippocrates, Galenus alique principes Medicinæ sua ista nobilia munera, officia & opera commisissent, ut omnia in Medicinæ operibus destruerent, corrumpere, deprauarent & disperderent? Ac sanè ne quis dubitet, eadem ipsa à nostris hisce tabernariis contigerunt. Vbi enim nunc cinnamomum verum, acorus verus, veratrum nigrum Hippocratis, bolus armena, turbith, balsamum, scammonium Græcorum, vnicornis, terra sigillata, bezaart, & alia innumera vera, quæ nunc aut exoleuerunt, aut evanuerunt, aut perierunt, Pharmacopolarum, quos Pharmacopœos esse volumus, ignorantia, ignauia, negligentia, & incuria summa, aut sua malitia & lucri cupiditate, reiectis caris & raris, in ἀντικαλλόρθηα inualida, tabes & cadauera mercium innumera, fordes officinarum & recrementa, quid pro quo commutauerunt, & pessima pro bonis substituerunt; agaricum marem pro femella, aloen hepaticam pro socotrina, succum prunellorum simplicium pro acacia, radicem emulæ campanæ pro costo, irim nostratensem pro Florentina, thapsiam pro turbith, aconiti radicem pro elleboro nigro?

Miseret me vidisse præceps exitium Dominae de la Vergne errore Pharmacopolæ seu Pharmacopœi repente post haustum pro elleborismo aconitum,

intra tres horas ereptam fuisse, sicque tam simili facie euentum tam dissimilem accidisse. Si milia si imponant etiam peritissimis Medicis, & oculatissimis, quidni sint familiaria & vſitata ignarissimis, imperitissimis & occæcatissimis ministris? Vt non mirum sit, si hic noster Pharmacopola tam citò Dominam de la Vergne interemit, quam Pharmacopola ille L. Clodius circumforaneus Anconitanus, qui vbi tranſegit cum Oppianico LIS. quadringentis, simulatque introductus est ad Dineam ſocrum ægrotantem, rem confecit, primaque portione mulierem ſuſtulit. Quid mirum, si quod ille Pharmacopola ſciens & prudens, hic inſcius & imprudens eodem veneno compleuit? Noſtrorum namque tam ſupina eſt ignorantia, vt vix legant, & intelligant, vixque etiam barbarè ſcribant & loquantur.

Cicero
orat. pro
Cluent.

Mirum ergo non eſt, ſi tam peruerſè, tam inſœliciter & tam calamitoſè ſemper operètur? Si antea legerint, ſcripſerint & protulerint liquiritiam pro γλυκύριζα non glycyrrhizam, bruſcum non ruſcū, iuſciamū non hyoſcyamum, endiuia non intybum. Si ſumant lilium pro lolio, aut lolium pro lilio, æſipum pro hyſſopo, aut hyſſopum pro æſipo, chamæleontem pro chamælea, aut chamæleam pro chamæleonte. Si in verbis, multo magis in rebus. An in auratis illis & cæruleis pixidibus & arculis, panaceas, antidota, alexipharmaca contineri putas? Ægyptia templa dixeris, exteriora auro micantia, interiora horrentia felibus, monſtris, cæpis, porris pro diis culta. Sic Pharmacopolarum vaſa antimonialibus, mercurialibus, ſulphureis, venenis, cantharidibus, aconitis, chalcantidis & innumeris rancidis, exoletis, putridis aut corruptis, fœtidis & cadauerosis referta ſunt ſimplicibus & compoſitis. Cur hæc omnia? Quia for-

san non tam malitiosè, quàm ignoranter, aut etiam utroque modo, non internoscunt perfectè, non præparant integrè, non componunt inculpatè.

An verò idonei sunt deligere & probare per substantias, per consistentias & qualitates visiles, tactiles, odorabiles, & gustabiles earumque differentias omnes, per quantitates, per facultates primas, secundas, tertias & quartas, & per totidem actiones, demum per loca, climata, terras, regiones, situs, insulas & tempora, quorum nulla iis est notitia, nec mense eorum ullatenus est iis arte instructa?

An in omnibus præparationum differentiis, actiua passiuus conuenienter aptare & sociare possunt ij, qui quæ sunt actiua, quæ passiuæ, & quo quæque in gradu, qua materiæ conditione iungenda, ut inde vires exoptatæ & foelices effectus enascantur, quid quæque præparatio ad salutarem vsum conferat, quid plus, quid minùs importet ignorant?

An componere ordine, proportionem, numero, mensura, coctione, tempore, modo & aliis ad internam aut seruandam, aut comparandam integram virtutem, aut ad nouam introducendam apti & idonei illi esse possunt, qui externam & accidentariam tantum oculis corporeis respiciunt, internam oculis mentis intueri & assequi nequeunt? Quia ut his sunt prorsus inepti, sic ad computandum, corradendum, vendendum & fallendum sunt aptissimi.

Quærat, precor, aliquis ex eis primarum qualitarum, quas actiuas dicimus, differentias & gradus, simulque passiuas materiales consistentiæ, liquabile, concretibile, molle, flexibile, fragile, tingibile, fragile, contusibile, formabile, pressibile, tractibile, ductibile, fissibile, scissibile, tenacium, friabile, quatibi-

lium, combustibile, exhalabile. Quærat' an saporum differentias aliasque in singulis mistis vegetantibus, sensitiuis, & metallicis intuscant, ut quæsitæ ex his virtutes præparent, componant & eliciant integras, nec in eo quod magis & minus peccent? Quis sanæ mentis mercatores illiteratos in iis fore lynceos sibi persuadeat, aut æger, aut Politicus, aut Medicus, ut sanitatem, ut vitam, ut gloriam suam tam ignaris & imperitis, illiberalibus & mercenariis confidere debeat? An non ad hæc Pharmacopœus ut sit idoneus, debet esse Physicus & Medicus egregius, ut sit naturæ genius, non tantum in generalibus prædictis, qualis fuit Aristoteles, primo annorum instituto Pharmacopola; sed etiam in particularibus, qualis fuit idem Arist. quando ex Pharmacopola factus est Physicorum Philosophorum princeps Peripateticus, quinetiam, ut non pauci volunt, Medicus summè theoreticus, quales fuerunt Hippocrates & Galenus, & quotquot posteriores vixerunt clari & classici Medici?

Sic certè clarissimum Sylium puduit suos dicere Pharmaciae libros, methodi deligendi, præparandi & componendi medicamenta tam ignobilibus & immeritis apothecariis, quando scripsit, neminem sanæ mentis confessurum munia & officia Pharmaciae hominis ineruditi iudicio indigna esse, cum vires medicamentorum ab eorum omnium exactissima notitia pendeant, sine qua ad usum salutarem in Medicina efformari & comparari non possunt, sed potius infirmari, destrui atque perire? An ex iis certa & integris viribus indubitata formabunt, rarefacientia, condensantia, aperientia, occludentia, mollientia, indurantia, incidentia, incrassantia, obturantia, ecphractica, purgantia, tergentia, astringentia, septica, &c.

charotica, diuretica, hidrotica, cephalica, hysterica, & id genus alia pharmaceutica, ac præ cæteris antidota solennia & cathartica potentissimarum virtutum medicamenta, in quibus plus minus, non modo in exhibendo, sed etiam in deligendo, præparando & componendo vires exoluit in ignauiam, aut acuit in venenatam perniciem?

Cum ergo nihil ingenuum habeant tabernæ istæ, sed sint omnes sordidæ, deceptionum, fallaciarum, mangoniorum, infidelitatum, & perfidiarum promptuaria, nihil in iis ratione & methodo fiat, arte & disciplinis necessariis careant, cur non in Medicinæ, Medicorum & ægrorum ruinam dicantur institutæ, quamdiu fuerint Pharmacopœis addictæ solis?

Vix credas, quibus artibus vsi sint, quantum dies noctesque in excubiis peruigilauerint, ut occasionem captarent, qua mercium suarum assidua distributione rem suam familiarem augerent, & nimia vulgi credulitate, quæ medicamentis, non methodo, fidit, abusi sint, ut ex ægrorum dispendiis sua facerent compendia. Etenim cum se totius apparatus pharmaceutici generalis & particularis, non tantum depositarios, sed etiam proprietarios esse sibi persuasissent, inde etiam ægris non modò familiares amicos, sed etiam vtiliores ministros, tanquam domesticos magis necessarios, quàm Medicos, ipsi se exhibuerunt, quibus se tandem suaque libertus ægri commiserunt & crediderunt. Ad quod non parum contulit, quod se medicamentorum solos opifices & diligentissimos obseruatores virtutum, Medicos verò Pharmaciæ totius prorsus ignaros publicauerunt.

Postquam ergo votorum expectationi foelix quem sperabant successit euentus, & assidua sedulitate, fictaque amoris & officij simulatione, conceptam fidelitatis

litatis & experientiae remediorum opinionem, fidem & gratiam apud ægros sibi conciliauerunt, mirum quanta postea ex se soli ausi sunt tentare & aggredi. Primum quidem iactare passim omnia, quæ præ manibus habent medicamenta, summè omnibus ægris & morbis esse salutaria. Etenim materialia tantum licet afferuent, indeterminata, & semper noxia: formam tamen dare se posse, qua sint definitè & semper salutifera, vel mentis errore, vel prauitate polliciti sunt. Exinde omnis generis medicamina externa & interna ad ægros, velut ad publicas nundinas & emporia, & pro ingenij vafritie mala quæque, leuia & vilia pro bonis, generosis, caris & raris transfulerunt; aut etiam per venales Medicos & inglorios in partem latrocinij sociatos, ægros deprædati sunt. Aut si qui essent Medici, quos turpi quæstu & fordido illo lucro non allicerent, quique in schedularum sarcinis essent parciores, qui phœnicis nidum, aut crocodili sanguinem, aut vniones & monocerotem non præscriberent, aut in laudes Pharmacopœlæ & Pharmacopolij post curationis malè initam rationem non excurrerent, eos tanquam lac agnis & succos pecori subducentes ab ægris, conuitiis suis, eliminarunt. Agnos ergo dum se ostentant, quis non rapacissimos ouium lupos, non ouium tonfores, sed deglubitores agnoscat?

Hæc autè & innumera alia cùm ante 40. annos Facultas Parisina haberet exploratissima, atq; ægros totius regni in iisdè versari vitæ discriminibus & fortunarum suarū dānis esset admonita, libellum supplicis Curiae supremæ obtulit, vt insolentē Apothecariorum Parisiensium totiusq; regni licentiā & effrænatam audaciam auctoritate & potestate sua reprimeret, eosque in ordinem suum reuocaret, damnis ægrorum, Me-

Q

dicinæ infamiæ, conuictis in Medicos per eos sparsis, & malis ingentibus, ne diutius perseuerarent vel augerentur, occurreret.

Accipe si lubet, quod scripto edito in suam defensionem protulerunt, *factum* forenses vocant.

A quo tempore Medicina separata fuit in suas partes, centum circiter annis post Hippocratem, pharmaciam apothecariis fuisse demissam & creditam, ut chirurgiam chirurgis & tonsoribus, diætam verò solis Medicis fuisse relictam.

Proprium igitur & adæquatum habuisse subiectum medicamentum, cuius soli notitiam essent consecuti, & circa illud operas suas collocassent, vires & proprietates perspectas haberent, in vniuersum dispensarent, & cuique familiare & definitum accommodarent.

Pharmaciam ergo integram theoreticam & practicam solis in officinis retineri & asseruari, totam in iis doceri & declarari, nunquam ab Hippocrate ita excultam, nunquam ab Aristotele ita intellectam, nec vnquam à Galeno ita descriptam, nec ab vllis Facultatibus publicè & particulariter demonstratam.

Nec etiam permittere se tyronibus officinarum & pharmacie candidatis, ut in scholas publicas aut priuatas Medicorum concurrant, cum nihil scientiæ illic generalis, nihil notitiæ particularis, quæ operationibus declaratur, mente & manu, ratione & methodo artis docerent medici & oculis subiicerent.

Atque ut falsi crimen obiectum non argueretur, id euidentissime demonstrari, quod 100. ab hinc annis, decretis à Curia pluribus, iussu esset Parisiensibus Medicis, ut medicamentarium codicem, antidotarium vocant, ederent, in quo catalogus simpli-

cium designaretur, & formulæ compositionum describerentur, quas omnes æqualiter officinæ præpararent & afferuarent: Medicos vero præ incitiam rerum pharmaceuticarum nunquam potuisse illum perficere, cui elucubrando & absoluendo trimestris nouitius pharmacopolij, triduo sufficeret.

Inde causas patere omnibus, cur Apothecarij iniquè ferrent singulis annis à Medicis suas apothecas & pharmacopolia lustrari, cum medicamenta censere non possent quæ haberent incognita, tam simplicia quam composita; nec ferre etiam possent responsiones suorum tyronum, medicamentorum probationes, preparationes, miscendi modos, & magisteriorum suffragia, Medicorum subiici iudiciis, iisque præesse Medicos, quorum essent ignari penitus & inexpert. Quanto ergo minus æstimandarum virium, pretiorum definiendorum, & eorum etiam apud ægros præscribendorum esse posse iudices? In cuius rei fidem schedas præ manibus proferebant ab iis subsignatas, qui in viribus, in forma, in dosibus & in ipsis etiam nominibus turpissimè & exitialiter peccabant.

Necessitatem ergo apparere Pharmacopolis ægros adeundi, inuisendi, Medicorum scripta emendandi, addendi aut detrahendi, ne pro semisrupulo scammonij, aut tribus opij granis, integræ drachmæ describantur, quæ viginti ægris interficiendis pares essent; Medicos informandi, quibus quæque constant compositiones, qua forma, qua basi, qua dosi, qua mensura quæque, quibus viribus, quam ob rem etiam ægros iure meritòque maiorem Apothecariis suis fidem habere, quàm Medicis, quos non credunt habere morborum suorum, causarum & partium notitiam peræque veram & certam, ac medicamentorum

Q ij

Hinc natam litis mouendæ occasionem, hinc or-
tam Medicorum in Apothecarios inuidiam, quorum
si Curia placeret certiorẽ habere prædictorum
omnium notitiam & fidem, & diem Medicis &
Apothecariis assignare, in ipsa arena statim explora-
ret, quinam sint Pharmacia doctores & peritiores, qui
ipso iure anteponendi: an Medici, qui medicamen-
ta nec animo peruadunt, nec oculis perspiciunt, nec
manibus contrectant, sed à se procul abijciunt, ne
ipsi polluantur & dignitati suæ derogent.

Omni ergo iuris ratione liberum esse debere Phar-
macopolis ægros adire & inuisere, frequenter
iis adesse, & modis omnibus medicamentorum
opem afferre, nisi Senatui equius videretur solos re-
tinere Apothecarios in vrbibus, & Medicos ab iis &
à toto regno, vt olim Roma, depellere.

Quod insolens & inauditum cum ad aures Dure-
ti Medici celeberrimi peruenisset, quo tempore Se-
natores rogabat esse ordini Medico beneuolos &
æquos, & salutis publicæ sollicitos, coram illustri-
simo Procuratore Regio, qui postea Curia supremus
Præses fuit, nunc Regis Procancellarius est, excla-
mauisse vidimus, hanc promeruisse sibi poenam ir-
rogari, quod olim interpellasset pro Apothecariis in-
gratis istis apud Procuratorem generalem D. de la
Guesle, qui per egregios Medicos Parisinos Feu-
vreum, Ellanium, & Petreum sollicitatus fuerat, vt
Apothecarios, Pharmacopœos dictos. (qui non ali-
erant, quàm antiqui Pharmacopolæ, mercatores ma-
teriæ medicæ, velut Harpyias, quæ dapes ægrorum
immundo contactu foedarent, & velut ignaui fuci,
qui mellificium omne medicum vastarent & destrue-
rent) à præsepibus arceret, hoc est, eos ab omni ope-
re medico reiiceret & expelleret. Quod sibi propo-

fuerat, ni obstitisset Duretus, cuius facti se non parum poenituisse tunc vidimus.

Veteri quidem more retinendos esse Pharmacopolas seu Apothecarios seu Aromatarios (quæ synonyma sunt,) Medici omnes conueniunt, qui materiam omnem medicam colligebant & asseruabant, quique ad delectum, præparationem & misionem ministeria sua Medicis operantibus reddebant, & in sua vili & sordida manus operatione ex præscripto imperio & formula Medicorum toti pendebant & obsequabantur, quamdiu Medici medica & methodica ac rationalia sua opera peragebant, & formam, qua sunt salutaria & vera arcana medica, ingenerabant & imprimebant.

Ast nouos, quos tam Pharmacopœos, quàm chirurgos & tonsores ad opera medica arte, mente & manu perficienda Arabes, & Semidogmatici Medici subrogauerunt ineptissimos, nec vlla ratione idoneos ad deligendam, præparandam & componendam materiam medicam, nec ad diuidendum, vniendum & extrahendum in Chirurgicis, rationibus antea deductis esse rejiciendos & ablegandos omnes contendimus.

Vt enim antiquitus delectus, præparatio & miscendi modus, tam alterantium quàm purgantium nunquam fuit Pharmacopolarum, sic nec nunc esse potest Apothecariorum obiecto, sine & mediis propriis, sed solus fuit & erit semper Medicorum, qui vt corpus humanum & partes eius, sic medicamenta & instrumenta considerant in suis naturis, differentiis & proprietatibus, delectu, præparatione & miscendi modo comparatis, & methodo ad conseruandum aut sanandum, proportionem certam accommodatis, non auctis, non imminutis, non læsis, qui-

Q iij

bus efformandis vt soli sunt apti, nati, pares & idonei Medici, soli ægris assidui, fidi & amici: sic ministri Medicorum institores semper fuerunt & erunt inepti, impares & infidi.

Nec est quod vulgus Apothecariorum assiduitatem fidemque iactet aliam, quam mercatorum propriam, nempe venalitiā, quæstuariam, suis tantum commodis studentem & inseruientem, schedis tantum sumptuosis & amplis inhiantem, simplices & parcas auersantem, sibi res ægrorum, non se rebus eorum summittentem, & quocumque modo rem solū suam facientem, qui quicquid ægrorum fors tulerit, vitam in annuos redditus, mortem per exenterationem, euiscerationem & pretiosissimam quandam *ταρίχευαν* in lucrum reputer.

An non ergo tam suspecta esse debet hæc sedulitas, tam infida fidelitas, vt Medicum esse assidue peruiilem necesse sit, ne isti, qui circumeunt lupi quærentes, oues non tondeant modo, sed deglubant & deuorent, & aliquid tam in ægrorum dispendium, quam in odium & inuidiam Medicorum, & in artis contumeliam ignorantia, errore & animo malo meditentur, aut innata auaritia moliantur.

Diximus Pharmacopolas in omnibus circa delictum, præparationem, & compositionem non potuisse non errare, & in eam etiam audaciam venisse, vt apud ægros pro Medicis gerere se ausi & publice etiam in foro ostentare & prædicare, se esse Medicis peritiores non erubuerint. Antequam contra eos vera esse quæ adduximus concludam, non pigebit hanc historiam hanc antiquam, ad quam nostri quotidie Pharmacopolæ sese componunt, attexere pro corone.

Susceperat Galenus ægrum curandum febre putrida acutissima, quem cum intra quatrimum, ut pro more erat antiquis principibus Medicis, sufficienti euacuatione per sanguinis missionem largam exonerasset, & suffocationis periculum præsens anteversum, & coctio humorum celerius accelerata esset, cuius signa constantia innotescerent, & spes certa adesset naturæ tempore criseos de febre triumphaturæ, quod egro & adstantibus significasset & promississet, modo in præscripta lege diætæ perseverarent, nec quidquam innovari & immutari diligenter cauerent, & ne quidpiam externum contingeret curarent, quod naturam ab instituto suo deturbaret; naturæ motus esse certos, modo erroribus aut casibus ullis non auocetur & interceptiatur. Quieto ergo & securo esse animo eos esse monuerat, & ab omni remediorum usu ferari, & nihil addi & detrahi præscriptis.

Vix ab ægro cum secessisset, ecce Pharmacopola ex triuio, qui nomine viciniae, amicitiae, & fidelitatis, specie ministri naturæ & artis coram omnibus insultans & imponens, tanquam alter Æsculapius, sciscitatus, quæ cura ægri haberetur, quæ essent diætæ & remediorum leges præscriptæ. Quas postquam audiuit, vocem altius emisit; Siccine ægrum oportuit tam fractis viribus parcissima diætâ recreare & reficere? Siccine remediorum externorum & internorum ope & subsidiis priuare? Agite, agite mecum diligentius, cibos plenius ingerite, huic negotio quauis hora incumbite, reliqua ex Pharmacopolio conferam salutaria medicamina.

Æger & adstantes, velut ex tripode, oracula Pharmacopolæ credunt, vberimè corpus alimentis replent, & saginare ad reparandas vires enuntantur, nulla non hora forbere & ingerere co-

gunt. Ad nutum ingentem medicamentorum sarcinam sedulus ille Pharmacopola ad ægrum transfert internorum & externorum, roborando cordi, inquebat; vindicandis partibus principibus, exquisitissima & pretiosissima, eaque specifica, nebulo ex longinquis locis aduecta ventilat & exaltat. Monent & mouent ægrum, ad hæc omnia sollicitant, agitant, suffocant, diu noctuque conturbant.

Iam tunc exacerbatur febris, torquetur ventriculus vomitionibus, singultibus, nauseis, aqualiculus distenditur, venter onustus disrumpitur, siti implacabili afficitur, frangitur vigiliis, recrudescunt humores, aluus soluitur liquidis & crudis copiosis, sublimiter & crebro respirat, exedit calor putredinosus interanea, & solidiores partes colliquat & occupat, delirat, deiicitur, vires deficiunt, extima refrigerantur, diffluit madore diaphoretico, rapitur æger.

Aduenit Galenus ad anhelantem animam, & extrema ducentem suspiria. Audit quæ se absente peracta sunt: An istæ sunt, inquit, vicini amici, fidelis ministri naturæ & artis officia & beneficia salutaria; an non potius hostis naturæ iurati maleficia, poena quauis luenda? An hæc fiducia Pharmacopolæ & sedulitas fuit Medici fidelitati, arti & iudicio præferenda?

An non sunt hæc adhuc & fuerunt semper Pharmacopolarum veneficia? An hæc semper leges vt iusta finent? An hæc vt fuerunt semper, sic erunt Politicorum licentia crimina perpetua & impunita?

Ad Aromatarios venio, qui olim erant Pharmacopolæ, rhopopolæ, myrepsi, myropolæ. Ab eo vero tempore, quo Pharmacopolæ ad officia medica Pharmacopœi potius vocati sunt, secum pharmacaca medica omnia ad proprias suas tabernas abduxerunt;

duxerunt ; Aromatariis verò axungias , ceram , butyrum , fuillas coxas , faccharum , & aromata , potius quam simplicia & composita medicamenta reliquerunt, qui soli ab externis & longinquis ac remotis terrarum partibus ea quæ tam sunt omnibus communia,quàm quæ sunt Pharmacopœis particulariter necessaria medicamenta, tam alterantia quam cathartica, aduehi curant. Sed cum sint mercatores ad quæstum & lucrum pariter nati, impura potius, euanida, adulterata, castrata, corrupta, cadauera mercium, nauium sordes potius negotiantur & aduehunt, quæ vili pretio emuntur, vt ea carius vendant & plenius lucrentur,quam integra, vitalia, perfecta, vera, pura, certa, exquisita, quæ cariora minori sibi lucro cederent. Cumque etiam meliora non agnoscant, nec ea etiam quærunt, aduehunt & transportant : nempe quia desunt periti in iis locis, oculati censores in regulis integritatis, & in arte mangonij exercitati, qui illic, & apud nos naues & officinas lustrant, & vitia mercium, iniquitates & adulterationes signent, notent & rejiciant. Quæcumque enim medica ad nos transportant, sunt potius idonea tincturis, & artibus fucatoriis, & veterinariis ad curandos equos & mulos, quam ad sanandos homines ægros conuenientia. Siquidem tabernariis studium sanitatis & vitæ hominum non est tam insitum, quam rei domesticæ adaugendæ.

Vbi ergo sunt Hippocratis Crateuæ, & institores Galeni, quos in varias partes terrarum hodierni Medici transmittant & alant, qui optimas merces medicas seligant fideliter, & deferri integras procurent, quorum ministeriis suam quorannis penuriam subleuent, exoletorum defectus renouent,

R

mercatorum fucos , lenocinia & adulteria ca-
neant , *ἀντικαταφύλα* abiciant , suos ægros ab omni
fallacia & iniuria , suamque gloriam ab omni
probro & contumelia vindicent ? Sanitas enim
ægrorum & vita gloriæ & honori Medicorum
tam indissolubili vinculo adnexa esse debet ,
vt non modo ignorantias , imperitias , opiniones &
consilia quorumcumque suspecta & insidiosa ha-
bere debeant , sed etiam fraudes , dolos , fallacias
formidare , quas non modo externi & alieni , ipsi-
que ministri Medicorum Pharmacopœi , & Aro-
matarij , & alij quotquot Medicinæ seruiunt , finge-
re volentes , aut imprudentes consulere possunt ,
verum etiam Medici ipsi , nisi sint rationales , periti ,
noti , consummati & experti , fideles & probi .
Qui foelicem euentum susceptæ curæ tam sibi ,
quam suis ægris affectent , & certo sciant se aduer-
sis mediis , medicamentis contrariis & instrumentis
non appositis , non idoneis , non conuenientibus in
substantia , delectu , præparatione , mistione & propor-
tione , nihil vrile ægris & sibi gloriosum consequi
posse : Et errores , qui putantur in Medicinæ ope-
ribus minimi & leuissimi vulgò , sæpe euentu ma-
ximos & fatales à Medicis peritis & probis iudicari ,
qui soli rerum vires & virtutes rectè iudicant .

Saga.

Quis obstetrices vulgares hodiernas , Sagas & Sa-
pientes nuncupet , magna ex parte stultas & fatuas ?
Quis eas obstetricandi artem docet ? An Medici , qui
turpe & indecorum suæ maiestati manuariam opem
sæpe duobus à morte liberandis , foetæ & foetui ,
ferre existimant & sacramento prohibentur ? An
tonsores asellis stolidiores ? An iurati pares ? Mini-
mè verò . Qui ergo sunt , qui omnia , quæ ad erudi-
tionem Sagarum & ministrorum , ad tyrociniorum

& magisteriorum certitudinem, & ad exercitiorum & peritiæ confirmationem necessaria sunt subministrant & sufficiunt? Sagæ certè se ipsas vfu edocent & formant quouis periculo. Nec enim naturam & conformationem, situm, numerum, magnitudinem, figuram, læuitatem, asperitatem, meatuum structuram aut compositionem muliebrium genitalium, concipiendæ foeturæ rationales concursus, partium generandarum tempora, modos & situs gestationum legitimarum & illegitimarum, naturales parturitionum leges & non naturales internoscunt. Cumque causæ sint innumeræ in vniuersum, externæ & internæ quæ noceant, periculum inferant, & sæpe præsentem vtrique mortem intentent, an sunt earum omnium gnaræ, generalium & particularium, artis & methodi peritæ & expertæ? An ergo rectè partus naturales iuuabunt sine solertia mentis & manus peritia, & eos qui sunt contra naturæ ordinem dirigent & emendabunt, & causas particulares summouebunt, quæ nihil eorum didicerunt?

Certè natura foetæ & foetus sola vtrique est ad partus facilitatem & foelicitatem medicina, obstetrix vero sæpenumero interitus alterutrius, aut vtriusque causa princeps & primaria, cum omnia æquali trutina consuetudinis, & opinionis suæ in omnibus grauidis & parturientibus metiantur. Quidni ergo semper mentiantur, & præcipitent cum fuerit procrastinandum, & tardent cum fuerit accelerandum? Sæpiusque foetum viuum fractum, pertritum, discerptum, dissectum & luxatum extinguunt & frustulatim extrahunt, aut vtrumque, matrem cum infantulo, è medio rapiunt.

Attamen sint licet tam insipientes & stolidæ, nihilominus vulgo consuluntur de conceptionibus, de

R ij

sterilitate, de gestationibus, de abortionibus, de menstruis, de lochiis, & de superuenientibus à partu symptomatis innumeris, deque eorum causis & remediis. Quinetiam de educatione & morbis lactentium, de lactis & nutricum conditionibus, quasi essent Socratis matri Phaneratae illi seueræ, aut aliis Platonis temporibus *uolatis*, quæ tam sagæ & sapientes erant, ut dicerentur *ιατροί*, quæ poterant *τοὺς ἀσθενεῖς*, inquit, excitare & mollire per pharmaciam, ægros partus leuare & opitulari, abortus si quando necesse esset, arte procurare, aut, (quod infandum religio Christiana inhibet) recentem necdum conceptam genituram excutere. Quæque artem medicam habebant cognitam, & generationis leges tam certas & exploratas, ut essent in iungendis coniugibus ad generosæ prolis procreationem peræquè versatæ & consultæ, ac pronubæ in conficiendis coniugiis. Neque etiam ad obstetricandum admittebantur, quamdiu ipsamet concipiebant & pariebant, sed tantum postquam concipere prorsus desierant, ut artem vsu & exercitatione certius confirmarent, cum sit humana natura imbecillior ad artes earum rerum quas nunquam experta est.

An ergo mirum, si nostræ nulla sunt ratione cum illis conferendæ, quæ nec instructæ sunt arte, nec ætate exercitatæ, sed inertes, rudes, nouæ, semper stultæ & stolidæ? Cur ergo etiamnum de impotentia conceptionum & sterilitate, deque prædictis omnibus, quæ ante partum & in partu, & post partum exposita sunt, interrogantur? Nempe quia notitiam rerum istarum, à Medicis nunc reiectam, & ad obstetrices pariter deuolutam sibi omnes persuadent, non aliter quàm Chirurgiam atque Pharmaciam ad Chirurgos, tonsores & Pharmacopolas vi-

dent esse relegatam. Vnde si etiam partem sibi quique creditam artem suam gloriantur & prædicant, cur non etiam sagæ mulierculæ sibi etiam hanc totam tribuant & asserant?

Quid verò (ô scelus infandum!) plerique Medici ad eas referunt prædicta, ut de iis ex tripode pronūcient, velut Pythiæ Delphicæ, quibus acquiescant, licet imponant, nec veritatem penitus quàm Sagæ inquirant & explorent? Sed quanto gravius esset insistendum in insectandis illis & plectendis, quæ profuturis ad genituram deturbandam, plerisque ad sterilitatem inducendam, gestantibus ad procurandum abortum, vel enecandum in utero foetum pharmaca propinant, aut parturientibus in enixu ad conterendum foetum se componunt?

Ministros autem clinicos, aut mulierculas, ægros *Clinici.* custodes dictas, scias tam longè distare à doctissimis & exercitatissimis illis Hippocratis discipulis, (quorum curæ & curationi suos absens ægros committebat, non tantum ut quæ superuenirent diligenter obseruarent, & reuersuro fideliter renunciarent, sed etiam ut diætæ præessent, & si necessitas adesset, Chirurgia aut Pharmacia vterentur) quam nostri sunt Medici, ministri & Sagæ ab antiquis discrepantes.

Cur ergo Facultates suos neophytos, & ceteri seniores Medici iuniores apud ægros suos pro clinicis illis mulierculis, aut vilissimis mancipiis non substituant? An quia metuunt, ne iuniores ægris tandem acceptiores habeantur, propterea invidia sua vicarios habere nolunt? An quia eos in vera exercitatione methodica informare nesciunt, nec in experta sua medendi ratio, tam chirurgica quam pharmaceutica, id finit, cum pridem theoriæ praxim so-

ciare, & generalibus particularia iungere prætermiserint, tandemque etiam generalia cum particularibus neglexerint ?

Maluerunt igitur infimos ministros è fæce ignobilissimorum plebeiorum euocatos, sternendis dumtaxat ægrorum cubilibus, fordibusque tergendis idoneos suis ægris præficere, quam peritissimos & instructissimos artis discipulos : & clinicam illam partem therapeuticæ, istius sortis & conditionis hominibus conferri, quibus Chirurgiam & Pharmaciam crediderunt, ut non aliter quam vulgus de rebus medicis inique iudicare videantur, ea scilicet quæ sunt viribus & virtute in se maxima apud artis peritos, opinione vulgarium istorum & phantasia minima reputentur. Etenim alimentorum differentias in substantia bona aut mala, quantitate copiosa aut parca, qualitate frigida aut calida, amara, salsa, acris, austera, acerba aut dulci ; indecenter preparata, cruda, cocta, ὕστερον μετέτερον & intempestivè exhibita; Vigiliis itidem, integumenta, sermocinia cæteraque diætæ leges, nullis regulis, quemadmodum pharmaceutica & chirurgica sine legibus, vulgarium erroribus & opinioni relinqui æquius Arabistæ isti duxerunt, quam maiestatem artis & dignitatem suam ad minima ista quæ putant particularia (in quibus est artis gloria constituta) demitti, licet sint natura sua, virtute atque potestate maxima. Quasi verò, inquit Hippocrates, non satis sit miseris egrotantibus tyrannicos morborum gravissimorum insultus & cruciatus perferre, & tot immanissimis causarum periculis exponi, nisi etiam errores indubitati ignorantissimorum, agrestium, & vitia summè noxia & malefica imperitissimorum hominum accedant.

An ergo tot errores, vitia, crimina & maleficia, quæ ab ignorantia falsorum Medicorum & ministrorum procedunt, non indigent iustitia Regia, & censura seuera præsentis reformationis & castigationis?

Tempestivum nunc cursum sermonis ad Politicos flectere, qui pari sunt ab Hippocrate ignorantia rerum medicarum notati vitio, quo falsi Medici. Paris ergo criminis maleficiorum, quibus professio pervertitur, conscij sunt, participes & rei, dicam amplius authores primarij & præcipui. *Politici.*

Contra quos eisdem adducemus testes, quos contra falsos Medicos protulimus ex antiquis Catonem & Plinium, vtrumque maiorem, censorem severum, & vatem malorum, quæ Medicinæ & populo Romano per Politicorum ignorantiam, incuriam & licentiam contigerunt. Etenim prædixerunt, quandocumque Græci suos Medicos Romam miserint, sanitatem & vitam populo Romano adempturos, mores optimos eius immutatueros, & ipsis etiam Imperatoribus imperatueros.

Obiecerunt Politicis vitium tam facilis credulitatis, ut cuique se Medicum professio facile crederent, cum non sit in vilo mendacio periculum maius; quod arcana præcepta, falsitates, novitates & vanas promissiones Medici ostentarent & iactarent, eas pretio venderent & medicinam mercede facerent, quo fides iis esset maior: sicque facerent per suas artes & fraudes, ut nihil magis prodesse videretur, quam multitudo grassantium, nec aliunde maior lues malorum & morum populo Rom. accederet, quam à falsis Medicis & Medicina: qui impunè per mortes agerent, omnia perderent, periculis hominum discerent. Quæ cum Politicis essent cognita, nullam tamen legem ferrent, qua punirent inscitiam capi-

talem, nec vllum proferrent exemplum vindictæ tot grassantium.

Non puderet eos decurias pro more censuris principum examinari, inquisitiones per parietes agi, & qui de numis & adulterata moneta iudicarent, à Gadibus & Herculis columnis accersi: de exilio verò, non nisi die 40. quinque viris dari tabellam. At de iudice, quales in consilium eunt statim occisuri? Meritò, inquit, dum nemini nostrum libet scire quid salutis suæ inter sit, alienis pedibus ambulamus, alienis oculis videmus, aliena viuimus opera. Indignissimum censuerunt sub tam augusto Senatu Romano, sub tam seueris Tribunis, sub tam potenti populo, suæ salutis & vitæ tuendæ tam prouido, artium omnium, veritatis, legum & iustitiæ tam auido, sub Imperatoribus, qui successerunt, tam generosis & magnanimis, tantam dari licentiam nefariis medicis per Politicos, vt de corio hominum tam temerè luderent, egrorum & sanorum vitam tam liberè & impunè adimerent, & rationali Medicinæ tantam iniuriam inferrent, nec vlli periti & probi Medici in ea crearentur, qui, sicut in aliis artibus & professionibus obseruari solet, de rebus, personis, actionibus & operibus Medicinæ sapienter & prudenter iudicare possent, vitia & maleficia, quæ in professione tam necessaria sunt publica, communia, & libera, noxia & exitialia vindicarent, sanitatem & vitam hominum, factam tectamque innoxie & inculpatè seruari curarent, & ne fraus & error vllus in tam multis & variis huius professionis partibus & artibus subiectis fieret, diligenter obseruarent & fideliter cauerent.

Sed longè indignius & iniquius est, per tot sæcula post Catonem & Plinium, tantam extitisse rerum obliuionem medicarum, vt cum Imperatore loquar,

qua

qua tot vitiis & maleficiis istius professionis, quæ ab ignorantia & licentia falforum Medicorum & Politicorum promanauerunt, consultum non sit, legibus & iudicibus idoneis creatis.

Non quod Facultatum egregij Professores & Doctores defuerint abhinc trecentis annis, qui Reges & Magistratus admonuerunt de criminibus & maleficiis ab ignorantia & licentia profanorum artis Politicorum, & falforum Medicorum profectis, quæ corruptionem in doctrina, peruersitatem ac deprauationem in disciplina Medicinæ induxerant. Sed quia forsitan non appositè & conuenienter eos supplicauerunt, nec qua forma, nec quo modo, nec quo tempore, nec Facultatum vocibus, consiliis, suffragiis, postulationibus & nominibus, nec qua constantia & perseuerantia, nec quibus par erat adductis causis, nec quibus æquum erat effectis demonstratis & probatis, quibus persuaserunt clarè, euidenter & opportunè expositis. Ideo, vt apud Deum malè petita non exaudiuntur, sic nec apud Reges & Magistratus exaudita fuerunt postulata medica.

Derent

Abhinc trecentis annis Guido à Cauliaco Doctor Facultatis Monspeliensis, abhinc ducentis Brissotus Doctor & Profef. Facultatis Paris. & post eos innumeri magni nominis Medici ea de re conquesti sunt. Sed verba tantum & voces emisierunt, quibus hunc dolorem Medicinæ totius lenire possent.

Non aliam tamen ob causam Guido suam Chirurgiam edidisset, nec Brissotus suam Apologiam, nisi vt ille ministrorum, hic Medicorum falforum, & vterque Politicorum ignorantias, errores & dolos increparet & argueret, & castigandos vtrosque declararet.

Celebres innumeri & probi Medici secuti sunt ab

S

hinc 120. annis Syluius, Cardanus, Fernelius, Dalechampi-
 pius, Riolani, Dureti, Petrei, Gormelenus,
 Vidus Vidius, Hieronymus ab Aquapendente, Pla-
 terus & alij, qui eadem censura dignos Politicos, qua
 Hippocrates, Cato & Plinius censuerunt, & qua
 etiam Imperator apud Cassiodorum in formula sua
 Medica conquestus est his verbis. *Medicæ peritiæ
 deesse iudicem nonne humanarum rerum probatur obliuio?
 Et cum lasciuæ voluptates recipiant tribunum, hæc non
 meretur habere primarium?* Nempe quia ad iurisdic-
 tionem Medicam Regiam, qua professionis vniuersalis
 reformatio procuraretur, contendebant, & ad eam
 Reges & Imperatores, Cancellarios consistorianos
 & supremos torquatos & togatos Senatores ac pri-
 marios Medicos interpellabant, adiurabant & exo-
 rabant.

Ne quis dubitet, quorumdam referam sermocinia
 de eadem re. Syluius in epist. ad lectorem præfixa
 sex lib. Galeni de differ. & caus. morb. & sympt.
 hæc habet.

*Vtinam hæc totius Europæ clarissima & legibus opti-
 mis constituta ciuitas non esset usque adeo credula perdi-
 tissimis tot impostoribus, cuiusmodi hodie in ea maxima
 turba est eorum, qui se Medicos mentiuntur titulo quo-
 dam secretorum, quæ hic à patre accepta iactitat, ille
 partim accepta, partim compilata gloriatur, alius ex Phar-
 macopœorum diario consarcinata venditat. Sed an hæc se-
 creta, hoc est, efficaciora & probatiora sunt remedia, an
 verius cacodæmonum manus? Nam per se remedia nec sa-
 lutem efficiant, nec morbos, sed cum à Medico natura
 prudente & in rationali methodo probè exercito exhiben-
 tur, deorum manus & salutaria vocabantur Herophilo:
 cum à stolido, literarum omnium ignaro, venefica manus
 quidni appellentur? Quam rem operibus quotidianis aperit*

testantur, dum purgantia quotidie aëris imperant, quibus tolerandis ne equus quidem fortissimus par fuerit. Vides Gallia, quam iniquè ab Æsopiciis istis corniculis & purpuratis simijs illudaris. Sed communis hæc arrogantia est atque usurpatio pharmacopœis, rhopopolis, reuñtoribus, tonsoribus, aliptis, obstetricibus, clinicis mulierculis ac ægrorum ministris.

Quid quod anus surdastra, sorditie, annis, pannis obsita, lippa, in medio prostibulo educata, etiam ex lotio se morbos & affectas partes indicare apud rudem plebeculam simulat? In Montepeffulano, clarissima & antiquissima Medicinæ Acadēmia, si quis horum nebulonum se medicum mentiatur, mox raptus in asinum strigosum, & si inuenitur scabidum sublimis tollitur, auersus vrbe tota circumducitur, scommatis undique incessitur, conspuitur, pulsatur, laceratur, sordibus omnis generis conspurcatur, ceu olim sacra illa Massiliensium victima. Postremo expiata vrbe eiicitur, illuc nunquam rediturus, nisi malo suo maximo. Quàm vellem, inquit, legibus idem nobis licere in hoc Medicina studio longè florentissimo ac cæteris Galliæ urbibus! Non esset, cur nunc hominesque Deumque libellis supplicibus obtunderemus, non tot bonis ciuibus viduata lugeret Gallica respub. quos nulla ratione perfectæ, sed fortuito tentata istorum curatio sustulit, tolletque, nisi in sceleratam eorum audaciam prope diem animaduertatur.

An clariùs Politicos affari potuit? Quandoquidem in benè morata & benè cōstituta ciuitate nemini licet, non ephippiario, non cerdoni, non vilissimo cuique ministro artem exercere suam, cuius specimen aliquod non ediderit, quod omnibus in arte illa primoribus satisfaciat: Et medicos se profitentibus libertas Medicinam faciendī datur, etiam indoctissimis?

Quid? Medicus, penes quem est vitæ & necis potestas, cui se suæque ægri committunt, ad Medicinam in urbibus faciendam recipietur, simulatque barba aut mula phalerata,

aut vestium cultu, aut denique ipso nomine solo se Medicum prodiderit?

O tempora! ô mores! Huccine morum corruptorum venimus, ut ephippium, ut calceus, ut cætera opificum opuscula corpori tutando solum utilia, pluris sint, quam corpus ipsum, atque adeo corporis ipsius sanitas, qua charius homini nihil in vita esse debet aut potest? Istis carnificibus sceleratis indulgeri si pergatur, quid Philosophiæ ac tandem Medicinæ partem omnem tanto studio, tanto sumptu, tanto valetudinis & bonarum artium dispendio peruestigamus, & in hisce miseri consenescimus? Quin istorum modo corrogatis aliquot secretioribus, & si diùs placet, formalis in Medicorum familiam curriculo incurrimus? Isti enim sunt, quibus se Medicos falso profitentibus statim ac perperam creditur. Hi sunt, in quorum mendacio periculum est maximum. Hi sunt, qui discunt Medicinam facere periculis hominum, & per ægrorum mortes experimenta agunt. Hi sunt, quibus hominem occidisse impunitas summa est. Hi sunt, quorum inscitiam capitalem nulla adhuc lex puniuit, & quorum vindictæ & animaduersionis nullum adhuc extat exemplum, ut pulchrè pariter ac verè à Plinio dictum est. Proh Deum immort. tuum numen imploro, ut sanctum hoc donum tuum Medicinam ab hisce profanis pollui, à nefariis huiusmodi totius naturæ hostibus conspurcari, à publicis pestibus venenari non patiari. Tuum iterum atque iterum imploro numen Deus opt. max. ut hominum sortem miseratus iniquam Guillelmum Poyetum archigrammatea serues incolumem, cui suam hanc deplorandæ professionis querimoniam, palam omnibus patefactam, Regibus, Principibus, Senatoribus, Magistratibus Prætorianis & Politicis, priuatim Guillelmo Poyeto Procancellario nuncupauit, ex cuius summa dignitate, velut editissimo veritatis, rationis & iustitiæ theatro & delphico tripode sperabat fore, Ut quem-

admodum ex foro legum omnium peruerfionem, cuniculos, strophas, labyrinthos, fycophantias, tergiuerfationes, imposturas, dolos, præuaricationes, & si quod aliud vitium per malorum improbitatem bonis legibus irrepsit, proferberet. Quod facinus memorabile ac maximum nominis sui gloria fequeretur immortalis, & multo adhuc maior & illuftrior enafceretur, fi ex diuina planè fcientia cunctisque mortalibus maximè falutari Medicinæ nomine mentitos aut verius nefarios carnifices expelleret exturbaretque rerum omnium egenos, cum tam multa fcire Medicum rationalem fit neceffe.

Sic ergo Poyeti amplitudinem vniuerfo Medicorum ordini femper obferuandam implorabat fupplex, vt edicto publico nemini Medicinam facere impunè liceret, qui non fpecimine aliquo eruditionem medicis comprobaret, ea licet fola tractaret quæ corpori admoventur. Quanto ergo minus ea quæ in corpus recipiuntur pharmaca, fepenumero mala & deleteria? Sed eo etiam inftituto, vt à Rege conftitutis nouis & iuftis profeflionis Medicæ legibus & iudicibus peritifimis, malo tam graui & inueterato prouideri procuraret, neue vlterius in vitas hominum impunè peccare liceret. Sed tam iufta Syluij apud Poyetum fuerunt irrita poftulata.

Cumque poft Syluium Medicina grauiora adhuc plura damna pateretur per nouas feftas Paracelfitarum, Seueriniftarum, Hermetiftarum, Magnetico- rum, Magicorum, Crolliftarum, Formuliftarum, Sympathicorum & innumerorum Spagyricorum, Chymiftarum & Empiricorum generis omnis, & contra Quercetanos, Turquetos & id genus Medicos diuinæ fcientiæ candore abutentes, Schola Parifina Ioannem Riolanum patrem, Medicum egregium & Regium, velut alterum ab Hippocrate, Aristotele,

S iij

Platone & Galeno in Philosophia & Medicina fidus exortum opposuisset & armauisset : isque rationibus suis fortiter & generosè obstitisset , eosque strenuè expugnauisset, spesque adesset præsens , qua veritati & iustitiæ regiæ iuncta potestas & ciuilis authoritas, Medicina de tot barbaris triumpharet , virulentia contagiosa & pestifera lues hæc suffocaretur, Riolanus (inquam) velut Achilles aut Hercules indomitus , ad primarium Medicum Myronium , eodem etiam momento ad supremum Senatum Parisiensem stylum suum conuertit.

Tu tu (Myroni) esto vindex nostræ libertatis , fac ut Medicinæ restituatur suus honos , singulas artes suis finibus circumscribe , ne quis in alterius latifundia inuadat graui multa prohibe. Debes hoc nobis , quia iustum petimus, reip. salutare & toti ordini necessarium , in quo tu principatum tenes. Tu potes , quia tui est iuris , & merito tuæ doctrinæ, virtutis & officij , Regis gratiam ad hoc perficiendum necessariam iniisti. Quod si feceris , mihi crede , omnibus benefeceris, nec modò saluti omnium, sed etiam Medicis, Chirurgis & Pharmacopœis consulueris & satisfeceris.

Postquam propitia nulla ab vlllo Procancellario, nec vlla ab ipso Myronio reddita est responsio, sic Senatui supremo supplicem se publicæ nomine salutis & incolumitatis præbuit, & literis ad supremum Themidis Senatum demonstrauit, Medicum rationalem unicum esse inuictum Herculem , qui solus arte sua morborum monstra superare sciat : unicum esse Apollinem, Æsculapium, Hippocratem, ἰατρός, velut tutelarem & alexicacum in terris Deum, qui solus hostes humanæ naturæ morbos, ut legitimus princeps tyrannas iugulet & verè morbicida dici debeat: à quo quantum terrena à cœlestibus, lumen à tenebris, extrema ab extremis differunt, tantum distet Chymista fumivendulus, qui stibio, mercurio & aliis deleteriis &

pestiferis morbos quosvis promiscuè sanādos suscipit: Tantum circumforaneus circulator, Arabista, Empiricus, Impostor, qui vanis pollicitationibus plebeculam ludificat, & imposturis credulorum loculos exhaurit: Tantum ambitiosus Chirurgus, qui sola opinione empirica & temeraria curatione Medici personam refert: Tantum futilis Sepiariarius, qui nulla temperamenti, ætatis, sexus, consuetudinis, temporis, causarum internarum & externarum, nulla circumstantiarum essentialium ratione habita, remedium quod uni aut alteri profuit, indiscriminatim omnibus adscribit & adiudicat, quasi sit omnium una & eadem natura, omnes unico, ut fertur proverbio, calceat calapodio. Exinde in hæc verba erumpit.

Quamdiu ergo nugivenduli sophistæ in luce mundi, in emporio bonarum artium, vobis conuiuentibus, exigua pixide se tenere conclusa morborum omnium remedia, per compita impunè se iactabunt? An non Philosophi, quod sit sine arte temerarium appellant, & id solum bene fieri, quod sit consilio & ratione?

Quo usque ergo vos àvovs, inertes, empiricos feretis? Nunquamne bonarum artium & maximè Medicinæ hostes illos sufflones, empiricos, tot falsitatum, errorum & veneficiorum authores perniciosos extra pomeria ciuitatis & Gallie sine amandabitis? ut is solus pro Medico habeatur, qui Philologie & Philosophiæ præsertim naturalis peritus causas & signa morborum agnoscat? qui corporis humani principia, elementa, humores, spiritus, partium singularum temperamenta, facultates seu proprietates, actiones & usus non ignoret? Qui aëris, cibi, potus, exercitationum, perturbationum, somni, vigiliæ, excretionum & retentionum mediocritatem cuique suam præferibat? Qui remedium simplicium & compositorum vires & utendi modum in numero habeat? qui demum ratione & experientia simul amice iunctis medeatur? utroque oculo isto clarè

videat, & utroque crure rectè incedat ? Credite mihi, Patres, Andabatarum more clausis oculis cum hoste natura pugnat, qui ignarus istorum medicinam facit, nullusque unquam medicus dici meruit, qui fuerit istorum omnium nescius.

Sed non plus valuit apud Senatum & apud Myronium Riolani supplicatio, quàm apud Poyetum Syluij postulatio.

Successit Ioannis Auberti Regii Medici Apologeticus ad D. Laurentium Henrici Magni Medic. primar. de restituenda & vindicanda Medicinæ dignitate. Qui postquam Medicinam Dei inuentum & munus esse demonstrauit, nec nisi ab eximiis viris & pro diis habitis olim fuisse excultam, quibus Laurentius sapientia & beneficentia esset simillimus; ipsiusque Medicinæ maiestatem, dignitatem, difficultatem, vtilitatem, necessitatem & spatium temporis longum in ea comparanda & exercenda subiunxit, postquam etiam quis sit præsens Medicinæ status, & quantum à pristino splendore descuerit, quibus erroribus sit immutata, & quibus corrupta vitijs, quæ antiqua priuilegia, & olim concessa Hippocrati præmia, laudes & sacrificia, quæ Galeno & alijs encomia retulit, & quæ subauguratus est præclara de Laurentio Medicinæ fospitore & patrono cælitus demisso, eum compellat his vocibus.

Tu matrem tuam Medicinam, quæ pædore & lurore macerata in latebris & cymmerijs recessibus latens & odiosam tandiu lucem indignatur, erige, profer, affirma; idque quia debes, quia potes, quia vis. Quæ tria postquam sigillatim exposuit, sic tandem concludit: Audi Medicinam tuis auribus perpetuò ingemiscentem, Eripe me his inuicte malis, per tuam nulli unquam denegatam humanitatem, per publicam salutem in hoc artis despectu & confusione

confusionis periclitantem: per magnum & probum Hippocratem; neque enim arctiora habeo vincula, quibus te obstringam. Excute ceruicibus nostris seruire iugum, non tantum quia Archiater, sed magis quia Laurentius: esto assertor & vindex antiquæ nostræ libertatis. Sycophantas illos circumforaneos ad Garamantas relega; ministros internos sanitatis hostes elimina, sua priscis dominis restitue prædia & possessiones antiquas, artis minutias, quisquilias & inania rescinde. Sit hic cumulus tuarum laudum, Medicinam & Medicos pristinae dignitati reddidisse.

Cumque etiam in isto negotio promouendo à nemine esset auditus Auberius, nec plus Reges nostros & Gallos ad hoc necessarium opus & salutare promouisset, quam threnodia & lamentatio Raymundi Mindereri Imperatores Germanos, & Italos, apud quos conquestus est edito iusto volumine, Medicinam, quæ à Deo opt. max. data fuit mortalibus tam salutaris, ad publicam & priuatam sanitatem tuendam & restituendam, hodie ad eam destruendam & perdendam vitam conuerti.

Quæ olim princeps erat & regina scientiarum rerum naturalium, digna virorum illustrium & egregiorum, Regum ipsorum, Pontificum, Sacerdotum, Philosophorum & sapientum, inuentrix methodica causarum vniuersalium & particularium, & accurata curatrix affectionum contra naturam obtingentium, lex & regula certa citò & tutò conseruandi & medendi, sit hodie falsitatum & errorum parens per solam experientiam fortuitam, fallacem, temerariam & funestam, sit luce rationis & causarum notitia omni orbata, sit mentis & manus industria priuata, mutila, impotens, paralytica, vilis, seruilis, ignobilis, iners, inanis, inepta, solis idiotis, bubulcis, mechanicis, fœci vulgi alligata & profanata.

T

Quæ olim erat cœlestis & diuina, liberalis, salutaris, benefica, & munifica, hodie multiplici virulentia furiarum infernalium, Magorum, Magneticorum, Hermeticorum, Crollistarum, Homericorum, Sympathicorum, Antipathicorum, Specificorum, Astrologorum, Præstigiatorum, Sagarum etiam, Apostatarum, Mathematicorum fit infamata.

Quæ olim vnica erat & sola vera, stabilis, firma, fidelis, certa, hodie in varias & penè innumeras sectas erroneas, stultas, ridiculas & mortiferas opiniones insipientium & impudentium Empiricorum, Spagyricorum, Chymistarum, aleæ fati & fortunæ temeritati, superstitionibus verborum, figurarum, characterum, periaptorum, amuletorum, incantamentorum, metaphysicorum, numerorum, figmentorum harmonicorum, imaginariorum & formalium secretorum, etiamque physicorum, specificorum, occultorum, arcanorum, antidotorum specie, si diis placet, ἀλόγων & ἀμετέδων subiecta & mancipata.

Quæ olim erat simplex, candida, recta, iusta, casta, solida, libera in salute conferenda, admirabilis & veneranda, hodie fit fallax, mendax, loquax, adulatrix, duplex, ad εἰσορρηματίας, ad vanitates, ad inania, ad fucum, ad fastum, ad illecebras amatorias, ad filtra & furta meretricia, ad lenocinia venerea, ad elidendos fœtus & præcipitandos, ad accelerandos partus, ad venalicias egrorum negotiationes, ad perfidiæ commercia, nihil ad rectam medicinam, nihil ad εὐεργεσίαν antiquam, omnia ad sordidos quæstus, ad loculos emungendos, ad destruendam sanitatem, ad perdendam vitam, ad maleficia, ad morricinia, ad densanda funera.

Quæ demum erat olim naturæ familiaris, amica, salutifera, honoranda, hodie censeatur hostilis, insu-

diſoſa, odioſa, formidabilis, malefica, venefica, & car-
nificina pro medicina, ideóque fugienda & damnan-
da: tota vilis, ſeruilis, ignobilis, iners, inanis, inuali-
da, contumelioſa, contentioſa, maligna, noxia, peſti-
fera, mortifera, medicis actionibus & methodicis,
operationibus chirurgicis, pharmaceuticis & chymi-
cis inepta, impotens, paralytica, ſex & opprobrium
profeſſionum, reiecta & poſtpoſita: vt ſit tota mer-
cenariis, tabernariis, officinariis, pigmentariis, vete-
rinariis, profanis, fugitiuis, impoſtoribus, furciferis,
æruſcatoribus, proditoribus, apoſtatis, perditis, vul-
garibus omnibus, aleatoribus, decoctoribus, nepoti-
bus & ſtellionariis, naufragis, clinicis, ſagis, aniculis
& edentulis, proſtibus extrema relictæ tabula: Qua
credulos infatuant, ignaros, ſtolidos, incautos emun-
gunt, euacuant, exinaniunt, egros cruciant, venefi-
cant, trucidant, egrotis adſtantes faſcinant & excæ-
cant, principes ipſos, magnates, aulicos & politicos
quoſvis ciuiles & eccleſiaſticos dementant, doctrine
& diſciplinæ medicæ familiæ œconomiam omnem
labefactant, deſtruunt & euertunt, materiæ medicæ
ſupellectilem omnem, rectum uſum, & exquisitiſſi-
mas ægrorum dapes, præſidia & remedia omnia infi-
ciunt & corrumpunt. An non ergo vides, Gallia (in-
quit Syluius) quam iniquè ab æſopiceis iſtis cornicu-
lis & purpuratis ſimiis illudaris?

Videant ergo Politici, quid ad hæc Syluij & alio-
rum illuſtrium Medicorum ſimilia verba, ne ſim
longior in iis recensendis, reſpondeant.

Ne verò aliunde quæramus exempla aliorum;
quæ vidimus noſtris oculis, audiuiſus noſtris auri-
bus, referemus.

In publicis comitijs generalibus de præcauenda

T ij

& curanda peste anno 1616. ad quæ Facultas decem selectos Medicos cum Decano Chemineo miserat, ut sua consilia & præsidia cum causarum certa notitia impertirentur, viderunt & audiuerunt primum Præsidem orsum fuisse sermonem à contumeliis iactis contra Facultatem & eius Medicos, qui aderant, præsentibus: & à ferendis suis de re proposita sententiis eos exclusisse, eo quod rei de qua agebatur (aiebat) omnino essent ignari & inscij: nempe quia pestis Dei flagellum est, cuius natura soli Deo cognita in hominum notitiam non caderet, ne quidem Medicorum, qui nulla aduersus eam habent quæ proponant arcana, qualia proferre possunt solæ Moniales Nosocomij, quæ aderant, vetulæ. Qualia etiam experta habere possent Sacrificuli præsentibus ex hospitio, ipsique atrati cœnobitæ, qui ad expurganda ædium contagiosarum pestis seminaria pariter conuocati fuerant, ad quos eodem momento orationem conuertit & quæsiuit, an non libenter conferrent antidota sua, alexipharmaca, arcana & secreta: quorum singuli lubentissimè multa promiserunt, velut palladia aut amuleta à cælo sibi cælitus demissa, eaque exaltare, ut sola diuina retinenda, dicere non puduit, ut rationalia reiiceret. Quantum verò cæteri de re proposita in tanta varietate ingeniorum absurdissima, alienissima risu & cachinnis dignissima secuti Præsidem ducem retulerunt, facile est sapienti & prudenti cuique colligere.

Nempe quantum alii variis agitati fluctibus opinionum in illa pestilenti tempestate sine clauo vagarentur, nauigarent & in breuia & syrtes errorum diuersimodè ferrentur, & ad scopulos ignorantiae innu-

meros alliderent, quantum alij perfaltus & vias inuias nulla certa semita discurrerent, velut infani, quantum alij nulla ratione, cognitione, iudicio de natura, causis, differentiis, remediis in genere & particulari declararent. Dixisses reuixisse vulgi turbam insanam, quæ exclamaret tumultuosè, Soluite nobis Empiricam fatalem, & crucifigite salutarem rationalem. Dixisses non alio fine conuocata comitia, quam vt publica salus totius vrbs, destructa rationali Medicina, immanitati pestis exponeretur.

Ac sanè susque deque subuersa & sublapsa corruissent recta omnia consilia & subsidia, nisi vir pietate grauis ac meritis Triumvir celeberrimus D. Seruinus ornatissimus *πολυμνηστος* sua, & forensi facundia politissimus, de Medicina rationali melius sentiens silentium desipientibus imposuisset, & rationis lumen delirantium animis clarum restituisset.

+ *advocatus
regis*

Ergo-ne (inquit) exciderunt memoria nostra, de rebus & personis bene iudicandi principia & fundamenta prima, à nemine vnquam controuersa, esse tantum peritorum & proborum de rebus & personis suæ artis & professionis vera, recta & certa ferre iudicia? aliorum verò esse solis illis credere & habere fidem, nisi insipientes & ridiculi haberi velint? An promittent fabri soli fabrilia, & Medici soli non promittent medica de rebus & personis consilia, auxilia & iudicia? Non audientur, qui soli periti vera, recta, certa, & iusta reddere possunt, sed reiicientur, & audientur, qui soli ignari, imperiti, falsa, obliqua, dubia & iniqua tam in genere quàm in particulari, tam dignotionis & præcautionis, quàm curationis dare non possunt præsidia vlla, iique soli reiectis aliis retinebuntur, & quæ à nobis sint agenda in hac pestilentia præscribent? Et cum Deus per causas secundas in

T iij

his inferioribus semper aut sæpius agere soleat, rarius sine iis, an non erit Medicorum in hoc morbo & causa proposita inuestigare, explorare, dignoscere & definire nobis, an hæc morbo cæli miseranda coorta sit tempestas pestilens, an ab aliis causis innumeris inferioribus, à quibus pestis sui ortus solet habere principia, ne in ea præcauenda & sananda fallamur, & causam pro causa, morbum pro morbo, signa pro signis, & remedia pro remediis, errantes toto cœlo sumamus & vsurpemus?

Quid? inquit, architectos accersimus peritos, qui de ædificiis: & alios juratos, qui de operibus & meritis bonis & malis suæ cuiusque professionis iudicent; ne quidem lignum, fœnum, carbones, cerealia, candelas vñire inconsultis censoribus peritis & prohibis patimur, sed eorum sequimur iudicia; irrita verò faciemus de rebus, personis & operibus suæ artis Medicorum consilia, sententias & præscripta, in quibus non de fœno, nucibus, pomis, mespilis agitur, sed de sanitate hominum, ne quidem plebeiorum, verum etiam Regum, Principum, summorum virorum omnium cuiusvis conditionis & ordinis: quorum tanta debet esse cura, sollicitudo, veritas, providentia, certitudo, securitas, sapientia, prudentia, & inquisitio tam necessaria? An hæc inscieniter, imprudenter & inconsultè omitemus?

An in his comitiis convenimus, ut aulicos, politicos & ciues omnes, qui in hac tempestate & urbis naue periclitantur, & nostris salutariter auspiciis fœlicibus regi & gubernari desiderant, fallamus, & nostræ vanitatis & ignorantie ventis eos iniquissimè, iniuriosissimè, miserrimè, & nos cum iis demergi procuremus?

An solos in eam rem destinatos à Deo naucleros,

nauarchas, remiges & vindices peritos ideo reijcimus, ne cum ijs saluemur, sed cum iis pereamus?

Si res medicas secundum nostræ in iis ignorantia sententias metimur & iudicamus, si nostro spiritui in iis confidimus, & eius obscuritatibus, erroribus, vanitatibus inanibus, fallaciis & vagis voluntatibus & opinionibus assentimur, an non in certa discrimina & damna vitæ nostræ & perditionis ruemus, & velut infensi hostes ciuibus nostris diuinis & humanis legibus aduersi, aut prorsus insani & amentes iudicabimur?

Sapiamus ergo vt decet, & quæ sunt Medicorum à Deo destinatorum pro nostra salute propria, de huiusce pestis ingruentis natura, causis, externis & internis, differentiis, remediis præcautionis & curationis & proprietatibus definienda, præscribenda & facienda, tam in priuatis ædibus, quàm in publicis Nosocomiis diætetica, pharmaceutica & chirurgica rationalia *λοιμόφονα*, fideli cura & sedulitate perficienda, à peritis Medicis qui hic adsunt audiamus.

Interim verò vt Medicorum fuerit officia sua hac in parte præstare, remedia propria, & certa præsidia ad causas & ad integram medelam præsentis morbi adhibere: sic Præsulum precibus & supplicationibus publicis & priuatis Deum placare, Politicorum verò & præfectorum Nosocomiis fuerit Medicorum consilia & iudicia *κατὰ πρός* sequi, eorum mandata seruare: quibus qui reclamauerit, malo animo errores, vitia & maleficia fouere, iis fauere, vitam mortalium nihili estimare & in calamitosissima mentis præcipitia velle deturbare & deiicere iudicetur. Hæc Seruius.

Quibus satis manifestè, qui sint illi Politici, quos ipse nobiscum & cum Hippocrate damnet, qui ma-

lè de rebus, operibus & personis iudicent, declarauit, qui in latifundia Medicinæ insciè, imprudenter & temerè incurrunt, qui limites interiectos transgrediuntur, & inemendabilem Medicinæ, Medicis & ægris faciunt iniuriam, grauioribus quàm infamiae pœnis dignissimam.

Videant ergo Præfecti illi summi viri & piissimi, Nosocomio publico præpositi, qui singulis septimanis conueniunt, vt ægrorum pauperum curam habeant publicam, ne ipsimet, & Sacrificuli, Moniales, ministri chirurgi, & pharmacopolæ extra sua officia diuagentur, & quæ medica sunt imprudenter peragant. In quibus si hætenus incuria, aut ambitione vel opinione peruersa & noxia peccatum sit, error ille malus emendetur & castigetur; Et quod nuper factitatum à clarissimo Petreo Causfidicorum, Ædilium, Præfectorum Nosocomij ac Centurionum vrbs Decano meritissimo & optimo viro, qui semper audiendos de rebus Medicis, personis & operibus Nosocomij Medicos in consiliis suis censuit; quod ferè semper ab aliis omittebatur, qui suo Marte medica multa minus cautè & iustè perficiebant. Id verò nunquam permisisse ex eius ore ante obitum accepimus, contra veterem tanti infortunij morem mortiferum. Quid enim iniustius & damnabilius salutis publicæ, & Medicinæ ignominiosius, quam eruditionem & peritiam omnem peritorum Medicorum despici, & magistros artis fastidiri & deiici, quam aduenas extraneos aut Empiricos, aut seruos scoparios, tyrunculos tonstrinarum, officinarum, & tabernarum pharmaceuticarum curandis egris præponi & præferri, & eos, qui sua prædicant Politicis arcana pestifuga, aut quos delira quædam anus commendat, aut verna aliquis & sordidula ancilla Nosocomij præfectis

præfectis indicat, extollit & celebrat, vt tyrociniorum suorum tempora & probationis ad magisteria per infinitas ægrorum pauperum mortes expleant, & ad iura magisteriorum suorum nullis impensis perueniant, quam morticiniis & veneficiis?

An dici possunt egregij illi Politici Nosocomij Administratores, qui præclaros illos tyrunculos, velut iudices idoneos rerum medicarum constituunt, qui ephemerarum febrium bubones, aut inguinalia veneris germina pro pestilentibus, aut cutanea quæque tubercula pro carbunculis in Nosocomia pestilentium ægrorum transferunt, & ægros priuatos in vrbe malignissimis & contagiosissimis febribus affectos & infectos, quibus nihil exterius in cute erumpit, in suis relinquunt domiciliis, vt viciniam, atque adeo urbem totam contaminent?

An non id est promouendi veneni & inquinamenti pestilentis spargendi & diffundendi quoquo-
versum mortiferam ignorantiam & artem profiteri pestiferam?

An non id est febres semitertianas & tritaephyreas, putres, malignas, dysenterias & pleuritides populares, & alias non minus profundæ, intensæ, malignæ, pestilentis putredinis & contagiosi effluuij participes à communi sanorum contubernio & consortio arcendos & separandos probare & pestem disseminare?

An non hoc est pestilentium humorum dispositiones, apparatus & progressus per urbem, & pestilentis morbi generationem perennem nutrimentis externis fouere, adaugere & accelerare?

An hæ sunt vrbis incolumitati artes valde salutiferæ, & subsidia præsentibus succurrendi & occurrendi periculis conuenientia?

An securè satis est aduenientibus extrinsecus contagiosis commerciis occurrere per portarum vrbis publicas, aut priuatas contaminatorum peste obualationes & obsignationes, cum interna nascuntur & succrescunt pestis seminaria?

An vnquam per vitiosorum humorum intimis visceribus malignitatem concipientium euacuationes pestilentiam anteuertunt? quin potius nihil tunc mouendum statuunt? Et quia non aliam pestis causam agnoscunt, quam externum effluuium, atque ideo toti sunt in ædium & vestium euentilationibus? Et quia causa latet, locus est in crimine notus.

An non corporum inquinatum expurgationes & euacuationes dissuadent, vt cum bene agere non possunt, agant pessimè, & seminariorum pestilentia perennitatem propagent & protrahant, materiam indefinenter suppeditent, principia non reprimant, nec progressus vllos intercipient, sed tam prouentam veneni malignitatem expectent, vt derepente fauces præfocet & vitæ fundamenta in corde momento extinguat?

Sic ergo Politici toti vrbi, & publicis hospitij & singulis priuatis ægris prospiciunt, & in popularibus morbis, malignis & pestilentibus dignoscendis, præcauendis & curandis inuigilant. Qua cura & sollicitudine opinionum & errorum quid potest reuera ad publicam & priuatam salutem & vitam destruendam dici & excogitari exitiosius & damnabilius?

In eundem demum impegit lapidem Præses ille superbus, qui postquam in illis comitiis publicis absurdam suam tulit sententiam, paulò post Facultati proposuit absurdior.

Castaneus impostor Franciscanus aditu ad ægros sententia Proprætoris interdictus, cum ad supre-

*fructu
condelien*

152
 inueni illam viderem confugiret, et rescriptum
 Summ de cuiusdam agri modo obtinuerat, illud
 Statim Bonas in facultate quaerit, an esset ve
 rum, vel falsum. cui Statim facultas misit ore
 tum, et quaerit, pater, an esset verum, vel
 falsum. adeo erit verum, id quod est in genere ve
 rum et bonum, in particulari esse, non falsum et
 malum: nec id quod generale est, ab eo quod est
 particulare distinguat, ut in medicina faciendum, sic
 etiam credibile est in iure reddendo. cetera sapie
 rent et qui sapit Athenis, Bloua deripiat.

tertium ejusdem pro tribunali in omnium cons
 pectu cadenti de re medica prodit, propositum.
 Saronenses in foro duo medici contendebant de
 primatu. quaerit ex utroque, de quo brevis auct
 tendus esset sanguis in plavide, an de eo quod
 responderet lateri docti a dicto, an de oppo
 altero, quod auper agerit era itus. Huius medi
 cor falsos, et Curiosos hippocratici sectatores, an
 trorum. eo momento totus foris choris cum
 exhibuit et exprobat. et Summus ille regis cum
 vir, qui in comitiis publicis cum argueret, ipse idem
 in hoc frequentissimum scriptum eripit in hac oratione
 Plutarchi *ἀπὸ τῶν ἑρμηνείων* *ἀπὸ τῶν ἑρμηνείων*. sic pudore
 suffragis Bonas obtinuit. — lib. an videtur duci potest.

Sed hoc commune est omnium ignorantum, ut cum nihil
 sciunt aliorum proficuum, etiam cum pariter actis de illis dixerit
 sapientia sibi persuadeant: qui quia nulla videret habent
 respectu, sapientes in omnibus esse sibi fingunt etiam pater
 vana generalium et particularium deum insulam et imperia in
 testari et totu cetero esse et de iure non ambigunt.

Sic temporibus illis quibus vocatamur medici in
 fine sui curae, in studio medico Scholarum evasit
 ad licentiam quendam adpiscunt, at ad praeparandi
 Salaria privilegia et commutandis Scholae antiquae
 ordines omnes, foras et curiae Senatoria Super
 Episcopos et nobis praefectos, totumque Academicum
 invitant: audiamus audiamus, modo alterum in
 hac et illa parte medicinae, nulla ratione, nulli iudicio
 evagari, Consideremus enim, excurrere in laudis Scholae
 experientia fortuita et temeraria, in astronomia ac
 remediorum formularum perconia, et in medicorum ratio
 nali et dogmaticorum Curatorum auditionem et
 vicia et opprobria: alium in Scholae Praefectos et
 architectonicos, alium in Supersegiis inveni et stantibus
 alium rationales medicos involuta depravare et
 foede concutere, alium vulde acriter et acerbè incutere
 et tumultuosi contra facultatem, quod adversus etate
 reus a longinquis locis in hanc rem adveniens, ut
 in peritibus, nobis et aliis praedia singularia
 quae curare habuit et specifice committit, de se opo
 nat, ea quae prohibent agis dant, sicque utilitati publicae
 atque saluti potius invidet quam optinetur.
 Sed pro cunctis proximam hoc est damnum, Sole
 perniciosissimum, quod politum contagio factum sit aut
 curae, quod Julii ad modum politum de se componant
 et in aulam regiam medicos solos et empiricos, portans his
 temporibus non aliter quam vitis in arbor induxerunt,
 tam de rebus, personis, actionibus et operibus, praeparat
 non sibi pervenerunt quo Bolitii.
 Julius cum dico, etiam mulierulas complector
 in eadem infidelitatem et temeritatem invidiam
 La Saita n. 157.

HODIERNÆ VERITAS.

Meminiſſe poſſunt ſupremi Præſides, Senatores & Triumviri San-germanum ad Regem Lud. XIII. vocati, peracto cum iis mandati negotio, ex ore Regis accepiſſe, in aula ſua exortam eſſe ſynagogam falſam medicam, non antea viſam, & auditam, quæ plurimos ægros arcanis ſuis ad interitum præcipitaret (quod ſciret à Politicis ortum) qui leges & regulas iuſtæ adminiſtrationis politicæ violarent, quæ ſunt, ſolis in arte peritis & probis debere eſſe iudiciorum & operationum locum in republica, quod dictum & ſignificatum erat à iuſto Rege ut maior publicæ ſalutis cura haberetur, & caueretur diligentius ne damnum latius propagaretur in vrbe ut facilius in aula contagium ſuffocaretur.

Quod confirmatum fuit in permultis inferioribus & nobilioribus aulicis ægrotis, eo verò tempore in vno ſuorum venatorum dicto patenoltre, qui cum in putridam & valde malignam febrem incidiffet, eumque primario ſuo Medico Rex commendauiffet, clanculum empirica ſectæ ipſi ſuppeditabat venenata remedia, eumque nobilis vnus ſectæ fautor primarius cubicularius coram Rege de ſua temeritate inſoleſceret, qui præſens erat P. M. liberè coram Rege nobilem accuſare non dubitauit, cum forè pariter mortis ægri reum ac ſi ſicam in pectus eius infixiſſet, poſtulauit nobilis illatæ ſibi iniuriæ vindictam, ſed ſatis aſpere Rex iuſtus in eum retulit iniuriam & vindictam. Cur tu arte non intellecta in

** cette page et la ſuivante ſont
 été remplacées par les deux ſuivantes, qui
 ſont dans l'exemplaire de M. de ...*

MEDICINÆ RATIONALIS

u/ hominem perniciem & necem abuteris? an non tu medicinæ scientiæ & peritiæ ignarus? cur ergo verè reus mortis dici indigneris, quod mihi ipsi in tali re obliici æquum esse iudicarem?

Sed ne longior sim in commemorandis consiliis prauis & damnis innumeris perniciosis quæ ipsemet Rex ab Arabistis, Semidogmaticis & empiricis Medicis, quæque ab aulicis viris & mulierculis in victus lege & in vsu remediorum tulit; Et quæ primarius eius Med. rationalis, in tuenda Regis sanitate & curandis eius assiduis ac præcauendis morbis, per sexdecim annos continuos, atque redintegrandis ad prolem masculam viribus. Quæque in aulicis principibus & torquatis, vt principi Sueffonio, primario equite Sansimonio, comitibus Guicheo Mortemartio, eius vxore, aliisque mulierculis Reginae addictis, egregiis puellis, sed maxime omnium formosissimæ de Hautefort à morte vindicanda, & innumeris aliis, sanandis discrimina & comitia varia sustinere & deuorare, ab aulicis empiricorum fautoribus coactus est, non fusius referam, quia hæc in alia tempora & otia opportuniore, vnico solo veritatis artis vindice Rege, differenda sunt.

Aulicos verè cum dico eos easve complector qui in eandem infidelitatem, audaciam & temeritatem insidiosam & damnandam conspirauerunt & conuenerunt, & bis in idem peccauerunt vt Empiricorum
 primarium

diſam conuenerunt, vt Valterium nomine ſolo, non re Medicum, Antefignanum Empiricorum in aulam Reginae matris Mariae Mediceae primū exaltauerint : cuius cauſam mortis non ſolum ſuis conſiliis prauis attulit, ſed etiam per diſſidia matris cum Rege filio contexta & perpetuo connutrita & implacabilia, & bella interna & externa, quibus ipſi etiam Regi filio Lud. XIII. moriendi neceſſitatem tandem accelerauit : pro quibus criminibus ſuis duodecim annorum in carcere poenas, impares quidem promeruit ; quibus poſtquam ſolutus eſt vinculis, iſdem muliercularum malis artibus & machinis in thronum Archiatrorum comitiuae elatus eſt, ipſius praefecturae Regiae medicae tam dignus, quam Therſites Graecorum exercitus polemarchiae. Ad cuius inauditam promotionem & inaugurationem, Maieſtatibus Regiis tam periculofam & tam fatalem nemo non inhorruit & formidauit, ne in eos, improbus & exitioſus, ab omnibus improbatus, ad Regis Ludouici XIV. & D. fratris deſtructionem & prodicionem potius, quam ad vtriuſque conſeruationem in primum Medicum ſuffectus, promotus, & praepoſitus eſſet. Nulla enim in vtraque illius, ad Reginam matrem priore, & ad Regem nepotem poſteriore promotione perquiſitionis cura & ſollicitudo fuit, quae documenta medica didicerit, quorum profeſſorum voces & oracula audiuerit, quae ſtudia medica elucubrauerit, quae Hippocratis, Galeni & aliorum principum Medicinae Graecorum, Latinorum, Arabum vetuſtiorum monumenta legerit & adnotauerit, quibus nutritus, educatus & inſtructus rationalis Medicinae praecipis, quibus eſſet exercitiis informatus, expertus & peritus, quibus magiſtris & ducibus eſſet uſus, quae tyrociniorum ſuorum teſtimonia dedideſſet

publica & priuata, quibus in scholarum castris militauisset, quo ad Medicinam capeffendam aliarum disciplinarum apparatu, prouentu & ornatu præmunitus esset. Quas in scholis interrogationes, responsiones, & probationes publicas cum dignitate & eruditione sustinuisset: Quam demum apud ægros longam ante, rectam, veram & certam mentis & manuum exercitationem medicam methodi bene dignoscendi, prædicendi, medendi & iudicandi per causas & per effectus testatus esset.

Sed ne longius in eius *ἀναισθησία* & *ἀπαισία* studiorum, & in technis malignitatis eius & dolis concinnandis, in maleficiis attexendis & in criminibus fabricandis immorer, quæ longo sermone indigent, in aliud commodius tempus transferimus, vt ad Politicos redeamus.

An ignorare possunt eam esse vnicam Medicinam, quam Deus in sacris paginis commendauit? An aliam communicauerit Deus opt. max. quam rationalem, eiusdem originis diuinæ cum ratione ipsa consortem? Ideoque eandem esse, quam post Adamum, & Noë-mum sapientes & summi viri Patriarchæ, Prophetæ, Pontifices, Reges, Philosophi, & familia præ aliis Heraclidarum post Apollinem & Æsculapium, Podalyrius, Machaon & posteriores omnes filij vsque ad Hippocratem penes se priuatam, propriam & domesticam retinuerunt.

Eandem esse, quam Hippocrates impulsus diuino numine ad communem humani generis sanitatem & vitam tuendam exarauit & publici iuris fecit, & quam Galenus clarius & plenius explanauit.

Eandem esse, quam Græci primùm, postmodum Reges, & Imperatores longinqui ac reliqui mortales

tanto studio & amore expetiuerunt, & receperunt, tanto in honore & pretio habuerunt, & tantis beneficiis, muneribus, priuilegiis & stipendiis collegia, scholas seu Facultates dotatas erexerunt, & fundarunt, vt eam passim in palatiis, in vrbibus, in castris militaribus, in hospitiiis docerent & exercerent, vtque neophytos crearent professores, & doctores Archiatros, doctrinæ & disciplinæ Hippocrati con- similes, eruditionis eius & peritiæ congeneres, qui secundum rectas eius leges, præcepta & statuta salutaria artem architectonicam suis partibus, artibus, & artificibus innumeris subiectis inferioribus imperantem & præpositam, cum veritate & æquitate ad publicam vtilitatem per Regiam authoritatem seruarent inuiolatam.

An ignorare possunt, se rerum omnium, personarum, actionum & operum medicæ professionis esse prorsus ignaros, indeque ab omni memoria iniustissimè & audacissimè ipsius se iudicia occupauisse? in hæc sibi impropria prædia & aliena latifundia irruisse, & quæ Medicorum peritorum, & proborum tantum propria erant dominia inuasisse?

An ignorant, suas esse cuique professioni causas proprias, materiales, formales, finales & efficientes: Sic esse Medicinæ suam subiectam materiam corpus humanum, partes eius, & quæcumque propter hominem sunt à Deo creata? Formalem & finalem esse sanitatem bene vel malè affectam tuendam aut restituendam? Efficientem esse Medicos rationales in generali & particulari, doctrina & disciplina solos veros & idoneos, atque adeo in actionibus & operationibus benè dignoscendi, prædicendi, m- dendi & iudicandi solos iudices competentes, alios quosvis esse nouos, hospites, peregrinos, ignaros,

imperitos, ad eam non minus iudicandam, quam exercendam ineptos, & ut ridiculos & insanos esse explodendos & exhibilandos?

An etiam ignorant, suas esse cuique professioni leges, regulas & statuta vera, certa, recta & iusta, quæ soli periti & probi artifices pro variis causis & circumstantiis in particulari flectunt & immutant?

An hoc audeant asserere non similiter esse in medica professione seruanda?

An nesciunt sua cuique à Domino esse assignata dona & officia in suæ ciuitatis internæ regimine, cuique ordini sua, & suos pariter constitutos præfectos proprios: eodem etiam modo voluisse varia esse munia & officia, varios rectores & opifices, quibusvis muneribus & operibus obeundis in externa destinatos? Atque ut noluit omnes esse Apostolos, omnes esse Prophetas, omnes esse linguarum Interpretes in interno foro: sic nec in externo omnes esse Reges, omnes esse Politicos, & omnes esse Medicos?

An non vident in omnibus ordinibus, ut à summis ad infimos progrediatur, Deum opt. max. leges iustas, & iudices iustos singulis constituisse? Sic Regnis administrandis Reges præposuisse, qui iustis legibus in pace, & iustis armis in bello regnare sciant, populos optime ab iniuriis internis, & ab externis damnis vindicare & liberare? Aliis inferioribus & subiectis datas esse leges pariter iustas, & iudices pariter iustos, peritos artis, qui sui cuiusque ordinis subiectos sine ulla læsione & offensione conseruent, & ne ab officiis suis ullo pacto declinent, deficient & officiant studiosè prouideant?

chancelier / gendarmes Sic ~~populi~~ Cancellarios & Curiaæ supremæ Senatores esse, qui leges iustas condant & trutinant, iniustas

iniustas abrogent, inutiles rescindant, defectuosas reforment, imperfectas perficiant, vtilis & necessarias retineant, quæ defunt adiungant & sufficiant, & proportionem iusta distribuunt.

Sic materiæ cuique elaborandæ & perficiendæ suos esse peritos artifices & iudices à Deo! & à Regibus constitutos, qui de rebus & personis eius iudicent:

Sic rebus & personis forensibus suas esse, quæ definitiuè determinent particulares *io;lar*: Suas supremas, quæ publica Regni & Regum tractent negotia, nec non priuato cuique sua propria iura ciuilia diligenter examinent, definiant & retribuunt: Suas, quæ capitalibus criminibus poenas irrogent: Suas quæ collectis, tributis, vectigalibus, subsidiis & indictionibus præsent: Suas, quæ Regum accepti & impensi, & largitionum rationes ordinarias & extraordinarias probent aut improbent: Suas, quæ in materia beneficiorum & iurisdictionum dissensiones, dissidia & contentiones componant & dirimant: Suas, quæ monetas, pretia, pondera, misturas, signaturas & fabricas assignent, & lites ex iis ortas dissoluant: Suas, quæ fluminum liberos decursus, ne nimium contracti exundent, prouideant: Suas, quæ nemora & syluas, ne abscissionibus deficiant, neve feræ condensis velut integumentis propriis defraudentur, prospiciant.

Suos esse Comites Stabuli, qui militaribus Imperiis & bellicis exercitibus præficiantur, & cum Polemarchis ciuilia & capitalia iura in castris exercent.

Esse Admiralem, qui maritimæ nauigationis & militiæ gerendæ, & pyratice deturbandæ & exterminandæ curam habeat.

Sic nullam esse materiam, nullum negotium, nul-

X

procedens /
qui iudex

procedens /
qui iudex

election /
chancery /
comptroller /
de iudic /
de iudic /

de iudic /
de iudic /
de iudic /

de iudic /
de iudic /
de iudic /

de iudic /
de iudic /
de iudic /

de iudic /
de iudic /
de iudic /

de iudic /
de iudic /
de iudic /

de iudic /
de iudic /
de iudic /

lum officium, nullum beneficium priuatum, nullum opus, cui non sint priuatae leges & iudices subordinati, qui rerum malè gestarum iniurias & damna publica & priuata vindicent, & ab ignorantia & nequitia oppressiōibus liberent.

*Grnd mitta
de l'artillerie
grnd auyer
Serintendent
des ponts
Gruet des
marches*
Sic magnus est Magister tormentorum bellicorum, magnus Eques regij equitatus, magnus Magister Curlorum curiosus, qui omnes sunt earum rerum & personarum, quibus præsunt, iudices & arbitri soli.

Sic Præpositus mercatorum vr̄bis Lutetia dictus, cum Duumviris annonæ studet, & aduehendis per Sequanam fluuium mercibus omnis generis necessariis præficitur iudex.

Præpositus bonis.
Sic Proprætori vr̄bano cum aliis *ἀγογῶν*, velut Ædilibus regionatim dispositis per vr̄bem, pretia, pondera, mensuræ, substantiæ rerum venalium, & contentiones ex iis ortæ velut expertis solis quaesitoribus subiiciuntur.

Consules.
Sic Mercatores Consules vocati, dissidia & litigia, quæ ex emprionibus & venditionibus mercium enascuntur bona fide æstimant, & in rem præsentem nullis impensis dirimunt.

jurati.
Sic non desunt sui æstimatores & iudices iurati, qui leges imponant cerealibus, tritico, ligno, carbonibus, candelæ, fœno, nucibus, castaneis, alimentis, medicamentis, & quibusvis rebus vitæ necessariis, ne non modo hominibus, sed ne quidem brutis in bonitate, pretio & mensura fraus fiat.

Sanitatis.
Cur ergo Medicæ professionis non fuerint pariter priuati sui adnotatores & exactores iudices, artis periti & experti iurati, qui in vr̄bibus de iis quæ ad sanos & ægros seruandos & sanandos pertinent, rebus, personis, remediis, operibus & actionibus, cum

veritate, æquitate, causarum notitia & scientia iudicent, ne illis ulla fraus & injuria fiat?

Si verò nullius materialis, formalis, efficientis & finalis causæ aliarum professionum, ne quidem minimarum, curam, studium & iudicium suscipere & aggređi Politicis permissum est, quia illæ suos habent artifices proprios & iudices, à quibus regantur & iudicentur: cur potius Politicis liceat rebus & personis medicis iudicandis, quarum sunt ignariores quàm aliarum, quia sunt reconditiores, sese immiscere & de earum doctrina & disciplina sibi omnino ignota iudicare?

Si verum id sibi exprobrari de doctrina fateantur, de disciplina verò negent, quidni ergo etiam de aliarum professionum disciplina iudicare iis non liceat, & de disciplina sola medica id sibi tribuere & arrogare audeant, quæ tota est immersa & immista doctrinæ, à cuius notitia tota pendet, proficiscitur & desumitur?

Si ergo doctrina est iis abscondita, poteritne disciplina iis esse perspecta & cognita?

Si tot artes sunt inferiores, totidemque artifices architectonicæ Medicinæ & Medicis architectonicis subiecti, qui ex formula præscripta iustè operari debent: si recedant à regula, qui regulam ignorant, quomodo de excessuum aut defectuum discriminibus & differentiis, maximè in iis quæ sunt magni momenti, iudicabunt?

An Politici iustè determinabunt, qui res naturales, non naturales & contra naturam innumeras, sanitatum & morborum naturas, causas & differentias, earumque præsidia, alimenta, remedia & quæcumque sunt diætetica, chirurgica & pharmaceutica, quæ ignorant? An audebunt asserere ulla ratione, se arte & iudicio ex iis, velut ex factis iusta &

X ij

æqua iura & iudicia elicere posse, vt sint salutaria? Qui tamen dumtaxat vt bruta agnoscunt, neque nequam, quomodo ergo vt periti de rebus & personis medicis, & de disciplina iuste iudicabunt, & sanos recte conseruari, ægros recte curari, per hæc aut illa, benè aut malè administrata, præscripta, præparata & cum circumstantiis essentialibus vsurpata in particulari, nequidem in genere ignari horum definire poterunt?

Hæc ipsa est eorum ignorantia, qua ab initio cum discriminare falsos à veris Medicos, & falsas ac noxias leges à veris & salutaribus non potuerunt, tam iniquas non paucas primum, & innumeras postea deteriores approbauerunt, & medicos spoliari per inertiam suis dominiis, & ministros seruos viles & ignobiles ea inuadere permiserunt, magisteria depri-mi, & ministeria attolli, ad damna perpetua sanitatis, & ad infinita ægrorum morticina æquum iudicauerunt.

Quorum si Politici fuerunt authores & fautores præteritorum huiusmodi malorum, an erunt hodie apti & idonei arbitri reformandorum? & qui hæc iniusta fecerunt, hodie irrita habere & abrogare poterunt, vt meliora noua reparent, qui hodie sunt peræquè, vt antea, medicarum rerum ac personarum ignari? An non in professione hac ignorantissimi & ineptissimi semper in docendo, demonstrando, operando & medendo, in promouendo, interrogando & iudicando iniustissimè omnia decernent, nec in ea scient vnquam, quæ iusta, quæ vera, quæ certa, quæ recta, quæque salutaria? Sed sæpius falsa veris, iniqua iustis, incerta certis, obliqua rectis, externa internis, aliena domesticis, noxia salutaribus, mala bonis, malefica beneficiis, ante-

ponent, adeo sunt in hac professione animales, ut non percipiant ea quæ sunt spiritus, sed lateat eos prorsus artis virtus, præstantia & dignitas, & in eâ opinione sua, nulla ratione medicâ illustratâ, semper mentientur, fallentur & fallent, forsan etiam plus quàm animantes, quæ fallere nesciæ sunt, quæ facilius & certius discriminant quæ sibi noxia, quæq; vtilia, ne quidem in specie, dum homines ab equis, sed etiam in particulari, cum pastores & duces suos ab alienis internoscunt, obediunt & sequuntur.

Et cum non sint in aliis rebus tam inscij & peregrini Politici, ut nesciant, nullos artifices, ne viliorum quidem operum, materiæ cuiusdam preparandæ, fabricandæ, aut vendendæ admitti, nisi tempora tyrociniorum, peritiæ & probationum ad obtinenda magisteria sua adimpleuerint: nullos aduenas naturalium Gallorum gaudere priuilegiis, nullos albo ciuium ascribi ad officia publica gerenda, nullos iure municipali & legibus uti, & dignos iudicari, nisi indigenas: nullos alienigenas & aduenas admitti & accenseri: neminem ad officia vlla priuata, regia, ciuilia & domestica, ne quidem infima seruitia aurigarum, culinariorum, panificij & alia id genus vocari, nisi prius suæ originis, institutionis, industriæ, peritiæ, exercitationis, fidelitatis & probitatis fidem dederit. Ab Herruria videant aduocari ludiones facetos, iocosos, vrbano & alacres, qui ludicris, gestulationibus, saltibus populos gratiosè recreent: histriones, qui Regum & Principum personas aut mimorum concinnè & exactè referant, qui mores populi varios laudabiles aut vituperabiles scitè & artificiosè representent, qui voces & sermones decen-
tius & elegantius proferant, qui actiones, gestus & numeros conuenientius adaptent, audientium aures

suavius deliniant & demulceant, animos iucundius exhilarent, & spectantium oculos gratius oblectent.

Nullos sibi solere domesticos conducere, ne quidem aurigas, stabularios, pedisequos & seruos, licet ad vilia officia, corporis robore potius, quam viribus animi peragenda destinatos, nisi peritos, expertos, fideles & probos, sponforibus etiam datis, admittere.

Cur ergo Politici, sub quorum fidelitatis excubiis omnes ciues non modo vulgares & plebeij, sed etiam Reges, Principes & Magnates omnes cuiusvis ordinis confidenter in vtramque aurem dormiunt, nullo discrimine falsis medicis & imperitis, qui totidem sunt impostores, venefici potius & sicarii, quam Medici, promiscuè & insidiosè urbium portas pandunt, vt probis, vt probatis, vt credulos, incautos, ignaros, innocentes egros & sanos decipiant & interficiant?

An vt minor apud eos sit cura & sollicitudo salutis & vitæ hominum, etiam Regum, Principum & Summorum virorum, qua per tyrocinia, probationes & magisteria nulla quærant specimina & documenta certa eruditionis, peritiæ & fidelitatis, quam aurigarum, seruitiorum, aut culinariorum, quorum tanta est diligentia in consideranda & inquirenda certa & fidei eruditione, peritia & industria strigilatorum equorum, canum & alitum ad venationem formandorum, dapum apparandarum: nulla vero sit tam necessaria Regum incolumitate & integritate seruandorum aut sanandorum egrorum: Sed maior esse debeat ratio deligendorum histionum & mimorum, qui gestibus & ludicris hilarius animos hominum & Regum recreent, quam Medicorum peritorum feligendorum, qui arte, ratione,

iudicio & sine errore eorum sanitatem procurent, seruent & restituant; quin etiam qui iuste, verè & rectè de rebus, personis & operibus medicis iudicare sciant?

Equidem non crediderim tam peregrinos & novos Politicos, vt existiment rationales Medicos nasci vt Poëtas, inspirari vt Apostolos, generari vt naturalia quæque: Medicinam rationalem forte vt aleatoriam proiectis talis, vt piscatoriam retibus iactis, aut vt empiricam ignoranter occultis, arcanis aut fictis formalibus & specificis solis exerceri credant; non esse certa, vera, recta & iusta, quæ proportionata sint cuique pro causarum & remediorum notitia & scientia, tam generalium quam particularium rerum & personarum medicarum, quæ congeneres & salutares effectus consequantur & testentur: neque etiam nesciant, quod quotidie suis oculis conspiciunt, quanto studio, quanta opera & quanta assiduitate & exercitio Medici rationales elaborentur & perficiantur, quantum per exantlatos labores multos, per diurnas nocturnasque vigilias, per longa & continua documentorum studia & certamina, per graua & molesta tyrociniorum exercitia, per multas magisteriorum probationes, perque multa comparata industriæ & peritiæ consummata: vera & fidelia testimonia formentur, priusquam fidem apud omnes comparauerint, qua erroris & fallaciæ metus & suspicio tollatur, & primaria dignitate Archiatrici regis digni habeantur.

Cum ergo omnia ista sint Politicis comperta, cur se humano generi tam infensos, aut tam insanos & insensatos ostendunt, vt tamdiu velint & audeant existimari veros esse fererum, personarum, actionum & operum Medicorum iudices, qui interi-

tum omnibus, non modò plebeiis & infimæ sortis hominibus, sed etiam reliquis populis nobilioribus, summis viris atque etiam Maiestatibus ipsis, per eam quam permittunt Medicis falsis, empiricis & nefariis innumeris, specie medicinæ, impostoribus licentiam iniustissimam, qua sinunt eos vique ad interiora permeare domicilia & cubilia etiam regia?

Si credunt eos posse illic Medica tractare mysteria & particularia quibusvis definire posse propria, quibus seruentur & sanentur: cur non etiam quosvis nebulones, idiotas, vel etiam Spartacos & Pyratas admittunt, ut eos in thronos Regios, aut Senatorios eleuent? Cur in Pontificias & Præfulum sedes purpuratas, in subsellia & tribunalia excelsa viles animas non erigunt, ut eloquia explicant & exponant diuina, ut Ecclesiam regant, ut regnent, ut iura reddant publica & priuata, legum soluant *arrivopas*? Cur ad Philosophorum cathedras rusticos non attollunt, ut sapientiam doceant vtramque, diuinam & humanam?

Si in professione Medica hæc generalia & particularia scire se asserere velint, patientur ut eos pariter vocitem insanos, quales eos iudicarent, qui coram se de Politicis rebus, quarum essent ignari & inexperti, differere, & determinare vellent, ad quas non essent nec nati, nec comparati, cum ne quidem boues optent ephippia; patientur, ut etiam eos dicam animantibus esse inferiores, quæ respuunt ea, ad quæ à natura non sunt informata. Sic etiam Politici, dum arcent & reiiciunt sapientes Medicos à iudiciis suæ professionis administrandæ, & velut insanos, ridiculos & animales iure censeam, cum in hac arte & parte se
tales

tales exhibeant Politici, & suo Marte aduerso in Medicorum officia sese ingerant, ministrorum animas informes in magistrorum officia medica, nobilia, methodica & rationalia attollant, magistrorum dignitatem in vilia ministeria deturbent & deiciant, & Empiricos quotidie & personatos Medicos in legitimorum munera admittant, an non omnia destruunt corporis & fortunæ, & ipsarum etiam animarum bona, quas incautas sæpius ad tartara præcipitant?

Quales ergo vos vultis ut eos nominem in hac parte iudiciorum, nisi insanos, animales & ridiculos, maximè cum videant ~~magis~~ giuendulos illos seu falsos Medicos Semidogmaticos & Empiricos, seu ministros non solum ignorantia & erroribus suis, sed etiam artibus malis, fallaciis arcanorum & vanitatibus, occultis remediis, sine arte & ratione & causarum notitia vlla, semper noxiis aut lethalibus, ad fucum, ad fastum, ad quæstum, ad inescandos miseros ægros pertæsos thalami, astantes credulos, longitudine laboris grauatos, manifestè decipi & quotidie incautos eripi? Fieri ne potest ut cum videant quanta sit differentia inter indigenas Medicos & extraneos, inter legitimos & spurios, nihil domesticis deesse omni ex parte ad bene medendum, aduenis nihil deesse ad perdendum?

Quanta docendi assiduitate, examinandi seueritate & formandi in scholis perseverantia & palam probandi publica diligentia & sedulitate, quanta demum apud ægros demonstrandi facilitate & fidelitate Facultas Parisina assidue se gerat, antequam suos ad perfectionem perducatur & a se dimittat. Nullos vero alios quicquam disciplinarum præparantium ad capeffendam medicinam, quicquam præceptorum generalium & particularium, quicquam naturarum,

corporum, partium, causarum, signorum naturalium, non naturalium & contra naturam, affectionum sanarum & morbosarum, quicquam medicorum & remediorum diæticorum, pharmaceuticorum, chirurgicorum, necessariorum ad rectum usum conseruandi & medendi adeptos esse: nec alia præferre quam specifica, arcana, occulta, formalia, falsa, sæpius deleteria, exitialia, fatalia, pro omni panacea & ad omnes morbos medela.

An non ergo quicumque maleficia hæc & crimina non iudicant, non modo sunt animales, insani & ridiculi, nec vlla excusatione digni, sed poena potius seuerissima castigandi, qui tot profanos, ignaros & exitiosos toties nominatos, nullis testimoniis vrbis, studiorum, tyrociniorum, probationum, magisteriorum & exercitiorum in artis operibus, pro meritis amplectuntur, laudant & commendant? Qui non animaduertunt vndeque in hanc amplissimam urbem, quia populosissima est & opulentissima, huiusmodi cinifiones triobalares tam multos circumfluere, vt ægros velut pecora non modo tondeant & eorum vellera deradant, sed etiam deglubant & ampla reportent spolia, & ingentia pretia pro adempta officiosè, vt aiunt, & gratiosè vita?

Qui non vident tot ἀνθρωποκτόνας immanes, & callidos πλυσθηγμονας contra rationem omnem in urbium, aula regiae meditullia, in castra & hospitia quæque & palatia liberè & licenter ingredi & introduci, vt ornatum omnem, merita, splendorem & gloriam rationalis artis benè discendæ, docendæ & faciendæ subuertant & aboleant, vt mysteria artis sacra, Medicis veris & Myftis sacris solis digna, ipsaque magisteria Hippocratis & Galeni splendida, gloriosa, & pretiosa, nec non officia, opera & exercitia

methodica propria quotidie per mentes stolidas & manus ministrorum vilium & mechanicorum illotas & sordidas polluant, prostituunt & profanent. Quidem omnem recte tuendæ sanitatis & morborum dignoscendorum & curandorum rationem veram, certam & securam obscurant.

Quid verò dicerent, si sua sic edicta, codices, digesta, constitutiones Regias, responsa prudentum, consuetudines, leges, iura, statuta atque decreta inspicerent ab ignaris, à rabulis forensibus, à proclamatoribus, ab amanuensibus, ab apparitoribus & lictoribus suis attrectari, & iura tam propria sibi, quam sua sunt viscera, eos sibi tribuere, & litigantium pro se lites dirimere? An non eos ut insanos, ut ridiculos, ut stultos durè admodum & seuerè corripere & punirent? An aliter se ab initio, quo primum rationalis Medicina ab Hippocrate descripta est, Politici se gesserunt? An de medicis rebus, personis, actionibus & operibus secus quam temerè & ignorantè iudicare desierunt? An non statuta prava, quæ fuerunt principia & fundamenta eversæ disciplinæ probauerunt, & innumera postea peræquè iniusta & iniuriosa adiunxerunt, per quæ strages & morticina infinita in genus hominum introduxerunt, quorum se causas esse primas & præcipuas, aut crasse nimis se scire inficiantur, aut potius malitiosè nimis nescire se dissimulant, nec tot maleficiorum unquam poenituit authores esse?

Sed hoc, quod magis est deplorandum & dolendum, nemini adhuc venisse in mentem, ne quidem supremis potestatibus, ab ignorantia & temeritatis empiricis, tantis maleficiis, erroribus & criminibus voluisse in hoc regno ægros indicta poena liberari, sed omnes penè malle arcanis, seu specificis & oc-

cultis periclitari & eripi, quàm viuere remediis manifestis, rationalibus & salutiferis?

Quousque ergo Deus opt. max. per hanc ignorantiam & licentiam tam exitiosam pati, tot mortales, specie veræ rationalis Medicinæ, velut pisces hamo latente decipi & perire? Quousque oculos mentis Regibus, Præsulibus, Principibus, Politicis & summis Themidis sacræ antistitibus occludi permiseris, ne sub promissis fatalibus tot impostorum mortiferis latentem esse internecionem percipiant?

Tam delusam scimus fuisse antiquitatem gentium, ut Deum verum diutissimè ignotum habuerit, & ad nutum ex quavis materia diuina sibi simulachra fabricauerit: Senatores olim ipsos Romanos tam insipientes fuisse, qui se sapientissimos prædicabant, ut quos sibi voluerint aliarum gentium deuictarum deos suis adjunxerint, quos noluerint, reiecerint; quorum etiam voluerint, Imperatorum suorum per apotheoses in numerum deorum nomina ascribi & immortalitate donari statuerint, & mandauerint, eosque etiam capas pro diis habuisse, ut Ægyptios, *o pulchras gentes, quibus hæc nascuntur in hortis numina!* alios effinxisse deos, qui fallendi artem docerent, *pulchra Lauerna da mihi fallere, da sanctum iustumque videri*, latrones, scortatores & quosvis sceleratos pro diis coluisse, iisque templa extruxisse.

Hæc dicta sint in Politicorum gratiam & satisfactionem nonnullam, qui toti gestiunt homines quotquot sunt, esse sibi pares. Ecquis enim nunc est, qui falsis Medicis non credat, sicut olim gentes omnes falsis numinibus? Quis hodie suas aures ad verba subdolè incantantium impostorum per arcana & occulta sua obturet? ^{non} Quis potens ea non libenter auscultet, iisque fidem adhibeat?

Ægyptus olim tota gestitas asino Ifidis deæ reliquias flexis genibus adorabat: Asinus verò sibi tanquam numini hanc fieri adorationem ratus, exultabat & vncans exaltabat se erectis auribus. Sed à tergo qui asinum ducebat agaso, cum tandem baculo, aut aculeo acriter pungebat, & fuste duriter stimulans clamabat. *Non es tu deus, aselle, sed deam vehis.*

Cur ergo non fuerit aliquis hodie, qui tot falsos credulos, & tot fallentes nefarios flagello vt asinos, ac clamet, ne falsa hæc Medicinæ simulachra vt numina adorent, cur non scommatis, sputis & sordibus conspurcent eos, vt olim Monspelij, & ab vrbibus atque ab aula eiiciant?

Causam quæris, cur nunquam id factum sit, nec fieri possit? Quia quotquot sunt hodie, malè de rebus & personis medicis temerè iudicantes, omnes penè exularent & vapularent, desertæ essent vrbes, ac ne quidem tortores & flagellatores superessent. Ecquis enim de re Medica rationali quam non agnoscit, benè sentiat & iudicet, & eius amore & cupiditate teneatur? Quis non eodem habeat numero quod falsum, quam quod verum, antequam vtrumque internoscatur salutiferum à mortifero? Quis non perinde vocet noxia, salutaria; occulta atque manifesta? Quis nouit arcanum verum Medicinæ rationale per notitiam causarum particularium cuique definitum, proprium & salutare, præter solum rationalem Medicum, qui solus geometrica cuique proportionem singula distribuere didicit?

Quando ergo proclamabit nobis vates aliquis, *Procul, ô procul este profani*, quando Diaconus ante mysteriorum medicorum consecrationem, *Procul hinc este canes impudici & malefici: panes filiorum non sunt canibus mittendi: sacra sacris, munda mundis: interna domesticis*

& inquilinis propria sint solis, non extraneis.

Sed ne quis nos non immerito carpat, quod generalius diximus, omnes gentes ante falsa illa simulachra hodie flectere: sciat nos tantum idiotas, plebeios, rudiores & viliores animos, qui rationalis Medicinæ virtutes per causarum notitiam non agnoscunt, dammare: qui hærent semper dubij, an potius credere, parere & obsequi debeant rationali, quam irrationali empiricæ, veræ quam falsæ. Deus non venit ad iustos sed ad peccatores sic non insectamur sapientes sed ignaros & stultos sani non egent medicis sed infirmi. Scimus enim non paucos esse tam bene conformatos, tam sanæ mentis compotes, tam bonis disciplinis instructos, tam optimis virtutibus ornatos, ratione, iudicio & intelligentia tam præditos, ut de rebus, personis, operibus & actionibus Medicinæ rationalis non dubitent. Quos propterea notare nullo modo in mentem nostram venire potuit, cum potius asseramus tanto confidentius, eos Medicinæ rationali credere, quanto sunt virtutibus, eruditione, sapientia, ratione & iudicio cæteris aliis præstantiores, eosque qui fuerint alicuius professionis & conditionis vitæ nobilioris, & sublimioris, semper melius & æquius de medicina hac unica, vera, certa iudicaturos se, quam qui fuerint ignobiliores, & qui plures fuerint, quam qui singulares. Quod demonstramus ratione & exemplis sequentibus: *Suscipiunt montes pacem populo, & colles iustitiam*, inquit Vates Regius, hoc est, ut ait D. Augustinus, animæ excelsæ & eminentes, quales Pontificiæ & Senatoriæ purpuratæ, Ecclesiæ & Regni columnæ primæ sunt, quæ veritatis, fidei & iustitiæ luce illuminantur, quam postmodum in colles & valles, hoc est in populos diffundant.

Sic eminentissimos olim legimus Prophetas,

Pontifices, Reges, Apostolos à Deo constitutos, qui populos in virtutibus & meritis informabant, præluxisse, eosque penes se Medicinæ habuisse rationem propriam, quam populis etiam communicabant: iique Medici veri eruditione, peritia & probitate præponebantur, atque in sanitate integra conseruabant, & sanabant.

Sic ab omni memoria obseruauimus, summos Pontifices, Reges, Præsules, Iustitiæ antistites, & alios quosvis eminentissimos veritatem & puritatem Medicinæ rationalis exaltauisse, & rationalium Medicorum legitimorum virtutem, peritiam & probitatem honorauisse, eosque magnis laudibus affecisse.

Velim ergo nostris temporibus nunquam satis celebrandum & magnificandum Eminentissimum Card. D. Dossat præponere, cui cum esset Henrici Magni Regis sanitas in summa consideratione & custodia, & vitam ad Regni conseruationem maxime necessariam esse omnibus cerneret, Roma literas ad D. de Villeroy misit, vt diligentissimè caueret, ne in tanta falsorum Medicorum & empiricorum multitudine vanis eorum promissis & arcanis, penè semper præsentibus venenis, vilo modo assentiretur, ne maximo Regni & omnium Gallorum damno Rex casu repentino raperetur: neque verò solùm quidpiam per os à Rege sumi permetteret, sed etiam corpori exterius admoueri & apponi, quod ab iis esset exhibitum, ne dum scelerati panem præferre simularent, lapidem aut serpentem porrigerent, aut potionem pro salutari darent mortiferam.

Neminem ergo Medicum, nisi eruditione, peritia, probitate, & longo vsu exercitatum, ac publica voce in Academia conspectu probatum admitteret ad Regem, nec ipsi incompertum, quid, quando, quan-

tum, quo tempore, quare, quo modo usurpandum esset. Etenim Gallici Regni, & Regis, & coronæ, & gloriæ, & nominis hostes, inquit, nullas non malas artes excogitabunt, nec ullum non mouebunt lapidem, quo non modò Regi & Regno officiant suis maleficiis, sed etiam vtrumque subuertant & destruant si possint. Sed ne ea accidant, tua, qua Deus te insigniuit diuina prouidentia, ratione & intelligentia vsus diligentissimè prohibebis.

Neque verò vulgarem, popularem & communem illam prouidentiam, rationem & intelligentiam cæcam & incultam, vix vltra instinctum naturæ animalium assurgentem & eminentem Eminentissimus ille commendabat, sed sagacem & solertem illam atque ingeniosam, quæ vt inuentæ sunt artes per causarum perquisitiones, ita per easdem exercentur, nempe à sapientibus, peritis, probis & longo vsu consummatis in artis operibus foeliciter, citò & turò perficiuntur; cuiusmodi sunt in Ecclesia Eminentissimi Cardinales, in rationali sola Medicina, soli Medici rationales, veri & legitimi.

Iniquissimum nobis esset reticere silentio Eminentissimum Cardinalem, profapia & pietate perpetuò celebrandum & glorificandum, D. de la Rochefoucault, qui præsens cum adesset Regi Lud. XIII. quo tempore post Heroardum, sibi Medicum Parisinum primarium Badiunxit, eodem momento Regi maximè gratulatus est, quod nullius aulici commendatione, sed sola probatione publicæ eruditionis, peritiæ, probitatis & exercitationis longæ in recta medendi ratione, iam in suo apud Villeregium morbo curando expertus fuerat, sibi salutarem Medicum selegisset: Regum verò præcedentium non insigniter arguens incuriam, qui sibi ignotos, nulla doctrinæ,

doctrinæ, peritiæ & fidelitatis certitudine, sed suspecta aulicorum suorum fide, aut insidiosa aliqua commendatione suggestos ad munus illud, aut potius onus aleæ plenum periculose admisissent.

Nefas etiam prætermittere, Eminentissimum Cardinalem Valetum, qui consilium magnatum, aulicorum, politicorum & bellicosorum multorum Parisiis habitum, ut perniciosissimum reiecit. Cui cum promissionem temerariam Seminii cuiusdam Empirici famosissimi proposuissent, qua Regi sanitatem integram & perpetuam spondebat circulator impudens & nefarius, si semel Rex arcanum suum pharmacum sorberet, velle quadrigis distrahi, & dila- cerari ne sanaretur: idque significari Regi & Eminentissimo Richelio postulauerunt ab Eminentiss. Card. Valet. ad quos hæc respondit: Quid si sum- prum pharmacum Regi vitam adimat, an ereptum morte Regem Seminius in partes sectus ad vitam reuo- cabit? An aliquis ausus fuerit Regi renunciare cre- dendum esse Seminio, Medicinæ rationalis, & morborum, & naturæ Regis, & causarum genera- lium & particularium ignarissimo, & nequissimo viro? Quibus auditis dissipatum est mox insipientium con- silium. Postquam tale responsum ad Regem & ad Eminen. Richelium relatum est, maximam gloriam ab utroque Valetus ex tam vero fidelitatis testimo- nio reportauit.

Sed ante omnes ratione, sapientia, prudentia, iudi- cio, virtutibus, rerumque Gallicarum administranda- rum scientia, peritia & probitate spectatissimus Eminentissimus Cardinalis Richelius, in omnem posteritatem prædicandus est, & semper in asseren- da rerum medicarum ratione, veritate & æquita- te laudandus, qui centies asseruit, Regem mil-

lies occubiturum fuisse, si eius cura circumforaneorum Medicorum alicui, qui passim circumferuntur innumeri, fuisset demandata; nec potuisse aliter cōtingere, quàm ut externorū primo occurſu, vel internorū incurſu, vel ignoratiæ & imperitiæ temeritate, vel opinionis leuitate, vel animi prauitate interiuiſſet. Quāobrem ipſimet tum Rex iuſtiſſimus, tum etiam Eminentifſimus Richelius primario Medico ſapius interdixerunt, ne cum aliis vllis Medicis de Regis internis affectionibus, ſanis & morboſis communicaret, neve in conſilium vllōs vocari poſtularēt, maxime quia ab omnibus aulicis, atque etiam à magna parte Medicorum, qui Regi apud Villeregiū & Lugduni ægrotaſſi & aliis in locis, multò etiam magis ſequentibus temporibus tam crebro recurrentibus, & tam inſtanter vrgentibus morbis malè Regi ominabantur, & inſtātem ac penè præſentem horis omnibus eius mortem palam & paſſim ſignificabant. Quibus publica Regni negotia ita infirmari Rex & Eminentifſimus Richelius querebantur, ut nulla ratione cum hoſtibus externis de pacis conditionibus conuenire poſſent, qui ſpe nouitatis rerum non minima per Regis interitum continenter paſcebantur.

Quoties vero hortati ſunt primarium Medicum, aulicis non paucis præſentibus, ut ſuæ non minus quam Regis tuendæ ſanitati ſtuderet, cum longo vix tempore liceret parem efformari, cui particularis natura Regis & affectionum morboſarum partium eſſet tam accuratè cognita & perſpecta?

Sed Politici multis ſe antiquis & nouis dubiis anticipes teneri dicent, ne veritati Medicinæ rationalis fidem habeant.

1. Ex antiquis hæc ſunt: Ægros ſimiliter ſanari, fortunæ alea, ac rationalis Medicinæ ope.

2. Multos ſine vllius Medicinæ veræ aut falſæ præ-

fidius, consiliis & auxiliis saluari.

3. Si ars aliqua esset vera & certa medicatrix, omnes saluaret, nec tam multos deploraret insanabiles.

4. Quod eos tantum suscipit ægros sanandos, quos natura sola sanare potest.

Hæc olim Hippocrati obiecta, ipsemet ita dissoluit.

Primò quidem dubio respondit; eos insanire, qui non credunt, quod omnes verum esse agnoscunt quotidie & experiuntur, & ratio fateri cogit & conuincit, maxime verò ægri ipsi, qui suis morbis arte, methodo & iudicio peritorum adhibitis remediis salutaribus fuisse sanatos, quotidie agnoscunt & fatentur. An non enim quia propriis causis morbificis propria, conuenientia & necessaria remedia cum ratione præscripserunt, & suos congeneres & salutares effectus produxerunt; an hæc sunt fortunæ opera, quæ aliud nihil est, quàm causa accidentaria & contingens, ex qua aliud, quàm quod propositum est accidit & subsequitur: vt si bonum sit, bona fortuna successisse, ex accidenti, non per se dicatur; sin malè, mala? Ergo nudum nomen est fortuna, nec quidquam est, nisi consecrarium ad id quod per se est. Scilicet ad artem & ad periti medici iudicium, methodum & industriam bona fortuna sanationem secuta est, non quod ipsa sanauerit.

Secundo dubio respondet. Esto ægri multi sine Medicis sanitatem recuperent, non tamen sine Medicina, aut per inedia, aut somnum, aut potiones, aut alia, quæ artis essentiam & certitudinem attestantur. Si enim (inquit) morborum, aut causarum indeterminatarum ægri ipsi inscij per ipsa quæ casu & sorte oblata sunt, feliciter & verè sanitatem recuperauerunt, quanto veriùs & certiùs sanitatem suam recuperassent, si eorum vsus ex arte, ratione, causa-

Z ij

rum inspicientia fuisset definitus, veritatem artis & excellentiam declarauissent? Vbi enim rectum & prauum certis finibus continentur & circumscribuntur, in iis est ars, inquit. Vbi verò non sunt vlli termini, illic est inertia. Sic vbi quis peritus artis mediis vtitur circumscriptis, semper per se iuuat aut medetur. Vbi verò imperitus nullis vtitur, semper nocet, aut interficit.

Tertio respondet, eos indigere elleboro, qui dicunt morbos omnes sanari posse sine rationali arte: aliena enim ab arte, & Medicis rationalibus impossibilia proponunt, ipsique crassa ignorantia & insania laborant. Quorum enim instrumentorum vires & virtutes naturæ & artis Medici obtinent (inquit) per ea periti artifices esse & dici possunt. Quotquot ergo insanabilium morborum sanationem quærunt, stulti sunt & amentes, & quotquot promittunt, amentiores, qui naturæ artis & instrumentorum viribus carent Empirici.

Quarto respondet, alios esse morbos leues, faciles, sanabiles, eosque plurimos: alios verò graues, difficiles, acutos, dubios, eosque pauciores: alios perperacutos, paucissimos, vix sanabiles.

Leuiorum solutionem solo naturæ robore & veri Medici industria facile obtineri, errore verò falsi Medici, aut ægri ipsius, aut astantiū, aut causarum externarum incuria, imperitia, inertia, temeritate, casu fortuito eisdem, licet leuissimos, in graues, difficiles & insanabiles posse degenerare, exasperari, & augeri, naturam conturbari, alterari, atteri, & sæpè inopinamorte vitam eripi. Quis ergo dubitet (inquit) graues per se, difficiles, acutos & dubios morbos, vel omissione rerum necessariarum, vel commissione contrariarum, per ignorantiam imperitorum fieri insanabiles? & ignorantia tam malum esse *θησαυρὸς καὶ κερμῆλιος*

quocumque modo sumatur, ut officiat, diruat, disperdat, & impares reddat ægros sustinendis morbis tantis & erroribus tam noxiis, cum ne Hercules quidem contra duos resistere possit? Hippocrates exemplis, quibus idiotæ potius mouentur quam rationibus, id confirmat.

Quemadmodum sereno cælo & tranquillo profluente nauigia leni aquæ decursu ad portum suoapte motu feruntur, quod tamen ignari & inexercitati nauiculatoris arti & imperitiæ iniquè vulgus tribuit. Sic faciliū & leuium morborum solutiones, quæ naturæ virtute & robore accidunt, sæpius ignaris medicis, empiricis, ministris, clinicis mulierculis, agrestibus iniquissimè insana plebecula & nimium credula accepta refert, cum laus sit immerita. Ast in tempestate procellosa, aduersis remis & ventis, quis non videt imperiti & inexercitati nauarchæ inertia præsens portendi nauiculæ naufragium? Sic etiam in grauissimis morbis quis sub ineruditis & imperitis Medicis, si bene attendat, non agnosceret & reformidabit certissimum periculum? Qui cum nullo ferantur cognitionis, causarum, naturæ ægrorum & morborum, rationis & iudicii remigio, quis non timeat, ne omissione necessariorum commissione contrariorum pessimè peccent, cum etiam circumspectissimorum Medicorum cura sit semper comes assidua, ne quidpiam omittatur aut committatur contrarium?

Quæ cum ita sint, dicimus rationalem scientiam eos solos sanandos morbos & ægros suscipere, quos natura sola sine arte nequeat superare: naturam vero esse imparem solam, ut semper superet etiam leuissimos, cum tam facile ex sese, & ex materiæ, cuius subjacet tyrannidi, inconstantia & instabilitate à pro-

posito deturbetur & auertatur, vt initio abundè demonstratum est. Si ergo interire ægros contigerit, seu in leuibus morbis, seu in grauibus, cur potius causam interitus tribuant arti aut Medico rationali, quàm naturæ, aut ignaro, imperito & improbo Medico? Quidni ægrorum intemperantiæ & peruicaciæ, erroribus astantium, externarum causarum casibus improuisis? An non astantes & egri ea quæ opinio sua dictat potiora iudicant, quàm quæ ratio vlla & scientia? Qui cum nesciant qua ex parte ægrotant, quam ob causam, & quid sit consecuturum, tamque malè sint affecti ex presentibus, futura tam metuant, morbi grauitate tam opprimantur, an non potius, quæ ad morbum faciunt, quàm quæ ad sanitatem? An cum in omnibus sint impotentes, fortiter morbo & symptomatis obfistunt? An in omnibus patientes sunt, arti & Medico rationali obediens? An non renuunt vtilia & salutaria potius, quàm ad normam veritatis & iustitiæ exquantur præscripta & mandata? An non æquius est ægros defuisse sibi, quàm Medicinam rationalem & Medicos credere, ea quæ necessaria fuerunt non imperauisse? Qui sani mente & corpore in omnibus optimè ratiocinantur, & singula quæque accuratè explorant, inspiciunt, expendunt, dignoscunt, præuident, prædicunt & præcauent, adeo vt omnes ægri & astantes eorum cura & peritia se euasisse fateantur.

Quis ergo dixerit in huiuscemodi tot periculosis casibus artem non esse necessariam, sed naturam solam sufficere, quæ etiam sola leuissimos morbos faciat insanabiles? Quid ergo sola faceret contra grauissimos?

Præter antiqua illa dubia Politici alia proferunt non pauca, quæ anxios & ancipites eos tenent, ne

in partes rationalis artis potius inclinent, quàm empiricæ sectæ.

Prima obiectio est, Empiricam fuisse primam, communiter vſitatam, multis ante Hipp. ſæculis, eius tantum vix vmbra apparuiſſe in Troiana obſidione, ſed nullam poſtea factam eius mentionem, eiusque euaniſſe memoriam per 600. annos, donec exortus Hippocrates eam publico vſui communicare cœpit, quæ tamen poſt eius interitum in nouum denuo ſexcentorum annorum deliquium incidit, donec eam Galenus de tumulo penè extinctam reſuscita-uit. Quibus omnibus ſæculis aut Empirica ſola, aut ei adiuncta Methodica in communi vſu apud omnes habebatur. Quare ergo & noſtris temporibus ſectas illas & innumeras alias, quas poſterior ætas nobis ſuſcitauit & protulit Paraceliſtarum, Magnetico- rum, & aliorum eiufdem farinae quorum meminimus, non amplectamur à quibus nos, vt antiqui à ſuis morbis, pro arbitrio ad libitum curemur?

Secunda eſt, plures ſanari ab Empiricis & ab aliis ſectis, quos rationales Medici aut non recipiunt, aut receptos deſerunt vt incurabiles, vt luculentis exemplis publicè notum fuit omnibus in Heroïna Maria Niuernenſi, quæ nunc eſt Poloniæ Regina; in Comite & Equite Dorualio & aliis.

Tertia eſt ex Philoſopho, Empiricam feciſſe artem; eſſe ergo rationalis Medicinæ parentem, & priorem, hoc eſt remedia primùm inuenta fuiſſe, ſed poſt remedia inuēta, rationem eſſe quæſitam, hoc eſt cauſas eſſe quæſitas & inuentas. Ergo Empiricam eſſe ſaltem æqualem, aut parentem priorem, & potiorem & præſtantiorem.

Quarta, intempeſtiuū nunc eſſe, poſt tam longā ſæculorū ſeriē refricare veteres illas querelas Hippo-

*1. l. me-
taph. c. 1.
& ex pro-
am. Corni
Celfi.*

cratis iam exoletas, à longissimi temporis præscriptione inemendabiles.

Quinta, ipso iure veterum Legislatorum confirmari, Politicis esse proprium etiam curam habere publicæ salutis.

Sexta, Medicos ipsos hisce nostris temporibus manifestius quam ullis videri inter se tam dissidentes & dissentientes, tam in scholis, quam apud ægros, in consiliis & sententiis, de præceptis & documentis, cognoscendi, sciendi, docendi, prædicendi, medendi & iudicandi, modò de doctrinæ corruptione, modò de depravatione & peruersione disciplinæ suæ, modò de remediis & eorum usu, modò de mineralibus aquis, modò de stibio, ut vix ullus reperiatur, qui verè credere possit arti & scientiæ, cuius nulla sit veritatis certitudo & constantia.

Singulis ordine satisfaciendum est.

Primæ quidem abundè factum satis dicet, qui eorum quæ antea sunt de veritate & certitudine artis rationalis per causas & per effectus dicta post Galenum, & de aliarum quarumcumque sectarum falsitatibus, erroribus & fallacijs meminerit. Cui si quid accedat vitii, erroris & maleficii, id non esse arti, sed artificibus falsis, ignaris & vitiosis imputandum esse deprehender, hoc est falsis Medicis, quales Cato, Plinius & Galenus suis temporibus scripserunt, ignorantia & prauitate sua corrupisse rationalem Medicinam, corrupisse mores Imperij Romani, & sectarum falsarum varietatibus & nouitatibus, funeribus creberrimis ac licentia Politicorum urbem repletam fuisse, quales Arabistas & Semidogmaticos postremis temporibus nostris designauimus. Si quidem Medicina rationalis vnica à Deo profecta & commendata, ab omni antiquitate ad hæc usque

vsque ætatem similiter firma columna declarata est contra Empiricorum, falsorum, atque etiam omnium profanorum iudicum sectas, sicut fides Christiana contra omnes Atheorum, Gentilium, Iudæorum & Hæreticorum opiniones falsas: vt credibile sit eos, qui malè loquuntur & sentiunt de medicina rationali, & fauent potiùs Empiricæ, malè etiam loqui & sentire de fide Christiana, & Christum ore fateri quidem simulato, corde verò & re ipsa negare, necnon mandata eius æstimare vt fabulas, & accinere vt cantilenas.

2. Secundæ obiectioni, quæ est, sanari plures per Empiricam, quos rationalis Medicina deploratos relinquit; etiam satisfactum esse sequitur præcedentibus, & falsa esse exempla, quæ de Heroïna Maria Niuernensi, & de Comite Dorualio adducta sunt, nos qui veritatem facti perquisiuimus in dicta Niuernensi Heroïna, & qui ex iis sumus, qui ad Dorualium Comitem vocati fuimus, profiteamur: Erant siquidem Semidogmatici & Arabistæ extranei, non familiaræ Medicinæ rationalis Parisinæ, qui Mariam Niuernensem desperauerant & deseruerant. Qui vero Comiti Dorualio medicinam faciebant, erant quidem Medici Parisini, qui cum ægrum ab extrema plenitudine & hemitritæ febre, summæ malignitatis putredinosæ particeps, cum principum partium & totius corporis oppressione summa & cruditate correptum crebris sanguinis missionibus leuauissent, & ab eminentissimo periculo mortis præsentis liberauissent, astantes impatientes accersuerunt Empiricum, insciis Medicis, qui potione sua purgationem, quam apparauerant, astantibus consciis præuenit, & gloriâ curationis reportauit apud vulgus iniquissimū. Sic tulit alter honores. *Sic vos, non vobis.* Quid ini-

Aa

qui' vulgo, animali, rudi, bruto, qui nescit nullam dari rerum, quæ ex accidenti accidunt, scientiam; nec ullam ex iis sequi veram & certam consequentiam, nec habendam iis fidem ullam, vixque è mille euentum ex voto foelicem vllum responsurum Empirico casu & fortuna: Ast iis, à quibus per rationem veram artis & certam causarum generalium & particularium scientiam curationes methodo rationali sunt susceptæ & institutæ, vix è millibus vna fallat, vix vnica foeliciter non succedat.

+ Empiricus
theatralis qui
vocalatur
Seminus.

Si exacta per Politicos facta fuisset perquisitio eorum, quos Seminius per suum pharmacum sustulit, millenarios fuisse interemptos per idem intempestivè exhibitum compertum esset.

Hoc ipsum obiectum fuit à D. Procancellario Mariliaco, cum ad eum primarius Medicus comite D. Seguino seniore accessit, vt Medicinæ miserè afflictæ per falsos Medicos & Politicos succurreret. Sed postquam primarium coram Rege de ea re conquestum audiuit, statim sententiam retractavit, vt paulo post notum fiet.

Obiter vero monuisse non est alienum, tantam esse falsorum Medicorum, extraneorum & empiricorum in Vrbe copiam, & tam iniquam temerè iudicantium de rebus, personis, actionibus & operibus medicis ignorantiam, vt quicumque errores, vitia & maleficia ab ignaris & falsis Medicis profluunt, quæ sunt innumera, in legitimos & veros Parisinos refluant, & retorqueantur, non in authores suos.

Ad tertiam obiectionem, quæ est, Empiricam esse artis rationalis parentem & priorem, ergo potiore & præstantiore, ac potius retinendam, aut saltem simili modo cum filia matrem: Negandam esse consequentiam. Quasi verò quicquid ortu, & tempore

prius est, sit etiam honore, meritis & gloria potius & præstantius. An non Titydes fuit melior patre, Alexander Philippo? Sic etiam Medicina rationalis Empiricâ? Imo tanto melior, quanto rationale irrationali potius & præstantius est.

Certum quidem est, homines ab initio notauisse per experientiam, quæ iuuarent, quæque nocerent: commendauisse quæ sanitati melius responderent, reliquisse & prohibuisse quæ molesta erant: Medicinam ortam subinde aliorum salute, aliorum interitu perniciofa discernentem à salutaribus: Sed præstantiores viros & sapientiores nulla mora admirari & philosophari, ratione quærere & exactè explorare cœpisse causas in frumento, frugibus, cerealibus, fructibus, carnibus, crudis, coctis, quæ familiaria, quæ extranea & aliena, quæ vtilia, quæ noxia: præparauisse, trituruisse frumentum, subtraxisse heterogenea, adipem secreuisse, pinsuisse, mollificauisse, coxisse in panem: sic cætera alimenta, sic medicamenta parauisse, vt posteros ab omni noxæ periculo & metu seruarent sanos, & sanarent ægros, adhibitis tandem circumstantiis methodicis artis & scientiæ rationalis, temporis, quantitatis, qualitaturn, modorum & vsus debiti, vt integrè sana, longa & felici vita fruerentur. Quis dicet hæc ratione & causarum notitia quæsitâ, non esse potiora, præstantiora, tutiora, meliora quibusvis experimentis periculosis & mortiferis; & artem rationalem empirica potiorrem & præstantiorem? Sic rationalis Medicina constituta est à sapientibus viris primùm, nec quicquam profuit experientia, quam postquam ei ratio est adiuncta, vt eius inuenta confirmaret, vt merito sit posterior rationali. Nam cum empirica obseruatio pendeat ex multis experimentis eiusdem rei, semper vti-

A a ij

libus aut noxiis, necesse est rationali scientiæ, quæ utilia à noxiis secernit, debere esse confectariam, ut sit vera, certa, tuta, constans, Medicinæ comes assidua: aliam verò quæ præcedit, esse falsam, fallacem, incertam, temerariam, noxiam & mortiferam, planè ab arte reiiciendam; quæ est ignorantium medicorum, politicorum, aulicorum, & vulgarium omnium; & aliam solam, quæ subsequitur, esse retinendam.

Neque est quòd ex Philosopho dicant, Empiricos sine ratione & arte magis assequi quod intendunt, quàm qui ratione utuntur sine experientia. Ibi enim certum est, Philosophum duas illas partes, quibus constat Medicina, conferre inter se, Rationalem cum Empirica, & quærere, quæ verè sit potior, an Empirica sola sine Rationali, an Rationalis sola sine Empirica, & conclusisse pro Empirica.

Ast verò propterea separandas esse partes hasce duas, nec Philosophus, nec alius vnquam vllus censuit. Causas enim ipse profert, quod cum sit ars potius τῶν καθ' ὅλε, rerum vniuersalium; experientia potius τῶν καθ' ἑκαστα singularium, quas omnes Medicina complectitur, & circa notiones communes & præcepta generalia; & circa particulares & singulares actiones & operationes tota versetur & occupetur: Ideo necesse fuisse Medicinam utroque illo crure & pede incedere, utroque oculo dextro & sinistro intueri & constare, ut sit absoluta & perfecta, & omnia rectè, inculpatè & innoxie peragat, operetur & iudicet, ne vllus sit errori locus.

Causam clarius illustrat. Dum (inquit) Medicus hominem sanat, non sanat nisi in genere & per accidens. Sed solum Calliam, aut Socratem per se sanat, ut singulares, quibus accidit ut homines sint. Qui ergo ratione sine experientia sanat, generale tantum

cognoscit, scilicet hominem. Ignorat verò quod est singulare, nempe Calliam, in quo sæpenumero à medica curatione aberrabit, quia quod singulare est, magis est curabile. Ergo *alterius sic altera poscit opem res & coniarat amicè* & si vtraque seorsim agat, rationalis sine experientia; & hæc sine illa, vtraque aberreret & suo fine frustretur, & in graua feratur discrimina & crimina.

Si tamen quærat, inquit, quæ sit earum partium honorabilior: dicendum eam esse, quæ facit scire & cognoscere per causas, quæ docet *τὸ δι' ὅτι*, qualis est rationalis; quæ verò *τὸ ὅτι* solum docet, qualis Empirica ignobiliorem esse.

Idem ergo, dictum puta de Medicis, qui Rationalem cum Empirica iunctam arctè tenent, & de iis qui solam Empiricam sequuntur, illos scilicet illustriores, qui dici possunt sapientes; hos verò ignobiliores, qui nihil ratione, causarum notitia, consilio & iudicio operantur, quales *χειροτέχναι* soli, nullo lumine artis & rationis illustrati, qui nulla norunt sciendi instrumenta, nec obseruant vnquam ea quæ sunt per se, aut per accidens, quæ actu aut potestate, quæ in genere aut in particulari, quæ primariò aut secundariò, nec vllas norunt circumstantias naturarum, affectionum, personarum, causarum, temporum, quantitatis, qualitatum, locorum, & modorum: nec discriminant, quæ vera medica magisteria & methodica atque rationalia opera & iudicia, nec quæ sunt ministeria verè vilia, seruilia, irrationalia, mechanica *χειροτέχναι*, nec quæ falsa & iniusta Politicorum profanorum iudicia, ignorantia germina.

An non ergo ij, qui sola nituntur, sine vlla ratione, experientia, sunt à rationali Medicina separandi, & à finibus eius exterminandi, & qui vtramque confociant.

Aa iij

& complectuntur, soli retinendi?

Pudere deberet huiusmodi ignaros, falsos Politicos & aulicos & Medicos, Philosophum, quem pro se & pro sua Empirica stare putant, scripsisse eos esse similes rebus inanimatis, quæ faciunt & operantur ea quæ nō agnoscunt, nec sciunt; igni, qui nescit se urere; aut animantibus brutis, quæ per solam agunt consuetudinem; asinis, qui solo instinctu & consuetudine triticum in pistrinum gestant: nec legisse Galenum, qui scripsit rationem fuisse datam hominibus pro omni arte, qua sibi in omnibus necessariis probè subuenirent, maximè in suæ sanitatis conseruatione & curandis morbis per artem rationalem, à ratione dictam, id est, à notitia causarum naturalium suarum, non naturalium & contra naturam, empirica obseruatione artificiali, non animali & brutali confirmatam: nec scire rationem sibi non esse frustra concessam, sed ut ea faciant sola, ad quæ natura, arte & industria sunt nati & comparati, apti & idonei, non ea, quorum ignari, ineruditi, imperiti & inexperti sunt.

Non videre necessitatem coëgissee homines ad inuentionem artium, puta construendarum ædium, ut fugiant externas iniurias, vestium texendarum & conficiendarum, ut arceant aëris molestias: Et corpus humanum velint deterioris esse conditionis, quam ut ratio eos mouere debeat, & necessitas impellere ad artem inueniendam sanitatis & vitæ suæ custodem, tutricem & curatricem, quæ suam materiam, formam, finem & artifices habeat proprios. Nescire esse dictum ab Hippocrate, oportere Medicum bene medentem intueri communia & propria: non videre rationalem Medicinam nihil non vniuersalium & particularium, communium & particularium rerum, in professione nihil tam occultum, ad quod Medici non

peruenerint, etiam in particularibus abditissimis naturarum, causarum, personarum, affectionum sanarum, & morbosarum, necnon remediorum, alimentorum & medicamentorum, quod mirabili ratione sua non penetrauerint, & manifestum sibi non fecerint.

Quæ arcana facultatum animæ abdita, naturalium, vitalium, & animalium, motuum & sensuum, conceptionis, rationis, iudicij & memoriæ, in partibus, sedibus, domiciliis & organis tot actionum, tot affectionum sanarum & morborum, tot symptomatum, quibus viuimus, mouemur & sumus, & quibus dolemus, ægrotamus, deficimus, & sæpè citò morimur quorum primordia, principia & fundamenta in anatomicis dissectionibus non declarauerint.

In naturis morborum & quarundam rerum & personarum θεῖόν τι inesse dixit Hippoc. Quis non admiretur, quomodo ex variis aëris & tempestatum mutationibus & successionibus anni aut partium eius, ex quibus variant & oriuntur dispositiones & præparaciones ad morbos sporadicos & epidemios, ordinarios, & extraordinarios, egrius aut facilius, pròptius aut tardius sanabiles aut insanabiles, (quas vocat ὁρὰς τῶν ἐπιδημούντων,) scrutinio & ἀγχιότης sua sapienter eruerint, prudenter præmonuerint, opportunè præuerterint, & appositè medelam propriam præscripserint?

Ex iis ergo sequitur, solam rationalem Medicinam & eius possessores peritos & probos, qui arte, iudicio & ratione, seu causarum vniuersalium & particularium scientia & peritia vtuntur, solos rerum essentias, virtutes, & proprietates corporum, partium, affectionum, sanarum, morbosarum & neutrarum, alimentorum, medicamentorum & remedio-

rum 'euentus, medelas, tempora, momenta, quantitatum mensuras, & qualitatum gradus verè scire, certò prædicere, rectè mederi, iustè iudicare & conuenienter præscribere & operari posse. Vno verbo solos rationales per causarum scientias esse veros Medicos, & nullum irrationale animal hanc artem exercere, inquit Celsus: Vt cecos nullos de coloribus, surdos nullos de sonis: sic nullos Empiricos, Semidogmaticos, Politicos, aulicos & artis medicæ profanos de personis, actionibus & operibus medicis verè loqui, benè ratiocinari & iudicare, agere, & operari, & rectè prædicere posse.

Ergo hac sola ratione obiectiones adductæ, de priuatione rationalis medicinæ ante & post Hippocratem, de sanatione temeraria per Empiricam, de Niuernesi Principissa, & Comite Dorualio, & de egris in quauis secta sanatis aut mortuis euanescent: manetq; verum & certum, sanari omnes in sola rationali per se, in empirica omnes aut lèdi, aut mori: & si sanantur nonnulli in Empirica, ex accidenti tantum sanari, & millenarios perire. Ecquid erit pretij? Vna est regula recti, multiplex aut infinita erroris & obliqui. Illam soli sequuntur sapientes, & prudentes, pauci quidem; hanc verò insipientes & imprudentes, innumeri, ne dicam penè omnes in rebus, personis, actionibus & corporibus medicis ignari.

Ne verò scrupulus aliquis animis eorum inhæreat, ex eo quod dictum est, empiricam medicinam versari magis circa singularia & particularia, & rationalem medicinam totam esse rerum vniuersalium, vt ad particularium & singularium cognitionem tantum perducatur. Dixitque etiam Galenus, singulares & particulares proprietates esse ἀρρητους, quas si assequi arte & iudicio posset, similem fore se Æsculapio & æqualem

lem profiteretur: Fracastorius etiam scripserit, earum cognitionem esse soli Deo perspectam, cum sit certissimum ex Philosopho, Hippocrate & reliquis Medicis, *θεῶν μόνον τὸ καὶ ἐκείνων μόνον*, singulare solum esse curabile. Quid ergo opus illo tanto rerum vniuersalium apparatu rationalis Medicinæ, cum id solum sufficiat, quod Empirica sola, quæ est particularium rerum, per sua experimenta suppeditat? Sitque vero consonum, quod à sacris & ab Homero didicerunt, morbos ad iram deorum immortalium esse relatos, ab iisque opem posci solitam per experimenta potius, quàm per artem & rationem?

Dicimus, principes Medicos, in iis potissimum suas operas, studia & documenta collocauisse, ut per generalium omnium notitiam, quasi per gradus diuisionum & distinctionum, veluti à summo vertice montis ad imum usque gradum, ad vnum singulare numero indiuisibile, quod solum curat & curatur, Medicos deducerent: quod si non exactè attingant, proximè saltem ad illud accedere contendant. Dixit enim Hippocrates, rarò istud *τὸ ἀκριβὲς* obtineri in omni re: at vero sapientiores & peritiores *ἐγγύς τῃ ἀκριβείᾳ* accedere proximè. Qua in re obseruantur magna inter artifices, maximè inter Medicos, discrimina: nã alij aliis sunt ingeniosiores, peritiores, & acutiori lumine mentis præditi, qui in centum vix semel offendunt: alij, qui pluries hallucinantur, licet non grauiter & mortiferè. Semper enim sapiens, peritus & probus confert: ut contra insapiens, imperitus & improbus semper nocet, nec vnquam prodesse potest: aut si semel vnus è millibus euaserit, id ex accidenti, non per se contingit: A Medicina & à Medico rationali, sapienti, perito & probò per se, vix è millibus vnus, industria & sedulitate saluus non euaserit.

Bb

Hæc vero non artis, sed hominum vitia sunt, ut pluries etiam dictum. Certum quippe, ut in diuinis, qui in fidei & mandatorum obseruantia vixerit, saluus erit: qui in iis peccauerit, vel hæsitauerit in fide, vel in vno grauius offenderit, si non pœniteat peribit. Sic qui in sanitate tuenda, aut à morbo restituenda, à recta Medicina rationali recesserit, & ad Empiricam irrationalem confugerit, eique se commiserit, non impune, sed cum graui sanitatis noxa, aut vitæ certo discrimine abibit. Etenim principes duo illi Medicinæ rationalis Hippocrates & Galenus, omnia in Medicina per causas & per effectus declarauerunt.

Sic suum Hippocrates τὸ θεῖον (ut dictum iam est) non esse quid occultum, nec in naturis & morbis mulierum, nec virginum, nec Scytharum effœminatorum, nec epilepticorum: sed totum quicquid est, esse cognitum per suas causas humanas, nihil in iis diuinum, nisi vulgo & ignaris, demonstrauit.

Sic neque Galenus ad omnes affectus sanandos quatuordecim libris methodi medendi, vlla occulta remedia, ἀλογα & occulta protulit, sed derisit ut vana: quia nullos morbos illis in libris recensuit, nec agnouit, quos occultos, sola experientia & antipathia, oppositis & contrariis antidotis expugnaret. Sicubi namque eorum meminit more sapientum; aliter in libris suis πρὸς Διέξοδον, aliter in aliis πρὸς μνήμην editis, ex more vulgi locutum sciueris, aliter ex sua scientia, aliter ex aliorum sententia.

Libro quidem primo simpl. alimenta, medicamenta cathartica & ἀλλοιωτικά, antidota & venena deleteria à tota substantia, occulta occultis oppugnanda cōmemorauit, sed eo sensu, qui dictus est, intelligēda.

Author eorum, assertor & vindex Fernelius

in abditis rerum causis ea astruxit, nulla tamen certa occulta dedit medicamenta, quibus ea expugnaret, quàm manifesta & rationalia. Certè vix vllæ sunt naturæ, vllæ causæ, vlli morbi, qui certa non indicent sapienti, perito, & ingenioso Medico, veroque rationali essentiæ suæ specimina & testimonia: vixque etiam Medicus vllus verus, si verum dicere velit, tota sua vita occurrissè sibi formalem & occultam causam affirmaverit, quam particulari, specifica & propria antidoto, à tota sua substantia contraria, vna vni, oppugnauerit, cum nullum tale adhuc in natura vnum vni contrarium repperit sit, sed communia multa multis: quorum tamen via & virtus magna ex parte manifesta & ratione inuenta est, qualia theriaca, mithridatium, confectiones alxermes, de hyacintho & alia innumera, quæ suis qualitatibus manifestis, cum suæ materiæ commodatione, aut partes roborant, aut temperant, aut spiritus statim regenerant, aut humores repurgant & depurant, aut pseudopneumata discutunt, aut putredinis incrementa intercipiunt, aut malos ichoras absorbent & desiccant, quæ non nisi per causas manifestas perfici nemo non dixerit.

Cum enim Medici illi principes principiorum vitæ essentiæ, & partium omnium corporis & causarum, affectionum sanitatis & morborum, quibus partes constant, seruantur & destruuntur, naturam & materiam non aliam agnouerint, quam manifestam & cognitam: Sic etiam non alia descripserunt remedia, quàm alimenta & medicamenta, ad conseruationem & curationem manifesta & cognita: occulta verò omnia, vt vana aut inutilia, aut noxia reiecerunt.

Si quæ tamen conditionibus & proprietatibus, lon-

go vfu obferuationum per experimenta, ſemper, ſibi ſoli & omni probata fuerint, non abiiciunt, nec deſpiciunt. Sic alimenta, ſic quæ ſunt quæ agunt à tota ſubſtantia, & quorum occultæ ſunt virtutes, retine-
runt, cum tamen eorum cauſæ magna ex parte red-
di poſſint manifeſtæ, vt alimentorum. Si quod ſapit
nutrit, ſi dulcibus nutrimur : ſi ipſe Galenus tranſla-
tus in terram carentem alimentorum vulgarium vfu,
proſitetur ſe reperturum per ſapores alimenta, qui-
bus veſci & ali poſſit, an non ergo alimenta per cau-
ſas manifeſtas alunt ? Si amara & falſa & acria per
ſe apud Galenum purgant, an non etiam medica-
menta purgantia ſunt manifeſta ? Si alexipharmaca
hæc quæ diximus in cardiacis efficiunt, an ſunt hæc
occulta & à tota ſubſtantia ? an non potius à mani-
feſtis qualitatibus manifeſta, & ratione ac methodo
quærenda ?

Authores

Eſto ſuperſint venena quædam deleteria, vt mor-
ſus ſcorpionum, viperarum, draconum marinorum,
canum rabidorum, quæ ſola occulta & à tota ſubſtan-
tia contraria dicantur: mineralia enim, arſenicum, hy-
drargyrus, ſtibium, vitriolum & reliqua ſeptica, ef-
charotica, cauſtica, narcotica, & quæcumque miſta,
quia à temperie moderata longiùs diſtant, ideoque
ad veneni naturam propiùs accedunt, quis dixerit
occulta ?

Si ergo vnum vni contrarium, formale & ſpe-
cificum occultum non habeatur, quo phalangij, aut
viperae, aut canis rabidi, aut draconis marini mor-
tale virus, ſeu interiùs aſſumptum, ſeu exterius admo-
rum, ſine adhibitis diorifmis rationalibus proſtiges &
ſuffoces, nec ſit vllum tale à natura datum; an non
cogeris ad artis & rationis indicationes confugere,
quæ tibi per cauſarum manifeſtarum notitiam ne-

cessaria in subito casu suppeditabunt vniuersalia primum excogitata, theriacalia, sudorifica, diuretica, cathartica, assumpta, admota, exugentia, epispastica, vrentia? An non, si corpus veneno infectum sit plethoricum, aut cacochymum, aut obstructum, difficilius virus resolues? si non ante euacues? si impedimenta non tollas? si modo tardum sit virus. Si verò natura sua citissimè ad intima permeet, inspiratum, insinuatum, assumptum, aut ingenitum, vt quod ex pestilenti aura, aut putredine *ἀπορροή* & extrema congenita ortum est; an non resolues citissimè prædictis diaphoreticis? At hæc quæ dicta sunt, non sunt occulta, sed manifesta, arte, methodo, & ratione vsurpanda.

Maneat ergo decretum Hippocratis verissimum, in perpetuum seruandum, infidum esse & fallax in conseruatione sanitatis, & vitæ, & in omni morborum curatione, quod non sit ratione vera & certa causarum notitia, arte, methodo, consilio & iudicio conuenienter, & accommodatè, proportionè ac distributione geometrica cuique propria descriptum, & vsu longo, diorismis omnibus, non modo generalibus, sed etiam particularibus obseruatis confirmatum, & ab omnibus peritis artis iudicibus comprobatum, cum tam pauca sint, aut potius nulla specifica, vera & occulta, vnum vni, contraria, sed omnia penè sint manifesta & ratione inuenta propria?

Verum quia nulli sunt eorum qui ignorant artem, tam æqui, qui post ægrorum interitum non credant aliquid à Medicis fuisse omissum, quod esset necessarium, aut commissum, quod fuerit noxium: qui non credant omnia esse in omnibus, & curandis morbis, vnum esse in rerum natura tam omnibus in vniuer-

Bb iij.

sum, quàm in particulari cuique morbo specificum, par & sufficiens à Deo creatum, quod non fuerit vsurpatum, quodque his potius, quàm illis sit cognitum & exploratum.

Cumque non modo ipsi quotquot sunt profani artis & alieni, sed etiam ipsi Medici rationales, quotidie obseruent deploratos à rationalibus medicis præter spem resurgere: Scribat etiam Scribonius Largus obseruauisse, inter deliberationes contentionesque Medicorum autoritate præcellentium, dum quæreretur, quidnam faciendum, aut qua ratione succurrendum esset ægro: quosdam humiles quidem, & alioquin ignotos, vsu verò peritiores, & (quod fateri pudet) longè summos à disciplina Medicinæ, ac ne affines quidem huius professionis, medicamento efficaci dato protinus, velut præsentis numine, omni dolore periculoque liberatos: propterea necessum esse tandem post derelictos ægros à Medicis rationalibus, non denegari iis, aut astantibus consanguineis & amicis remedium, quod potius voluerint experiri, quàm nullum, modo sit per sacros Præsules liberum & concessum. Quod Ludouicus XIII. Rex iustus iustum censuit, permitti egris suis aulicis, ne villos astantium remedij alicuius omitti poeniteret: quanquam certò sciret, non nisi in repentinis & subitaneis grauissimorum morborum insultibus, ab oppressione summa virium abortis, captandam esse hanc extremorum & efficacium remediorum vacuantium opportunitatem, & in iis solis omissionem solam esse damnandam, eiusque solius reparandæ spem esse extremo remedio iure recreandam & gratificandam, quæ longis morbis minus liberè concedi debet, in quibus à priuatione ad habitum, physica virtute, non datur regressus, sed sola

metaphysica diuina : Extra quam quicumque tentare & periclitari voluerit , æquum esse ducebat , ignorantia suæ crassæ & stultæ temeritatis poenas luere , qui ægrum sua sorte perire noluerit , sed suo maluerit pharmaco : & leuem saltem illam Monspe-liensem antiquam impostoribus empiricis irrogari castigationem. Sed de iis pauca , cum de aulicis ægris & medicis agemus.

Quarta fuit obiectio Politicorum , intempestiuum nunc esse post seriem tot sæculorum , veteres Hippo-cratis refricare querelas , iam præscriptas & vetusta-te exolatas , ad quas inutilia sint remedia omnia , quia sunt inemendabiles & in habitum naturalem transmutatæ ineluctabilem. Sic Ecclesia tolerat hæ-reses & atheismos , sic forum suas præuaricationes , sol suas nebulas , facies formosa suos næuos : cur non etiam medicina ferat falsos Medicos , Empiricos , Po-liticos & ministros ad suam maiorem gloriam ? An non opposita contraria magis elucescunt ? Addunt insuper :

Si noua fieret ad Medicos administrationis suæ disciplinæ medicæ transmissio , an non sequeretur in-nouatio repentina , & ciuiliū rerum conturbatio , cuius ab omni memoria cum rebus medicis est connata connexio ? Et forsā errores sequerentur prioribus peiores ?

Sed vt exemplis , sic rationibus istis non dimoue-mur : Sic vitia virtutibus opponere , non esse vitia emendare , dicimus : monere esse breuia & syrtes , non esse pericula declinare & vitare : Ita etiam ea quæ Ecclesia & forum ferunt damna & in-commoda , nihil afferre opis & medelæ ad salutis , & hominum detrimenta & discrimina quotidiana , non suppeditare aptos cautionum modos & conuenien-tia subsidia.

An satis est statuere, suam esse cuique materiæ apparendæ artem particularem & proprios artifices peritos, qui toti in ea versentur, nisi etiam sanitati & vitæ hominum tuendæ sua sit ars particularis, & periti in ea versati particulares Medici & Iudices, ut in aliis cæteris?

Sed inueteratum malum longissimi temporis præscriptione factum est immedicabile. Quasi verò quæ malè fiunt, semper malè fieri debeant. Errores, cædes, veneficia semper sint ferenda, quia sunt inueterata: ignorantia & improbitas nunquam sit emendanda per scientiam & probitatem, vitium per virtutem, feritas per mansuetudinem, quia sunt hæc diuturna & consueta? Quorsum Reges, leges, Iudices instituti, nisi ut vitia & maleficia coërceantur, & ad normam fidei, veritatis & iustitiæ, nulla longissimi temporis exceptione & acceptione reducantur? Quis æquus æstimator rerum prauæ consuetudinis & moris vitiosi reformationem in utroque foro dixerit esse formidabilem, prauitatis, vitiorum & maleficiorum correctionem esse in reipub. ordinum conturbationem & subuersionem?

Cum delicta & crimina quæque quotidie Iudices castigant, & poenarum diuersa supplicia pro criminum grauitatibus decernunt, & quo diutius sunt contracta vitia, in ea seuerius animaduertunt, ut cæteri à sua perniciosa & longiori consuetudine deterreantur.

An ergo quo inueteratio est mali moris prauitas, vitium imminuet, cum potius crimen adaugeat, grauius reddat, & seuerius supplicium promereatur?

Vtinam vero supremus ordo Senatorius, qui nulloquam non salutariter & iuste in gratiam sanitatis hominum

minum publicæ & ordinis Medici rationalis pronun-
ciauit, sic quotidie Prætoriana & inferiora iudicia
emendat & rescindit, quæ iudicat iniusta : tantum
abest, vt iustitiæ ordinem conturbet aut euertat, vt
reip. tranquillitatem potius conseruet, retineat &
cuius quod suum est proprium distribuat, & iniu-
riam omnem propulset : Ita etiam ea iudicia Poli-
ticorum, quæ in rebus, personis, actionibus & ope-
ribus medicis quotidie redduntur, interciperet,
rescinderet, & decerneret, ne amplius suo exemplo
de rebus & personis sibi ignotis vlla in posterum
darent iudicia medica, nec sua licentia tot im-
postores medicos & ministros ad necem & ruinam sa-
nitatis & vitæ hominum cuiusvis conditionis & pro-
fessionis, summorum, minorum & mediocrium ad-
mitterent, & iudicia illa à solis in arte peritis & pro-
bis reddi pronunciarent, nec vnquam ab inferioribus
profanis artis iudicibus quidquam, quod ad discipli-
nam medicæ professionis spectet, determinari man-
darent, & licentiam Politicorum tantam poenis con-
gruis tot criminibus & maleficiis quæ inde enascun-
tur, coërcerent.

Fatemur quidem in omni re iusta semper aliquid
esse de iniquo, quod vtilitate publica compense-
tur : illudque tolerandum esse, ne quid deterius ex
emendatione contingat. Sed in hac re de qua agi-
tur, nihil est quod non sit iniustum & iniquum, quod
non sit omnino emendandum, estigandum & de-
lendum : nihil in ea non vtile, satiare ac planè ne-
cessarium sperandum & procurandum, nihilq; quod
in genere & particulari quidpiam iniuriæ, damni &
incommodi afferre possit, quod nemo æquus non
iudicauerit.

Historicae hodiernae medicinae rationalis veritatis ????? ... - [page 212](#) sur 314

num despectæ Medicinæ, offensæ salutis publicæ & priuatæ, necnon perditæ tot mortalium vitæ per licentiam & indulgentiam falsis medicis concessam faciendæ in vrbibus Medicinæ, quos à veris & legitimis discriminare nesciunt: tandiu sacris istis medicis ab initio sese immiscere non erubuerint dijudicandis & tractandis, & tanto veterno soporati, in ea mentis cæcitate & rationis priuatione tandiu inueterauerint, vt à tot sæculis, quamquam moniti sapius & suscitati, nihilominus ad veritatis, scientiæ, conscientiæ, rationis & officij sui lucem oculos non aperuerint, sed semper in hac professione falsa, incerta, dubia, occulta, iniusta, fortuita, temeraria, insalubria, irrationalia, fatalia, ac morbifera veris, certis, clavis, manifestis, iustis, consultis, rationalibus, salutaribus & beneficis præposuerint, & obstinatissimè in capitali sua inscitia præuaricationis, erroris, damni & noxæ tam mortiferæ obfirmatissimi perseuerauerint, & ipsos etiam aulicos in istam secum inscitiam & nequitiam vtrique curiæ, aulicæ & senatoriæ, ordini cuique & conditioni, ipsis etiam Maiestatibus omniosæ & infidiosæ, pertraxerint.

Neceffe profecto est, si quis supersit iis sensus & rationis alicuius igniculus & scintillula, vt aliquam proferant suæ tarditatis aut stupiditatis remoram, aut verisimilem causam proferant, quam comminisci mihi non licet probabiliorē aliam, quàm quod forsan legerint, Legislatores quorundam fuisse consilium & decretum, vt Politici salutis publicæ curam haberent, vnde sibi iura de rebus, personis & operibus medicis iudicandi tribuerint, & excusationem, aut etiam abolitionem criminum sibi imputatorum sumpserint. Sed dum vitant stulti vitia, in contraria currunt.

hæc à Legiflatoribus ad excufationem legerunt
 & mutuati funt, ab iifdem etiam difcere debuerunt,
 ad accufationem fuam fcriptum effe ab iifdem Legif-
 latoribus, credendum effe folis in arte fua peritis &
 probis: idque tam generale effe decretum, vt à nullis
 gentibus non fit receptum & obferuatum: & id fpe-
 cialiter à Philofopho probatum axioma, per exem-
 plum à Medicina ipfa depromptū, τῶν ιατρῶν εἶναι διδόντας
 τὰς ἐκβύνας ἐν ἰατρείῃς. Secus enim, quæ absurda inde naf-
 cerentur? omnia effe in omnibus quærenda, emun-
 gendum effe aliquid ab iis, qui nihil habent & poffi-
 dent, ab extraneis & heterogeneous caufis effectus
 prodire poffe congeneres, non degeneres; à feruis
 nafci liberos, & vice verfa. Sic à fabris non effe tra-
 ctanda fabrilia, nec à Medicis promittenda medica,
 fed à profanis, & extraneis, non initiatis facris Me-
 dicinæ myfteriis: fic ab ignaris vera, certa & recta de
 rebus, perfonis & operibus poffe dari iudicia. Quæ
 fuma effet rerum omnium confufio & ordinum
 omnium extrema fubuerfio.

Absit ergo, vt hæc fuerit Legiflatorum fenten-
 tia, qua Politicis de rebus fibi ignotis Medicos in-
 quirere, examinare, ftatuere & iudicare primariò
 voluerint, fed folùm fecundario: poftquam fcilicet
 Medici periti & probi, in arte medica verfati & con-
 fummati, quæ vera, certa, recta & iufta prius deter-
 minauerint, eadem tunc debeant à Politicis, poftre-
 mo iudicio, diligentiffimè obferuari & perfici.

Fatemur quidem, veteres Politicos, qui erant an-
 te tempora Hippocratis, & antequam rationalis Me-
 dicina ab eo defcripta effet, vt in communi vfu exer-
 ceretur in populo; effe minus increpandos & cul-
 pandos: Sed pofteriores nulla venia cenfemus di-
 gnos effe, quibus Medicina rationalis tam cognita

esse potuit, quàm Iurisprudencia, quàm Codices & Digesta sua, si pariter in vtriusque studia incumberent, vt rectè de vtraque iudicarent.

Cum enim exorta rationalis Medicina quamprimum Empiricam, quæ antea communiter vsitabatur, antiquauit & obliterauit: cur instantius & vltius Politici de rationalis Medicinæ rebus, personis, & operibus iudicare perseuerauerunt, quarum ignari prorsus erant? An rei incognitæ vera & recta possunt reddi iudicia? Certè verè dictum ab Hippocrate, ἀμαθίην esse ἀρεσύντης τιθήνην, ignorantiam audaciæ, confidentiæ, impudentiæ & temeritatis esse matrem: ideoque Politicos potentiores hanc semper iudicandi potestatem & auctoritatem sibi ambitiosius, confidentius & audacius arrogauisse, & Medicos in iis solis, quæ erant sua priuata benè discendi, docendi, prædicendi, conseruandi, curandi, & operandi munia se continere maluisse, quàm cum potentioribus & audacioribus Politicis altercari, & de iure suo iudicandi in sua professione contendere, dissidia inter ægrorum morbos & naturas contraria componere & dirimere maluisse, quàm externa cum Politicis & Medicis affectare & persequi litigia; exinde licuisse Politicis, licet cum magno sanitatis & vitæ dispendio, latissimè & iniustissimè fines suos extendere, nemine, nisi sola eorum conscientia, ignorantia & iudiciorum prauitate, sibi ipsis reclamante.

Quid enim durius & grauius ipsis esse deberet, quàm scire se temerario & infrunito suo iudicio, de rebus, personis & operibus medicis, ignoranter & manifestè contra salutem publicam, non modò turpissimè errare, sed etiam peccare grauissimè, & diuinis legibus atque civilibus, & humanæ societati &

securitati aduersari? inhumanissimè & immanissimè hominum vitæ insidiari? eadem esse, suis iudiciis nocere; atque ægris laqueos inijcere seu scandala, ad quæ offendant & pereant, nempe veneficos & sicarios in ciuitatem & vtramque curiam introducere, qui obuios quosque venenent & confodiant? An non per se facit, qui per alios? An non reus est noxæ, qui nefarios excipit & sustinet? Quales sunt posteriores Politici & aulici, qui tantas strages ciuium faciunt per ipsos falsos medicos & empiricos, quos nullis iudiciis, testimoniis, probationibus certis, sed prauis iudiciis suis, & commendationibus suspectis, infidiosus & fallacibus, in aulam, in urbem, in ædes priuatorum quotidie immittunt?

Nemo non mirari potest, quo modo in humanis istis & frequentibus tot ægrorum & sanorum cædibus non erubescant & inhorrescant timore & tremore tot criminum stupendorum, nisi forsan coacti rationibus hisce & aliis dicant, non tam se insanos esse, ut eorum quæ ad Medicinæ scientiam & doctrinam spectant, iudices se profiteri velint, sed eorum solùm, quæ ad professionis disciplinam & legum seu statutorum obseruationem, quorum Medicos ineptos esse, veros & legitimos iudices obiiciunt.

Sed retorquendum contra eos, si qua ratione quod æquius & melius concipiant; cum ea quæ sunt politiæ & disciplinæ medicæ, tam generalia quàm particularia, tota sint intimis doctrinæ penetralibus immersa, & ab iis pendeant & proficiantur, nec aliunde desumenda & depromenda sint, seu ea spectes, quæ pertinent ad documenta & præcepta iustè mandanda & imperanda, seu ad ea, sicut par & æquum est, operanda & exequenda, seu ad leges & statuta fideliter seruanda, seu ad ea pro opportunitatibus & cir-

cumstantiis variis essentialibus innouanda, antiquanda, corrigenda & ferenda : seu ad professionis difficultates, & dissensiones inter ipsos Medicos architectonicos, consulentes, operantes seu medentes, & inter ministros atque baccalaureos, seu omnium inter se, dilucidandas, diluendas & dissoluendas : seu ad regulas, officia, munera, opera, maleficia, fraudes, merita, honoraria, pœnas, in discendo, docendo, demonstrando, interrogando, respondendo, medendo, operando, probando, iudicando, promouendo, exercendo, quales se in iis gerat Politici ? An in iis se dicent aptiores, qui eorum sunt omnino ignari & noui ? Qui cùm vix in sua professione instrumenta sciendi prima cognoscant, & secundùm ea iudicent : quo modo rectè cognoscent & iudicabunt in aliena, & maximè in Medicina tam abscondita vulgo, & tanto iudicij & solertiae examine exercenda & facienda, vt sit salutaris & innoxia ?

Quinetiam si in aliis professionibus & artibus omnibus, quibus suæ sunt leges & Iudices priuati, periti artis & probi, de earum disciplina Politici non iudicant, sed propter politiam & disciplinam sunt primo potius instituto creati periti artis quàm alij, Cur ad disciplinam medicam non erunt periti Medici potius etiam recipiendi quàm alij profani ?

Postrema demum obiectio Politicorum est, Medicos veros dissidere, dissentire & digladiari assiduè inter se, vixque vnquam de veritate conuenire : vnde inferunt, artem medicam rationalem incertam esse totam & fallacem. Ergo etiam sic de fide, de Iurisprudencia, & de cæteris inferent. Fideles Christiani contra Paganos, contra Atheos, contra Iudeos, contra Hereticos, quinetiam Thomistæ contra Scotistas, Molinæi contra Iansenistas decertant.

Ergo fides & Religio Christiana falsa est, incerta & fallax. Iurisperiti Sabiniani contra Proculeianos : Galliae pars una iure Romano scripto , pars altera non scripto , sed consuetudinibus & Regiis constitutionibus utitur : Prouincia una suam habet consuetudinem & mores proprios, altera contrariis regitur & gaudet. Ergo iustitia falsa, incerta & fallax, In Scholis Sorbonicis de rebus Theologicis assidue disceptatur : In Scholis Iurisperitorum de Iure : In Medicis de rebus medicis. Ergo Theologia, Iurisperitia , & Medicina , falsae sunt , incertae & fallaces scientiae, atque adeo reiiciendae.

Distinctio hæc Politicis satisfaciet. Nunquam de principiis generalibus , communibus & vniuersalibus fundamentis & præceptis artis, inter peritos artis, disceptari, de quibus non tantum inter eos, sed etiam inter extraneos quosvis, & gentes omnes conuenit : sunt enim notiones communes tam sempiternae veritatis , ut ab omnibus probentur : Sed de particularibus tantum, à communi consensu remotioribus & reconditioribus in penitissimis naturae recessibus & latebris , quæ solis sunt sapientissimis & sagacissimis ingenijs peruia, aut per causas particulares proximas & coniunctas vniuocas , aut per multas obseruationes experimentorum , semper & eodem modo habentium. Sic Medici de particularibus, mineralibus aquis, stibij præparationibus & alijs particularibus in scholis & apud ægros disputant, quæ tamen aut plurium sapientiorum sententiis in iis quæ per causas perquiruntur, aut optimus medendi magister usus in iis quæ per effectus, probabunt aut improbabit : adeo ut in istis hoc maneat certum & indubitatum, non esse artis vitia, sed hominum, quibus τὸ ἀνθρώπινον, ad quod dirigit Medicos Hippo.

Hippocrates, non semper est accuratè perspectum & obseruatum, sed vt ad illud quam proximè accedant, hortatur; à quo tam longè recedunt in doctrina falsi Medici, empirici, ministri & Politici hodierni, quantum à sapientibus plebeij & ignari: qui tam nati sunt ad destruendam, quàm illi ad tuendam & restituendam sanitatem publicam & priuatam.

An ergo restat aliquid Politicis, quòd à confessione suorum criminum eos remoretur? Non video. Nisi forsàn sibi fingant ad suum solatium hoc effugium, omnia quæ sibi obiiciuntur, esse sibi & supremis Maiestatibus, Pontificibus & Magistratibus communia; nempe Medicinam rationalem omnibus iis ac sibi pariter incognitam. Eos ergo similiter eandem iniuriæ publicæ incurrere secum accusationem, eadem vitiorum & maleficiorum damnari conscientia & consortio, eandem etiam pœnarum, si quæ debeantur, participationem promereri, quòd toties & tam diu posterioribus sæculis moniti sunt de assidujs & manifestis per falsos Medicos & profanos artis iudices, ignaros sanitatis & vitæ hominum, cladibus & damnis nullam medelam adhibuerint. Quòd leges iustas & proprias ab initio, & iustos ac proprios iudices artis professioni non creauerint & præfecerint: cum tamen alijs reip. ordinibus & professionibus vel leuissimis & infimis, etiam voluptuosis & parum necessarijs, non defuerint: Quòd præter illa prima iniusta statuta & iudicia, salutis & vitæ hominum insidiosa, iniuriosa & valdè damnosa, alia postea successerint peræquè praua aut peiora, quæ sunt hodie à peritis & probis artis, sapientioribus & peritioribus reprobanda, & æquiora ac salutaria in eorum locum subroganda & reponenda, de quibus sæpius ad-

D d

moniti, attamen ea semper neglexerint: ideoque idem dici posse de hac Medicinæ rationalis professione, quod à Regio Vate dictum est de diuino cultu & morum prauitate antiquarum gentium; Deum prospexisse de cælo super filios hominum; vt videret si esset intelligens, aut requirens Deum: omnes declinauisse, simul inutiles factos esse, non esse qui faceret bonum vsque ad vnum. Ita etiam huiusce medicæ professionis omnes inscios, nullos intelligentes, nullos sollicitos eius & cupidos, quia ignoti nulla cupido.

Ne verò nomine Politicorum inde voluisse Majestates illas Regias, Pontificias, Consistorianas & Senatorias supremas complecti nos infimulent, & velle etiam nos eorundem criminum cum Politicis, artis profanis iudicibus, eas facere conscias, consortes & reas: palam profiteamur iustissimis, quas proferemus, rationibus, nos non eas tantum comprehendere, sed etiam alias Synagogas, academicas, canonicas, ciuiles, ecclesiasticas, militares, medicas, quæ sint vnius moris, vt loquitur Regius Vates, vnius corporis, vnius spiritus, vt ait D. Paulus; quæ sint vocatæ in vna spe vocationis, vnius conditionis, professionis, officij & exercitij, quas vult Deus vnanimis habitare in domo sua. Sunt enim multæ in domo Domini mansiones, & officia; quidam Apostoli, quidam Prophetæ, quidam Euangelistæ, quidam Pastores & Doctores: ita in ciuili societate Synagoga sunt multæ, quibus promisit Deus, quotiescumque duo vel tres conuenerint in nomine suo, se in eorum medio presentem affuturum, & staturum, suum spiritum & intellectum impartiturum, vt semper benè agant & iudicent, nec

vnquam errent : nequaquam verò comitiis iis, quæ sunt moris diuersi, officij, exercitij, conditionis, professionis ; quorumcumque ordinum , politicorum ; clericorum, laicorum, militarium : quorum non possunt non esse temeraria, incerta, falsa & noxia iudicia , sine causarum notitia , iudicio & arte reddita, quæ potius *tolle, tolle*, clamitant, quàm *uiuat* : quæ vt Barabbam anteponunt Christo, saluatori animarum : sic etiam in Medicina empiricum & falsum medicum præferunt rationali & vero salutari medico , & de rebus, personis , actionibus & operibus medicæ professionis malè statuunt : Nos posteriora hæc comitia à prioribus Synagogis, longissimis interstitiis distantia inter se, vt extrema ab extremis separamus.

Vt autem clariora sint hæc , & qui sint accusandi, qui excusandi manifestius innotescat, dicimus inter homines in vniuersum, & inter particulares vnus eiusdemque professionis artifices magnas esse differentias, pro variis naturis, constitutionibus, conformationibus internis corporum, partium, humorum ; ex variis externis aquarum, aëris, terrarum & diætæ legibus, ex varia institutione, efformatione, eruditione & peritia in artibus & disciplinis humanioribus ; ex educatione, conuersatione & commercio animorum, maximè vero ex singulari Dei beneplacito & spiritus diuini atque gratiæ concursu, facultates, affectiones, actiones & mores hominum multum variare, & mille hominum species enasci : cumque eadem sit rationis humanæ, quæ aliarum actionum constitutio, & consideratio, sitque licet hominibus omnibus essentialis ratio concessa : non est tamen omnibus æqualis ratiocinandi, intelligendi & iudicandi facultas, vt non sunt omnibus æquales aliæ

D d ij

agendi facultates, animales, vitales & naturales.

Sunt enim quibusdam tam subtilia, splendida, fortia, & solida à natura ingenia, aut sapientia, prudentia, peritia, cultu, arte, tam mansueta, obedientia & benè præceptis omnibus diuinis & humanis obseruandis comparata & apta, vt proximè ad eos primos artium authores, qui in cælis locum habere promeruerunt, accedant.

Sunt etiam quibusdam tam crassa, obscura, & infirma principiorum sui corporis, mentis & animi lumina, tam stolidi, insipientia, imprudentia, agrestia & irrationalia ratiocinandi, intelligendi, iudicandi, & quoquo modo agendi principia & fundamenta, vt à brutis non longo spatio distare videantur.

Multæ ergo inter hæc extrema interiacent differentia. Multis æquior, aut iniquior, aut inuita profusus est Minerua, in institutione captanda, in disciplinis capeffendis, in dandis & recipiendis consiliis, in discriminandis similibus, in veritate inuestiganda.

Postquam igitur causas eas, per quas suam Politici tot malorum culpam prætexere se posse, & euadere vellent, quomodocumque refutauerimus, quem locum in hoc ordine obtineant Reges, Pontifices, Facultates, Politici, aulici, falsi medici, empirici, ministri, profani artis & vulgares omnes, referemus.

Vt ergo omnis tollatur occasio dubitandi & ambiguitas, ex causarum natura distinctionem hanc præmittimus, qua dicimus, alias esse vniuersales, remotas, communes, & externas: alias particulares, proximas, coniunctas, internas, proprias & per se; non accidentarias, non heterogeneas, non æquiuocas, sed congeneres, sed vniuocas, sed postremas, quas Medici potissimum, vt effectuum causas prima-

rias, proximas & præcipuas quærunt, inuestigant & constituunt. Quæ cum sint intimis & infimis reconditæ recessibus & latebris penitissimis, medicæ professionis solis in arte peritis perspectæ, ab iis etiam solis designandæ sunt, cum iisdem solis sua sint assignanda remedia, quibus euersis & sublati reliquæ aliæ, nullis adhibitis remedijs, diffugiunt & resoluntur.

Falsos ergo Medicos & Politicos, cum Hippocrate, causas esse proximas per se, proprias, particulares, vniocas & definitas læsæ sanitatis & vitæ hominum atque Medicinæ rationalis dejectæ declarauimus; reliquas verò esse tantum remotas, vniuersales, communes, accidentarias, concurrentes, externas & extraneas, indefinitas & indeterminatas asserimus: nempe summos Pontifices, Reges & Magistratus, ad bonum & ad malum indiscriminatè paratos, qui per solas particulares, internas, vniocas causas determinantur ad bonum generandum, si bonæ sunt; ad malum, si malæ; ad verum, si veræ; ad falsum, si falsæ.

Sic ergo per falsos Medicos & Politicos determinati sunt Reges, Pontifices & Magistratus togati & torquati supremi, ipsæque etiam Facultates Medicæ ad ferenda & sustinenda mala & falsa multa statuta, leges & iudicia in ruinam salutis & vitæ hominum sanorum & egrorum, ad quæ abroganda hodie à peritis & probis posterioribus, qui facti sunt cum tempore sapientiores, reprobanda sunt, & meliora atque salutaria in eorum locum reponenda.

Cumque etiam dixerimus supra, cum primum bella sedata sunt, quibus Europa tota diutissimè conflagrauerat, & Medicina ab Arabia, ad quam effugerat, corrupta & peruersa tota reuersa est, secum etiam

D d iij

ignaros & falsos medicos Arabistas, Semidogmaticos reduxisse, per quos summi Pontifices, Reges, Magistratus miserè decepti sunt. Quia cum eos credidissent legitimos esse Hippocratis hæredes, ipsis Facultates filias suas, bona fide, tanquam dignis professoribus, qui Græcis antiquis pares essent, collocauerunt: sicque Medici illi degeneres & immeriti, Pontifices, Reges, Magistratus & ipsas Facultates ad malum quod contraxerant, præter spem & expectationem eorum, determinauerunt, & ab iis statuta praua & peruersa ab initio obtinuerunt, quibus postmodum deteriora multa noua successerunt.

Non sunt ergo Pontifices, Reges, Magistratus & Facultates causæ primariæ, per se & vniuocæ, sed accidentariæ & remotæ, publicæ calamitatis læsæ sanitatis, vitæ hominū ereptæ, & medicinæ rationalis despectæ: sed medici illi mēriti & personati Arabistæ, Semidogmatici, quæ Facultates ad hæc postulanda & obseruanda praua statuta determinauerunt, quibus Politici, falsi rerum & personarum medicarum iudices, ut pares paribus, sese faciliè socios adiunxerunt: qui hætenus per multa secula in vrbes impostorum omnigenam turbam, cum summa licentia & impunitate, ad enecandos ægros, introducere non desierunt: & eam, quam hodie fateri coguntur culpam capitalem & iniuriam publicam, in Pontifices, Reges, Magistratus & ipsasmet Facultates reiicere & retorquere, eosque criminum suorum reos omnes & confortes pariter facere vellent.

Sed cum hodie Pontifices, Reges, & Magistratus supremi videant inertes, ignauos & impotentes fuisse Medicos illos, quibus stabili conubio suas desponsauerant Facultates: ipsæque etiam Facultates videant, se per infames eos vi-

his sortis & seruilis conditionis, ignominia & infamia factas fuisse participes, seque per eos medicos & per fraudulenta & imparia coniugia à sua stirpe Pontificia & Regia multum defecisse: nihilq; aliud expectant omnes, quàm vt in antiquam nobilitatem, dignitatem, maiestatem & gloriam Regiæ suæ stirpis & Pontificiæ proficiat, per egregios Medicos ab Æsculapij & Heraclidarum familia, qualis fuit Hippocrates, prognatos, ingenuos, ingeniosos, in professione rationali sapientes, prudentes, consummatos & expertos, antiquis eruditione, virtutibus & meritis simillimos, redintegrentur.

Cumque nihil etiam Pontificibus, Regibus, Magistratibus, Facultatibus & Medicis veris tam sit gloriosum, honorificum & necessarium, quam quod est omnibus salutare; nihilque tam aduersum & odiosum, quam quod est insalubre, noxium & mortiferum: propterea summè etiam exoptent totam professionem in antiquam perfectionem regenerari, & reformari, & publicam salutem per Medicinam rationalem reparari: nihilque iudicent iniquius, intolerabilius, irrationabilius & periculosius, quàm tentare incertò, temerè, fortuitò & sorte, quod ratione, causarum verarum notitia, & iudicio certo remoueri & sanari potest; proptereaque in gratiam ordinis Medici & Facultatis Parisinæ nusquam non fauorabiliter Curia Senatoria pronuntiauerit, fuerintque semper illi ingrata falsorum Medicorum exercitia, & Politicorum de rebus, personis, actionibus & operibus sibi ignotis iudicia, quæ non potuerint non esse iniqua, falsa, noxia, perniciofa, quia sine vlla causarum generalium & particularium perspicientia decernuntur.

Cumque sciant multa in vniuersalibus propositionibus esse, quæ fronte & specie prima videntur

vera & rationi consentanea : in particulari verò si exactè à peritis examinentur, iniusta, falsa & aliena à ratione inveniuntur & iudicantur, eaque semper ad peritos artis antè examinanda & discutienda remiserint, prius quàm de iis quidquàm statuere voluerint, ne de rebus sibi incompetitis falsa redderent iudicia. Quod tamen Politici nunquam fecerunt, sed quo iure, quauè iniuria de rebus & personis medicis semper determinauerunt.

An non ergo Politici illi particulares suppositi & singulares, quotquot sunt è vulgo, vt falsi omnes medici, empirici, & profani, ignari, natura & arte, moribus & vita incompositi, qui de rebus, personis, actionibus & operibus temere iudicant, sunt in extremo & infimo loco ordinis imperfecti à nobis propositi collocandi? Et Reges, Pontifices, Magistratus supremi, Facultates & Medici rationales legitimi, qui nihil nisi iudicio, consilio, arte, ratione, causarum notitia, intellectu & spiritu diuino aggrediuntur, suscipiunt, definiunt & iudicant, in primo ordine perfectionis computandi, atque ideo à Politicis & cæteris aliis ignaris rerum medicarum omnino sejungendi, vt sint tanto altius illi extollendi & venerandi, quanto sunt hi humiliter deprimendi & vituperandi; qui tam impudenter illos ausi sunt eorundem suorum maleficiorum facere conscios, consortes & reos, & earundem poenarum prodere participes?

Quid? Reges, Pontifices supremos, Facultates & iustitiæ procures, tam iniuriose affici, vt sint causæ malorum professionis medicæ?

An Reges & Pontifices non solent in rebus seriis secularibus animorum in re quaque & materia de qua agitur, prudentium, peritorum & optimorum
querer.

quærere ac sequi consilia?

Reges quidem supremi sui Senatus, torquatorum & togatorum prudentissimorum, & integerrimorum in throno iustitiæ sedentes audire gestiunt de pace & bello & magni momenti rebus graua rationum oracula, rerum militarium à Polemarchis suis, de belli materia, causis, mediis, apparatu, & euentu auscultare ratiocinia: Cur non de rebus, personis, actionibus & operibus medicis delectentur etiam veritatem & certitudinem salutarem à sapientibus, peritis, & probis Medicis audire, iuxta præceptum diuinum, quo à Regibus donationem accipere iubentur? An falsa captarent ignorantium & imperitorum, tam pro sua, quam subditorum incolumitate & vita, praua & temeraria consilia & auxilia, quæ essent iniusta, noxia & mortifera, cum nullæ sint in totius Regni administratione res tanta dignæ cura & sollicitudine, quàm Regum & subditorum sanitatis & vitæ conseruatio & custodia?

An Reges aduersarentur diuinis oraculis, quæ foelicia illa regna proclamant, in quibus intelligentes multi dominantur & cum Regibus gubernacula possident, in quibus sunt sermones & iudicia intelligentium multorum iusta & recta, in quibus scientia & iustitia multorum habitat, quibus inest sapientia, eruditio præsidens actionibus & consiliis? An beatas illas respublicas & artes esse nollent, in quibus semper dictum est, solos debere prudentes & peritos iudicare? An potius vellent eas esse foelices, quæ prauis ignorantium, imperitorum & stultorum opinionibus regerentur?

Pontifices verò quis audeat negare habere sua Præsulum sacra synedria, Apostolorum, Doctorum, Interpretum, Pastorum, Patrum, Prophetarum in

E c

opus ministerij sub capite Christo Domino, qui iis luce suæ claritatis præfulget, eaque diuini sui Spiritus replet afflatu.

An ergo Reges aut Pontifices possunt esse confesij, consortes & rei malorum medicæ professionis cum Politicis, qui nihil consilio peritorum iudicant, sed inerti & temerario suo solo?

Certè quicquid Reges & Pontifices in omnibus ordinibus, quæ ad sæcularia & salutaria, bonorum fortunæ & animorum spectant, suis constitutionibus optimè constituerunt, illud ipsum in ordine medico benè semper etiam obseruandum curauerunt, & in hac professione nihil nisi peritorum & proborum consilio peragi religiosissimè præceperunt, vt tot damnis & criminibus finis daretur.

Vt autem quæ fuerint Facultatum studia, vt sese ab ignominia & deploranda sorte, in quam Arabistæ & Semidogmatici illi Medici eas coniecerunt, declaremus, vt ad dignitatem & nobilitatem originalem resurgant, atque etiam vt quæ supremi Magistratus habeant responsa, quibus Politicorum crimina rejiciant, clarius enarrentur:

Primum quidem dicimus, Parisinam Facultatem, vt fuit reliquarum omnium parens, earundem etiam voluisse primariam & præcipuam esse reformatricem. Siquidem eo tempore, quo Chymia, Pharmaciaz pars operatrix, minus sæculis anterioribus culta, minusque elaborata, suscitata est & tam exaltata per Paracelsistas, vt eam Medicinæ principi, velut ancillam heræ suæ, præponere velle viderentur: Parisina Medicos veros ad arma, tanquam proaris & focis, ad tuendam rationalem Medicinam, concitauit, vnica classem totam Empiricam, Chymicam & Spagyricam, suo Hercule Polemarcho

Riolano, sustinuit. Etenim licet ad idem secum bellum gerendum alias regni Facultates suis quoque-
versum scriptis & missis literis inuitauerit & sollicitauerit, ipsæ tamen cum hostibus publicis manum conferere & congregari simul cum ea, ut à suis scholis labem & corruptionem luis istius Paracelsicæ contagiosæ arcerent & procul eliminarent, detrectarunt, nec ad causam tuendam publicam concurrerunt: illa stetit sine ullis aliis, quam veritatis, subsidiis, fortis, victrix & indomita sola de Paracelsistis, Chymistis, Libauis, Quercetanis, Turquetis & aliis innumeris veritatis rationalis Medicinæ desertoribus triumphauit, antiquam Hippocratis doctrinam, inquinamentis Arabicis foedatam, repurgauit, impuritates & corruptiones doctrinæ & deprauationes atque peruersitates disciplinæ ingenitas & ascititias expurgauit & emendauit. Methodum bene discendi, docendi, prædicendi & operandi, mentis & manus industria, peritia & exercitatione palam per suos heroas Medicos rationales præstantiores & sapientiores, quam superiores Arabistas, exposuit; præparantibus documentis ad scientiam tam sublimem comparandam necessariis suos candidatos instructiores & ornatiores esse voluit, Hippocrati arte, iudicio, & opere simillimos, congeneres Archiatros, puræ doctrinæ, & disciplinæ rectæ vindices & assertores formauit & fabricauit, pro conseruanda suis Regibus, Præsulibus, Iustitiæ antistitibus, Politicis, popularibus & ciuibus sanitate & vita assiduas operas & studia foeliciter impendit, & laborauit: Theatrum anatomicum postremis temporibus, & officinas chirurgicas & pharmaceuticas, propriis instrumentis munitas & omni materia medica simplici & composita instructas construxit; Professores

E e ij

similiter & demonstratores anatomicos, chirurgicos & pharmaceuticos; dissecandi, coniungendi seu vniendi, diuidendi & extrahendi, ligandi, tergend; deligendi, præparandi, miscendi, componendi, conseruandi & separandi essentias medicamentorum exercitatissimos iis præfecit, qui benè operandi & præscribendi methodum non solum in genere, in scholis, & in officinis, sed etiam in particulari apud ægros fideliter docerent, demonstrarent & perficerent suos discipulos, candidatos & baccalaureos: vt quotquot vndique affluunt, perinde instructi ad benè mente præscribendum, quam manibus ad operandum exercitati & formati, per vniuersas Galliæ partes refluere & remigrarent, qui hæreditatem suam antiquam, iniuste vilibus & agrestibus villicis commissam & relictam, miserè deuastatam & destructam, incultam, infructuosam & sterilem recuperarent, & quæ non nisi horrescit spinis, vepribus, aconitis & plantis mortiferis, deinceps salutiferis fruticaret & abundaret, lætiusque omnia prouenirent honestis manibus, quia curiosius fierent; & olim vt gaudebat terra coli ab aratoribus triumphantibus & vomeribus laureatis: sic Medicinæ horti Regij, officina, & medica ergasteria lætarentur à colonis antiquis suis medicis curiosius, pro veteri more, veritate, officio, scientia, conscientia, eruditione & peritia laborantibus, doctrinam repurgantibus & disciplinam pristinam ac Medicinam integram in suis partibus omnibus, ad normam Hippocratis, reformantibus.

Ne verò hæc opposita & aduersa falsis Medicis & Politicis medela, falsa videatur, Politicos eosdem testes proferimus, supremos Magistratus, vrbis Præfectos, Academicos ordines omnes, & D. (qui instar omnium esse posset) Archiepiscopum Paris. totum.

que Clerum, quos singulis septimanis ad solennes actus inuitat, & seſquibiennio quoque ad apparatus Paranympſi, velut ad ſponſalia, accerſit, vt ſint oculati omnes & auriti teſtes fideliffimi neophytorum, quos legitimis & iuſtis titulis & honoribus Paranympſi digniffimos & commendatiffimos Facultas efformat, meritiffimos, quibus ſe vrbis totius ordines, infimi, medii & ſupremi cum fiducia magna & ſecuritate credere & confidere poſſint.

Cumque inſuper nonniſi paucos per triennia quæque formet & ſufficiat, non alio fine, quàm vt fidelius iſtud inſtitutum erga ſuos ciues & populares declaret per pauciores, qui ſint omnibus ſuis partibus perfectiores: non enim in alias vrbes ipſa eſt gremio ſuos, vt faciunt aliæ, transfert & ablegat.

Ipſa tamen quantumvis pro publica omnium ſalute dies nocteſque laboret & vigilet, & quantum in ſe eſt propriis viribus mederi rationalis Medicinæ calamitatibus, maleficiis & damnis contendat: quia tamen ſola rumpendis tot obicibus, & tollendis tot impedimentis quæ obſtant & obſiſtunt, iniuſtarum legum abrogandarum, & iniquorum iudicum interdicatorum, & renouandæ totius medicæ profeſſionis & economiæ ſe imparem agnouit & perſenſit, inde æquiſſimas poſtulationes & rationes per Medicos egregios ad ſupremas poteſtates direxit & nuncupauit, vt per Regiam iuriſdictionem, quæ nullis eſt vel infimis ordinibus in hoc Regno denegata, ſua cuique legum & iudicum idoneorum propria iuriſdictio, qua noua omnia antiquis fierent meliora, Medici ſua certius, verius & rectius munia peragerent, & Medicæ profeſſionis præ cunctis aliis veritas, iuſtitia & integritas, propter ſalutem & vitam hominum, in ſuo iure conſeruaretur, vt

E e iij

doctrina suis corruptionibus depuraretur, disciplina suis prauitatibus reformaretur, ignorantia omnis exularet, error omnis emendaretur, notitia & scientia per causas resplenderet, ratione & methodo omnis accurata curatio procederet, temeritas nulla reciperetur empirica, particularia omnia inuestigarentur ad bene medendum, ad quod nulla generalia sola sufficerent indefinita: regula omnis bene docendi, demonstrandi, discendi, prædicendi, medendi, operandi apud singulos ægros seruaretur: omnes præstigiæ magicæ, Astrologiæ fuitiles fallaciæ, formales & specificæ decipulæ abolerentur, sola mentis & artis industria & manus peritia in arte valeret, ad quorum œconomiam soli artis periti & probi procures administrandam authoritate Regia præferrentur, falsitas demum omnis, ignorantia, error, vitium & maleficium in professione aboleretur.

Quia tamen Facultas vidit contra instituta, studia & curas suas per Politicos, Aulicos & vulgares penè singulos omnes, infœlicia lolia & aconita venenata, empirica scilicet arcana, & experimenta falsorum medicorum in agro medico plenius disseminari, in eoque abundantius germinare, & incrementum, & rationali medelæ admisceri, ac veram suffocare sementem, nec ullam culturæ, operarum, & laborum, nullam postulationum haberi rationem, empiricam carnificinam pro medicina laudari apertius & anteponi, lucem hanc per vniuersam Galliam grassari, per plateas, vicos & compita urbium decurrere, & vsque in palatia regia & interiora cubicula transferri, & insidiosa vitæ pericula ordinibus omnibus, infimis, mediis & supremis, ipsisque etiam Maiestatibus Regiis & Principibus portendi forsan inopina & repentina, non potuit non inhorrescere, cum

animaduertit lupos rapaces & voraces in caulas & aulas, in luparas infilire, vt oues & pastores iugulent & deuorent; An potuit non agitari, non fremere, non formidare, ne terra nostra desoletur, nulla potestate auxiliatrice & vltice?

Facultates reliquæ, non minus quàm Parisina, & quàm ipse Hippocrates, de Politicis conqueruntur; quæcum fateantur se ab ipsa quidem Parisina Facultate fuisse inuitatas, vt communibus armis concurrerent ad artem & salutem publicam à falsis medicis, Ministris & Politicis Iudicibus profanis & iniustis vindicandam, & in libertatem suam afferendam, ea solum ratione suas negauisse operas & militiæ suæ concursum, quod obseruauissent irrita fuisse studia, supplicationes & postulata Parisinæ, nec ei reddita responsa vlla: Ideoque cùm sese inferiores & prorsus impares agnouerint, quàm vt per se opis & auxiliij quidpiam afferre possent amplius quàm Parisina, deprecantur ab ea veniam, & doleant simul, quod etiam Politicos habeant contra se totos aduersos & insensos, qui liberè profitentur magno omnium damno ad se spectare de rebus, personis, operibus & actionibus medicæ professionis, more suo, ab omni memoria inueterato, iudicare, nec vllò delectu, discrimine, examine, & titulis probationum, studiorum, tyrociniorum, magisteriorum doctoralium publicorum desinere, promiscuè quosvis excipere & admittere, tam falsos quam veros, tam inertes, imperitos & improbos, quam doctos, peritos & probatos.

Eamque esse causam, cur paucissimi Philiatræ ad suas scholas & auditoria aduolent, aut si qui accedant, auditis tam longis studiorum & artium præparantium temporibus, tantis ad Medicinam capeffen-

dam laboribus exantlandis, & velut fundamentis primū stabiliendis; auditis tam multis ad eam intelligendam, & percipiendam documentorum & experientiarum difficultatibus; audita ad captandam occasionem agendorum tam momentaneam, & ad iudicij soliditatem consequendam, tantam animi sagacitatem esse necessariam, tot vigilias ferendas, molestias tam duras deuorandas, concertationum, interrogationum, quæstionum, probationum & testimoniorum sustinenda esse discrimina, statim a scholis, theatris & officinis medicis sese subtrahunt, aut saltem vix bimestre compendiolum aliquod famelicum definitionum, & diuisionum quarundam generaliorum & communiorum excipiunt aut describunt ex dictatis: mox etiam relicta rationali Medicina & partibus eius theoreticis & practicis, diæticis, chirurgicis, pharmaceuticis, chymicis, methodicis neglectis, ad falsa, ficta & simulata Chymistarum vulgarium ergasteria, ad vanas Paracelsistarum præstigias, quiskuilias & nugas, ad magneticorum fabulas, ad arcanorum figmenta, ad panaceas simulatas & imaginarias confugiunt, quas Politicis, Aulicis, vulgaribus omnibus, summis, mediis, infimis, rerū medicarum ignaris gratissimas esse fallacias, & aucupia insanorum, delirantium, credulorum esse sciunt: Quibus fatis est pro re speciem, pro Iunone nebulam, aut pro pane umbram, ut æsopico cani, proponi, aut simulari vellus aureum ab Argonautis subreptum, aurifodinas ex Ophir, aut fortunatis Insulis esse delatas, aut ex remotissimis orientalibus plagis margaritas transvectas, aut ex australi reginæ Sabæ regione pretiosissima esse aduecta, velut ex cornu copia locupletissima, supellectilia esse desumpta exquisitissima, velut ancilia coelitus delapsa, ac demum mysteria diuina

diuina sanitatis firmissimè seruandæ, aut etiam immortalitatis comparandæ, quale promisit Philosophus tempore Galeni suis programmatis: quod sit pro medico omni apparatu, pro quauis penu referatissima materiæ omnis exquisitissimæ integrè tuendæ sanitatis & morborum curandorum omnium, etiam insanabilium: quod omnem superet vsum & methodum Medicinæ rationalis & rationalium Medicorum: quod sit pro omni arte, omni ratione, omni iudicio, omnibus studiis, tyrociniis, testimoniis, probationibus & magisteriis, pro omni doctorali laurea. Sic fascinis istis inescant, ac figmentis pascunt inani-bus animos Politicorum, Aulicorum, vulgarium, & huiusmodi indefinita, indistincta, indeterminata, temeraria, occulta, specifica, si diis placet, sympathica arcana decantata eos ita dementant, ut se ipsos & alios quosvis repente eripi de vita lubenter & sponte sinant, nec curent vrbes suis nudari ciuibus, incolis & popularibus, hospitia suis ægris, castra suis militibus, plateas & publicas vias repleti præficis, valuas ædium sacrarum externis atratas pannis, internis basilicas obvolui, obvelari, denigrari ac tenebris inhorrescere obscurissimis, & densissimis funeribus, & omnes ab assiduis carnificibus & veneficis mactari.

Cur ergo non luxerit Parisina Facultas, non doluerint eius legitimi liberi ab antiqua & inueterata hac ignorantia, ineptia, ignauia, incuria, ignobilitate & vilitate falsorum Medicorum, & Politicorum profanorum, per peritos & probos naturæ & artis magistros dignissimos non posse regenerari, nullum relinqui & dari sibi liberum, suos ægros methodicè sanandi, locum & modum securitatis & temporis, quin statim à suis rectis medendi legibus per Empiricorum & vulgarium & Politicorum imperio-

F f

sam & iniuriosam licentiam & credulitatem insipientem auocentur, auertantur & deturbentur?

Cur non etiam gemuerint reliquæ aliæ Facultates, suos auditores nullis compedibus posse retineri, quin statim Politicorum permissionibus licentiosis concessis, ad ægros, quod aiunt, gratis & officiosè trucidandos, mactandos & venenandos accedant? Si data tempore profunt, & data non apto tempore vina nocent, & venena sunt, an reliqua in manu empirica non sunt venena?

An ergo dixerint Politici, Facultates & Medicos rationales, earum veros alumnos, & inter eas Parisinam esse malorum suæ professionis causam consciam, consortem & ream, & eam in infimo ordine cum vulgaribus, ignaris & profanis artis reponendam?

Supersunt ergo supremi Magistratus, maximè quidem Senatorij togati & torquati, à Politicorum calumniis & artibus malis liberandi, quos similiter secum ignorantiae, imprudentiae, temeritatis, maleficiorum & criminum medicæ professionis & salutis publicæ læsæ, afflictæ & affectæ grauissimè, conscios, consortes & reos insimulauerunt & accusauerunt.

An ergo id potuit in mentem venire Politicis, ut reos facere auderent septuaginta illos summos sapientes, quos Deus constituit Moyse selectos de populo, & ei adiunctos, quibus oneris & spiritus ipsius Moyse dimidium partitus est, ut cum eo populorum publica & priuata tractarent & peragerent negotia, ut leges & iudices peritos & probos suarum artium & professionum singulis ordinibus crearent, qui populorum dissidia componerent, & sua cuique iura distribuerent, ad quos, à priuatis ordinum quo-

numcumque iudicibus, supremos prouocaretur?

Cur septuaginta vel plures esse voluit? ~~Ne~~ quod esset omissum, oblitum aut incognitum vni aut paucis, ab aliis sufficeretur, & tandem nuda rerum veritas in abditis recondita scrutiniis multorum erueretur: plures enim exactius, verius & certius omnia perquirunt, examinant & iustius definiunt. *Salus est* inquit Sapiens, *ubi consilia multa: Deus stat in synagoga deorum, in medio præsens deos ipsos dijudicat.* Promisit in eos imbres & radios sapientiæ suæ se immisurum, & spiritu intelligentiæ suæ eos repleturum, eorumque consilia & disciplinam directurum; sed vnius moris esse etiam ipsos, qui in domo sua habitant, eiusdem esse professionis, conditionis, eruditionis, peritiæ, exercitij, intelligentiæ, consilij, iustitiæ, spiritus, fidei & probitatis, vocatos in vna spe vocationis, inquit Apostolus, vt sint vnum corpus, vnus spiritus: à quibus oracula iustitiæ diuina proferrantur, & postrema reddantur sola recta iudicia. Et enim, si humanitus loqui liceat, & ratio habeatur mortalis infirmitatis, nonne plures oculi plura cernunt? Aqua quò plenior, eò incorruptior: & vniuersi moles stat integra, deficientibus singulis. Oceanus totus imputris manet putrentibus singulis particularibus.

Abeant ergo consilia illa diuersa & dissidentia inter se, quæ à comitiis variarum conditionum, professionum, ordinum & artium opinionibus & sententiis prodeunt, à quibus tot sensa, quot capita.

Abeant pariter illa singulorum arbitria in iis disciplinarum & iudiciorum rationibus, in quibus præter generalia multa quæ sunt ante obtinenda, innumera sunt & penè infinita particularia perquirenda & inuestiganda, vt in iis reperiatur veritas. Sed præter

Ff ij

An non ut

ea sunt etiā essentialia circumstantiæ innumeræ æstimādæ & ponderandæ personarum, locorum, temporum, naturarum, rerum, quantitatis, qualitatum, modorum, à quibus petuntur argumenta iudiciorum, ut sint vera, recta & iusta: quibus impares sunt omnino, incapaces, & irritæ sententiæ ignarorum variorum diuersi moris & conditionis, diuersæ materiæ & rei de qua agitur. Si vnus homo, nullus homo est, ita plurium ignorantium, quæ pro vna sunt opiniones & consilia sunt imprudentia, impudentia, temeraria & ridicula.

Quomodo qui nati sunt velut tabula nuda, in quibus nihil fuit depictum & inscriptum disciplinarum bonarum & artium liberalium, ferrent iusta earum iudicia, cum quibus nulla habent commercia?

Voluit ergo Deus in feriis & magnis rebus gerendis, in operibus æstimandis, & in personis discriminandis & dijudicandis, & in veritate inquirenda & perscrutanda, qui sapientes essent, prudentes in rebus generalibus & particularibus, quique longo vsu essent exercitati & optimis disciplinis ornati, iique vnus moris, conditionis & professionis, in ea materia de qua agitur consummatissimi, soli sufficientes & apti, suis consiliis & iudiciis de veritate & iustitia decernerent, à quibus sacrorum canonum symbola & capitula orta sunt, prudentium responsa, ciuiles leges & regie constitutiones, senatusconsulta, concilia, conuentus notabilium, synagogæ, synedria peritorum & proborum, quibus sunt creditæ Dei voces & oracula diuina.

Sic Pontifices summi, Reges & Imperatores maximi, Principes, bellorum Duces strenuissimi, & quicumque res magnas & arduas sibi proponunt, eas nunquam aggressi sunt, nisi consiliis peritorum & pro-

horum comprobatae sint : nec Reges nostri per duodecim sæcula quibus stat Monarchia , quidquam magni momenti peregerunt, quod non esset à Paribus seu Patribus conscriptis, torquatis & rogatis Senatoribus, Ecclesiasticis & Laicis in vnum collectis & conuocatis, ^{et quocumque} omnibus, suffragiis liberis examinatis rationibus , & potioribus ac pluribus determinatum & conclusum.

Etenim ad rei cuiusque , materiae, actionis, operis, officij, professionis, muneris & personae notitiam habendam, & veritatem detegendam & cernendam quinam verius vocari, & occupari possunt, ut iudicio quæ sunt dubia & occulta dilucidentur, & recta ac iusta definiantur, quam ij qui primi regulas, leges, formulas, statuta documentorum, studiorum, tyrociniorum, probationum, magisteriorum & exercitiorum necessaria designauerunt & pœnis constitutionis obseruanda mandauerunt ? Si quid postremo iudicio statuendum sit, quinam melius & certius, quam ij ipsi determinabunt, qui ad sublimia & excelsa sua tribunalia longis & arduis laboribus & studiis ascenderunt, & de rebus summis, publicis & priuatis quotidie iudicare ab omni memoria consueuerunt : quorum curæ, tutelæ & custodiæ, quotquot sunt personæ summæ, mediæ & infimæ, Reges, Principes, Præsules, Nobiles, vel ex infima quauis plebecula muliercula : quotquot sunt iura publica & priuata, quotquot sunt res & bona fortunæ, corporis & animi subiiciuntur, ne quid extrinsecus falsum, iniustum, alienum, violentum, noxium, & inultum, quo offendantur & incurrant : adeo generalis est & architectonica latè extensa est suprema eorum potestas & authoritas, bello & pace, ut nulla sit hominum conditio, quæ eorum supremam iurisdictionem

Et iij

nem, terra marique fugiat.

Nunquam tamen hæc sibi iura vindicauerunt, ut de rebus sibi ignotis, de doctrina & disciplina in genere & in particulari artium, professionum, & conditionum, rerum, actionum, operum & personarum particularium ordinum iudicarent, quin prius voce aut scripto certam habuerint à peritis & probis artibus iudicibus sententiam.

Optimè namque sciunt per generalem rerum cognitionem peritos solos deduci ad particularium investigationem, & iura ex factis esse sumenda, eaque ratione periculosas dici in iure definitiones: & prius actiones, opera, facta, personas, quæ sunt res particulares suppositæ generalibus, esse cognoscendas, quam de iis pronunciari iuste possit: & qui in generalibus solis consistunt, pro iustitia iniustitiam reddere, & pro summo iure summam iniuriam facere, & eos qui ex thesi iudicant, in hypothese sæpissimè perdere; qui circumstantias, distinctiones, limitationes nullas particulares & differentias observant, toto cælo aberrare & offendere, & à veritate & iustitia omni recedere. Quæ cum supremi iustitiæ principes cane peius & angue fugiant, nec unquam ad generalium & particularium rerum, personarum & operum iudicia descendant & accedant, quin à peritis & probis iudicibus, qui in iis particularibus instructi sunt soli & versati, sententias & iudicia certæ notitiæ & scientiæ prius habuerint. Verèque dicere possumus, ut in aliis professionibus, sic in medica eos hæc semper religiosissimè observauisse, ac ne latum quidem vnguem ab ea regula & more defecisse. Cumque etiam videamus, eos Politicorum & inferiorum iudicum iniusta & fraudulenta iudicia rescindere, & pro recursantium rerum, aut renascen-

tium, aut obsoletarum facie noua & vicissitudine leges & consuetudines, pro æqui & boni ratione varia, emendare, immutare, antiquare, renouare: & cum inferiores iudices à præscripta formula in perquirendis diligenter factis, aut in tergiuersionibus & preuaricationibus à iuris reddendi recto tramite deflexerunt, in eos seuerè animaduertere, & iniusta ac fraudulenta eorum iudicia castigare, sed quandoque etiam eos ab officiis publicis gerendis abdicare: Cur non etiam eosdem supremos, integerrimos & grauissimos iustitiæ vindices, authores & fautores speremus, in eosdem Politicos & inferiores iudices animaduersuros esse seuerissimè, cum sciuerint eos in rebus medicis, personis & operibus nullatenus instructos, informatos, eruditos & peritos, tam animales esse, tam irracionales, tam crasso & stulto iudicio, aut etiam spiritu tam malitioso, vt de rebus, personis, & operibus medicis sibi ignotis à tam longo tempore iudicare posse sibi proposuerint, nec ab iis desistere vnquam voluerint 2000. abhinc annis falsos Medicos & empiricos in vrbes, lupos in ouilia, nefarios & veneficos in hominum cœtus, societates & turbas introducere, vt suos ciues miserè per alios confodiât, veneficent, perdant & enecent, & vt per se suis falsis iudiciis salutis publicæ officiant, hominum vitæ ignoranter & malitiosè insidientur, dum Empiricam irracionalem, falsam, temerariam, & mortiferam medicinam rationali semper prætulerunt, & totam diuinam, rationalem, & salutiferam Medicinam euertere & extinguere conati sunt, nec vnquam Medicos legitimos, & peritos suæ artis iudices agnouerunt & aduocauerunt, sed semper super eos exaltare se exultauerunt?

An non de iis locutus est Propheta Regius, cum

dixit, vidisse se homines certantes ab vtero, in tenebris ambulantes, in obscuris collocatos, sicut mortuos sæculi, mendaces in stateris, sequentes falsa, meditantés inania : imminutas esse ab iis à natiuitate veritates ratiociniis & iudiciis, carentes intelligentia, torpidos & hebetes memoria, semper dormitantes & somnolentos, toto cœlo in omnibus errantes, vix extra captum & instinctum brutorum emergentes, lumine interno orbatos, vix externo videntes, noctuas ad meridiem veritatis, tálpas ad intelligentiam rerum spiritualium, & ad sapientiam diuinarum, caligantes ad humanas scientias & artes, vagos & curfitantes, ad recta sermocinia, & ad bona opera claudicantes, lynceos tamen ad dolos concinnandos, habiles & veloces ad fabricandas machinas malignitatum, & ad effundendum sanguinem, agiles ad vltiones, errores & maleficia omnia. Qui cum vix communia, generalia & vniuersalia præcepta, notiones, documenta & principia suæ professionis agnoscant, quæ sunt omnibus penè cognita & manifesta, quomodo descendere poterunt ad particularia, à quibus desumuntur iura, iustitia & veritas?

Quomodo ergo habebunt medicæ professionis ad manum generalia documenta, & ad benè iudicandum doctrinæ, disciplinæ & circumstantiarum particularia tam recondita, quæ non nisi maxima cum difficultate à peritissimis, expertissimis, ingeniosissimis & consummatissimis sunt scrutabilia & perceptibilia?

Certè credibile est, quemadmodum de rebus, personis, & operibus medicis tam malè loquuntur & sentiunt, sic etiam de diuinis vt Atheos, aut Hæreticos, aut Christianos mentitos malè apud se cogitare

& pro

& iudicare, atq; ideo non modo in infimo ordine stultorum hominum, & in hospitibus ignarorum, aut infanorum, & penè in classe brutorum esse collocandos, sed prorsus iudiciis omnibus medicæ professionis interdicens, & ad poenitentiam criminum tantorum, tamque maleficorum à pomœriis vrbis, aut potius à finibus Regni in illas terras, quas malus vrget Iupiter, cum suis falsis & ignaris medicis empiricis, relegandos & deportandos, vt adsit hæc ætas, quam fore prædixit Syluius, auxilium nobis allaturam, qua sycophantæ isti aufugiant, aut transferantur in Gyaras, in lapidicinas, in heremos, conscientia scilicet ignorantia suæ ac iniuriarum, ceu spina confixi. inedia & labore, etiam lacrymis, eluant, quæ peccauerunt iniquissimè, nisi ante, inquit, eo modo ex vrbe deijciantur, vt olim Monspelio extrudebantur à ciuibus toties, & tam grauitè deceptis & delusis.

Cum ergo homines omnes, qui bene à natura comparati & benè arte efformati vtuntur ratione, vt verè & iustè iudicent, apti soli sunt, qui sint regnorum, prouinciarum, ciuitatum, militiæ, navigationis optimi gubernatores, iustitiæ administratores, familiæ rectores, non ij qui sunt ineruditi, imperiti, inexercitati, inertes & ignari, qui communi & eadem regula regnarent, regerent, gubernarent & iura redderent: ineptos siquidem eos esse artifices, qui omnes aut eadem mensura, aut nulla calciarent, vestirent. Sic multo minus Medicos eos esse admittendos, & iudices rerum medicarum & personarum faciendos, qui arte nulla, nulla notitia & peritia, sed communi omnibus forma & modo medelæ sanos seruarent & curarent ægros, & ad omnia medica diffidia, lites & contentiones dirimendas nihil generallium & particularium, communium & propriorum,

Gg

similium aut dissimilium agnoscerent, obseruarent & distinguerent.

Hæc, inquam, si omnes apertè agnoscunt & fugiunt, quantò magis Reges, & summi Magistratus, qui ad ea in Regno & societate ciuili, communi & publica gubernanda, fugienda & castiganda sunt à Deo constituti in Politicos, & vulgares tot perniciosos, qui Medicina abutuntur & in ea tam ignoranter & iniquè peccant, animaduertere deberent?

Cumque tam pauci sint, qui contra hanc diuinam artem non offendant, qui de ea non peruersè & inique iudicent, arcanorum cupiditate non teneantur, ad ea simulacra genua sua non flectant, seque totos iis devoteant, & citam mortem longitudini morborum & latæ victoriæ non præferant: vt tam pauci sunt electi fideles, qui legi diuinæ, vt par & æquum est, credunt & mandatis obsequuntur: attamen vt infidelium multitudo cum fidelium paucitate miscellanea legem diuinam non destruit: sic nec stultorum & falsorum Medicorum, Politicorum, ministrorum & vulgarium quorumcunque ignorantium & malè sentientium de virtute & meritis artis rationalis, & peritorum, ac proborum Medicorum, numerus infinitus, eam vnquam obscurabit & subuertet, quin semper, vt opposita contraria clarius elucescunt, sic semper contra eos splendor Medicinæ rationalis, vt contra portas inferi lux orthodoxæ fidei prælucesceret & præualebit.

Ab sit ergo, vt vnquam iudices tam paucos, veros & æquos de arte rationali & peritis eius artificeibus, cum tam multis illis ignaris & falsis confundere, & eodem loco & numero haberi & æstimari velimus, sed potius in oppositis & extremis, in quibus Reges,

Pontifices, Magistratus supremos, Facultates & alias natura, arte, & afflatu diuino, in nomine Dei concurrentes, synagogas locauimus, scilicet in primo perfectionis ordine computauimus: Sic reliquos in altero & postremo imperfectionis ordine, vt imperfectos & immeritos reponimus: ea tamen ratione, vt permulti sint intermedij, qui quo propius aut longius ab extremis recedunt, aut accedunt, ita locandi sunt & reponendi benè aut malè; prout cum arte consentient, aut dissentient, ita amici aut inimici hominum & sui ipsius æstimentur.

Cum ergo Politicis abundè sit satisfactum, nec amplius eorum animis hæere putem quidpiam, in quo de arte rationali dubitent, remotis causis vniuersalibus, indefinitis, & accidentariis, supersunt tantum duæ postremæ, proximæ, præcipuæ & vniuocæ malorum Medicæ professionis causæ, quæ sunt ab Hippocrate propositæ, salutis & vitæ hominum, sanorum & ægrorum, prorsus aduersæ, nempe falsi Medici & Politici: quorum qui nunc sint criminaliores, disquirendum est.

Politicos audio non iniuria in Medicos ipsos rationales culpâ omnem tot criminum reijcere, seseq; vitiis istis immunes excusare, in eo quod Medici, in quibus alios iudicant, se ipsos condemnant, quia eadem agunt: *ἰατρὸς ἄλλων αὐτὸς ἑλκεσι βεβύωι*: bellè Comicus, credere debere omni vitio eum qui in alterum paratus est dicere. An nesciunt iudicium Dei in eos esse, inquit Apost. secundum veritatem, qui talia agunt?

Meminerint ergo sermonum anteriorum, qui si veri sunt, à se ipsis & ore proprio sua prodibit condemnatio & iudicium.

An non genere suo, se Arabas esse, & maiores suos ab Arabia rediisse corruptos doctrina sua, & depra-

uatos, ac peruersos disciplina, passim publicauerunt, Hippocratis, Galeni & principum Græcorum veterum filios prorsus degeneres, & rationalis Medicinæ antiquæ abortiuos & spurios, qui totius familiæ medicæ veritatem, puritatem, œconomiam & magistrum labefactauerunt & subuerterunt; ministerium cum magisterio medico confuderunt, & omnem suam dignitatem inquinauerunt, prostituerunt & profanauerunt?

An non ab iis dictum, ad solos peritos & probos Medicos pertinere nosse rationalis Medicinæ virtutes & vitia, res, personas, actiones & opera, an vera sint aut falsa, iusta aut iniusta, recta aut obliqua, certa aut dubia? an qui eam exercent sint methodici veri vel ἀμεθοδοί, empirici vel dogmatici, arte, mente & iudicio eruditi & periti, sapientes & prudentes? an valeant mentis ἀγχιότης & manus industria, atque dexteritate? an apti an inepti? an praua sint medica opera, malefica, & vitiosa? an actiones & præscripta sint rationi & veritati artis consentanea, & ægrorum particularium propria?

An ergo sunt hæc partes & officia Politicorum, non Medicorum, monere supremas potestates, hortari, supplicare, quarum summa cura est publicæ salutis, & rationalis Medicinæ conseruandæ integræ? Cur bis mille per annos ab Hippocratis ætate, per tot sæcula tanta vitia & tam exitiosa damna & maleficia decurrere inemendata & impunita permiserunt? An fuit Politicorum ea nosse & exponere; & emendationes, pœnas & supplicia procurare?

Si dicam, à maioribus quidem suis fateri fuisse ignominiosè hæc profecta & turpiter introducta, permiffa & tolerata multa, sed puduisse à se ista commemorari, cum nemo sit, qui ad publicam suorum scele-

rum suæque infamiae recordationem & commemorationem non erubuerit, quique iis inuerecundè adharere & assentiri palam inuictus, intra se tamen detestari, abhorrere & silentio obscurari, quam palam declarari voce aut scripto non maluerit & prætulerit.

Si hac ratione culpam suam velent & excusent, an non sic accusant grauiorem & criminaliorem quam non erubescant, per suam inertiam & ignauiam tantam, & tamdiu sæuire internecionem, & præ pudore leui aut nullo propriam fallere & prode conscientiam?

Haud dubiè dicent, egregios ex suo ordine prodisse qui id fecerint, qui suas supplicationes scriptis, vocibus, & clamoribus emissis, supremis potestatibus nuncupauerunt, quæ nec auditæ sunt, nec exauditæ.

Ad manum facilis responsio, ab ipsis petita contra se ipsos: Bonum nullum esse, nisi quod conuenienter & opportunè, adhibitis omnibus circumstantiis, tam personarum, temporum, locorum, modorum, formarum, rituum fiat. Optimè D. Basilius, *ἐν τῷ μεγάλῳ τῷ ἐν, ἀλλὰ τὸ μέγα ἐν τῷ ἐν*, monendo, supplicando, instantando, sollicitando, & procurando ac constanter persequendo, nomine communi & libellis Facultatum omnium, vno ore & vocibus, adductis per veras causas rationibus, & per effectus veros & certos probatis & confirmatis. An non ita se gerere debebant in his tanti momenti rebus, quanta est hominum sanitas, & vita, per rationalem Medicinam securitas vtriusque & conseruatio; & in aliam formam tam inueteratæ ignorantiae, errorum, vitiorum & maleficiorum retractatio & reformatio, & personarum rerum, actionum & operationum regeneratio & renouatio?

Gg iij

An ergo sua ut exaudirentur postulata, adhibitis illis circumstantiis ut bene succederent, facta sunt & peracta?

An non multitudini peritorum & proborum unius moris, conditionis & professionis soli credendum esse concluderunt? Quid aliud est huius aut illius, aut unius singularis hominis, ut ipsi dixerunt, admonitio, postulatio & supplicatio, quam nullius fides & assertio? Cur ergo queruntur suis fidem non esse adhibitam, qui in eadem vitia inciderunt, quæ in aliis reprehenderunt? An non se ipsos suo ore proprio in omnibus arguunt & iudicant, & iniuste Politicos increpant?

Sed postquam quadraginta abhinc annis Regia Iurisdictio Medica, tamdiu quæsitæ & exoptata, velut Palladium & Panacea malorum medicæ totius professionis, à Rege Ludouico XIII. postulante D. Mangotio Procancellario in fauorem Heruardi Medici primarij concessa, ad Senatum ut proclamaretur delata est, eiusque proclamationi Facultas Medica Parisina, iustis quidem rationibus, intercessit, quia erat ad Heruardi solius gratiam & gloriam potius, quam ad publicam utilitatem professionis, salutis ac vitæ hominum conseruationem & securitatem, & ad vitiorum & maleficiorum disciplinæ reformationem instituta, ad exemplar forsan illius concepta, quam Imperator suo Medico primario Archiattrorum comiti apud Cassiodorum condonauerat, qua solum illum iudicem rerum, personarum, actionum & operationum Medicinæ totius, tam doctrinæ, quam disciplinæ constituerebat: sæpiusque accidat, ut primarius Regum & Imperatorum medicus, sit eruditione, peritia & probitate aliorum potestremus & pessimus Medicus: ideo etiam iure opti-

mo Facultas Medica, ejusque Medici meliori luto formati, quàm superiores, reclamauerunt, ne ignorantia, errores & damna professionis prioribus deteriora consequerentur.

Sed curationes suæ intercessionis tamdiu ad Senatum deferre tardauerunt, quibus quod esset in diplomate Regio falsum & iniquum emendaretur & elueretur, quod esset imperfectum & defectuosum, adderetur & perficeretur; & quod esset verum, bonum, iustum, vtile & necessarium publicæ salutis & arti salutiferæ, probaretur & adimpleretur? An non tam tarda quadraginta annorum mora antiquam parentum suorum inertiam, ignauiam & incuriam sibi connaturalem & insitam arguit, qua veram, iustam & salutarem suæ professionis reformationem non quære, nec antiquæ maiestatis, dignitatis & autoritatis restitutionem exoptare manifestè testantur? An non huiusce præuaricationis suæ fidem in hisce, vt in aliis, dederunt?

Cum circa illa tempora, quibus Chirurgorum manicorum, & Pharmacopœorum orta est & facta à Medicis secessio, quibus constructum est theatrum Anatomicum & erectæ sunt officinæ, omni materia medica & instrumentorum suppellectile instructæ, quibus præfecti sunt egregij Anatomici & operatores Medici, Chirurgici & Pharmacopœi; Riolanus, Carolus, Guibertus, Renodæus, & alij; cur suas operationes medicas & methodicas, & instrumenta quæque propria suis manibus absolute resumere, eas vindicare atque ab iniustis possessoribus suam hæreditatem, & possessiones repetere destiterunt: vt si

Vallotum tam Heruardi quàm Valterij sequi vestigia: Et rationalis Medicinæ in doctrina veritatem & in disciplina rectitudinem in suum commodum priuatum specie censura necessaria pertrahere velle? illi enim non bonis artibus nec iustis comitiæ archiætrorum præfecturam adepti sunt immeritam: Sic etiam Vallotus eorum successor & ex asse hæres in thronum eundem ascendit artibus iisdem impar & immeritus.

Illi Medicinam rationalem eiusque rectam & veram doctrinam corrumpere, & disciplinam subvertere in maiestatem & potestatem summarum, hominumque omnium sanorum & aegrorum perniciem contenderunt. Sic etiam hic eandem medicinam generalem, & notitiam subiecti sui & cuiusque materiæ atque affectionum particularem, eorum exemplo, ignotam sibi, in omnium ruinam vtriamque ne Regum & principum, diruere nititur.

Et ut uterque ille summum imperium in professione affectauit, nec ad id ullis dolis nec audaciæ pepercit, Heruardus quidem subdole specie censura necessaria in exercenda arte per diploma alterum sibi subdelegatos arabistas simillimos pharmacopœorum progeniem illiteratam & noxiam vsque ad pagos dispergere voluit, per alterum eosdem Arabistas qui iurisdictione Regiam medicam toto passim regno exercerent de rebus personis actionibus & operibus suo modo iudicarent committere posse obtinuit. Sed quam illo tempore per oppositionem facultatis Senatus reprobauit, hodie per incuriam & igna-

MEDICINÆ RATIONALIS

uiam eiusdem facultatis & tardiorē in oppositio-
nis causis reddend. s dormitationem in Valloti gra-
tiam approbavit, adeo ut via nunc pateat Valloto-
trita & aperta, qua quod obtinuit vulpina & fur-
tiua mente dominium in pharmacopœos, cis pau-
cos dies per iurisdictionem Heruardi principatum
summum consequatur in vniuersam facultatum &
medicorum familiam, sicque rationalem artem
tandem suffocet, & solam empiricam quoquover-
sum disseminatam spargat in san tatis & vitæ om-
nium etiamque Regum ruinam. Sicque conniuen-
tibus Medicis rationalibus, qui paucissimi hodie
sunt, aut veterno torporis & ignauia antiquæ so-
pitis, sit deinceps ad comitiæ solium, thronum &
merum medicinæ imperium ignorantium & nefa-
riorum ascensus & progressus, cui etiam se adiun-
get effrænata Valterij tyrannica audacia, & empi-
rica temeritas, & extremum malorum exitium :
Cur ergo non fateantur rationales suam à se ipsis
esse perditionem, nequaquam à Politicis quorum
non sunt hæc munia & officia cautionum ?

Sed cum P. M. Regis Lud. XIIⁱ. B. alumnus
Parisiæ scholæ, eandem horti plantarum Medici-
narium & operationum medicarum rectricem cum
stipendiis amplis, subsignatis literis præfici apud
Regem procurauisset, teste adhuc locupletissimo
superstite D. Cancellario, cur suo iuri huic tam
gratioso renuncianit ?

An quia voluit omnibus suis (ut olim) officiis reli-
quis renunciare & in scholis & apud ægros perpetua
esse

esse Pharmaciae & Chirurgiae theoreticae & manuarum silentia? An non haec & alia innumera testantur ab ipsismet Medicis rationalibus postulationem medicæ jurisdictionis fuisse fictionem & specie salutis & vitæ humanæ conseruandæ, medicæ professionis reformatæ & à suis calamitatibus eripiendæ simulatione procuratam?

Cum enim eam tam necessariam quàm tot rationibus validissimis causarum & effectuum exitialium demonstratum est tam tardè persequi cunctantur, an non se in antiquam suam rerum Medicarum obliuionem ignauiam & incuriam recurrere & relabi velle testantur? Cumque dicunt se solos agnoscere in sua Medica professione docenda & exercenda maleficia & damna, cur cura sua sollicitudine & studio ea tot impedimenta summouere & tollere, quod in sua potestate est detrectant & effugiant? An non omnem officij, muneris, vtilitatis, publicæ salutis, & vitæ hominum atque professionis suæ necessitatem, scientiæ conscientiæ suæ curas & studia deponere, & vitia corruptionum in doctrina, & deprauationum ac peruerfitatum in disciplina negligere se demonstrant? cum opus quod tantis votis & precibus expetuerunt & præ manibus habent inceptum, accelerari, adimpleri & perfici nolle videantur?

An non sunt ipsi plus quàm nos animales & stulti, qui non percipiunt eadem vitia & maleficia quæ nobis imputant, in eorum potius capita retorqueri? Nempe suam rationalem Medicinam suâ culpâ nunc despici, obscurari, & deficere? salutem & vitam humanam, in vrbibus, in priuatis domiciliis, in publicis hospitijis, in castris & in aula etiamque regia magis ac magis in dies velle periclitari? professionem fordidis manibus turpius, ignobilius & foedius vilescere?

Hh

ministros dominari ambitiosius, superbius insolēscere & imperare? Arabistas, Semidogmaticos, Apostatas, & impostores quosvis liberius grassari, interficere & disperdere? & omnes ignaros, arcanorum suorum vanis ostentationibus gratius & officiosius specie beneficiorum audiri & excipi? & omnem veritatem, rationem, methodum, causarum notitiam, peritiam, Chirurgiam, Pharmaciam, studia, tyrocinia, magisteria, probationes, testimonia ipsorum rationalium Medicorum culpa & ignavia evanescere?

Hæc vero omnia cum selectiores aliquot Doctores Parisini Medici, & cupidiōres suæ dignitatis gloriæ Medicæ amantiōres recuperandæ vindicēs exactiores, nec non corrigendorum errorum, vitiorum ac maleficiorum castigandorum censores severiores animis suis reuoluerent esse tam inueterata ut essent ingēnita, & hætenus credita inemendabilia quærentur apud se & quærent inter se, an mala essent omnino desperata & deplorata, & cum opportunitas adesset in præsentiarum sibi adnata, qua unus & sua schola Collega B. ad Archiatrorum Comitium fuisset à Ludouico XIII. Rege Iusto accitus, quem nouerant pari amore & studio erga professionem Medicam affectum & impulsu pari dolore salutis publicæ palam neglectæ, & periculis manifestis & certis obiectæ, suæque Medicinæ ignominia & opprobriis expositæ contristatum, in aliquam spem erigi ceperunt, qua remedium tamdiu expectatum, expetitum, & expostulatum Regiæ iurisdictionis, eius promotione procurari & obtineri, & quod esset opus iam inchoatum, facilius perfici posset.

Simul ergo collecti summa capita causas malorum & calamitatum quibus Medicinæ professio iam dudum conflictatur, sanitas hominum misere impe-

titur, & vita impunè eripitur, breui chartula descri-
pserunt, ad primarium Medicum Collegam mise-
runt, & amicè eum ad tam salutare, tam necessa-
rium & tam gloriosum negotium ita compellaue-
runt, vt cum antea multis beneuolentiæ & gratissimi
animi erga Medicinæ rationalis veritatem, dignita-
tem, vtilitatem & necessitudinem argumentis pro-
pensionem non mediocrem designasset in ea qua
tunc gaudebat, & fruebatur apud Regem potestate
& autoritate eandem non denegaret optimi viri
significationem, & opus quod sciebat tam necessa-
rium apud Procancellarium promoueret & perse-
queretur in aula; se & in senatu quod possent præsta-
re conferrent. Primarium Medicum rescuimus gra-
tiosis postulationibus & propensi animi erga artem
& salutem publicam collegarum significationibus
tam fuisse vehementer impulsus, vt nulla mora ad-
iuncto sibi D. Seguino seniore Reginæ matris Medi-
co, ambo recta ad D. Mariliacum Procancellarium
propèrauerint, quem postquam salutauerunt, causas
aduentus sui exposuerunt.

Nempe damna innumera contra salutem publi-
tam quotidie accidentia, & assiduas professioni Me-
dicæ factas iniurias multis sæculis inueteratas ab eo
ex postulare iustitiæ vindictam meritissimam con-
tra magnas falsorum Medicorum & Empiricorum
turbas, qui per omnes regni vniuersas vrbes & ciuita-
tes, & maximè per populosam Lutetiam diffusi gras-
fabantur, & copiosiores quotidie quam vnquam af-
fluerent vt etiam propediem in aulam ingrederen-
tur & aduocarentur.

Etiamque contra Politicos totius regni, qui rerum,
personarum, actionum & operum professionis Me-
dicæ rationalis ignari, nihilominus tam temerè de

H h ij

iis iudicarent, ut nullo facto peritorum ab imperitis discrimine promiscuè veros falsis adnumerarent, & nullo delectu in vrbes admitterent. Et ita per se ac per alios clades & ruinas ciuibus & arti adferre non desinerent: & cis paucos dies in aulam ingressuri tragedias luctuosas excitarent.

Sermonem interrupit nec ultra produci permisit, ut obijceret iis Mariam Niuernensem, heroinam excelsum quæ nunc est Regina Poloniæ graui morbo affectam à Medicis Parisi. fuisse derelictam quam Seminius Empiricus sanauerit, tam præceptis & inconsultum responsum sine causarum perquisitione vlla factum magno mœrore affecit Medicos, qui ubi ab eo recesserunt hæc apud se cogitarunt. Si in foro verum est ex facto ius erui, an equum esse potest responsum antistitis sine perquisitione causarum, falsorum medicorum, & politicorum, eorum qui principem Mariam agram deplorauerunt & deseruerunt, & Seminij empirici ignorantia & imperitiæ factum?

Certè didicisset (aiebant) falsos medicos, mentitos & empiricos omnis generis infinitos in urbem perpetuò circumfluere, nullo discrimine admitti, & eorum maleficia in viros & genuinos rationales Parisinos indigenas peritos & probos vulgi rumore & ignorantia reijci solere: Sic ergo etiam rescuisset medicos fuisse illos falsos externos alienigenas circumforaneos aut rationalis medicinæ desertores arcanorum præcones & empiricos qui Mariam Niuernensem principem desperauerant. Didicisset insuper ægros & astantes innumeros credulos nimium, impatientes & pertæsos suas morborum acerbitates & longitudoines aut citam mortem, aut victoriam sepe præferre rationalis medicinæ securitati, & aduocari nefarios impostores qui omnia læta & nulla suis

arcanis inexpugnabilia promittunt, licet enim ex mil-
lenariis ægris vix vllus qui non sanetur per rationales
& veros medicos, vnum tamen ægrum qui ex acci-
denti liberatus sit, empiricis sufficere vt ad astra vs-
que proclamentur & exaltentur & gloria sanationis
iis tribuatur qui nihil non fecerunt vt perderent &
vt ægri sint ingrati peritis & probis qui nihil non ra-
tione veritate & certitudine fecerunt vt sanarentur.
Eadem ipsa de Empirico Seminio tam in Maria Ni-
uernensi quam in Comite Dorualio verissima ~~et~~ fuisse
comperisset, scilicet nihil per se pro suo more non
molitum esse vt semper destrueret & casu contigisse
vt semel proficeret. Hæc inquam si D. Procancellarius
exactè perquisiisset non tam temerè & cito ex
vulgi falso rumore publico respondisset.

Ex iis concluderunt inter se Medici rationales Re-
gij, post tot supplicationes & admonitiones medico-
rum egregiorum ad consistorianos frustra nuncupa-
tas & proclamatas, & post hæc suas voces non esse
sperandam deinceps vlllo sermone, admonitione,
supplicatione & clamore ad aures aulicorum & poli-
ticorum rationem, iustitiam & vindictam criminibus
læsæ publicæ salutis, & medicinæ rationali & profes-
sioni factis injuriis. Sed vt in magnis & arduis rebus
fieri solet scripto publico, quod manifestum dicunt,
causas omnes generales & particulares per suos con-
generes effectus exponendas esse veras oculis om-
nium qui de iis iudicent manifestè subijciendas, quæ
ignorantiæ, licentiæ, ignauiæ, incuriæ & obliuionis
corruptiones, peruersitates falsitates errores & male-
ficia eorum continerent: qui tam insolenter per se &
impunè salutem & vitam hominum demoliuntur, &
de personis, rebus, actionibus & operibus medicæ pro-
fessionis & artis architectonicæ tam temerè in om-

H. h. iij.

+ agyrtan

nium perniciem & ruinam iudicant dum empiricos & falsos medicos nomine rationalis medicinæ qui totidem sunt homicidæ & venefici in vrbes introduci sinunt, vt omnes disperdant & enecent adeò scilicet difficile ac pene impossibile est ex animis omnium ne dicam vulgarium sed etiam magnorum virorum inueteratum ab hinc tot sæculis errorem & obfirmatum præscriptione longissimi temporis expugnare & excutere. Accidit tamen sic ordinante Domino, vt cum post aliquot menses Rex in grauissimum morbum Lugduni incidisset, ad eum conualescentem D. Marilliacus Procancellarius accesserit, & Regi gratulatus fuerit de recuperata valetudine Dei opt. max. ope & gratia, etiamque peritorum suorum, medicorum opera, præsens autem cum adesset primarius Medicus nactus occasionem, impetrata à Rege loquendi libertate sic orsus est.

Collatur tecum cum vniuerso populo, ars medica (integerrimè D. Procancellarie) quod nunc præsentem Rege te agnoscat tanto mansuetiorem & æquiores quanto paulò ante persenserat seueriorem & acerbior, quando ad te veneramus vt de tot hostibus humanæ salutis & vitæ empiricis & falsis medicis, arabistis, semidogmaticis, chymistis, spagiricis, paracelsistis, crollistis, beguinistis, hermeticis, sympathicis, symptomaticis omnibus ignaris & impostoribus homicidis & veneficis officiose, gratiose & insidiosè inficientibus, officientibus & interficientibus, deq; politicis omnibus quorum licentia agminatim in vrbibus quotquot sunt nefarii nullo facto à peritis & probis per politicos discrimine excipiuntur, vindictam aliquam tuis iudiciis æquis abs te obtineamus, ne amplius turba illa perditorum medicorum personatorum falso nomine medicinæ passim fallen-

tum per vniuersas regni vrbes perque Lutetiãtam
populosã quosvis angulos ac postea etiam per aulam
Regiam, ni occurratur, experimenta per mortes
agerent; neve etiam amplius liber aditus & impuni-
tas in vrbes per licentiam & audaciam illam conce-
deretur, nec politici de rebus personis operibus &
actionibus medicis amplius etiam iudicarent in hac
professione, exclusis peritis & probis medicis quo-
rum est proprium dare in istis *cas à dévras* vt loquuntur
Legislatores, vt quod nulla alia in professione tam
audacter faciunt, etiam in medica facere desisterent,
& soli in sua iudices medici periti & probi, sicut cæ-
teri in suis artis rebus constituerentur. Hæc fuit an-
tiqua Hippocratis querela (Rex Iustissime) nempe
præstantissimam artium Medicinam reddi cœtera-
rum aliarum ignobiliorem & posteriorem, propter
ignorantiam eorum medicorum qui eam temerè &
imperitè facerent & propter eandem ignorantiam
politicorum qui de ea deque rebus personis actioni-
bus & operibus istius professionis temerè & iniuste
iudicarent, quod tantò difficilius emendari & refor-
mari posse agnoscimus quantò altius inueteratum
malum est, & confirmatum, & longius veritatis spe-
cie & fide adumbratum & creditum apud eos qui hi-
storiam antiquam & nouam medicinæ eiusque na-
turam & vires ignorauerunt, qui non sicut tu (Rex
potentissime) cui tibi inspirante Deo tam cognita
est per causas & per effectus medicina quam tua
propria natura & constitutio, ad quam declarandam
per testimonia, rationes & exempla iustum volumen
impleretur quod forsan alias si Deus permiserit pro-
dibit: modo in præsentiarum permittas dicere satis id
probatum esse per edictum à te editum quod fuit ab
antecessoribus tuis Regibus omissum & oblitum quo

iurisdictionem regiam professioni medicæ primario tuo Medico Heruardo in gratiam artis architectonicæ tam præstantis & diuinæ regenerandæ & renouandæ & salutis ac vitæ hominum factæ rectæq; conseruandæ, concessisti, quam ignorauisse Dominum Procancellarium credidimus quando responsum tam aduersum tuo diplomati nobis reddidit, nesciuisse insuper id ante factum vt reges & regnum, & legistatores & iuris summos arbitros antecessores ab obliuionis supina contumelia vindicares: quod iurisdictionem arti per tot sæcula regiam assignare prætermiserint quàm nulli vel minimæ materiæ, arti & professioni suam negauerunt nec vicina regna omiserunt.

Etenim ad vitandos errores ignorantia, & ad vitia, fraudes, maleficia & crimina malitiæ nulli non arti, ordini, materiæ fabricandæ formandæ, vendendæ per iustas cuique leges suas & iudices peritos & probos proprios & idoneos prouidisti & consuluisti, ne non modo hominibus in rebus necessariis & vtilibus vllis fallaciæ errori & maleficio locus esset sed ne quidem equis fraus fieret fœno suos obseruatores, censores & iudices omiseris.

Quantò vero volueris & edixeris saluti hominum & vitæ conseruandæ & ab ignaris medicis & profanis iudicibus vindicandæ iustius esse consultum? & per iurisdictionem Regiam Medicam peritos & probos artis rationalis medicos & iudices solos rerum personarum, actionum & operum esse constitutum? vt quæcumque fuerint prauæ leges & statuta ab initio quo creatæ sunt facultates, malè proposita & probata & quæcumque cum tempore iniuste adiuncta fuerunt per medicos falsos per empiricos per politicos in gratiam illiteratorum & seruilium ac vilium

utilium ministrorum professionis esse abrogata? Et medicos rationales in sua dominia sine ratione usurpata redintegrari? Hæc eadem (Rex Iustissime) à D. Procancellario quæ tuæ sunt constitutiones & decreta iustissima obtinere exoptabamus, quorum cum forsitan esset inscius te, nomine rationalis medicæ, professionis vniuersæ pro salute & vita tuorum subditorum tuaque & magnatum omnium, obtestamur, ut tuum in tantis rationalis medicinæ calamitatibus & humanæ salutis & vitæ periculis & necessitatibus remedium diuino numine tibi inspiratum vnicum, salutare D. Procancellario præscribas perficiendum: & quod facultas medica Parisina abhinc 200. annis per suos egregios rationales medicos & hodie per nos tuos Regios procurat, obtineat. Et jubeas ut D. Procancellarius per edictum tuum facultati significet & mandet conuenire medicos omnes; ut quicquid in diplomate Regiæ iurisdictionis tuæ concessæ Heruardo fuerit ad vtilitatem omnem publicam, non benè & integrè constitutum oblitteretur, & quicquid defuerit adiiciatur, quod postea ad D. Procancellarium figillandum deferatur, ut postmodum in senatu supremo promulgetur.

Hæc postquam primarius Medicus summatim perstrinxit: cæpit D. Procancellarius eloqui se in magna quidem commendatione & veneratione habere Medicinam rationalem, quam sciret ex diuinis mandatis fuisse initio post natos homines à Deo creatā & commendatam ad sanitatem & vitam hominum tuendam & restituendam à morbis. Sed paucissimos se obseruare veros medicos qui ratione, hoc est exacta rerum medicarum generalium & particularium cognitione, & obseruatione causarum & circumstantiarum necessariarum sine vlla utilium rerum omis-

sione, aut inutilium & noxiarum commissione, eam sapienter, prudenter, peritè & probè exercerent.

Non satis tamen laudare se posse Regios medicos primarios qui re vera, tales sunt, quales haberi par & æquum est, & quales in sanando Rege sese esse demonstrauerunt; amplecti pariter & magnificare se facultatem Medicam Parisinam, quæ se ab Arabistarum corruptionum doctrinâ & deprauationum disciplinâ repurgaverit, & ad sufficiens Hippocrate dignos medicos, studiis suis assidue contendat, in iis omnibus, quæ rationi, salutis publicæ & vitæ hominum cito & tuto tuendæ & restituendæ & rationali medicinæ integrè in sua dignitate seruandæ conferent apud Regem semper procuraturum promisit.

Rex vero, diuino potius quàm humano spiritu dixit optimè scire se, quorum maximè opera, post Deum, esset à suo morbo liberatus, agnoscere se solam rationalem Medicinam, veram; Empiricam detestari vt falsam, odio habere Arabistas, semilogmaticos & empiricos, à quorum imperitiâ, in quam ab initio inciderat, Dei ope fuerit solutus & euaserit, eruditus & peritis solis rationalibus & ingeniosis debere se sanitatis & vitæ suæ conseruationem & à morbis restitutionem; facultatem Parisinam profecuturum semper vt germanam Hippocratis scholam coam, & beneficia, quæ fuerint Regia, quia tam gnauiter pro veritate pugnavit, cum opus fuerit, in eam se collaturum, nec vnquam ab aliis scholis sibi medicos aut pro se, aut pro suis adiuncturum, quàm quos schola Paris. genuerit, aluerit, numeris omnibus suis efformauerit & vnde quaque iudicio & peritiâ perfecit.

Ne verò quispiam dubitet, an vitia & maleficia, quæ in professione nota sunt, potuerint esse Rege tam perspecta, vt iis omnibus medelam adhibere.

animo suo, per edictum (Mangonio Procancellario procurante & Heruardo postulante) sibi proposuerit, cum utriusque historia morborum professionis non posset esse tam accuratè cognita; qui in rebus, personis, actionibus & operibus eius essent vix superficiei tenus instructi.

Quamquam dici possit diuina virtute salutem ex inimicis & de manu eorum, qui oderunt, posse comparari & iusto pioque Regi cœlitus ista insperari potuisse; Certissimum etiam est, ab altero successore primario medico B. necessitatem iurisdictionis in prædictis causis & effectis, fuisse Regi sæpius declaratam; & amorem emendandorum tot malorum, ab eodem multoties Regi fuisse repetitum, insinuatum & impressum. Etiamque factum esse Regem certum, munia & officia methodica cum ratione & scientia operandi manibus, diætetica, Chirurgica & Pharmaceutica tota esse artificialia, Medica, & sola ut salutariter inculpatè & innoxie fiant, esse Medicorum manibus propria solis, non alienis tractanda & peragenda, quæ tamen sæculis superioribus fuerunt ab Arabistis vanis & ignauis abdicata, & ad manus illotas, ignobiles & seruiles ministrorum mechanorum & mercatorum ignarissimorum transmissa, quæ iniquissimè & nocentissimè in egrorum certam perniciem & ruinam exercerentur.

Sed insuper etiam monitum fuisse ab eodem, nullum suppetere facultati peculium, quo suos demonstratores medicos alere posset, qui in iis operationibus pharmaceuticis, chirurgicis & chymicis edendis versarentur & occuparentur. Eundem etiam in memoriam regi reuocauisse edictum à se descriptum & definitum, quo Hortus Regius plantarum medicinalium, in quo materia omnis medica cum re her-

baria contineretur, astringeretur, quod propositum & promissum etiamque in Senatu confirmatum est, sola tantum mente & idea conceptum fuisse, necdum è potentia in actum re ipsa eductum nec vnquam educendum, nisi de suo ærario erogari fundum imperaret. Istis præmonitus Rex optimus, licet ærarium suum esset vnde quaque impensis militaribus exhauritum, omnia tamen super erogaturum quæ necessaria ad opera tam vtilia viderentur, promisit; & ad quæ, ne quid obstarer, in gloriæ partem P. M. Eminentiss. D. Richelium inuitavit & pertraxit non inuitum. Postquam eum adiuit eique omnia prædicta aperuit, quæ habuit acceptissima & gratissima; Eorumque omnium summa & præcipua capita, ne eorum memoria laberetur, fidelissimo D. de Noyers committenda iussit, ut cum à feriis & grauib. regni negotiis feriareretur Eminentissimi animus, medicis rebus, veluti leuioribus, non tamen minus necessariis & gloriosis incumberet ac recrearetur. Quinetiam monitus cum esset idem Eminentissimus ædes, scholæ Medicæ vetustate pene collapsas, præsentem minitari ruinam, istud etiam prospiciendum & cum Rege de omnibus deliberaturum promisit.

Interim vero dum expectaret primarius, mandatum D. Procancellarij ad facultatem iurisdictionis Regiæ medicæ recognitæ correctionem, & vniuersalis medicinæ regenerationem, exilium eiusdem Procancellarij ab aula, spem eius & expectationem si non prorsus ademit, multum distulit, & ea quæ postea exarserunt externa bella & interna quæ successerunt domestica diffidia, eam pene totam abstulerunt.

Recreatus tamen non mediocriter fuit, cum vidit illustrissimum D. Seguierum in supremo Senatu Præsidem, ad Procancellarij excelsam dignitatem esse

proiectum, quem speravit non minus fore rationa-
li Medicinæ fauentem, & iustitiæ reddendæ profes-
sioni medicæ propitium. Non enim multo post
quam ad istud munus & officium sublatus est,
fundum, in quo situs nunc est hortus Regius plan-
tarum medicinalium, comparatum est per oportu-
num, Sequanæ finitimum, ab ea riuulo seiunctum,
largâ satis & aperta facie & planitie spatiosum, mon-
te à boreali asperitate obtectum, orientali & meri-
dionali aëri liberum & expositum, fonte viuo irriguum,
plantis domesticis & exoticis generis omnis locuple-
tatum, & refertum, materia omni sensitiua, vegeta-
bili & minerali tamquam officina instructissima, aut
promptuarium instrumentorum omnium chirurgi-
corum & pharmaceuticorum, & chymicorum ^{et pharmaceuticorum}
plenissimum, in quibus præfecti horti, demonstrato-
res & operarii assidue occupantur, & suas quotidie
locant operas manibus propriis, docent & oculis
candidatorum artis opera subiiciunt, nempe, vt quot-
quot per galliam sparguntur medici, pro antiquo mo-
re & officio, apud ægros artem salutariter exerceant,
aut saltem imperitos per rectam medendi & operan-
di methodum dirigant.

Quibus omnibus, tam plantis caducis regenerandis
& materia medica quavis rara & pretiosa comparan-
da aut recuperanda, quam præfectis horti, demon-
stratoribus & operariis diurnis sustentandis & alen-
dis annua stipendia cuique congrua & honorifica sua
pro officio assignata sunt.

Et post Brossei, œconomiae horti præpositi interi-
tum (qui multum ad horti fundum & fundamentum
stabiliendum apud D. Bullionium contulerat) facultas ad
eandem præfecturam culturæ horti, per primarium
Medicum nominata successura erat & mille libellas

Ii iij

+ 500. r/

annuas pro horti cura acceptura erat, per diploma à rege probatum & à D. Cancellario sigillatum, Facultas tamen per litteras ad Medicum D. Cancellarij domesticum, qui tunc ad Nancei obsidionem, ei aderat, ubi literæ horti fuerunt obsignatæ, suo isti iuri, præfecturæ horti renunciavit, nec isti se officio mancipare & inseruire voluit, gratias tamen pro beneficio benevolentia & benignitate Regis erga se retulit immortales.

Sicque eo tempore fuit diploma pro ea parte retextum & sigillatum, & horti præfectura in eum qui placuit Regi transmissa est.

Cum igitur P. M. eo ipso tempore & loco ad D. Procancellarium venisset, ut de horti Regij diplomate sigillato gratias referret, deque iisdem moneret, quæ antea habuerat ad Regem, ad D. Eminentissimum Card. Richelium & ad D. Marillacum, de statu professionis Medicæ, ut vitiis, maleficiis & damnis publicis, per falsos medicos, & politicos iudices qui iis fauebant & qui leges injustas ab initio, quo facultates fuerunt erectæ tulerunt & quæ postea prauæ multæ successerant, prouiderent: eosque statuisset iniustas illas leges esse abrogandas & alias iustas subrogandas, idemque faciendum esse de Iudicibus profanis & in eorum locum peritos artis esse creandos ut cum esset reformata ab omni parte professio, sarta, rectaque postea in sempiternum seruaretur, responsum non abfimile ab eo dedit quod à D. Mariliaco fuit redditum, scilicet, Reges anteriores non minùs professioni isti per iustas leges & per iustos iudices proprios prouidisse, quàm aliis regni professionibus.

Ex hoc responso ut antea de D. Mariliaco, collegit Primarius etiam expectandum esse & sperandum accessuram necessitatem aliquam, qua iustitia postu-

lationis suæ & Regis voluntas, & veritas clarius D. Procancellario innotesceret, sicuti priori notior facta fuerat.

Ac sanè cùm eo tempore motæ essent contentiones lites & controuersiæ magnæ inter Medicos Parisienses de vsu & natura aquarum mineralium, quæ ad Senatum supremum delatæ fuerant; orta occasione thesios propositæ. Qua nocere sanitati, foecunditati ac proliferationi, & morborum curationibus exponebatur, quam vt erroneam, & noxiã & publicæ, salutis, maximè verò Regis valetudini, & generandæ prolis Regiæ aduersam propositionem, omnium voce facultas improbauisset & reiecisset, & pertinax author non cederet facultati, sed ad Senatum prouocasset, nec posset à Senatu controuersia de materia sibi incognita terminari, ne cum aliis pluribus controuersiis facultatum, medicorum, ministrorum & profanorum professionis, de materia Medica indirempta, hæc etiam ad Calendas græcas relegaretur neve quid damni & detrimenti Reipub. & salutis hominum, ex quæstione hac & cæteris aliis indiscussis enasceretur, mandatum habuit à Rege D. Procancellarius, & ore proprio Rex in aurem insurrexit eum à quo potissimum hæc sententia aduersa prodiret, velle se ab artis peritis & probis medicis, quos primarius medicus secum iungeret, hanc controuersiam iudicari quod M. P. significatum fuit.

Sed quia edictum iurisdictionis nondum erat communi consilio medicorum facultatis reformatum, repurgatum & probatum, nec in supremo Senatu confirmatum ac promulgatum; maluit primarius mandato Regis parere & publicæ cōcertationi in scholis præesse, qua lis de quæstione aquarum mineralium conclusione affirmatiua terminaretur quàm contro-

uersiam cum minùs æquis iudicibus & arbitris agitari & controuerti.

Ex quibus D. Procancellarius cæpit animaduertere, aliorum iudicum, nempe peritorum artis & aliarum legum quam quæ latæ sunt à profanis iudicibus & politicis, magnam esse necessitatem. Sed cum subinde alia esset nata contentio inter Medicos Paris. & Renodotium qui falsos medicos per vniuersas vrbis partes velut seruos & mancipia spargebat; habebat enim domum suam velut synagogam meretriciam impuræ sementis doctrinæ falsæ, quo facultatem Parisinam æmulari aut potius obscurare & infamare conabatur, nomine charitatis qua pauperes per Medicinam subleuare se velle fingeat, sicut singulis septimanis facultas per suos medicos in scholis ægros qui huc conferre se aut transferri possunt, scripto, consilio & verbis adiuuat, etiamque, pro modulo quo potest, recreat beneficio.

Cumque Renodotius Curiaæ supremæ senatoriæ censuras & iudicia formidaret, quæ semper pro facultate Parisina suis Senatûsconsultis pronunciauit, eaque effugeret & assiduè D. Cancellarium fatigaret, vt sua litis definitio ad sacrum Regis consistorium, à quo fauorabiliorem gratiam sperabat, traduceretur, tunc pronunciatum est in sacro consistorio vt nō modo lis cum Renodoto contestata in Senatu nō terminaretur sed etiam vt tam nouas quæ acciderent in professione medica quam etiam antiquis clauiculis curiæ appensas contentiones indireptas & indefinitas, quæ expectabant peritorum in arte recta iudicia Primarius Regis Medicus cum certo munero peritorum & prudentiorum, medicorum dirimeret, quales sunt illæ quæ motæ sunt olim manicatorum chirurgorum & tonforum cum medicis facultatis, barbitonforum
cum

cum manicatis, pharmacopolarum cum medicis, medicorum & aliorum ministrorum inter se & profanos de iis quæ sine cognitione perfecta medicinæ & materiæ eius tractandæ & vsurpandæ rectè iudicari nequeunt.

Ex iis omnibus satis notum fuit D. Cancellario Medicinæ professionem indigere iurisdictione Regia, quâ medici, periti & probi, in rebus personis & operibus suis medicis creandi essent à Rege proprii iudices, & leges iustæ aliæ essent subrogandæ, Quàm quæ sunt à falsis medicis & profanis iudicibus artis ignaris latæ, & in omnibus repurgandam esse suis maleficiis professionem.

Cum autem P. M. speraret omnes obices oppositos esse subuersos, & impedimenta sublata; Regem & DD. Eminentissimum Richelium & integerrium Cancellarium operi promisso finem breui imposituros, non ignaros ex rebus tanti momenti, tantæ utilitatis, & tantæ necessitatis non minùs gloriosam & immortalem laudem esse consecuturos, quàm ex aliarum rerum regni sollicitudine? Quid enim sanitatis & vitæ mortalium conseruatione regibus esse potest gloriosius & laudabilius summis magistratibus? quidque iuuant secularia cùm salus & vita desinunt, & cùm ea simul euanescent? Ita etiam cùm post expeditionem longinquam, molestam & laboriosam, Eminent. Richelio mors superuenerit, etiamque Regi iustissimo non multò post, maximo cum dolore & damno totius regni Gallici, vniuersæ salutis populorum redimendæ, vitæ vindicandæ ab insidiis falsitatum, & ræ rationalis Medicinæ in antiquam veritatem, securitatem & dignitatem redintegrandæ, ita etiam tota spes P. M. in Rege & Richelio collocata euauit.

Qui postquam ex tam grauibus publicis & priuatis molestiis modicum conquieuit, & apud se cogitauit Ergone etiam inulta morietur rationalis Medicina? Ergone, ignorantia, falsitas, error, temeritas & iniustitia in professione medica semper præualebunt? Ergone semper inimici nostri erunt iudices? Ergone medici semper esse videbuntur, & non erunt? nihil agent, aut malè agent, aut aliud agent? Ergone medici, medica sua medendi documenta, exercitia & opera, & officia propria rationalia & methodica, præstito sacramento, sicut prauè iubent antiquæ leges & statuta, semper abjurabunt, nec vnquam suis fungentur officiis propriis? suis in scholis perpetua seruabunt, chirurgiæ, pharmaciæ & chymiciæ silentia? & suas ægris semper negabunt per suas manus opera medica salutaria?

An semper ministri medicinæ ignari tortores erunt? Volui tonfores; interfectores? volui infectores; venenatores, & necatores? volui mercatores; vt pro vilibus, seruilibus & mechanicis ministeriis sibi propriis magisteria medicorum semper peragant nobilia, libera, liberalia sibi impropria & imparia? An toto regno & æuo semper carnificina circumferetur pro medicinâ verâ? occulta pro rationali manifesta? impura pro purâ? spuria & falsa, & monstrosa pro legitimâ, verâ & optimâ ratione comparata? inferna pro diuinâ? noua pro antiquâ, malefica & venefica pro beneficâ? ancilla pro dominâ? atechnia & aniatia pro arte & scientia?

An semper inficietur, obscurabitur, deturpabitur, infamabitur, profanabitur, polluetur & sordescet à tabernariis, ignaris ministris, fugitiuis, extraneis, furciferis, apostatis, clinicis, mulierculis, & quibusvis obuiis perditis, & impostoribus; Hostibus humanæ

vitæ juratis, immunitate plus quàm barbaris? qui semper cruentas & mortiferas manus, pro salutari-
bus porrigent agris, & venena pro antidotis, propi-
nabunt? Et tamen pro maleficiis, beneficia, pro pœ-
nis impunitates, pro criminibus, gratias & prœ-
mia reportabunt de parentibus, consanguineis, vi-
cinis, amicis, gratis & officiosè, aut pacta mercede
mactatis & delusis?

Ergone irrita erunt Regis Ludouici Iusti, & Emin.
Richelij tam gloriosa, tam vtilia & tam necessaria
saluti & vitæ hominum studia, statuta, posita in iurif-
dictione ad Senatum delata Regia Medica? hæc causæ
fuerunt cur P. M. non inscius, esse solius Regis iniu-
stas abrogare leges antiquas & iustiores novas subro-
gare, idemque de iudiciis iniustis statuere, adhuc
aliquid tentandum apud D. Cancellarium sibi pro-
posuerit, non immemorem eorum quæ de professio-
ne medica sananda per iurisdictionem illam audierat,
ab iis viderat & quorum pars magna fuerat; rogat
ut iuberetur facultas, autoritate Regis, edictum re-
giæ iurisdictionis, cui intercesserat retexere, & quæ ef-
sent aliena expungere & sola quæ ad vtilitatem & ne-
cessitatem publicam artis & salutis hominum con-
ferrent, extruere.

Responsum habuit ab eo per Chambreum Medicum
cum eius, alia esse expectanda tempora, quibus per
alium Primarium Medicum id persequi & obtinere
liceret, quàm per Cusinatorum, quem sciebat cis pau-
cos dies machinis & artibus malis aulicis, per Valte-
rium, à comitiuâ & præfecturâ suâ medicâ fore deie-
ctum, qui licet eruditissimus esset Medicinæ ratio-
nalis Doctor & Professor regius & naturæ Regis
quem ab incunabulis obseruauerat, instructissimus;
Valterius verò ignorantissimus esset empiricus, im-

pudentissimus, panurgus veterator & Faber aulicus
 dolorum & insidiarum fraudulentissimus, seueriorum
 quàm 12. annorum carceris poenarum dignissimus,
 moribus & vita pessimus, violato tamen omni iure
 rationis & iustitiæ, aulico fauore, ad primariam di-
 gnitatem promoueretur; Ideoque nihil tunc esse
 tentandum suadebat, cùm nihil non euentus pericu-
 losi & perniciosi ab illo tam ignaro quàm nefario &
 infenso rationali medicinæ expectandum esset, post-
 quàm isto munere primario & summo potiretur,
 ad damna quævis publica inferenda, abuteretur,
 & contra iuris rationem iniqua omnia susciperet, ag-
 grederetur & obtineret, necnon consilia & iudicia
 omnia potius iniusta, noxia & contraria, quàm ratio-
 nalia, iusta vtilia, vera & salutaria suaderet & procu-
 raret: Opportuniora aliquando forsan accessura tem-
 pora, quibus vitia & maleficia professionis, in toto
 corpore & partibus eius emendabuntur, ergo deinceps
 ab hoc opere sese abstinuit & cessauit P. M.
 Ex dictis, perspicuum est eundem, quæ promiserat,
 præstitisse collegis pro medica familia & facultate,
 Medicos verò nec in schola, nec in Senatu suas par-
 tes & officia obiisse & sustinuisse, nec suæ interces-
 sionis causas ad Senatum attulisse, nec opus susceptum
 & institutum perfici, permultum curauisse; non ta-
 men animo malo crediderim, *sed propter inuentionem*.

*D. Cancellarius
 consilium bene
 uolens duntaxat
 demonstratum et
 oblatum, vel*

quod egris suis addicti vacare publicis nequi-
 uerint, qui vix domesticis & priuatis incumbere
 queant.

Vel quod annui Decant, qui communia scholæ ne-
 gotia tractant & procurant, minùs suis sententiis
 consentientes habuerint.

Vel potius quod veriti sint habere Primarios Me-
 dicos Regum parum æquos & probos doctrinæ ra-

tionali puræ & disciplinæ rectæ, aut nullatenus sollicitos secum iudices & arbitros, qui autoritate quâ valerent in aula Regia, omnia in sua potius commoda priuata, quàm in publica conuerterent & pertraherent.

Ac licet is, cum quo conuenerant, esset Parisinus collataneus & collega suus peritiâ, probitate, & fidelitate notissimus, metuerent tamen, ne etiam potestate & autoritate Regia, iura & iudicia medica sibi summitteret.

Vel etiam quòd crederent tot & tam graua mala, tam multis seculis inueterata, habitus esse longissimis temporum præscriptionibus obfirmatissimos prorsus inemendabiles & desperatos, qui operas omnes eluderent & redderent inanes.

Sed præcipua, meo iudicio, causa fuit, quod D. Cancellarij vaticinio de Valterio, licet mortuo, moniti & moti metuerint, ne qui se ipsos ei mancipaerant Empiricorum antesignano & coryphæo nequissimo & impudentissimo medicinæ pariter rationali & medicis verè rationalibus aduersarii, in eadem præfectura similes succederent, tam iniqui, ignari & panurgi.

Quæ namque mala & damna Regiis Maiestatibus anterioribus & Regno, totique Europæ non concinnauit, cum vincula naturæ arctissimæ filij Regis cum Regina matre Maria Medicea, dissoluit? Cum regni tranquillitatem, totiusque Europæ regum & principum pacem, fuscitatis vndeque bellorum incendiis, ex sparsis externis post interna, dissidiorum seminibus, violauit? pro quibus malè iactis prauis consilijs, duodecim annorum poenis conclusus in carcere leuioribus & lenioribus quas promeritus erat, castigatus est?

A quo cum bonitate Regis Ludouici filij XIII. liberatus esset, vt ad Reginam matrem grauitè affectam morbo, eum mitteret, & quem ante vt medicum habuerat etiam in suo morbo præsente frueretur eodem; Absit, inquit illa, postquàm rescituit à carcere, solutum esse eam ob causam, vt duplici periclitè periculo, morbi scilicet & medici Valterij, tam mihi, quàm filio noxii & exitiosi.

Quas exinde adhibuit machinas malas, quas technas excogitauit fraudulentas & prauas; vt quibus fuerat falsis muliercularum commendationibus factus Mariæ Med. Reginae matris medicus primarius, iisdem adhuc Lud. XIV. Regis fieret Primarius Medicus? nec veritum est, ne, vt parentem Regis diuortijs immortalibus filio dis-iunxerat, iisque causas mortis manifestissimas & certissimas struxerat vector, eadem damna, & dissidiorum & mortis maiestatis quæ adhuc viuunt Dei gratiâ, machinaretur & fabricaret?

Quæ insuper iura publica & priuata? quas leges & statuta supremæ Curia & Facultatis Medicæ Parisinæ, & aliarum in doctrina & disciplina non euerit, non deprauauit, non corrupit? Quæ bona, quæ officia, quæ beneficia priuatorum, quæ iura Academia, ciuilia, & Ecclesiastica iniustissime non abstulit? non eripuit? non vsurpauit? non possedit?

Quam sementem virulentia suæ empiricæ, ignorantia, falsitatum, errorum, fraudum, fallaciarum. In aula, per urbem, & inde per vniuersam Galliam non sparsit? Quod exemplar effrenatæ audaciæ, temeritatis & improbitatis, agyrtis, circulatoribus & impostoribus sibi simillimis non exhibuit? An non, quæ hactenus visa non fuerat in aula progenies Empirica, quæque in vrbe, & toto regno erat rarior nunc

Les deux
derniers pages
qui manquent
dans l'exemplaire
de la bibliothèque
de la ville de
Paris et
qui ont été
transcrits

~~Chas~~ out
gone to M.
Bretton, per

Suivant une
note postée
hier dans le
Sunt Kristen
note venant
par M. Andrey
contenant les
mouvements
sur le 1er
samedi. —
M. de Villiers
dit qu'il y a

a la D'appa
 ou que cet
 en caton
 nouveau pour
 la correction:
 car pour quelle
 raison j'ai
 t'il, et pour
 quelle autorité
 a-t-elle
 sent sur les
 indisciplinés
 d'un pays

Impressio fortis

Si, quod D. Augustinus peroptabat in Ecclesia Christi observari, nempe ut heretici similiter atque leprosi secederent à fidelibus; Quid enim aliud est heresis (inquirebat) quam vera lepra, quæ ut corruptis humoribus sanguini permistis, cutem maculat, sic orthodoxæ fidei dogmata diuina permistis falsitatibus inquinat, hæresis & corrumpit. Si etiam id ipsum in medica professione observaretur & obtineri posset, ut falsitas impuritas, ignorantia, error, corruptio, prauitas, licentia, impunitas medica, politica, aulica, quæ leprâ quauis & peste sunt capitaliores & deteriores à veritate, certitudine, rectitudine, puritate, fidelitate rationalis medicinæ secederent; si lolia, hæc zizaniæ, & acconita ab horto medico eradicarentur, si ægrorum de falsis medicis & ministris opinio concepta deleteretur, si à foro medico iudicia falsa politicorum exularent, si ministeria & remedia falsa, indeterminata & irrationalia seu *à mèdico* ab exercitio medico excluderentur. Si scientia, & operatio methodica, peritia & probitas antiqua Hippocratis & græcorum postliminiò reuocaretur & regeneraretur. Si Facultas Parisina medicæ sibi conuenienti ac propriâ iudiciorum suæ professionis libertate Regiâ ut cæteræ solent professiones, gauderet & frueretur, haud dubiè indirecta omnia in vias rectas, & aspera in vias planas; salutis, iustitiæ & fidelitatis professionis medicæ conuerterentur, & ab ea omnis falsitas, iniuria, deceptio, insidiæ vitæ calamitosæ, & mala reliqua, quamprimum oblitterarentur; & ab aula, à Regia, ab urbibus, & ab vniuersi regni finibus non secus, ac lepra contagiosa & pestis mortifera eliminarentur. Et Medici rationales nullâ morâ, ab accusatione longioris suæ tarditatis sua cura & laboribus sese afferrent & vendicarent, medelam à regiæ iurisdictionis regeneratione

regeneratione & reformatione summo studio & diligentia persequerentur & desumerent.

Sed cum miseris hisce temporibus ignorantia, perfidia, iniustitia, nequitia & improbitas, circumfluant medici ignorantissimi tam innumeri, & tam pauci sint (inquit Hippocrates & ut nobis obiecit D. Mariliacus) veri rationales & legitimi. Quorum magna pars professionem suæ artis in antiquam gratiam, gloriam, veritatem & dignitatem renouari & restitui posse desperet; inde fit ut multi loquantur cum angelo, qui nocet noceat adhuc & qui in sordibus est sordescat adhuc, sic vixere patres nostri, sic viuemus. Quanquam contra pars sanior, quæ est paucior & parciore, in contrarium sensum secedat, & cum altero angelo clamet, qui iustus est, iustificetur adhuc & qui sanctus est, sanctificetur adhuc, qui pro Medicina rationali stat, sedeat, retineatur; qui contra fuerit propheta falsus, hypocrita, paries dealbatus irrationalis, *à ventis*, abscedat, tepidus euomatur, timidus diffugiat, ut enim tenebrarum cum luce, mortis cum vita, morborum cum sanitate, falsitatis cum veritate, erroris cum certitudine, temeritatis & perfidia cum scientia, probitate, & iustitia nulla possunt esse commercia; sic Medicinæ rationalis cum *anxia* & nequitia, nulla interuenire possunt consortia & coniugia: Medicina, tota diuina, ratione, reque ipsa veritate & corde, atque virtutis & libertatis ac liberalitatis amore credi & coli vult, non ore ipso solo, non specie tenus, nec formidine seruili honorari: Abeant ergo qui curiosi simulant, qui se rationales medicos, genuinos ore & habitu ostentant, qui tamen in dignotione, prædictione, curatione & iudicio morborum, quæ sunt tentationum probationes particulares, à veritate, certitudine & iusti-

tia procul recedunt, qui talos in omnem aleæ & fortunæ euentum proiciunt; nesciunt enim insani illi, quantas vires medicina habeat; nomen tantum Medicinæ & Medicorum vsurpant; quid ipsa valeat, ignorant: contra quos ira Dei est, quam veri rationales & fideles magis metuunt, quàm iniqua hominum iudicia, quæ in sola corpora sæuiunt, cum diuina vsque ad medullas animæ penetrent & subeant.

Sciunt rerum veri fideles & legitimi, quantò se alacriores, instantiores & fortiores præbuerint in asserenda libertate, veritate, securitate, fidelitate, & constantia suæ artis, in tuenda sanitate & vita regum, principum, summorum virorum, & omnium, & in impugnandis aduersariorum falsis curationibus & iudiciis, in auertendis criminibus & maleficiis noxiis & mortiferis, & in iis, quantò laboriosiora & vrgentiora fuerint operâ & studia sua, tantò fore sibi apud Deum, & homines consilia sua & exercitia salutariora, gratiosiora, & gloriosiora.

Cur ergo politici & aulici nō obijciant, non posse dici rationales, salutare, gratiosos & gloriosos, qui tam diu tardant in opere suo, tam necessario procurando & perficiendo, quod tam expetiuerunt & exoptauerunt? Facultatem accepimus multoties vsam iure suo aduersus medicos suos & alienos seu circumforaneos, & Empiricos, & aduersus ministros, qui in publicam vtilitatem salutis humanæ, & priuata commoda, dignitatem & gloriam medicæ professionis peccarent, qui ignoranter, infideliter & malitiosè sese in suis officiis gererent; Suo iure vsam aduersus suos, qui cum illicitè, vt aiebant, practicantibus seu Arabistis, seu semidogmaticis, seu empiricis medica haberent consilia & commercia: nec aliter cum iis conuenisse, quàm Phariseos cum Samaritanis: Quinetiam bellum gessisse perpetuum cum eiusdem farinæ Tur-

queris, Quercetanis, Libauis, & quarumvis sectarum in Medicina vera hæreticis. Eam, ministros suos chirurgos iuratos & manicatos humiliavisse & discipulis, & in eorum opera & officia tonsores admisisse; Pharmacopæos ab imperio magistrorum se subducentes humiliavisse, & iuste ad ægrorum commoda & securitatem, modos comparandorum & parandorum medicamentorum clinicis astantibus demonstravisse: Qui pharmacopæos docerent, formulas medicas deligendorum, præparandorum & componendorum medicamentorum ad benè medendum medicis convenientes & proprias mulctavisse.

Etiamque eos qui opera medica chirurgica demonstrarent, licet à suis maioribus essent repudiata, ut suis manibus & dignitati indigna & inhonesta eo tempore credita, castigavisse.

Cur non etiam hodiè tonsores, iuratis & manicatis ignariores & ingratiore in suas tonsorinas viles & sordidas relegant, & sua ab iis non repetunt dominia proprijs manibus colenda? cur suos scalpello, cultello, forfices, ad dissectiones in suis theatris administrandas non resumpserunt? & illiberales atque illiteratos à suis officiis liberis & liberalibus non prorsus deturbaverunt?

Cur non tot cynomyias, tot cynifes, tot bruchos, tot locustas falsorum medicorum ministrorum, empiricorum, qui fructus suos usque ad fœnum corrodunt, non abijciunt? Cur ignaum fucus quod non mellificat inter eos, sed omne Medicinæ mellificium alibile sanguineum sua fatuitate labefactat, corrumpit & destruit, à suis præsepibus non eliminant non arcent?

Cur etiam Politicos iudices, qui ponunt pluviæ, eorum grandinem & ignem vrentem in terra eorum

non exterminant aut extinguunt? Cur tot apros de sylua, qui plantas & germina horti Medici & Academici Regii hæreditatem totam & lätas segetes subuertunt, non eliminant?

An non hæc propria sua sunt prædia & possessiones & dominia medica? cur hæc tam culta noualia barbaris, impiis sinunt occupari, quæ tam sua sunt quam medicina, sua methodus, sua ratio, sua alimenta & remedia, suaque opera salutaria?

Vt gentes suam habent legem naturalem secundum quam naturaliter agere possunt quæ legis sunt naturalis, & ipsi sibi sunt lex, sic sibi ipsis medicis, medicina est lex, natura propria secundum quam rectè agere soli possunt, ipsis solis testimonium reddente conscientia suâ. Quis hæc impugnabit? & de iis contendet cum medicis? quis sibi hæc audeat tribuere?

An fuerit rex aliquis, aut Pontifex, aut Magistratus qui eos eiiciat ab opere suo quod soli possunt & debent, si velint, obire rectè & perficere?

Quis Timon tam *μωάνθρωπος* aut quis de Iudæa gente veritatis impugnator, & tam obstinatus contemptor, qui Empiricos, falsos medicos, ministros, & iudices, theatrales doctores peregrinos & personatos medicos, vt Mondorios, Seminios, Valterios, apostatas Castaneos, Minimos, cucullatos & id genus perfidos impostores, rationalibus, peritis & probis antepondere velit aut sustinere audeat? eosque saluatoribus medicis admiscere & antepondere velit?

An reperiri hodiè possit vllus humanæ naturæ & generi tam manifestus & infensus hostis, tam audax iustitiæ, veritatis, salutis & vitæ expugnator, tam impudens ignorantia, errorum, fraudum & improbitatum assertor, tamque delirus mente, & ridiculus, qui nesciat regulam rectam medicam veritatis, certitu-

dinis, rectitudinis, iustitiæ, salutis & vitæ tam Regum
quàm aliorum hominum integrè conseruandæ, diu-
que producendæ, solis Medicis peritis & probis esse
propriam negare audeat, eiusque veritati obistere?

Dicent forsan cùm aliquid contentiosum in doctri-
na & disciplina nascitur, seu contra sycophantas &
nefarios Empiricos, seu contra ministros ignaros &
maleficos, seu contra discordes & degeneres collegas,
indigenas & alienigenas, ne antiqua exempla multa
sed recentia sola commemorem, quæ de aquarum
mineralium vsu fuerunt diuortia contra factiosas the-
ses & criminales, de Antimonij viribus & modo præ-
parationis contra insulsum libellum, vnde exorta sunt
inter rationales Medicos Paris. de mitificata eius secu-
ritate implacabilia dissidia, & nuper de thesi hac, an
pleuritidi inferæ initio leuior purgatio: à qua tumultus,
digladiationes litigia aspera, nullo enim iure Regio
gaudet facultas, quo eas quæ de deprauata professio-
nis disciplina, deque corrupta & perversa doctrina
nascuntur lites, dissidia & iurgia componat & dirimat:
Quin statim ad forum prætorianum & inde ad Se-
natum confugiant & prouocent malitiosi, vt lis tota
indirempta ad Cal. Græcas relegetur eorum quæ sunt
doctrinæ, aut iniqua iudicia reddantur, eorum quæ
sunt disciplinæ, ignorantium fauore & gratia: sicque
errores vitia & maleficia maneant inulta & impunita,
& fomenta renouandorum dissidiorum non solum
opinionum sed etiam voluntatum, oppugnandi, liti-
gandi, nocendi, & tegendæ ignorantia, errorum, ma-
leficiorum, impunitatis & licentiæ perfugia assidua.

Sic exorti sunt stolidi & insani de ordine qui asse-

ruerint olim absurda multa, puta merobibas esse non
 vini sed pituitæ potiores, elephantiasim & hyderum &
 carcinomata esse sanabilia, & ridicula alia, sic nu-
 per insulsus, nec chylum ad hepar per vias assuetas
 transferri, nec sanguinem in eo confici, nec ab aliis par-
 tibus famulantibus defœcari, & partes ad ea perfici-
 enda munia esse frustra à natura factas affirmare au-
 sumpsit; illos olim facultas pro suo iure castigabat, Me-
 dici posteriores quosvis fucos ignauos mellificia Me-
 dicinæ destruere impunitos patiuntur. Fateor quidem
 vnicum D. Riolanum antiquiorem scholæ & profes-
 sorum Regionum Magistrum, æmulum paternæ virtu-
 tis eruditionis & peritiæ caput infani lixiuio sui elle-
 borismi bellè terfisse. Sed oportuerat matrem facul-
 tatem valde offensam sua contra degenerem geni-
 turam seueritatis & castigationis vti securica. Sed esto
 sint proscripta longo usu ista ad iudices profanos per-
 fugia, vt maneant iudicia aut iniusta, aut relinquan-
 tur indefinita, vt eludatur error omnis, pœna, & te-
 gatur eorum ignominia: Cur hodie non tollit facul-
 tas antiqua hæc impedimenta præsentis remedio edi-
 cti Regij Medicæ iurisdictionis & Medicorum iudi-
 cum peritorum & proborum creatione? Cur abhinc
 40. annis tarditas eius tanta? an non officia sua dese-
 rere quàm desiderare malle; arti suæ, publicæ saluti,
 Regiæ voluntati & propriæ dignitati aduersari, in
 ignorantia nequitia corruptionum, peruersitatum do-
 ctrinæ & disciplinæ, suæ ignauia incuria & obliuionis
 perpetuis tenebris versari, quàm in apertam gloriæ
 antiquæ suæ perditæ lucem proferri videtur?

* Il fando capir iij la pæga additionelle
 qui est dans mon exemplaire, et qui a été per-
 due dans celui-ci.

An rationales sunt qui fatentur à se ipsis sibi mederi nolle, nec aliunde medelam certam sibi salutarem & gloriosam recipere velle? nempe à Rege & à supremis Magistratibus? An repulsam habebunt à Rege filio, qui tantam gratiam à Patre Iusto, & à toto sacro consistorio receperunt? An à supremo Senatu rejici timeant, quem gloriari possunt semper habuisse beneuolum, fauentem propitium & beneficium? ut nuperime contra Renodotum? atque etiam paulò antè rogatus idem Senatus ut codex medicamentarius ederetur (quem pharmacopœi haberent vniformem) Senatus consultis suis abhinc 100. annis cõficiendum decreuit, & tandem obtēperauit postulationi & imperauit?

An ergo si quod tam summè salutare est, vtile, necessarium & vniuersale saluti & vitæ hominum omnium totius regni, ipsorum etiam regum, principum & magnatum medici non tardarent postulare & procurare, nunquam etiam Senatus ipse tardaret postulari satisfacere?

An non potius gauderet, internos tot hostes natos in sanorum & ægrorum perditionem, tam popularium, quàm summorum virorum, principum & Regum ipsorum, transferri ad barbaros & infideles, quam Christianis tam infandam specie salutaris medicinæ rationalis adferre salutis & vitæ perniciem & ruinam? cum nulla damna aliarum professionum cum iis, quæ ex medica quotidiana licentia impune permittuntur sint magnitudine comparanda, quæ non alia sunt quàm veneficia, cædes & homicidia, nullis satis seueris pœnis & suppliciis castiganda?

Cumque supremus senatus in alium finem, non sit institutus à Deo & à Regibus, quàm ut regni ordines omnes in suis legibus cum pace, libertate, concordia

& societate tranquilla custodiat, nec fraus ulli & iniuria fiat, quàm ut omnes, tam sani suæ valetudinis integritate fœliciter & diuturnè traducendæ fruantur, quàm ut ægri suâ verâ, certâ & rectâ curandi methodo rationali, per causas sub eodem senatu gaudeant?

An de aliis magistratibus intellexerunt legislatores, quos curam habere publicæ salutis voluerunt quàm de Senatoriis illis supremis & primariis regni & Reipub. administratoribus & custodibus? Medici ergo dubitare non possunt, sed potius certissimè asserere debent, eos ignorantias, errores & fraudes omnes in sanitate tuenda aut restituenda & vita conservanda, seuerè castigaturos, & ne tot mala quæ ingruerunt, diutius perseuerent aut amplius succrescant, modis omnibus intercepturos? hisce maximè calamitosioribus temporibus, quàm antea, quibus plura & grauiora vitæ & necis ingeruntur & intentantur discrimina ordinibus omnibus, non infimis modo, sed mediis & supremis, quæque augentur in dies inemendabiliora & irreparabiliora, ni maturè, regio diplomate velut vnico & singulari remedio occurratur, & per illud summè expetitur & necessarium tot mortiferis causis & instantibus maleficiis & casibus finis imponatur & medela vera præscribatur: agrorum sanitatis & vitæ securitas stabiliatur, Ignorantia obliuio, negligentia, incuria tam dormitantium, per tot sæcula, legislatorum, regno tam ignominiola à qua tot mortalium productæ & profectæ sunt clades & excidia, prorsus tollatur obliteretur & desinat: quod solâ fiet iurisdictione Regiæ Ludouici XIII. Iusti, reformatâ à peritis artis & in supremo Senatu probatâ & confirmatâ.

An ultra metuerint à Regibus, & à supremis confistorianis & senatoribus, quorum vnus est spiritus,
vnum

vnus munus, vna oneris, muneris, moris, potestatis & institutionis partitio & participatio à summo Rege cœli & terræ iis simul largita, à quo habent solo vt edicta, leges, statuta, constitutiones & iudicia in vniuersum, ordinibus omnibus, & singulis eorum in particulari ad publicam & priuatam vtilitatem, veritatem & iustitiam examinent, decernant & distribuunt, contentiones lites & dissidia de rebus, personis & operibus quibusque ad stateram dirimant & postremis suis iudicijs, sua cuique iura propria determinent? Quos in terris iustitiæ Deos eloquia diuina nuncupant, & Dei summi vicarios, Regum & Regni columnas firmissimas? Quos ipsimet Medici millies experti sunt sibi fauentes & propitios rationali suæ professioni? Metuerint ne hodie, ne pro ignorantia, falsitatibus, erroribus, prauitatibus, fraudibus, imposturis falsorum medicorum, empiricorum, ministrorum & politicorum quidpiam decernant & pronuncient? neve vt infideles & perfidi nunc prauaricari vellent?

An aliquis vnquam obseruauit eos ab vniuersali hoc verissimo, vulgari, tuto & ab omnibus probato axiomate defecisse; quod est perito cuique & probo in arte sua & professione credendum esse, & ab iis solis iudicibus propriis, de rebus, personis & operibus eiusdem artis vera, certa, recta & iusta reddenda & expectanda esse iudicia?

An non ipsi didicerunt ab antecessoribus suis iuris Hippocrati, in iis quæ Medicinæ sunt huiusce rationalis, fidem esse adhibendam? Cur ergo metuerint medici rationales ab iis pati repulsam? nec credi Hippocratis hæredes legitimos? cur ergo non etiam habuerint, vt cœteræ aliæ professiones, medicam suam iurisdictionem Regiam, quam Rex iustus,

M m

& minister eius summus Card. Rich. doluerunt in huius regni dedecus tamdiu fuisse oblitā & omissam.

Et supremus Senatus, sæculis superioribus, de professionis Medicæ tot & tantis vitiis & maleficiis corruptionum & depravationum doctrinæ & disciplinæ non tam clarè admonitus; nihilominus de eius veritate & integritate tam benè sensit ut semper in eius fauorem & gratiam statuerit; quantò magis hodie de ignorantia erroribus & criminibus, quibus professio miserè vexatur verius & certius instructus, adhuc se fauorabiliorem & gratiosorem præbebit? Et gratius habebit edictum regium à peritis artis recognosci, reformari & regenerari & postmodum à se promulgari, quo corrupta omnia, & puerfa emendentur & corrigantur? cum rationalis hæc Medicina cæterarum aliarum archetypus & regula à deo data hominibus, ut ad eius normam & formam aliæ artes exercentur: Ipsaque etiam princeps & regina Iurisprudentia eodem se modo gerat & componat, scilicet ex causarum & circumstantiarum notabilium & essentialium notitia exactè perquisita, quæ iusta sunt in genere & in particulari iura & iudicia quotidiana decernat: an non ad eundem modum, ab omni ævo & à mundi exordio rationalis medicina idem agendi omnibus exemplar dedit in docendo, dignoscendo, prædicendo, medendo, operando, exercendo & iudicando, doctrinam, consilia, auxilia remedia, & opera sua dispensat, generalia & particularia cuique propria pro notitia certa causarum naturalium, non naturalium, & contra naturam distinctionum, limitationum & circumstantiarum natura & differentiis? Quid ergo metuant medici ab iis qui hanc rationalem methodum in forensibus publicis & regis rebus & personis tam arctè tenent &

accuratè defendunt ?

An quod ignorent regulam hanc à solis rationalibus Medicis sedulò diligēterq; obseruari solitam maximè in Apollineo confessu Parisino, cuius vrbs tota, cum suis ordinibus omnibus testis est locupletissima, candidatos nullos Medicinæ, ad sacra eius mysteria capeffenda & ad exercitia theoretica & practica edēda, admitti palàm in schola & apud ægros, priusquàm naturæ suæ aptitudinem & ingenium excultum & instructum optimis artium liberalium disciplinis ad capeffendam tam sublimem, tam salutarem & tam diuinam scientiam necessariis ante demonstrauerint, nullos manumitti ad curandos ægros nisi selectos, nisi maturos, nisi perfectos & numeris omnibus, longo vsu medendi, cum magistris ducibus consummatos, & absolutos; Quorum fidem facere possunt ordines omnes superiores & inferiores, academici, urbani, ciuiles, ecclesiastici, politici, & aulici singulis septimanis ad exercitia publica lycei & gymnasij medici conuocati & inuitati ante sesquibiennale pensum emensum & confectum, vt agnoscant omnes quales quot & quantos schola concipiat & generet foetus omni exceptione maiores, quibus suam sanitatem & vitam cum omni securitate & fiducia credant & committant omnes: illudque quotidie experiantur in vrbe, in aula, & in propriis ædibus, cum eos ad suos ægros aduocant, vt sua tam iusta ægris proferant consilia & præsidia propria, quàm ipsi pronunciant sua iusta litigantibus senatusconsulta.

An ergo regulam hanc, medicinam rationalem solam veram, rectam & certam sapientibus propositam quam soli rationales periti, probi & fideles medici in genere & particulari iustè definire & accommodare sciunt & per proprios effectus demonstrare, ab igna-

M m ij

ris & iniustis applicari quibusque vt plebeiis sic sibi
& regibus & aliis passuri essent vt continenter peri-
clitarentur & in profundum præcipites demergeren-
tur & perirent? an non potius in vado & tuto portu
salutis in posterum per reformatam iurisdictionem
Medicam, obsignatam & confirmatam collocari &
consistere desiderabunt?

Abfit ergo vt vnquam de iustitia, peritia & fide
viro- rum tam sapientum, prudentum, integro-
rum & fidelium dubitetur, in quorum medio con-
fessu ita stat Deus & habitat vt iustitiæ trutinam &
examen eruditionis & peritiæ in hominum ruinam,
perditionem & interitum, & in rationalis artis cor-
ruptionem & peruersionem per praua senatuscon-
sulta, aut inconsulta responsa nunquam deflectant.

Abfit vt tam multa sua, variis temporibus pronun-
ciata decreta solennia senatoria quibus falsorū medi-
corū & empiricorum & ministrorū exercitia & ope-
ra mala damnantur, eorumque authores & imposto-
res ab ægris, ab vrbe, & à regno eliminantur, fieri
velint tam irrita & tam iniusta, vt legitimos statio-
narios, notos, amicos, indigenas, illegitimis, profugis,
inimicis, apostatis, nothis empiricorū geniminibus &
improbis, beneficos, maleficis, sapientes, stultis, ratio-
nales, irrationalibus seu animalibus, salutiferos, mor-
tiferis, ficcariis & veneficis postponant. Quid enim
aliud esset quam velle illos improbari & exulare, hos
probari & retineri? Seque ipsos & quosvis magistra-
tus dominos, rectores urbium, pronunciarum, eccle-
siarum & regnorum à suis officiis, professionibus, ædi-
bus, possessionibus, prædiis, ciuitatibus, prouinciis, re-
gnis & thronis dejici, & barbaros, fures, tyrannos in
eorum locum introduci & intrudi?

Senatus quotidie vitia, maleficia, rapinas, latroci-

nia, fraudes & malas artes corripit & castigat, quibus sæpe de pecuniola, de supellectile aliqua & leuifculo momento & pretio agitur. Quantò magis homicidia, veneficia & crimina capitalia & mortifera, quæ quantò magis specie officij, beneficij, gratiæ & amicitiae fiunt, tantò fallaciora, deteriora, grauiora censerì debent, & quantò magis arcanorum nomine occulta prædicantur, tantò etiam suspectiora & fraudulentiora iudicanda, ideoque grauiùs & seueriùs à supremo senatu venient punienda? Et quantò magis temeraria & licentiosa politicorum falsorum de rebus & personis medicis iudicia in vrbes admittunt sectarum omnium empiricarum & falsorum medicorum & ministrorum illiteratissimorum & imperitissimorum, velut furiarum infernalium agmina, ad immania quæque sanitatis & vitæ destruendæ maleficia. Quis dubitet senatum, tantò liberius & it stius suis decretis iudicia ista tam iniqua rescissurum & iustis poenis castigaturum? Pests mortifera & elephantiasis horrenda pro sanitate & vita hominum conseruanda adegit magistratus summos illos ab omni memoria præscribere contagioforum fugam & exilia ad vitanda eorum contagia, ideo etiam Deus olim iudices institui peritos instituit, qui lepram à lepra discriminarent, & ab aliis discrimen quæri, deque ea iudicare alios quam peritos prohibuit.

Quidni eadem ipsa obseruari velit Senatus in medicina, vt sint periti qui empirica & falsa dijudicent opera & iudicia, non minus contagiosa, fatalia & mortifera quàm pestis & lepra, vt pariter sint exterminanda? an vlli fuerint summi Pontifices, Reges, principes, magistratus qui decreuerint, vt ij qui per rationes, per causas veras de rebus & personis me-

dicis soli verè rectè & iustè iudicare didicerunt, & per effectus congeneres ac proprios ea demonstrare exularent & eliminarètur? & inscij, ignari, imperiti, & immeriti retinerentur & impunè per mortes continenter grassarentur? vtque res tanti momenti, quanti est sua & populorum sanitas & vita, ignorantia, imperitia, improbitatis præsensibus & indubitatis periculis assiduè exponeretur? an non potius agi summo iure cū ignaris, temerariis & improbis statuent, qui non solum de aliorum corio & vita impudenter & impunè sed etiam sæpius de suo proprio Deo permittente ludunt? & in eas quas parant alijs foueas & laqueos incidunt?

*Epist. ad
lectionem
præfixa sex
lib. in
meth. Gal
de causis
cōmunib.
mor. &
sym.*

Quantâ curâ & gaudio curia vtraque aulica, & fœrensis, & totius regni ciuitates, vrbes & populi exultabunt, postquàm audiuerint luem hanc empiricam, falsam & iniquam toto regno circumfusam, ad stygiam paludem & adleruam malorum, vnde emanauit & emigravit, senatusconsulto esse breui remigraturam, & Syluij vaticinium ante centum annos prædictum & expectatum aduenisse, & iam supra commemoratum iuuat repetere.

Afferet hæc nobis, inquit, aliquando optantibus auxilium, & impostura hæc scelestissima aut legibus nouis mutationem accipiet, aut sycophantæ ipsi aliquo breui aufugient in gyaras, in lapidicinas in heremos conscientia scilicet ignorantia suæ ac iniuriarum ceu spinâ confixi, vt labore vt lachrimis eluant quæ peccant iniquissimè, nisi ante de gradu deijciantur & vrbe extrudantur à ciuibus toties tam grauius per hos delusis.

Ad hanc ergo spem mutationis rerum & personarum medicarum renouandæ Senatum interpellant, medicina & Medici rationales, ægrorum, sanorum,

& ordinum omnium, regum etiam ipsorum incolumitas.

Medicina, inquam, speciali Dei dono data mortalibus, quam nemo sapiens in infirmitate sua abhorre-re tenetur; Medici, quos propter suam scientiam & disciplinam honorari & in conspectu magnatum laudari Deus præcepit mandavit, & quia sunt necessaria eorum opera; & à Deo definita sunt tempora quando homines in eorum manus incidant.

Ægri vero & astantes eorum, qui seriùs pœnitentia ducti suæ nimix credulitatis delusæ, veluti desperati & moribundi clamant ad politici iudices qui tenebriones istos, humanæ naturæ hostes iuratos in suam perniciem & interitum licentia sua immani, ut exanimarentur introduxerunt non examinatos nec probatos.

Sed quis dubitet Majestates Regias & Pontificias, principes & potestates supremas, medias, & ordines omnes, populos sanos & ægros etiam cum medicis ægris & sanis collætatu-ros cum sciuerint tam salutariter & iustè consultum & satisfactum esse sanitati & vitæ suæ, hisce temporibus ab imminentibus periculis liberatæ & assertæ, nec se amplius in delectus discrimine verorum à falsis medicis, ministris, empiricis & politicis iudiciis versari, nec deinceps ab iis circumueniri & decipi posse, sed in vtramque aurem dormire per medicos peritos, probos & fideles quibus confidant?

Cum sciuerint ignorantiam, inertiam, imperitiam, errores, temeritatem, fraudes & maleficia in docenda, discenda, facienda & exercenda doctrina vera, pura & incorrupta prorsus aboleri, & in disciplina etiam omnia cum ratione, arte, iudicio & consilio re-cto & causarum omnium generalium & particula-

rium certa cognitione, industria mentis & manuum dexteritate & peritia peragi?

Non amplius, quod tantum fit per accidens & rarissime iuuat, iudicari esse perpetuum: sed solum quod per se & semper: non amplius venenum pro antidoto sumi, ἀνίατρον & ἀτεχίαν captiosam & exitiosam pro arte rationali, vera, certa & salutarī vsurpari: nunc Empirica, falsa, ficta, specifica, occulta, incerta, dubia, suspecta & insidiosa reprobari, sola rationalia ex causarum perspicientiā benefica & salutaria probari & retineri; non amplius politicos cum falsis medicis, empiricis & ministris in communem defensionem conuenire, non amplius falsos etiam medicos in vrbes suā licentiā admitti, nec ægros ad se & ad ædes suas aduocare eos, à quibus decipiantur, nullos fore deinceps commendatores falsos & proclamatores agyrtarum, & impostorum, nec ullos fore incautos & credulos qui decipiantur & decipiant, demum nullum non modo regem, principem, magnatem, consistorianum, senatorium, præfulem, forensē, ne quidem plebeium & infimum specie veri & salutaris præsidii & remedij in posterum posse villo modo periclitari & sibi noxæ cuiusvis leuissimæ suspitione teneri & agitari. Cum soli naturæ & artis magistri periti & probi medici rationales, sapientes, prudentes & instructi, actores & rectores naturæ eiusq; virtutes & infirmitates, materiæ inconstantias & latentes dolos, & motiones externas & internas, & vtriusque errores cognoscant, soli etiam qui præsentēs iniurias arcere, præteritarum meminisse, venturas præuidere & instantes anteuertere queant, & arte sua ac iudicio facere, vt errori, seu in dignoscendo seu prædicendo, seu medendo, seu iudicando, seu operando, non sit locus vllus, vbi enim ars est vera, & iudicium

iudicium rectum, semper iuuat, nunquam nocet, nunquam lædit.

Quis dubitet quantum senatorij supremi iudices recreabuntur nullos ignaros, imperitos, illiteratos & illiberales, falsos medicos, ministros, & empiricos, nullosque temerarios & iniustos, nullos in rebus & personis medicis contra politicos iudices reperiri, qui contra hoc antiquissimum, verissimum & probatissimum, ubique locorum & gentium axioma receptum, amplius peccent, peritorum & proborum in arte sua, maxime in medicina (ad quod probandum hoc exemplo vtuntur) medicorum tantum, non aliorum esse de rebus & personis suæ professionis rectè iudicare?

Quantum gaudebunt nullas in posterum lites, contentiones & dissidia de doctrina & disciplina huiusce professionis ad se referri, quæ non fuerint ante à peritis & probis medicis, primis iudicibus per regiam iurisdictionem constitutis, examinata, discussa & iudicata, vt sua postrema Senatores reddant vera, recta & iusta iudicia? nec sint amplius in hoc annum aut ad Calendas græcas relegata, nunquam terminata? Qualia fuerunt innumera relicta indirempta & supra generaliter in exemplum adducta?

Mandauit Deus cuique Christiano, vt sollicitudinem habeat de proximo: Quantum sibi supremus Senatus specialiùs mandatum esse iudicauerit animaduertere, ne quotquot sunt homines malè sibi cauti & plus æquo creduli, quales sunt omnes medicinæ ignari, qui bona fide à falsis medicis, ministris, empiricis, & politicis iudicibus decipi solent, in sanitatis & vitæ suæ pericula decurrant? Quis tam inhumani, vt cum viderit cæcos in præcipitia & laqueos ferri, non occurrat eis, non eos auertat & retineat?

N a

Aleatoribus, nepotibus prodigis, decoctoribus, ganeonibus ut insanis interdicere solet Senatus bonorum suorum alienatione, interesse enim dicit Reip. ne quis sua re malè utatur. Cum ergo vix ullus sit tam benè sanus animo, ut vanis omnium pollicitationibus, maximè falsorum medicorum, ministrorum, empiricorum & iudicum politicorum, qui sese rebus & officiis medicis implicant, non credat iudicia esse vera, non auscultet, non voret, non ingerat arcana, specifica, occulta, magisteria, formalia innumera, pro antidotis salutaribus quibus capiatur & decipiatur, ut hamo piscis? Quàto magis vetabit ordo salutaris supremus, ne quis malè utatur sua sanitate & vita per hausta specie medicinæ pharmaca & venena præsentia?

Quàm fuerit in omnem posteritatem supremis illis potestatibus Senatoriis gloriosum, istorum ignorantiam, imperitorum & maleficorum andaciam, temeritatem & impudentiam tam perniciosam à professione & castris medicis internis exterminauisse, à quibus strages densior occisorum quotidie cadit, quàm si publicâ licentiâ latronibus & sicariis viatores spoliandi & iugulandi permitteretur, cum multo plures sint qui hodie secretis capiantur venefici, quàm qui perigrinentur.

Quàm fuerit laudabilius integerrimo confessui Senatorio, tot incautis ægris & credulis religiosè proprio ex officio & amore prouidisse, quàm impensas ciuium sumptuosas & voluptuosas, mensarum, ædificiorum, vestium, curruum, intertexti byssi, & superfluitatum huiusmodi mundani luxus interdixisse? Et existis, quàm futura est ornatior, & splendidior gloria Senatoribus, quàm ex fascibus & purpura sua? Quàm fuerit iis honorabilius, medicinæ veræ ratio-

nali & medicis legitimis eius & naturæ ministris fidelibus atque magistris semper beneficis & salutari-bus fauisse, iisque bene discendæ, docendæ, faciendæ, exercendæ & iudicandæ professionis medicinæ rationem antiquam, veritatem, methodum, fidem sanitatis innoxie seruandæ, & morborum inculpatè curandorum gloriam restituisse; facultatibus suam doctrinæ puritatem & disciplinæ seueram & rectam obseruationem, familiæ vniuersæ medicæ suam iustam & æquam œconomiam non adulteratam, non claudicantem, non præuaricantem reddidisse, quàm ignorantia, imperitiæ, falsitatibus, erroribus, temeritati, audaciæ, dolis & fraudibus, impunitatibus mortiferis falsorum medicorum, ministrorum, & politicorum iudiciis licentiosis tam iniustis indulgisse?

Quàm sapienter & prudenter ab iis actum prædicabitur, liberalium hominum, quales sunt perfecti medici, liberales actiones & opera sua restitui liberalia, illiberalium, mercenariorum & mechanicorum sua reddi illiberalia, ignobilia, vilia & seruilia. Et quicquid per crassam ignorantiam, ignorantium ægrorum & astantium incautorum & credulorum nimium peccatur, culpæ annumerari: & ad affectatam malitiam proximè accedere aut eandem esse statuere? Sicque qui nesciuerint quæ scire debent, & fecerint quæ facere non debent, inter reos culpæ & poenæ esse accensendos, & in eos pro criminum differentiis leuius aut seuerius esse animaduertendum? Sic lege Aquilia sua medicos qui malè venam secuerint, teneri culpæ suæ poenam æqualem subire; Sic qui equum aut quadrupedem duxerint quam regere non didicerit, iniuriam culpæ analogam aut ære, aut corpore persolvere? Quidni etiam qui medicinæ scientiam & disciplinam violant quam non didicerunt,

nec ullam tyrociniorum, studiorum, exercitiorum & probationum, magisteriorum, industriæ & peritiæ, conuenientem legem veris testimoniis adimpleuerunt, nec fidem ullam publicam dederunt, pari iuris seueritate, iniuriam sanitatis læsæ & ereptæ vitæ, ære & corpore persolvere decreuerint? Quidni qui sanitatis & vitæ suæ copiam etiam ægri & astâtes desperati & insani faciunt, seseque periculis manifestis tam liberè tam libenter exponunt, suæ etiam crassæ ignorantia, temeritatis & desperationis poenas luant, saltem ære, si iam luerint corpore?

Quanta laus & gloria viros summos clarificabit, veris dominis, & peritis colonis sua restituisse prædia medica, nunc aconitis & napellis, velut spinis & vepribus horrescentia, plantis salutaribus sterilia, infructuosa, deserta & culturæ manibus, ac reliquis idoneis instrumentis priuata: vt manibus honestis lætiùs omnia proueniant eùm curiosius fient?

Quanta acclamatio gratiarum & beneficiorum his reddetur, medicinam non amplius esse velo ignorantia, errorum falsitatum, & fallaciarum obscuratam, foedatam, despectam, infamatam, conculcatam & deiectam? per Arabum corruptiones & peruersitates? per spagiricorum sordes & quisquilias? per magneticorum ineptias & figmenta? per virtutes magicas naturæ specie & velo adumbratas? & per empiricorum arcanorum aucupia fallacissima? sed totam esse suis istis impuritatibus defœcatam, veram, puram, castam redditam per supremi Senatus lydiū lapidem, incerniculum, cribrum & aquam separationis fortem, quâ ab adulterato & impuro arabico, empirico, paracelsico, hermetico, spagirico, semidogmatico, sympathico & falso ministeriali & politico metallo, semper periculoso, temerario, no-

xio, deleterio & sæpius funesto separata sit ?

Quanta laus & gloria referenda Regi Lud. XIII. Iusto, consistorianis & ordini senatorio, probum oblivionis, incuriæ, & iniustitiæ regno pridem iniustum iurisdictionis medicæ omissæ, nulli arti alteri negatæ, esse oblitteratum ? & arti architectonicæ, cœterarum præstantissimæ esse hodie edicto regio & Senatusconsulto satisfactum ?

Quod nullæ deinceps amplius voces audientur & nullæ scriptæ sint amplius postulationum, supplicationum Hippocratis, Catonis, Plinij, Galeni, Cassiodori, Græcorum, Latinorum antiquorum, nullæ recentiorum aliarum gentium & maxime Gallorum Brissoti, Guidonis, Syluij, Fernelij, Riolani & aliorum egregiorum querimoniarum, exprobrantium nullam esse legem quæ puniat inscitiam capitalem, nullum esse exemplum vindictæ, falsos medicos experimenta per mortes agere, periculis hominum discere, in sola hac arte hominem occidere esse summam impunitatem, cuique se medicum professo facile credi, cum non sit in vlllo mendacio periculum maius.

Non amplius eiulantium lamentationes effundi, clamores acres, & vociferationes tristes personare & lacrymosas querelas audiri vxorum plangentium præreptos sibi esse maritos, aut maritorum, sibi sublatas esse vxores, aut parentum extinctos sibi esse liberos, aut liberorum sibi ademptos esse parentes per veneficos, quos politici malè consulti, nullo discrimine & examine admiserint & introduxerint.

Quas denum gratulationes, quas panegericas laudes accinent, quas immortales gratias summis illis viris posterì omnes referent in sempiternum, quod bis mille abhinc annis, iustiores leges & iudices deficientes suos arti suffecerint proprios, peritos, & pro-

bos : à quibus sana sperentur in posterum rerum & personarum medicarum iudicia, & lucida sanitatis gaudia vitæ integræ tempora longa & foelicia & renouatæ medicinæ solatia ?

His ita expositis, quid est quod amplius possit Medicos rationales impedire, ne opus liberè procurent, obtineant & absoluant, quod eos optare & velle & posse & debere demonstratum est ? an timebunt amplius vbi non est timor & vbi omnia sunt tuta ?

* qui nihil
per rationem
et verum al
certam arti
notitiam per
causas generales
et particulares
metiri solent
sed ferè semper
quæ fortuito
forte et acci
denti adveni
unt per se
fieri existi
mant ac si
semper vera
essent et
perpetua
quæque opi
niones homi
num sunt
non etc.

Audio tamen quosdam adhuc meticulosos dicere, velle quidem sibi adiacere in hoc negotio peragendo, sed nondum perficere integrè & fortiter sibi dari, necdum adesse sibi ea quæ experunt & expectant, præsentia & opportuna tempora, per impedimenta, & obices falsorum medicorum, empiricorum, ministrorum, aulicorum & politicorum sibi oppositos & interiectos, Valterij mortui successores fiduciarios, qui eos remorentur. Licet enim mortua sit in aula Regia mala bestia, remansit tamen in ea venenum, vt cum suffocata & extincta est pestis, seruatur adhuc in fomite contagij pestilētis seminarium. Sic eorum remanet venenum contagiosum in sinu eorum, quos bestia in fronte, suo charactere, ad hominum sanorum & ægrorum destructionem & exitium Valterius signauit, ad quos aulicum vulgus & politicum à multis, animale totum & gentilitium potius quàm spiritale & illuminatum extulit & adorauit, quosque nunc adhuc exaltat, adorat vt Machaonas & salutare Deos, qui nihil per rationem veram & certam artis notitiam, per causas generales & particulares metiri solent, sed ferè semper quæ fortuito, forte, & ex accidenti accidunt, per se fieri existimant, ac si semper vera essent & perpetua; quæq;

opinionē & specie sibi fingunt, re ipsā & scientiā esse certissima, quæque insipientes obgannunt, esse sapientum oracula; idem esse videri & esse; Hermodratem, qui ægros sui memores in somniis enecabat, alterum esse Hippocratem credunt.

Quos idem ipse Hippocrates intus & in cure noverat, cū dixit sophistas omnes medicos & idiotas quosvis vulgares laudare magis τὸ ξενονεμὲς καὶ τὸ ἀνόμοτον, id est, quod novum, inusitatum, à ratione alienum, peregrinum & absurdum (quod nondum sciunt, an sit verum & vtile) illudque anteponere ei quod est consuetum, commune, v̄sitatum, rectum, ordinarium & manifestum, licet nouerint esse semper vtile & proficuum.

Adēo semper hospites sunt proni potius ad fucos, ad fastus, ad falsitates, ad fallacias, ad fumos, ad decipula, ad inanes promissiones (quibus ipsi capiuntur & alios capiunt) arcanorum & occultorum specie præstigiola; Omittentes prorsus quæ necessaria sunt omnia ad integram sanitatem seruandam; & committentes omnia quæ faciunt ad eam destruendam, ad morbos generandos & augendos, nec non ad accelerandum interitum! An non ergo (inquiunt medici rationales) non rectè sapimus ex consilio sapientissimi D. Cancellarij antea laudato, tacere adhuc, & expectare tempora, quibus ipsi suis propriis vitiis & maleficiis præcipites ruant & demergantur, periculosa namque sunt dubia & semper lubrica ignorantium aulicorum & politicorum gesta & vestigia, ipsique suæ ruinæ tramites sæpius contextunt & fabricant.

Nihilominus tamen idem ipse P. M. qui fuit inuitatus à lectissimis collegis suis rationalibus, vt eodem secum zelo, amore, studio, fide-

litate, votis, veritate, iustitiâ & æquanimitate erga scientiam humanæ corporeæ salutis rationalem & erga professionem medicam ferretur, quique in fidei testimonium, describi mala hæc curauit, quorum fuit testis oculatus & exactus obseruator per vniuersas regni partes, quæ abhinc 50. annis in hac vrbe & in aula & passim peracta sunt maleficia in professione medica, præter antiqua quæ breuiter ex aliquot monumentis collegit vt nemini inuisum esse debeat, si inuitatus à collegis, rationalium partes & personas communi nomine sustineat, & de iis non tantum quæ legit & audiuit, sed etiam quæ vidit malè acta in sanitatis & vitæ hominum damna manifesta, præ aliis loqui & scribere possit, & qui germanus & vterinus *αὐτοσύντροφος* frater eorum est prodeat strenuus & impavidus qui probra, contumelias & accusationes quas aulici & politici contra rationales & contra salutarem societatem & ordinem obijciunt refuter & destruat, meticuloforum corda confirmet, & eos ad salutaria & gloriosa opera cohortetur & secum habeat *συνεργῆς* vnanimes & infractos, quorum etiam se sponforem & fideiussorem fidelitatis, fortitudinis & probitatis profiteatur.

Probra autem sunt hæc, nempe quòd diplomati, Regio iurisdictionis medicæ tam salutari quàm necessario, datâ operâ in senatu intercesserint & renunciauerint, quòd abhinc 40. annis tacuerint, nec causas oppositionis suæ ad senatum de industria referre & exponere voluerint, quòd vitiis & maleficiis antiquioribus & recentioribus suæ professionis assentiri & fauere potius, quàm eorum emendationem procurare & persequi malle se demonstraerint, suam suæ conscientiae & officij fidem fallere, munia, exercitia & opera sua medicæ semper abdicari

dicari & deferri à se, silentij perpetui obliuioni conse-
crari, & in propria causa prauaricari, grauissima dama-
na, coedes & veneficia sanorum & ægrorum conti-
nua & perpetua nunquam intercipi & rescindi; an-
tiquum ignorantia, inertia, ignauia, incuria & igno-
bilitatis maiorum suorum morem & infamiam cri-
minosam & propudiosam in perpetuum seruari &
retineri; operis tam salutaris & necessarij, tam pro-
pitijs auspicijs inaugurati & quæsi tot votis, per-
fectionem impediri, opportunitates toti familiae me-
dicæ & vniuersæ hominum vtilitati & saluti fauen-
tes & præsentis negligi ac prætermitti, imaginaria
quædam impedimentorum figmenta, quæ facili ne-
gotio superari possent, adamantina, indomita, impos-
sibilia; æstimari & proclamari, iudicia falsa, iniusta de
rebus, personis, actionibus & operibus suæ artis &
professionis semper reddi, statuta rationi & vtilitati
publicæ prorsus contraria & iniusta nunquam abro-
gari, iustiora nunquam subrogari & reponi; com-
mercia, concursus & consortia empiricorum, & fal-
sorum medicorum & impostorum cum ægris in vr-
bibus, in nosocomijs & hospitijis, in castris & priuatis
quibusvis ædibus atque etiam nunc in aula esse libe-
ra & peruia, illicque impunè exerceri, consueta, com-
munia & frequentia morticina & assidua continua-
ri funera, opprobria, infamias, defectiones, crimina
vitia & maleficia in hac professione esse sub modio
recta; antiquam medicinæ & medicorum rationalium
gloriam & dignitatem in æternam obliuionem abo-
liri, medicos semper dormire, & graui veterno ac
torpore ἀναιδήςως ἀκίνητους & ἀναλυσίως animi & corporis
detineri & otio diffluere, nec ad curam & sollicitudi-
nem salutis, vitæ regum, principum, magistra-
tuum, summorum, ordinum omnium & populorum

nullo amore & studio commoueri, causas deiectæ & despectæ suæ medicinæ, & sanitatis hominum destructæ nec non vitæ perditæ, quas Hippocrates certas reddidit, manere inemendatas, nec ullum dari locum vindiciis in veritatem in iustitiam, in libertatem artis & foelicitatis, diuturnitatis, securitatis & tranquillitatis humanæ sanitatis & vitæ.

Sed probra hæc in veros & legitimos medicos rationales cadere non posse, nec trepidare, & formidare eorum esse proprium rationalium legitimorum, sed illegitimorum tantum, nomine, non re medicorum, ignorantium, imperitorum & malorum conscientia suæ infirmitate laborantium, tepidorum, simulatorum, personatorum, *εμψικιστων*, quales sunt semidogmatici, Arabistæ innumeri, demonstramus; nequaquam verò sapientum, peritorum & proborum fortitudinem, veritatem, fidelitatem, scientiam, peritiam, contumeliis politicorum & aulicorum offendi, nec vlllo timore & terrore eorum agitari & auocari, vt ab operis incepti procuratione vllâ remorâ tarditatis retineantur.

Quia principes, inquit Apostolus, non sunt timori boni operis, sed mali. Vis non timere potestates? (inquit) fac bonum & habebis laudem ex illis, Dei enim ministri sunt tibi in bonum: Si malum feceris, time, non enim sine causa gladium portant, Dei enim ministri sunt in iram & vindictam iis qui mala faciunt.

An verò excogitari possunt perniciosiores quàm medici falsi politici & aulici, qui specie boni, specie veræ medicinæ rationalis, quam per causas nesciunt, nec vnquam didicerunt, eam tamen tam ignoranter, tam criminaliter, & tam funestè tractant & exercent? & cum de rebus, personis & operibus medicæ pro-

fessionis, tam temerè & tam iniquè in hominum ruinam & perniciem iudicant?

An contra excogitari possunt meliores, quàm medici rationales veri, qui certa scientia & cognitione rerum medicarum per proprias causas, salutariter, utiliter & verè quæ cognitione perceperunt, prædixerunt, præscripserunt & operati sunt per effectus verissima demonstrant, nec vnquam quempiam, qui sese dictis obtemperantem in omnibus præbuerit, circumueniunt? an homo propius ad Dei naturam potest accedere, quam salutem hominibus dando? an longius ab eâ recedere, quàm specie recti mortem conferendo & fallendo? Quid conscientiam tam exhilarat quàm aheneus murus & æs triplex circa pectus, nihil conscire sibi, nullâ pallefcere culpâ? An sic ignari & mali qui timent omnia etiam quæ tuta sunt, & vbi non est timor, quia semper sunt conscij suæ infirmitatis & nequitiae, culpæ & poenæ semper comitis & consecretaria? potestates verò nempe Reges, principes & supremi magistratus, à Deo constituti vicarij humanæ tuendæ sanitatis & vitæ sicut præfules supremi salutis animarum procurandæ vicarij, iique ipsi à legislatoribus secularibus, nominati supremi populorum, communis incolumitatis custodes, quibus sunt rationales medici priuati in hoc ipsum munus & officium constituti subiecti vicarii proximi?

An inquam omnes hi ministri Dei possunt esse ignari & mali, vt sint timori mali operis? an non potius sunt sapientissimi & optimi Dei vicarii vt sint remuneratores operis boni, & vindices mali?

An supremæ potestates reguntur prauo ratiocinio, opinione & iudicio, qui sciunt vera à falsis, certa ab incertis, quæ per sunt ab iis quæ per accidens & for-

O o ij

tuitò, quæque scientiâ & peritiâ, ab iis quæ ignorantia & temeritate geruntur, dijudicare? An sic aulici & politici, falsi medici, empirici & ministri rerum, personarum, & operum medicorum prorsus ignari & mali, qui cum sint summis potestatibus subiecti timere eas debent, cum ea temerè faciunt & iudicant quæ nec sciunt nec didicerunt, nec ad ea nati sunt, nec destinati, & de quibus mortiferè peractis gravissimè culpandi sunt & severissimè coram Deo & hominibus mulctandi & damnandi?

Qui cum sciant se secundum iustas & rectas leges & statuta præscripta studiorum, tyrociniorum, interrogationum, responsionum, actuum, concertationum, probationum, suffragiorum publicorum & privatorum, circumstantiarum, formarum & conditionum, naturæ, eruditionis, peritiæ exercitij, temporis, sufficientis & loci studiis apti, in academia seu schola celeberrima & famosissima non fuisse promotos, sed favore aut rumore vulgi ignari rerum & personarum medicarum, vel emptitiis literis, aut mendicatis commendationibus, vel dolis, artibus malis & modis fallendi innumeris, fuisse ad famam aliquam existimationem accidentariam & indirectam, vel ob morborum aliquem in nobili persona ex accidenti sanatum, fuisse elevatos? quis non dixerit eos in assiduo versari metu, ne aulicæ illæ aut politicæ supremæ potestates & potissimum Regiæ à probis & peritis, de eorum ignorantia, falsitatibus, erroribus & fraudibus melius instructæ, pro audacia & temeritate abutendi medicina rationali quam non didicerunt, facilitatem, credulitatem earum circumveniendi & in vitæ discrimen adducendi, quarum naturam & temperamentum nosse non potuerunt, non assiduè reformident, ne tamdiu & toties miserè de-

Ius tandem in eos seuerè animaduertant? ne quemadmodum ius agendi in eos medicos ignaros qui malè venam secuerint concedunt, cur multò magis non sint castigaturi eos qui malè remedia præscripserint, quibus aut sani in morbos inciderint, aut ægri in interitum præcipitati sint?

Cur non metuerint, ne quod olim Monspelij obseruari solitum erat, in vsum reuocetur? vbi si quis horum nebulonum se medicum mentitus esset, mox raptus in asinum strigosum & si inuentus esset scabidum, sublimis tollebatur, auersus vrbe tota circumducebatur, scommatis vndique incessabatur, conspuebatur, pulsabatur, lacerabatur, fordibus omnis generis conspurcatur, ceu olim sacra illa massiliensium victima, postremo expiata vrbe eiciebatur, illuc nunquam rediturus nisi malo suo maximo? Quidni quod olim desiderabat Syluius, legibus etiam hodie licuerit, sacris maiestatibus pariter atque populis tam insolenter, frequenter & continenter hocce tempore delusis deceptis & interfectis?

Aut si mitius quispiam agi cum eis velit. Quidni saltem ij ad suos iudices rerum & personarum gnaros & peritos remiserint vt leprosos olim qui eos examinauerint, & leprosos à non leprosis discriminauerint, aut ad synagogam medicam Paris. velut ad piscinam probaticam, aut ad aquas syloët, in quibus benè loti, merfi, tersi, pexi, mundati probentur? vt si eruditi, periti, nati & apti medicinæ probe exercendæ apud omnes infimos, medios & supremos iudicentur, cum laude & honore recipiantur? Sin minus si ignorantes & imperiti ^{exortas} reperiantur grauissimè flagellis, cadantur, candente ferro insigniantur & extra fines regni relegentur, aut laqueo suspendantur, aut in profluentem demergantur, si ignari

O o iij

quia crassa ignorantia non caret culpa nec venia digna est, leuiore tamen poena puniantur.

An ergo rationales medici sapientissimi, prudentissimi & optimi metuerint potestates supremas in operibus quæ ex eorum consilio & mandato rectè peragunt? & formidabunt aulicos & politicos qui opera edunt morte expianda, aduersa rationi, scientiæ, veritati, iustitiæ & iudicio?

Deponunt ergo rationales metum omnem & in politicos, aulicos, rerum & personarum medicarum infcios pariter ac falsos medicos, Semidogmaticos, Arabistas, empiricos & id genus impostores proprium reiiciunt, vt criminum, malorum suorum operum, culpæ & poenarum terroribus dies noctesque torqueantur; Rationales verò in suis bonorum operum laudibus & remunerationibus collætentur, cum sint soli cum supremis maiestatibus & potestatibus in officio particulari tuendæ regum, principum, magistratuum & populorum omnium sanitatis & vitæ arctissimè coniuncti & vniti, quarum suprema autoritate ministeriali à Deo damnarentur, si in redenda suæ vilicationis & officij particularis ratione, veritatis declarandæ & operæ præstandæ, seu exercendæ professionis in vtilitate iustitia & fidelitate deficerent, aut si metu vllò, in peragendo suo opere, vbi nullus esse debet, aliquantulum tardarent & morarentur.

Ac propterea hæc causa est cur P. M. qui firmissimis nexus est & sociatus vinculis cum lectissimis suis rationalibus collegis, cum se & eosdem videret à Deo & à supremis maiestatibus & magistratibus in statione publica & priuata excubiarum & vigiliarum sanitatis & vitæ regum & populorum custodes fidelissimos collocatos, priuatam vero particularem & præci-

[illegible]

eorum medendi methodus & ratio designare, sitque rationalibus peritis & probis medicis ex officio, ex scientia & conscientia sua ea recensere, capitale verò & poena seculari & æterna piandum scelus ea reticere, reiectis impedimentis quæ meticulosiores quidam aut maligniores & prauaricatores sibi fingunt aut simulant insuperabilia: peritis & probis simul in bonum publicum salutis & vitæ, atque salutaris professionis concurrentibus & conspirantibus communi voce, suffragiis & instantiis ad bonum publicum salutis & vitæ, visum est iustissimum monere omnium supremas Majestates & potestates magistrales primas harum sphaerarum inferiorum motrices, regum populorum tutrices, curatrices, rerum & regni moderatrices sapientissimas & iustitiæ dispensatrices integerrimas, & prudētissimas, hostes habere muros, cōscendere & tenere districtos enses manibus suis quos in fauces, in corda, & pectora Regum, Principum, Magistratuum summorum & populorum contorqueant, lupos intrasse in caulas & in aulas, in vrbes, in cestra, in hospitia, in publicas ædes & priuatas vt pastores iugulent & oues deuorent.

Rationales medicos speculatores, exploratores & excubitores voces altas emittere, & occinere tubā vt omnes expergeant, sibi que caueant, postulare vt pateant vocibus suis aditus in adyta intima & sacra tribunalia iustitiæ, vbi Themidis tractantur mysteria & vnde redduntur diuina & humana decretorum oracula, obnixè obsecrare vt aures suas ad buccinas & clamores eorum aperiantur à quibus obtineant duplex Senatusconsultum.

Quorum priore iubeatur facultas per Decanum, etiamque reliquæ Regni, nisi Parisina instar omnium Senatui sufficiat sola, conuocare trinā congregatio-

Pp

¶ unicuique
 ne medicos suos, ut causis omnibus, quæ hisce commentariis enarrantur, diligenter examinatis, Regiæ iurisdictionis medicæ necessitas, velut analogum maleficiis tollendis remedium definitum communi consensu declaretur, subsignetur & concludatur; ut in omnibus articulis (quorum exemplar specimen & formula exhibebitur) recognita, retexta & reformatæ ad Senatum referatur & altero Senatusconsulto probetur & promulgetur.

Sicque opus tam necessarium & tam expetitum ad omnium salutem & vitam, Regum, Principum, summorum virorum & inferiorum, & ad artis salutatis & rationalis gloriam perficiatur. Quo omnes quotquot sunt in sanitatis & vitæ discrimine vindicabuntur; omnia quæcumque politica & aulica licentia, vitia, maleficia, & crimina permisit & de rebus, personis & operibus medicis prava iudicia tulit interceptur, insidiosa & mortifera falsorum medicorum arcana occulta & specifica oblegabuntur; falsa, erronea, fallacia, fraudulenta remedia delebuntur, iusta, vera, necessaria & salutaria sola substituentur & usurpabuntur, iniusta omnia vetera & nova exulabunt, doctrinæ corruptio & disciplinæ subversio ac depravatio omnis emendabitur. Quicquid ægris inutile, periculosum, noxium & funestum rejicietur, quicquid defectuosum est & omissum supplebitur, quicquid utile, verum, certum, rectum & iustum, renouabitur & regenerabitur. Quæcumque inconsultè & ignoranter instituta, interdicta & insinuata, prava, peruersa, indecora, superstitiosa, vana, inutilia, corporis & animi sanitati insidiosa, iniuriosa & damnosa, conseruationi & curationi aduersa reprobabuntur, quæcumque sanitati & vitæ, sanorum & ægrorum utilitati & commodis non sunt conue-

nientia, & conspirantia rescinduntur.

Quæ Senatus malè de rebus informatus à malè sanis antiquis magistris & ministris velut iusta probavit hodie melius instructus abrogabit.

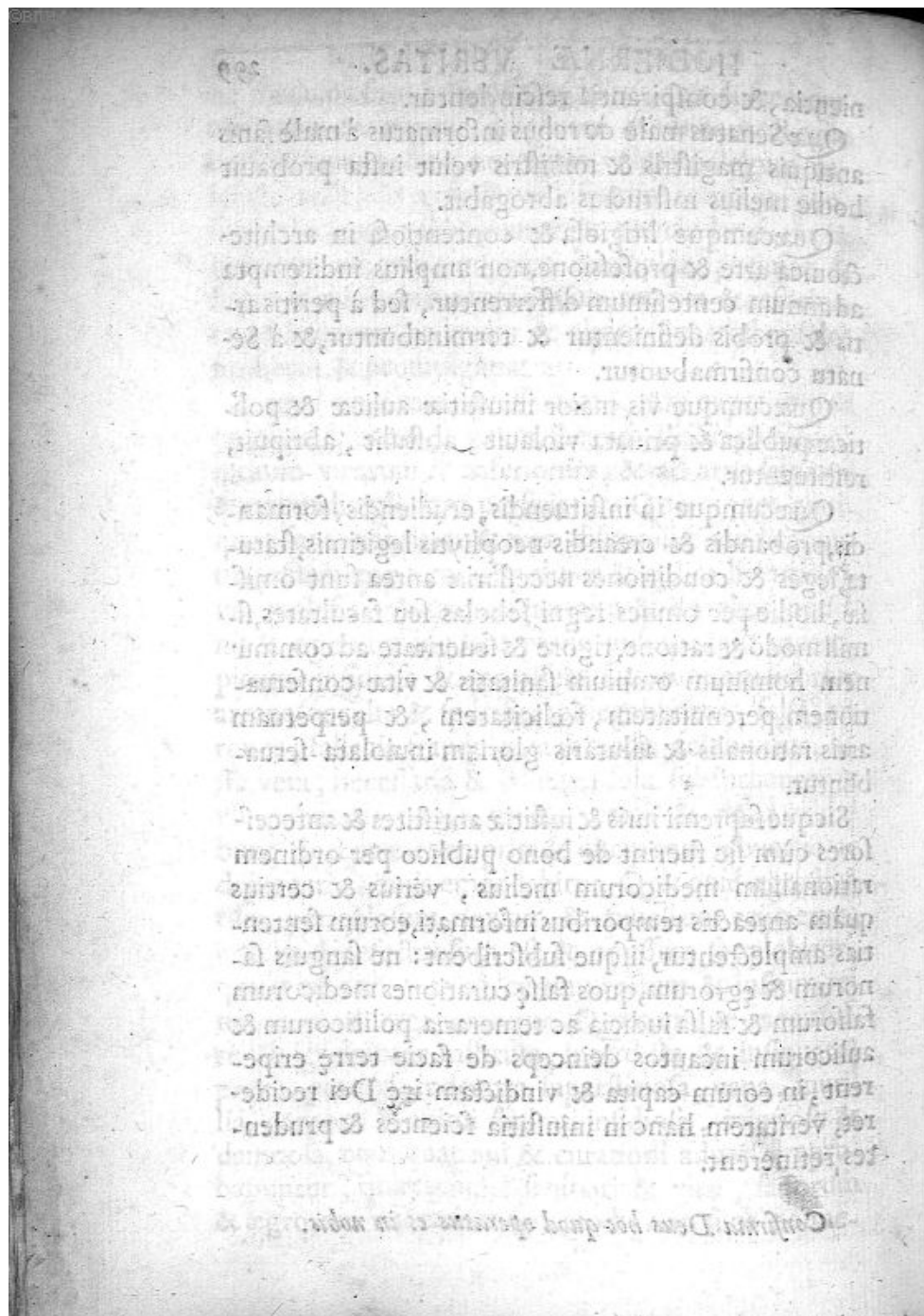
Quæcumque litigiosa & contentiosa in architectonica arte & professione, non amplius indiremptra ad annum centesimum differrentur, sed à peritis artis & probis definientur & terminabuntur, & à Senatu confirmabuntur.

Quæcumque vis maior iniustitiæ aulicæ & politicæ publica & priuata violauit, abstulit, abripuit, restituentur.

Quæcumque in instituendis, erudiendis, formandis, probandis & creandis neophytis legitimis, statutis, leges & conditiones necessariæ antea sunt omisæ, hodie per omnes regni scholas seu facultates, simili modo & ratione, rigore & seueritate ad communem hominum omnium sanitatis & vitæ conseruationem, perennitatem, foelicitatem, & perpetuam artis rationalis & salutaris gloriam inuiolata seruantur.

Sicque supremi iuris & iustitiæ antistites & antecessores cum sic fuerint de bono publico per ordinem rationalium medicorum melius, verius & certius quam antea actis temporibus informati, eorum sententias amplectentur, iisque subscribent: ne sanguis sanorum & egrorum, quos falsæ curationes medicorum falsorum & falsa iudicia ac temeraria politicorum & aulicorum incautos deinceps de facie terræ eriperent, in eorum capita & vindictam iræ Dei recideret, veritatem hanc in iniustitia scientes & prudentes retinerent.

Confirma Deus hoc quod operatus es in nobis.

ERRATA.

- Pag. 6. ligne 15. *ostez* incarnat replet agglutinat.
 Pag. 7. lig. 12. cas non eos.
 pag. 8. lig. 25. verum non rerum.
 pag. 9. lig. 28. *apres* recedere?
 pag. 12. lig. *derniere* ca capit.
 pag. 14. lig. 2. dexteritatem assequi.
 pag. 16. lig. 14. non sint.
 p. 26. lig. 30. & *apres* documenta.
 p. 27. lig. 7. rationis suæ. lig. 22. *effacez* est.
 p. 45. lig. 4. parcius adhuc.
 p. 45. lig. 10. malo non malè.
 p. 45. lig. 15. *effacez* vasa.
 p. 45. lig. 21. metuitur.
 p. 48. lig. 4. biliosis, sanguineis.
 p. 48. lig. 21. adipiscuntur. lig. 22. *ostez* axioma est vñtatum omnibus.
 p. 49. lig. 20. *apres* prosequantur?
 p. 50. l. 2. *effacez* aut. lig. 18. istis solus opus est medicis *adiouste*. lig. penult. à la fin?
 p. 51. l. 10. nullis non multis lig. 14. ab his alia. lig. 15.
 p. 55. l. 5. Quid.
 p. 60. l. 15. diuersitatem.
 p. 71. l. 4. *ἐν τῇ μὲν ἐμὴν ἡμῶν*
 p. 81. *ostez* *ἐν τῇ μὲν*
 p. 87. l. 7. impetentem. l. 10. *ostez* se. l. 22. *ostez* diligentius.
 p. 108. l. 13. sui non suos.
 p. 119. l. 26. *ostez* in & laissez eruditi.
 p. 111. l. 29. aliena *ostez* s
 p. 123. l. 5. sufficeret.
 p. 124. l. 31. ignauos fucos.
 p. 126. l. 13. ?
 p. 145. l. 15. *ostez* imperatores, italos *mettez* principes.
 p. 165. l. penult. *ostez* quæ.
 p. 168. l. penult. *ostez* &
 p. 169. l. 13. *mettez* per. l. 21. *mettez* non.
 p. 171. l. 15. qua pour quæ.
 p. 173. l. 9. ? *ostez* & & *mettez* ac.
 p. 174. l. penult. a pour c.
 p. 184. l. *derniere* *ostez* hanc.
 p. 225. l. 17. *ostez* p. & *mettez* f.
 p. 196. l. 13. *ostez* Galenum, & *mettez* apud authores.
 p. 194. l. 22. au lieu du deuième occulta, *mettez* *ἐπὶ τοῦ*
 p. 193. l. 22. a756
 p. 228. l. 9. quæ pro vno.

p. 229. l. 1. *ostez* sint *mettez* essent. l. 30. *mettez* sic.
p. 231. l. 10. *en gros chiffre* 2000. l. 23. *introducere*.

p. 133. l. 15. *mettez* vt.

p. 137. l. 3. *apres* inuitus *mettez* voluerit, intra se tamen ista deestati.

p. 227. l. 2. *apres* voluit? *mettez* an non. l. 14. *apres* habitant *mettez* esse voluit.

p. 232. l. 5. *mettez* in ratiociniis.

p. 233. l. 14. *mettez* vt. & l. 26. inepti enim essent.

p. 236. l. 4. *mettez* esse prorsus. l. 30. dicant.

p. 237. l. 31. *conseruatio*?

p. 239. l. 15. *mettez* non *quære*.

p. 248. l. 17. *matriz* non &

p. 250. l. penult. Regi.

p. 253. l. *derriere* sex mille.

p. 259. l. 5. *ostez* &.

p. 262. l. 15. *mettez* à filio.

p. 264. l. 18. *apud* odo.

p. 271. l. 6. *quæ*. l. 7. *ostez* suo. l. 9. *ostez* medicus.

p. 277. l. 24. *ostez* instituit & *mettez* voluit.

p. 290. l. 10. *ostez* eorum. p. 291. l. *derriere* adiouffez se.

p. 291. l. 32. & *opinion*. l. 33. *ostez* & iudicio. l. 34 per se.

p. 293. l. 25. *aut* *mettez* hoc est. l. *derriere* denant signari.

p. 297. l. 21. *castra*. l. 29. obtineantur.

p. 298. l. 4. definitum vnicum.

p. 299. l. penult. si *veritatem*

*Icy a des ames en une note
certe a l'union de la copie
sont vici la copie.*

*humanum est peccare, sed diabolicum
volentem in ignorantia, erroribus et
peccatis perseverare. Ergo confitenda tandem
sunt, iudicanda, abjuranda, per castiganda,
ignorantia, errores, vetera, nova,
universa particularia, si volumus a Deo et ab
hominibus iudicari et damnari per secula sempiterna,
si namque non iudicaverimus, non utique iudicabimus.
Salus autem perditio nostra in manibus est nostris
et. Via ad bonum aut ad malum in conspectu
nostris. Vae ei qui declinaverit a bono in divortia
ad malum.*